

**БЪЛГАРСКА БАНКА
ЗА РАЗВИТИЕ**

ГРУПА БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ

**КОНСОЛИДИРАН ГОДИШЕН ДОКЛАД ЗА
ДЕЙНОСТТА**

ДОКЛАД НА НЕЗАВИСИМИТЕ

ОДИТОРИ И

КОНСОЛИДИРАН ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ

31 декември 2023 г.

**БЪЛГАРСКА БАНКА
ЗА РАЗВИТИЕ**

ГРУПА БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ

**ГОДИШЕН КОНСОЛИДИРАН ДОКЛАД
ЗА ДЕЙНОСТТА**

за 2023 г.

СЪДЪРЖАНИЕ:

1	ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ	1
2	ИНФОРМАЦИЯ ЗА ГРУПАТА	3
3	ОСНОВНИ АКЦЕНТИ, ДЕЙНОСТИ И ПРОЕКТИ ПРЕЗ 2023 ГОДИНА	20
4	ОБЗОР НА ИКОНОМИЧЕСКАТА СРЕДА И БАНКОВИЯ СЕКТОР ПРЕЗ 2023 Г.	41
5	ПРЕГЛЕД НА ДЕЙНОСТТА И ИЗБРАНА ФИНАНСОВА ИНФОРМАЦИЯ	43
6	СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА ГРУПАТА И БИЗНЕС ЦЕЛИ НА ГРУПАТА НА ББР ...	55
7	УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА	59
8	КОНТРОЛНА СРЕДА	63
9	БАНКОВИ РЕГУЛАТОРИ СЪГЛАСНО БЪЛГАРСКОТО и ЕВРОПЕЙСКОТО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО	65
10	МЕЖДУНАРОДНО СЪТРУДНИЧЕСТВО	66
11	УПРАВЛЕНИЕ НА ГРУПАТА НА ББР	66
12	СДЕЛКИ С ДРУЖЕСТВА ПОД ОБЩ КОНТРОЛ НА ДЪРЖАВАТА	81
13	СЪБИТИЯ СЛЕД КРАЯ НА ОТЧЕТНИЯ ПЕРИОД	81
14	ДЕКЛАРАЦИЯ НА РЪКОВОДСТВОТО	83

ПРИЛОЖЕНИЕ 1: ДЕКЛАРАЦИЯ ЗА КОРПОРАТИВНО УПРАВЛЕНИЕ НА ГРУПАТА НА ББР

1 ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ

Българска банка за развитие ЕАД

Акционерна структура към 31.12.2023 г. и към датата на одобрение на този доклад:
Държавата, чрез министъра на иновациите и растежа – 100%

Надзорен съвет (НС) към 31.12.2023 г. и към датата на одобрение на ГФО:

- Росен Андреев Карадимов - председател на НС¹
- Деляна Валериева Иванова - заместник - председател на НС
- Стамен Стаменов Янев – член на НС

Управителен съвет (УС) към 31.12.2023 г. и към датата на одобрение на консолидирания финансов отчет:

УС към 31.12.2023 г.:	УС към датата на одобрение на отчета:
- Илия Запрянов Караниколов - член на УС и изпълнителен директор	- Илия Запрянов Караниколов - член на УС и изпълнителен директор
- Иван Валентинов Церовски - член на УС и изпълнителен директор	- Цанко Руменов Арабаджиев – член на УС и изпълнителен директор
- Цанко Руменов Арабаджиев – член на УС и изпълнителен директор	- Теодора Петрова Пешева – член на УС

Седалище и адрес на управление към 31.12.2023 г.:
гр. София 1000, район "Средец", ул. "Дякон Игнатий" №1
ЕИК 121856059

Съвместни одитори на Българска банка за развитие ЕАД:

„Делойт Одит“ ООД
Д.Е.С. Росица Ботева
ул. „Михаил Тенев“ № 4
София, п.к. 1784
България
cebgreceptionteam@deloittece.com

„Грант Торнтон“ ООД
Д.Е.С. Силвия Динова
бул. "Черни връх" № 26
София, п.к. 1421
България
office@bg.gt.com

¹ Във връзка с Указ № 101 на Президента на Република България за назначаване на служебно правителство (обн. ДВ бр. 32 от 9 април 2024 г.) г-н Росен Карадимов прекъсна и не упражнява правомощията на Председател и член на Надзорния съвет на „Българската банка за развитие“ ЕАД за периода, в който е назначен за служебен министър на иновациите и растежа.

Одитор на Национален Гаранционен фонд ЕАД и ББР Лизинг ЕАД:

„Делойт Одит“ ООД
Д.Е.С. Росица Ботева
ул. „Михаил Тенев“ № 4, София 1784, България
cebgreceptionteam@deloittece.com

Одитор на ББР Микрофинансиране ЕАД и Фонд за капиталови инвестиции АД:

„Грант Торнтон“ ООД
Д.Е.С. Силвия Динова
бул. "Черни връх" № 26, София 1421, България
office@bg.gt.com

Одитор на Търговски Център Марица ООД:

"ОДИТ КОРЕКТ-2010" ООД,
Д.Е.С. Маргарита Кошутанска
гр. София, ул. "Пиротска" №5, ет. 3, офис 5

Одитор на Роудуей Кънстракшън АД:

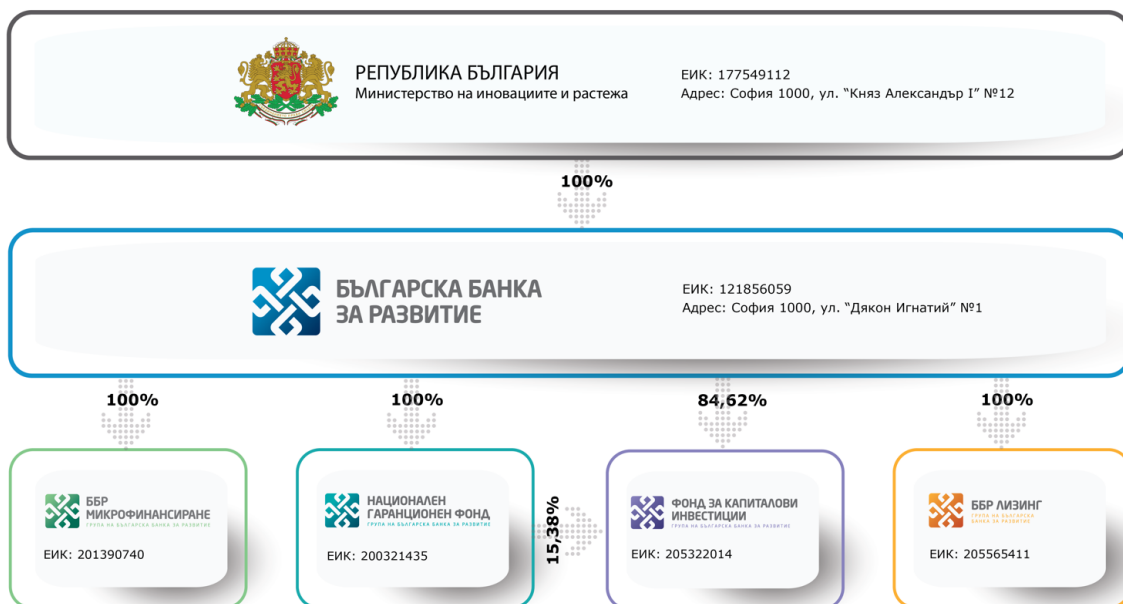
„СМАРТ ОДИТ ЕНД КОНСУЛТИНГ“ ЕООД,
Д.Е.С. Диана Йорданова Деянова – Рангелова
гр. Баня, кв. Изгрев, ул. София №98 „з“,
d.rangelova@abv.bg

2 ИНФОРМАЦИЯ ЗА ГРУПАТА

2.1 ГРУПАТА НА ББР

Към края на 2023 г. финансовата група на Българска банка за развитие („Групата“, „Групата на ББР“ или „Финансовата група“) включва „Българска банка за развитие“ ЕАД („ББР“, „Банката“) и нейните дъщерни дружества – „Национален гаранционен фонд“ ЕАД („НГФ“), „ББР Микрофинансиране“ ЕАД, „Фонд за капиталови инвестиции“ АД („ФКИ“) и „ББР Лизинг“ ЕАД („ББР Лизинг“)².

Следната структура на собствеността на Групата е валидна към 31.12.2023 г. и към момента на одобрение на настоящия доклад:

Към 31.12.2023 г. в Групата на ББР списъчният състав на служителите е 248 (към 31.12.2022 г. – 276 служители).

Групата на ББР спазва приложимото българско и европейско законодателство за опазване на околната среда. Групата отчита въздействието върху околната среда на всички проекти, за които това се изисква според приложимата правна рамка. Групата на ББР изисква представянето на необходимите разрешения и други документи, и стриктно следи за точната реализация на проектите.

² В допълнение, Групата упражнява контрол върху и консолидира дружествата „Търговски център Марица“ ЕООД, Роудуей Кънстракшън АД и неговото дъщерно дружество Пътстройинженеринг АД, които не са част от нейната Стратегия.

При наличие на по-строги изисквания относно околната среда, залежали в договорите за заеми с външни кредитори, Групата изисква спазването на тези по-високи стандарти от своите клиенти и следи за тяхното изпълнение.

Ключов фактор за реализиране на новата стратегия и бизнес целите на Групата на ББР е човешкият капитал.

В Групата на ББР няма специализирано звено за научноизследователска и развойна дейност и през отчетния период не е извършвана развойна дейност.

Към 31.12.2023 г. в Групата на ББР няма висящо съдебно, административно или арбитражно производство, касаещо задължения или вземания на Групата на ББР в размер на 10 на сто или повече от собствения капитал.

В края на 2023 г. Групата на ББР няма задължения по съществуващи или нови емисии ценни книжа.

2.2 „БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ“ ЕАД

„Българска банка за развитие“ ЕАД е създадена на 11.03.1999 г. като акционерно дружество под наименованието „Насърчителна банка“ АД.

На 23.04.2008 г. е приет Закон за Българската банка за развитие. С него е уреден обхватът на дейността на Банката и на предвидените за учредяване нейни дъщерни дружества.

При осъществяване на дейността си Банката се ръководи от принципите на прозрачност, неутралност, рентабилност, ефективност, пазарна съвместимост и добра банкова практика. ББР създава условия за спазване на изискванията за осигуряване на конфиденциалност, предотвратяване и разкриване на конфликт на интереси от всички нейни служители. Банката няма за основна цел постигането на максимална печалба.

Българска банка за развитие ЕАД е кредитна институция, която притежава лиценз № Б25/1999 г. за извършване на банкова дейност от Българска народна банка с последна актуализация на лиценза съгласно Заповед № РД22-2272/ 16.11.2009 г. на управителя на БНБ.

Банката изпълнява изискванията на БНБ за минимално изискван акционерен капитал за упражняване на банкова дейност. От основаването си до м. август 2017 г., държавното участие в ББР е под контрола на Министъра на финансите. С изменение в ЗББР през 2017 г. управлението на държавното участие преминава под контрола на Министъра на икономиката.

На 04 юни 2021 г. Българска банка за развитие е вписана в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел като еднолично акционерно дружество.

Към 31.12.2023 г. 100% от акциите се притежават от Република България, като правата на държавата като едноличен собственик на капитала се упражняват от Министеръра на иновациите и растежа.

Към 31.12.2023 г. капиталът на Банката е в размер на 1,135,500,000 лв. и се състои от 11,355,000 броя обикновени поименни акции с право на глас, с номинал 100 лева всяка. Акциите на ББР не се търгуват на регулиран пазар.

С решение от 21.07.2022 г. министърът на иновациите и растежа, като едноличен собственик на капитала на „Българска банка за развитие“ ЕАД, взе решение за намаляване на капитала на Банката от 1,441,773,500 лв. на 1,135,500,000 лв. чрез придобиване и обезсилване на 3,062,735 броя собствени обикновени поименни безналични акции с право на глас с номинална стойност 100 лв. всяка от тях, както и решение за промяна на устава на Банката във връзка с намаляването на капитала.

С решения от 18 май 2023 г. Българска народна банка разреши намаляването на капитала на „Българска банка за развитие“ ЕАД и одобри промените в устава ѝ, направени с решението на министъра на иновациите и растежа от 21.07.2022 г. Решенията за намаляване на капитала и за промяна в устава са вписани по партидата на Банката в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 30.05.2023 г. Промяната не влияе върху стойността на нетните активи на Банката и Групата към 31.12.2023 г. или към следващи периоди, както и върху стойността на регулаторно признатия капитал.

Със Закона за Българската банка за развитие е определено, че не по-малко от 51% от акциите в капитала на Банката се притежават от държавата и са непрехвърлими. Правата по акциите не могат да бъдат предмет на прехвърлителни сделки.

По силата на чл. 6 ал. 4 от ЗББР акциите от капитала на Банката, освен от българската държава, могат да бъдат придобивани и притежавани от Банката за развитие към Съвета на Европа, Европейската инвестиционна банка и Европейския инвестиционен фонд, от банки за развитие от държави - членки на Европейския съюз. В тези случаи не се прилага чл. 31 от Закона за кредитните институции.

Управлението на ББР се извършва в съответствие с чл. 5 от ЗББР, съгласно който Банката има двустепенна система на управление.

Няма придобити, притежавани или прехвърлени от членовете на управителните органи през годината акции на Банката.

Съгласно чл. 6, ал. 4 от ЗББР членовете на управителните и на контролните органи, прокуристите и висшия ръководен състав не могат да притежават акции, и не могат да им бъдат предоставени опции върху ценни книжа на ББР, и в следващи отчетни периоди не могат да възникнат договорености, в резултат на които в бъдещ период могат да настъпят промени в притежавания относителен дял акции от настоящи акционери.

Целите на Българска банка за развитие ЕАД, залегнали в Устава ѝ, са:

1. Подобряване, стимулиране и развитие на общия икономически, експортен и технологичен потенциал на малките и средните предприятия чрез улесняване на достъпа им до финансиране;
2. Привличане и управление на средносрочни и дългосрочни местни и чуждестранни ресурси, необходими за реализиране на икономическото развитие на страната;
3. Прилагане на схеми и инструменти за финансиране на публични инвестиции и проекти, които са приоритетни за икономиката на страната;
4. Привличане на средства и управление на проекти от международни финансови и други институции;
5. Привличане на средства и предоставяне на финансиране с цел намаляване на регионалните дисбаланси в страната;
6. Финансиране на проекти на местни компании създаващи експорт, иновации, висока заетост и/или добавена стойност;
7. финансиране на приоритетни сектори от икономиката, съгласно приетата правителствена политика за икономическо развитие;
8. Финансиране на дружества, осъществяващи дейност в приоритетни сектори от икономиката, съгласно приетата правителствена политика за икономическо развитие, както и на такива реализиращи стратегически проекти и/или проекти от национално и/или регионално значение.

Съгласно Устава ѝ (в сила от 12 юли 2024 г.), дейността на Българска банка за развитие е ориентирана към:

- Предекспортно и експортно кредитиране на малки и средни предприятия;
- кредитиране чрез посредници или пряко на други видове дейности на малки и средни предприятия;
- рефинансиране на банки, кредитиращи малки и средни предприятия;
- финансиране на инвестиции извън страната на малки и средни предприятия;
- участие в публични и публично-частни проекти или партньорства със стратегическо, национално и/или регионално значение;
- прилагане на публичните политики за икономическото развитие и растеж на страната;
- прилагане на инструменти за финансиране на публични инвестиции и проекти, които са приоритетни за икономиката на страната;
- привличане на средства и предоставяне на финансиране с цел намаляване на регионалните дисбаланси в страната.

Банката предоставя и други видове кредити като експозиция към един клиент или група свързани клиенти, различни от кредитни институции, централни правителства и централни банки, при спазване изискванията и ограниченията на Регламент 575/2013/ЕС, след отчитане на ефекта от редуцирането на кредитния риск по ред, определен от Управителния съвет.

Банката не може да формира експозиции на индивидуална и консолидирана основа към един клиент или група свързани клиенти, чийто общ размер надхвърля сумата от 5,000,000 лева, а към финансови институции по чл. За от Закона за кредитните институции с цел индиректно финансиране на малки и средни предприятия – 15,000,000 лева. Ограничението по предходното изречение не се прилага за експозиции към дъщерни дружества на Банката, други кредитни институции, Банката за развитие към Съвета на Европа, Европейската инвестиционна банка и Европейския инвестиционен фонд, от банки за развитие от държави – членки на Европейския съюз, в случаите, при които Банката осъществява финансови сделки, в рамките на предмета ѝ на дейност, по конкретно възложени от правителството на Република България програми, както и в определени случаи при съществуващи експозиции.

Банката има право да формира експозиции към индивидуални или група клиенти извън посочените ограничения от 5,000,000 лв. и от 15,000,000 лв.:

1. При финансираня към крайни клиенти изцяло или частично с получени или управлявани от Банката средства от ЕС, Европейската инвестиционна банка, Европейския инвестиционен фонд, друг инструмент на ЕС, Банката за развитие към Съвета на Европа, други банки за развитие, когато лимитът за единична експозиция следва ограниченията на договора за финансиране на ББР със съответната институция;
2. При финансиране на публични предприятия;
3. При финансиране на бенефициери по национални програми или програми на ЕС до размера на одобрената им безвъзмездна финансова помощ. Финансиране извън рамките на програмите по предходното изречение или над безвъзмездната финансова помощ по национални програми или програми на ЕС е в максимален размер по ал. 5.;
4. При изцяло или частично обезпечени експозиции с парични средства и/или държавни ценни книжа и/или държавна гаранция, банкови гаранции, издадени от първокласни банки или значими кредитни институции (определени от Европейската централна банка), като частта от експозицията, покрита с друг вид обезпечения не може да надхвърля лимита по ал.5;
5. При съвместно финансиране/гарантиране с банки за развитие, първокласни банки и значими кредитни институции (определени от Европейската централна банка), ЕКСИМ институции;

6. При финансиране на клиенти за изпълнение на проекти, възложени от разпоредители с бюджет/бюджетни организации или от публични предприятия до размера на вземането от съответния възложител;
7. При финансиране на предекспортна и експортна дейност за продукти, произведени от регистрирани в България предприятия-износители. Финансирането се осъществява съгласно одобрена от Банката програма;
8. При финансиране на регистрирани в България производствени предприятия от военно-промишления комплекс. Финансирането се осъществява съгласно одобрена от Банката програма;
9. При издаване на банкови гаранции за плащане с цел гарантиране (обезпечаване) изпълнението на задължения по договори за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по реда на Закона за насърчаване на инвестициите и правилника за прилагането му.

Банката не кредитира:

- дейности, които са в несъответствие с националното законодателство, включително за опазване на околната среда;
- дружества с неизвестен краен контролиращ собственик;
- политически партии и свързани с тях лица. Свързани с политически партии лица са: младежки, женски и други организации, които по закон партиите могат да създават, както и лица, създадени от политическите партии за осъществяване на единствено разрешената им от закона стопанска дейност - издателска дейност, авторски права и ползване на интелектуална собственост, както и от продажба и разпространение на печатни, аудио и аудиовизуални материали с партийно - пропагандно съдържание;
- дружества и организации с нестопанска цел;
- дейности по предоставяне на медийни услуги;
- дейности, свързани със спорт и спортни прояви;
- дейности, забранени от закона.

Банката предоставя кредити пряко или чрез кредитни и финансови институции. Условието и редът за предоставяне на кредити се определят от Управителния съвет.

Към 31.12.2023 г. и 31.12.2022 г. няма експозиция на клиент или група свързани клиенти, която да е по-голяма от 25% от регулаторния собствен капитал на Банката.

С оглед на специфичната си функция за провеждане на държавна политика на насърчаване, ББР приоритизира в дейността си програми и продукти за насърчаване на МСП, он-лендинг програми, експортно финансиране и финансиране по възложени мандати.

„Българска банка за развитие“ ЕАД притежава лиценз, по силата на който може да предоставя инвестиционни услуги и извършва инвестиционни дейности по чл. 6, ал. 2 от Закона за пазарите на финансови инструменти (ЗПФИ), както и допълнителни услуги по чл. 6, ал. 3 от ЗПФИ съгласно издаден от БНБ лиценз. Банката не предоставя инвестиционни услуги и дейности по чл. 6, ал. 2, т. 8 и 9 от ЗПФИ – организиране на многостранна система за търговия и организирана система за търговия.

Към 31.12.2023 г. „Българска банка за развитие“ ЕАД няма открити клонове.

Седалището и адресът на управление на „Българска банка за развитие“ ЕАД е гр. София 1000, район „Средец“, ул. „Дякон Игнатий“ №1.

2.2.1 Съществени промени в органите за управление и структурата на Банката през 2023 г. и през 2024 г., до датата на одобрение на Консолидирания доклад за дейността:

През 2023 г. и 2024 г., в Банката са извършени следните промени в управлението и структурата.

2.2.1.1 Управителен съвет на Банката

С решение на Надзорния съвет по Протокол № 2 от 12.01.2023 г. за нови членове на Управителния съвет на ББР са избрани Илия Запрянов Караниколов и Иван Валентинов Церовски. Това обстоятелство е вписано в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 20.01.2023 г. С решение на Управителния съвет по Протокол № 5/13.01.2023 г. г-н Илия Запрянов Караниколов и г-н Иван Валентинов Церовски са овластени да представляват и управляват Банката като изпълнителни директори. Това обстоятелство е вписано в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 20.01.2023 г. Г-н Илия Запрянов Караниколов е избран за председател на Управителния съвет.

С решение на Надзорния съвет по Протокол № 9 от 08.02.2023 г., е освободен Крум Георгиев Георгиев като член на Управителния съвет на ББР. Това обстоятелство е вписано в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 14.02.2023 г.

С решение на Надзорния съвет по Протокол № 14 от 09.03.2023 г. е освободена г-жа Марияна Димитрова Петкова като член на Управителния съвет на ББР и изпълнителен директор. Решението е вписано в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 16.03.2023 г.

С решение на Надзорния съвет по Протокол № 11 от 19.03.2024 г. за нов член на Управителния съвет на ББР е избрана Теодора Петрова Пешева. Това обстоятелство е вписано в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 25.03.2024 г.

С решение на Надзорния съвет по Протокол № 22 от 28.05.2024 г. е освободен г-н Иван Валентинов Церовски като член на Управителния съвет на ББР и изпълнителен директор. Решението е вписано в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 10.06.2024 г.

Банката се представлява съвместно от двама изпълнителни директори или поне един изпълнителен директор и един прокурист.

2.2.1.2 Надзорен съвет на Банката

Във връзка с Указ № 101 на Президента на Република България за назначаване на служебно правителство (обн. ДВ бр. 32 от 9 април 2024 г.) г-н Росен Карадимов прекъсна и не упражнява правомощията си като Председател и член на Надзорния съвет на „Българска банка за развитие“ ЕАД за периода, в който е назначен за служебен министър на иновациите и растежа.

2.2.1.3 Одитен комитет на Банката

От 01.01.2023 г. Одитният комитет на „Българска банка за развитие“ ЕАД е в състав - Светлана Христова Куртева, Светлодара Енчева Петрова и Деляна Валериева Иванова.

2.2.1.4 Промени в устава и капитала на Банката

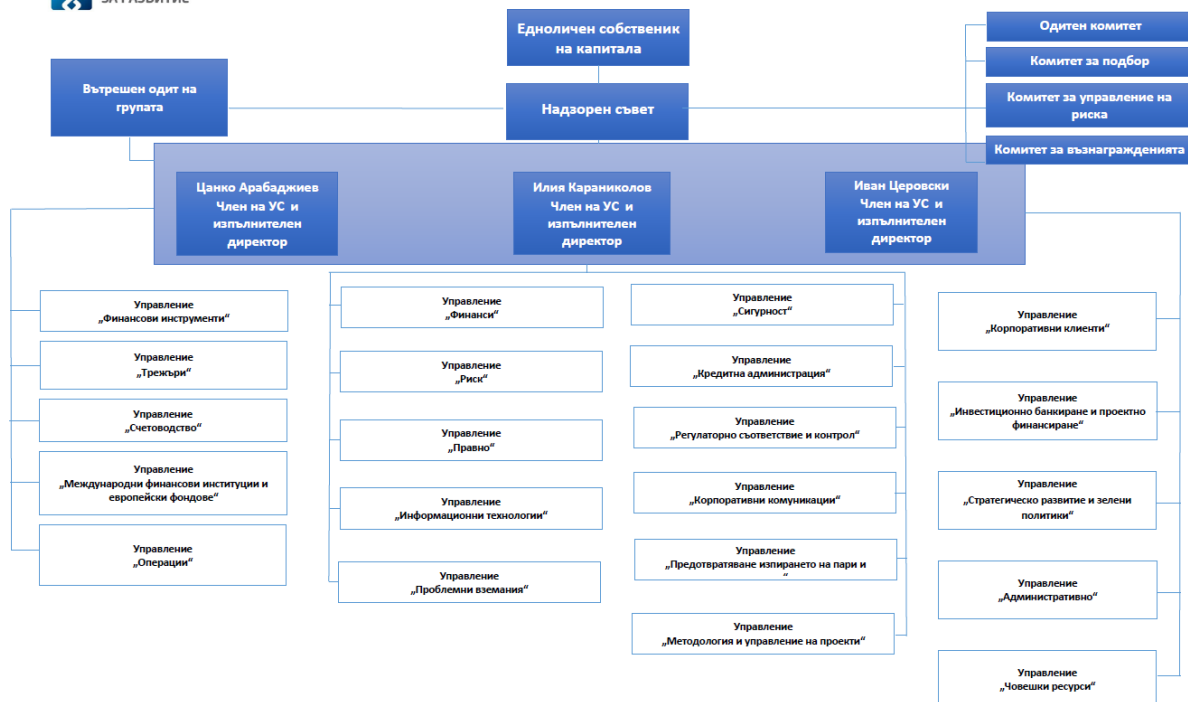
С решения от 18 май 2023 г. Българска народна банка разреши намаляването на капитала на „Българска банка за развитие“ ЕАД и одобри промените в устава ѝ, направени с решението на министъра на иновациите и растежа от 21.07.2022 г. Решенията за намаляване на капитала и за промяна в устава са вписани по партидата на Банката в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 30.05.2023 г. Промяната не влияе върху стойността на нетните активи на Банката към 31.12.2023 г. или към следващи периоди, както и върху стойността на регулаторно признатия капитал.

С решения на министъра на иновациите и растежа от 7 юни 2024 г. и от 18 юни 2024 г. са приети изменения в Устава на „Българска банка за развитие“ ЕАД, които са одобрени от Българска народна банка, вписани са в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел и са в сила от 12.07.2024 г. Промените в Устава са в съответствие с одобрената от Министерския съвет Стратегия за дейността на „Българска банка за развитие“ ЕАД за периода 2024 – 2026 г.

2.2.2 Промяна в структурата на Банката

Промяна в структурата на Банката

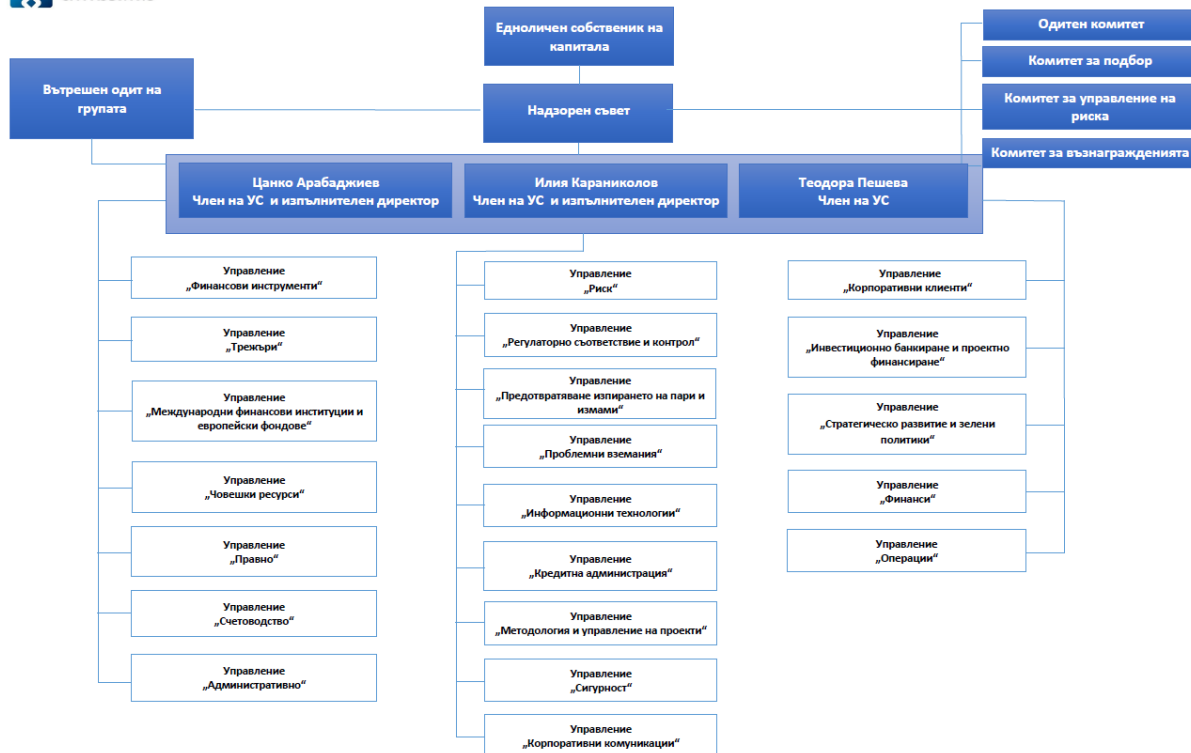
Действащата към 31.12.2023 г. организационна структура е представена в диаграмата на следващата страница.

⊕ Във Управителния съвет, като помощни органи, функционират Комитет за управление на активите и пасивите, Кредитен комитет за класифицирани експозиции, Комитет за обезценките и провизиите, Оперативен риск комитет, Комитет за управление на промените и Комитет по устойчивост

⊕ Дъщерни дружества на ББР – „Национален гаранционен фонд“ ЕАД, ББР „Микрофинансиране“ ЕАД, „Фонд за капиталови инвестиции“ АД и „ББР Лизинг“ ЕАД

След персоналните и организационни промени от януари-юни 2024 г., описани по-горе, организационната структура на Банката към датата на издаване на този доклад е представена в диаграмата на следващата страница.

Организационна структура

♦ Към Управителния съвет, като помощни органи, функционира Комитет за управление на активите и пасивите, Кредитен комитет за класифицирани експозиции, Комитет за обезценките и провизиите, Оперативен риск комитет, Комитет за управление на промените и Комитет по устойчивост
 ♦ Дъщерни дружества на ББР – „Национален гаранционен фонд“ ЕАД, ББР „Микрофинансиране“ ЕАД, „Фонд за капиталови инвестиции“ АД и „ББР Лизинг“ ЕАД
 ♦ Организационната структура е приета с решение на Управителния съвет по протокол № 34/30.05.2024г. и одобрена с решение на Надзорния съвет по протокол № 23/3.06.2024 г.

С цел повишаване на ефективността от дейността чрез оптимизиране на структурата на звената и персонала, считано от 20.04.2023 г., ръководният орган на Банката е приел промяна в организационната структура на Банката, както следва:

- ✓ Управление „Нормативно съответствие“ се трансформира в две нови функционални звена - управление „Регулаторно съответствие и контрол“, което ще отговаря за адекватното идентифициране, измерване и управление на риска, свързан с нормативното съответствие и е част от вътрешната контролна среда в Банката, и управление „Предотвратяване изпирането на пари и измами“, функциите на което ще са свързани с прилагане на мерките срещу изпиране на пари и финансиране на тероризма в групата на ББР, защита на класифицираната информация и защита на лицата при обработка на личните им данни.
- ✓ Наименованието на управление „Малки и средни предприятия“ се променя на „Корпоративни клиенти“.
- ✓ С оглед осигуряване на съответствие между наименованието на управление „Проектно финансиране“ и функциите, които реално изпълнява, същото се променя на управление „Инвестиционно банкиране и проектно финансиране“, а отдел „Корпоративни комуникации“ се преобразува в управление.

- ✓ Предвид наличието на сходство във функциите и целите на управления „Външни програми“ и „Финансови инструменти“ и с цел постигане на синергия на експертно ниво, същите се обединяват в управление „Финансови инструменти“, структурирано в два отдела.
- ✓ Създаване на управление „Методология и управление на проекти“, което ще осъществява дейности, свързани със съгласуването и оказването на методологическа подкрепа на звената при изготвянето на вътрешнонормативни документи и оптимизация на процеси и ще позволи на останалите звена да се съсредоточат върху изпълнението на основните си функции, а отдел „Управление на проекти и процеси“ се закрива.

2.3 „НАЦИОНАЛЕН ГАРАНЦИОНЕН ФОНД“ ЕАД (НГФ)

„Национален гаранционен фонд“ ЕАД, ЕИК: 200321435, е дружество, учредено на 12.08.2008 г. въз основа на Закона за Българската банка за развитие и е регистрирано в Търговския регистър на 22.08.2008 г. Съгласно Закона за кредитните институции (ЗКИ), „Национален гаранционен фонд“ ЕАД е финансова институция, вписана през 2009 г. от БНБ в Регистъра по чл. 3а, ал. 2 от ЗКИ. В съответствие с Устава на дружеството, предметът на дейност е:

- Издаване на гаранции за допълване на обезпечението по заеми на малки и средни предприятия;
- Предлагане на други продукти на малки и средни предприятия, като: гаранция за участие в търг; гаранция за добро изпълнение; гаранция за авансово плащане; гаранция за изплащане на кредит на износител и други;
- Издаване на гаранции за допълване на обезпечение по заеми на малки и средни предприятия, осъществяващи научноизследователска и развойна дейност и за внедряване на тези продукти и научни разработки в индустрията;
- Издаването за собствен риск гаранции от НГФ могат да покриват до 50 на сто от задължението. С промяна в Закона за ББР, обнародвана в Държавен вестник, бр. 102 от 21.12.2012 г., издаването от НГФ гаранции във връзка с гаранционни схеми по Програмата за развитие на селските райони за периода 2007 - 2013 г. и по Оперативната програма за развитие на сектор Рибарство 2007 - 2013 могат да покриват до 80 на сто от задължението;
- Други дейности, които не са забранени изрично от закона.

Предметът на дейност на НГФ ЕАД е уреден като обхват в глава X от Закона за Българската банка за развитие (ДВ 43/29.04.2008 г.).

Към 31.12.2023 г., регистрираният капитал на Дружеството е 80,000,000 лева и е разпределен на 800,000 акции с номинална стойност 100 лева всяка. Акциите са обикновени, налични, поименни и неделими, като всяка акция дава право на един глас. Едноличен собственик на капитала е ББР ЕАД. Капиталът на НГФ е изцяло внесен.

Седалището и адресът на управление на НГФ е гр. София 1000, ул. "Дякон Игнатий" № 1. Дружеството ползва нает офис в гр. София 1421 бул. "Арсеналски" № 105.

Към 31.12.2023 г. списъчният състав на НГФ е 10 служители.

Към 31.12.2023 г. НГФ няма открити клонове.

2.4 „ББР Микрофинансиране“ ЕАД (ББР Микрофинансиране)

„ББР Микрофинансиране“ ЕАД е вписано в Търговския регистър на 14.01.2011 година. Едноличен собственик на капитала на дружеството е "Българска банка за развитие" ЕАД.

„ББР Микрофинансиране“ ЕАД е финансова институция. Предметът на дейност е микрофинансиране, в това число отпускане на микрокредити, придобиване от трети лица и отдаване под лизинг на промишлено оборудване, автомобили и други превозни средства, както и други вещи (финансов лизинг), покупко-продажба и внос на такива вещи, консултантски услуги, търговско представителство и посредничество на местни и чуждестранни физически и юридически лица, извършващи дейността си в страната, както и всяка друга дейност, незабранена със закон.

Към 31.12.2023 г. регистрираният капитал на ББР Микрофинансиране е 14,643,000 лева, разпределен в 146,430 акции с номинална стойност 100 лева всяка. Акциите са обикновени, налични, поименни и неделими, като всяка акция дава право на един глас. Капиталът на дружеството е изцяло внесен.

С Протокол № 88 от 21.12.2023 г., допълнен с Протокол № 7 от 01.02.2024 г. и Протокол № 14 от 12.03.2024 г. Управителният съвет на ББР, упражняващ правата на Банката като едноличен собственик на капитала на „ББР Микрофинансиране“ ЕАД, взе решение за намаляване на капитала на дружеството на 14,035,000 (четирнадесет милиона и тридесет и пет хиляди) лева чрез обезсилване на акции, както и за промени в устава на дружеството, свързани с намалението на капитала. Решенията за намаляване на капитала и промените в устава са вписани в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 12.04.2024 г.

Към датата на одобрение на този доклад, регистрираният капитал на „ББР Микрофинансиране“ ЕАД е 14,035,000 лева и е разпределен на 140,350 акции с номинална стойност 100 лева всяка. Акциите са обикновени, налични, поименни и неделими, като всяка акция дава право на един глас. Капиталът на дружеството е изцяло внесен.

Седалището и адресът на управление на „ББР Микрофинансиране“ ЕАД е гр. София, ул. „Дякон Игнатий“ №1. Дружеството ползва нает офис в гр. София, 1421 бул. „Арсеналски“ №105.

Към 31.12.2023 г. списъчният състав на „ББР Микрофинансиране“ ЕАД е 18 служители.

Към 31.12.2023 г. „ББР Микрофинансиране“ ЕАД няма открити клонове.

2.5 „Фонд за капиталови инвестиции“ АД (ФКИ)

„Фонд за капиталови инвестиции“ АД е учредено на 24.08.2018 г. и регистрирано на 04.10.2018 г. като акционерно дружество, в което акционери са „Българска банка за развитие“ ЕАД с 84.62% участие в капитала и „Национален гаранционен фонд“ ЕАД с 15.38% участие в капитала.

„Фонд за капиталови инвестиции“ АД е финансова институция. Предметът на дейност на ФКИ включва:

- Участие в капитала на малки и средни предприятия;
- Предоставяне на консултантски услуги относно капиталовата структура на малки и средни предприятия, консултации и услуги, отнасящи се до преобразуване на предприятия по чл. 261 от Търговския закон;
- Консултантски услуги по инвестиции;
- Консултантски услуги по управление на пулове от ценни книжа на малки и средни предприятия;
- Други дейности, които не са забранени изрично от закона.

Ключов приоритет е осигуряването на капитал за растеж на малки и средни предприятия с установен бизнес модел и възможности за ускорена експанзия на вътрешния и международни пазари.

Капиталът на дружеството, внесен при учредяването, е в размер на 65,000,000 лева, разпределен на 650,000 обикновени, налични, поименни и неделими акции с номинал от 100 лева.

Към 31.12.2023 г. регистрираният и внесен акционерен капитал е в размер на 57,814,000 лв., разпределен в 578,140 акции с номинална стойност 100 лева всяка. Акциите са обикновени, налични, поименни и неделими, като всяка акция дава право на един глас. Капиталът на дружеството е изцяло внесен.

Седалището и адресът на управление на „Фонд за капиталови инвестиции“ АД (ФКИ) е гр. София 1000, ул. „Дякон Игнатий“ № 1.

Към 31.12.2023 г. списъчният състав на ФКИ е 7 служители.

Към 31.12.2023 г. дъщерното дружество ФКИ няма открити клонове.

2.6 „ББР Лизинг“ ЕАД (ББР Лизинг)

„ББР Лизинг“ ЕАД е учредено на 06.03.2019 г. и вписано в Търговския регистър на 12.03.2019 г. Единоличен собственик на капитала на дружеството е „Българска банка за развитие“ ЕАД.

„ББР Лизинг“ ЕАД е финансова институция. Предметът на дейност включва: извършване на финансов лизинг, отпускане на заеми със средства, които не са набирани чрез публично привличане на влогове или други възстановими средства и всички допълнителни и обслужващи лизинга и кредитирането дейности.

Едноличен собственик на капитала на „ББР Лизинг“ ЕАД е „Българска банка за развитие“ ЕАД. Капиталът на дружеството, внесен при учредяването, е в размер на 2,000,000 лева, разпределен на 20,000 обикновени поименни акции с номинал от 100 лева.

Към 31.12.2023 г. регистрираният капитал на ББР Лизинг е 18,630,000 лв., разпределен в 186,300 акции с номинална стойност 100 лева всяка. Акциите са обикновени, налични, поименни и неделими, като всяка акция дава право на един глас. Капиталът на дружеството е изцяло внесен.

Седалището и адресът на управление на ББР Лизинг е гр. София, ул. „Дякон Игнатий“ № 1. Дружеството ползва нает офис в гр. София, ул. Стефан Караджа 10, ет. 2.

Към 31.12.2023 г. списъчният състав на „ББР Лизинг“ ЕАД е 12 служители.

2.7 СЪЩЕСТВЕНИ ПРОМЕНИ В УПРАВИТЕЛНИТЕ ОРГАНИ НА ДЪЩЕРНИТЕ ДРУЖЕСТВА И УСТАВИТЕ НА ДЪЩЕРНИТЕ ДРУЖЕСТВА ОТ НАЧАЛОТО НА 2023 Г. ДО ДАТАТА НА ОДОБРЕНИЕ НА ТОЗИ ДОКЛАД

2.7.1 „Национален гаранционен фонд“ ЕАД

„Национален гаранционен фонд“ ЕАД има едностепенна система на управление – Съвет на директорите, състоящ се от трима до петима членове, като към 31.12.2023 г. има следния състав:

- Иван Валентинов Церовски – председател на СД от 17.03.2023 г.;
- Тодор Людмилов Тодоров – Изпълнителен директор и заместник-председател на Съвета на директорите от 20.05.2020 г.;
- Захарина Дамянова Тодорова – Член на Съвета на директорите от 20.05.2020 г.;
- Деян Петров Калъпчиев – Член на Съвета на директорите от 27.09.2021 г.

С решение по Протокол от 10.03.2023 г. на Управителния съвет на ББР, в качеството на едноличен собственик на капитала на „Национален гаранционен фонд“ ЕАД, е освободен Крум Георгиев Георгиев като член на Съвета на директорите на дружеството, а за нов член е избран Иван Валентинов Церовски. Тези обстоятелства са вписани в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 17.03.2023 г. Г-н Иван Валентинов Церовски е избран за председател на Съвета на директорите на дружеството.

С решение по Протокол № 32 от 28.05.2024 г. на Управителния съвет на „Българска банка за развитие“ ЕАД, в качеството на едноличен собственик на капитала, е освободен г-н Иван Валентинов Церовски като член на Съвета на директорите на „Национален гаранционен фонд“ ЕАД. Това обстоятелство е вписано в Търговския регистър на 10.06.2024 г.

С решение по Протокол № 34 от 30.05.2024 г. на Управителния съвет на ББР, в качеството на едноличен собственик на капитала на „Национален гаранционен фонд“ ЕАД, е избран г-н Илия Запрянов Караниколов за член на Съвета на директорите на дружеството. Това обстоятелство е вписано в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 10.06.2024 г. Г-н Илия Запрянов Караниколов е избран за председател на Съвета на директорите на дружеството.

Към датата на одобрение на този доклад, съставът на СД на НГФ е както следва:

- Илия Запрянов Караниколов – председател на СД от 10.06.2024 г.
- Тодор Людмилов Тодоров – Изпълнителен директор и заместник-председател на Съвета на директорите от 20.05.2020 г.;
- Захарина Дамянова Тодорова – Член на Съвета на директорите от 20.05.2020 г.;
- Деян Петров Калъпчиев – Член на Съвета на директорите от 27.09.2021 г.

2.7.2 „ББР Микрофинансиране“ ЕАД

„ББР Микрофинансиране“ ЕАД има едностепенна система на управление – Съвет на директорите, състоящ се от трима до петима членове, като към 31.12.2023 г. и към датата на одобрение на този доклад има следния състав:

- Цанко Руменов Арабаджиев – Председател на Съвета на директорите от 22.03.2023 г.
- Илия Радков Комитов – Член на Съвета на директорите от 28.08.2020 г.;
- Боян Стефанов Бянов – Член на Съвета на директорите от 30.08.2021 г.;
- Ивана Борисова Цанева – Изпълнителен директор и заместник - председател на Съвета на директорите от 20.05.2020 г.

С решение по Протокол № 23 от 07.03.2023 г. на Управителния съвет на ББР, в качеството на едноличен собственик на капитала на „ББР Микрофинансиране“ ЕАД, е избран г-н Цанко Руменов Арабаджиев за член на Съвета на директорите на дружеството. Това обстоятелство е вписано в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 22.03.2023 г. Г-н Цанко Руменов Арабаджиев е избран за председател на Съвета на директорите на дружеството.

С Протокол № 23 от 07.03.2023 г. и Протокол № 26 от 10.03.2023 г., Управителният съвет на ББР, упражняващ правата на Банката като едноличен собственик на капитала на „ББР Микрофинансиране“ ЕАД, взе решение за изменение в Устава на „ББР Микрофинансиране“ ЕАД относно начина на представяване на дружеството, а именно:

Дружеството се представлява съвместно от двамата изпълнителни директори или поне един изпълнителен директор и един член на Съвета на директорите. Промените са обявени по партидата на „ББР Микрофинансиране“ ЕАД в Търговския регистър с вписване от 22.03.2023 г.

С решение по Протокол № 4 от 09.03.2023 г. на Съвета на директорите на „ББР Микрофинансиране“ ЕАД, г-жа Марияна Димитрова Петкова е избрана за втори изпълнителен директор. С решение по Протокол № 26 от 10.03.2023 г., Управителният съвет на ББР, в качеството на едноличен собственик на капитала на „ББР Микрофинансиране“ ЕАД одобрява избора на г-жа Марияна Димитрова Петкова за изпълнителен директор и потвърждава, че Ивана Борисова Цанева продължава да изпълнява функциите на изпълнителен директор на дружеството.

Тези обстоятелства са вписани в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 22.03.2023 г.

С решение по Протокол № 55 от 05.07.2023 г. на Управителния съвет на „Българска банка за развитие“ ЕАД, в качеството на едноличен собственик на капитала, е освободена г-жа Марияна Димитрова Петкова като член на Съвета на директорите и изпълнителен директор на „ББР Микрофинансиране“ ЕАД. Това обстоятелство е вписано в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 26.07.2023 г.

С решение по Протокол № 55 от 05.07.2023 г. на Управителния съвет на „Българска банка за развитие“ ЕАД, в качеството на едноличен собственик на капитала, е променен и устава на „ББР Микрофинансиране“ ЕАД, в частта, която касае начина на представяване на дружеството. След промяната на устава дружеството се представлява съвместно от изпълнителния директор и един от членовете на Съвета на директорите, а при отсъствие на изпълнителния директор - съвместно от които и да е двама от членовете на Съвета на директорите. Актуалният устав е обявен по партидата на дружеството в Търговския регистър на 26.07.2023 г.

2.7.3 Фонд за капиталови инвестиции АД

Съставът на Съвета на директорите към 31.12.2023 г. и към датата на одобрение на този отчет е:

- Цанко Руменов Арабаджиев - Председател на Съвета на директорите от 05.08.2021 г.;
- Стефан Стефанов Тъмнев – Изпълнителен директор и Заместник-председател на Съвета на директорите от 05.08.2021 г.;
- Русалин Станчев Динев – Член на Съвета на директорите от 16.09.2022 г.

Няма промени в капитала, устава и състава на съвета на директорите на дружеството през 2023 г. и до датата на одобрение на този доклад.

2.7.4 „ББР Лизинг“ ЕАД

„ББР Лизинг“ ЕАД има едностепенна система на управление – Съвет на директорите, състоящ се от трима до петима членове, като в края на 2023 г. има следния състав:

- Иван Валентинов Церовски – председател на Съвета на директорите от 17.03.2023 г.;
- Емил Вълканов Вълканов - Изпълнителен директор и заместник-председател на Съвета на директорите от 20.05.2020 г.;
- Антония Христофорова Добрева - Член на Съвета на директорите от 20.05.2020 г.

Дружеството има упълномощен прокурист от 01.06.2020 г. – Ивайло Кирилов Попов.

С решение по Протокол от 07.03.2023 г. на Управителния съвет на ББР, в качеството на едноличен собственик на капитала на „ББР Лизинг“ ЕАД, е освободен Крум Георгиев Георгиев като член на Съвета на директорите на дружеството, а за нов член е избран Иван Валентинов Церовски. Тези обстоятелства са вписани в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 17.03.2023 г. Г-н Иван Валентинов Церовски е избран за председател на Съвета на директорите на дружеството.

С решение по Протокол № 32 от 28.05.2024 г. на Управителния съвет на „Българска банка за развитие“ ЕАД, в качеството на едноличен собственик на капитала, е освободен г-н Иван Валентинов Церовски като член на Съвета на директорите на „ББР Лизинг“ ЕАД. Това обстоятелство е вписано в Търговския регистър на 10.06.2024 г.

С решение по Протокол № 34 от 30.05.2024 г. на Управителния съвет на ББР, в качеството на едноличен собственик на капитала на „ББР Лизинг“ ЕАД, е избрана г-жа Теодора Петрова Пешева за член на Съвета на директорите на дружеството. Това обстоятелство е вписано в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 10.06.2024 г. Г-жа Теодора Петрова Пешева е избрана за председател на Съвета на директорите на дружеството.

Към датата на одобрение на този доклад, съставът на СД на ББР Лизинг е както следва:

- Теодора Петрова Пешева – Председател на Съвета на директорите от 10.06.2024 г.;
- Емил Вълканов Вълканов - Изпълнителен директор и заместник-председател на Съвета на директорите от 20.05.2020 г.;
- Антония Христофорова Добрева - Член на Съвета на директорите от 20.05.2020 г.

Дружеството има упълномощен прокурист от 01.06.2020 г. – Ивайло Кирилов Попов.

2.7.5 "Търговски център Марица" ЕООД

С решение по Протокол № 18 от 21.02.2023 г. на Управителния съвет на ББР, в качеството на едноличен собственик на капитала на "Търговски център Марица" ЕООД, е освободена Васка Борисова Станчева като управител на дружеството, а за нов управител е избрана Надежда Йорданова Никова. Тези обстоятелства са вписани в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 17.03.2023 г.

3 ОСНОВНИ АКЦЕНТИ, ДЕЙНОСТИ И ПРОЕКТИ ПРЕЗ 2023 ГОДИНА

3.1 Ключови събития и процеси

3.1.1 Нормативни промени

През 2023 г., като най-съществени промени в регулаторната рамка на ББР, могат да бъдат посочени следните:

- „Насоки относно политиките и процедурите, свързани с управление на нормативното съответствие, и ролята и отговорностите на служителя, отговорен за нормативното съответствие във връзка с БИП/БФТ, съгласно член 8 и глава VI от Директива (ЕС) 2015/849“ (EBA/GL/2022/05, от 14 юни 2022 г., прилагат се от 12.2022г.);
- „Насоки за изменение на Насоки EBA/GL/2018/10 относно оповестяването на необслужваните и реструктурираните експозиции (EBA/GL/2022/13), които започнаха да се прилагат от 31.12.2022 г., изменени с Насоки за изменение на Насоки EBA/GL/2018/10 относно оповестяването на необслужваните и реструктурираните експозиции“ (EBA/GL/2022/13).
- „Насоки относно използването на решения за дистанционно установяване на делови взаимоотношения с клиенти съгласно член 13, параграф 1 от Директива (ЕС) 2015/849“ (EBA/GL/2022/15).
- РЕГЛАМЕНТ (ЕС) 2022/2554 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 14 декември 2022 година относно оперативната устойчивост на цифровите технологии във финансовия сектор и за изменение на регламенти (ЕО) № 1060/2009, (ЕС) № 648/2012, (ЕС) № 600/2014, (ЕС) № 909/2014 и (ЕС) 2016/1011 – Digital Operational Resilience Act /DORA/ Регламентът беше публикуван в Официален вестник на Европейския съюз на 27 декември 2022 г. и влезе в сила на 16 януари 2023 г. От тази дата институциите разполагат с 24 месеца, за да отразят новите правила в своите процеси.

- „Насоки на ЕБО, издадени въз основа на член 84, параграф 6 от Директива 2013/36/ЕС за определяне на критерии за установяването, оценката, управлението и редуцирането на рисковете, произтичащи от потенциални промени в лихвени проценти и за оценката и наблюдението на риска от кредитния спред на дейностите на институциите извън търговския портфейл“ (EBA/GL/2022/14), (прилагат се от 30.06.2023 г.)
- Насоки относно прехвърлимостта с цел допълване на оценката на възможността за реструктуриране при стратегиите за прехвърляне (EBA/GL/2022/11). Насоките са издадени от Европейския банков орган, публикувани са на официалната му страница и са приложими от 1 януари 2024 г.

Промени в националната правна рамка:

- Наредба за допълнение на Наредба № 20 от 2019 г. за изискванията към членовете на управителния и контролния орган на кредитна институция, както и за оценка на тяхната пригодност и на лицата, заемащи ключови позиции;
- Закон за изменение и допълнение на Закона за пазарите на финансови инструменти; Наредбата за изменение и допълнение на Наредба № 38 от 21.05.2020 г. за изискванията към дейността на инвестиционните посредници;
- Наредбата за изменение на Наредба № 21 от 26.11.2015 г. за задължителните минимални резерви, които банките поддържат при Българската народна банка, Наредба за допълнение на Наредба № 58 от 28.02.2018 г. на КФН;
- Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 16 от 29.03.2018 г. за издаване на лицензи и одобрения, за вписване в регистъра по чл. 19 от Закона за платежните услуги и платежните системи и за изискванията към дейността на операторите на платежни системи с окончателност на сетълмента;
- Закон за изменение и допълнение на Закона за мерките срещу изпирането на пари;
- Закон за защита на лицата, подаващи сигнали или публично оповестяващи информация за нарушения;
- Закон за противодействие на корупцията – нов, в сила от 6.10.2023 г.

3.1.2 Рейтинг

През август 2023 г., международната рейтингова агенция „Фич Рейтингс“ потвърди перспективата пред дългосрочния кредитен рейтинг на Банката от „BBB“, с положителна перспектива. Това е най-високият кредитен рейтинг за българска финансова институция, като за ББР той е лимитиран до рейтинга на суверена – българската държава.

Рейтинг валиден към:	Дата на изготвяне на рейтинга:	Дългосрочен Рейтинг (IDR, SRF)	Перспектива
Към 31.12.2023 г и към датата на одобрение на ГФО	7.8.2023 г. 31.7.2024 г.	„BBB“	Положителна

Рейтингът на банката е равен на държавния и практически е най-високият възможен кредитен рейтинг за ББР. Оценката отразява добрата капиталова позиция на ББР, възвръщането към печалба и факта, че Банката е 100% собственост на българската държава, която може да ѝ оказва подкрепа при необходимост. Финансирането ѝ е стабилно, като значителна част е от публичния сектор или е гарантирано от държавата, а останалата – от международни институции за развитие.

Стабилната капиталова база допринася съществено за високата капиталова адекватност. ББР е институцията с най-високото равнище на капитализация в банковата система на България, значително над регулаторния минимум.

3.2 БИЗНЕС АКЦЕНТИ

3.2.1 Програма „COSME+“

Към края на 2023 г., ББР продължава изпълнението на споразумения по Програма на Българска банка за развитие за индиректно финансиране на МСП с гаранционно улеснение и контра-гаранция по Програма COSME на ЕИФ, с подкрепата на Европейски фонд за стратегически инвестиции (ПРОГРАМА КОСМЕ+) с две търговски банки и шест небанкови финансови институции, с разрешен размер 51,143 хил. лева. Програмата се осъществява с подкрепата на Европейския фонд за стратегически инвестиции за индиректно финансиране на малките и средните предприятия с гаранционно улеснение и контра-гаранция. Изпълняваният от ЕИФ механизъм „Програма COSME“ надгражда Програмата за предприемачество и иновации (EIP), създадена през периода 2007-2013 г. Общият ѝ бюджет е 2.3 млрд. евро за периода 2014-2020 г. В обхвата ѝ са четири области на подпомагане – подобряване достъпа до финансиране за МСП под формата на капиталови и дългови инструменти; подобряване достъпа до пазарите за МСП в световен мащаб; подобряване на рамковите условия за конкурентоспособност на предприятията и насърчаване на предприемачеството.

Удовлетворени са постъпили през 2023 г. искания за плащане по поети от ББР гаранционни ангажименти, в размер на 103 хил. евро (КОСМЕ и НАПРЕД), за което ББР е получила съответно плащане по дадената от ЕИФ контрагаранция по Програма КОСМЕ.

3.2.2 Програма „Лизинг лайн“

През 2023 г. са сключени 3 нови он-лендинг споразумения за 7.0 млн. евро по програмата „Лизинг Лайн“, която е насочена към партньори небанкови финансови институции – лизингодатели, регистрирани в БНБ и осъществяващи финансов лизинг. Програмата е предназначена за кредитиране на лизингови дружества, с цел улесняване достъпа на ресурс за покупка и отдаване на лизинг на активи, използвани в стопанската дейност на малки и средни предприятия.

3.2.3 Програма „БРОД“

Продължава изпълнението на ББР по най-новия продукт за индиректно финансиране на малки и средни предприятия „Програма БРОД“. Бюджетът на Програмата е 20 млн. евро. Цената на финансирането е до 6 мес. EURIBOR + 3.5% и при 3.5% като минимум. Партньорите по Програма БРОД финансират МСП при спазването на определен таван на лихвен процент и на общо годишно оскъпяване, които са съобразени с промените в стойността на EURIBOR. През 2023 г. е сключено 1 споразумение в размер на 1.2 млн. евро.

3.2.4 Гаранционни програми анти-КОВИД-19

През 2020 г. Банката, въз основа на Решения на Министерския съвет на РБ, стана гарант към група български търговски банки за кредити за физически и юридически лица, с цел преодоляване на последствията от пандемията от COVID-19.

Общият размер на сумите, които ББР може да гарантира е 700 млн. лв., като те бяха изцяло обезпечени чрез увеличаване на капитала на Банката през 2020 г. със същата сума.

Към 31.12.2023 г. ББР е издала гаранции за общо 373,894 хил. лв.³, като е гарантирала експозиции по двете програми на обща стойност 554,763 хил. лв. (31.12.2022 г.: 715,979 хил. лв.).

За тези програми, ББР възприе специална методика за определяне на очаквани кредитни загуби с оглед спецификата на програмите, профила на клиентите и структурата на свързаните с продуктите ангажименти за входящи и изходящи парични потоци. Методиката е подробно описана в индивидуалния финансов отчет на Банката за 2023 г.

В края на 2023 г. заделените провизии по програмите анти-COVID са на стойност 111,845 хил. лв. (31.12.2022 г.: 127,215 хил. лв.), което, според Банката е и максималният потенциален кумулативен отрицателен ефект върху ликвидността на ББР в средносрочен план, произтичащ от тези програми.

---

³ За програмата за физически лица, 100% от експозицията по главница на банката-партньор към клиента е гарантирана. За програмата за микро, малки и средни предприятия, ББР гарантира 80% от главниците по кредитите, при 50 % лимит на гаранционните плащания на портфейлна база.

3.2.4.1 Програма за предприятия – Програма „Възстановяване“

С решение №310 от 7 май 2020 г., Министерският съвет одобри Програмата за портфейлни гаранции в подкрепа на ликвидността на предприятията, пострадали от извънредната ситуация и епидемията от COVID-19, предложена от ББР, с бюджет 500 млн. лв., като обезпечаването на програмата да бъде за сметка на средствата от увеличението на капитала на банката съгласно Решение № 215 на Министерския съвет от 2020 г.

Гаранционната програма, която е част от правителствените антикризисни мерки, стартира с бюджет от 500 млн. лв. (В последствие бюджетът бе намален на 400 млн. лева, поради пренасочването на лимит към анти-COVID мярката за физически лица). В нея можеха да бъдат включени компании от всички сектори, като от мярката се възползваха предимно фирми от най-засегнатите области – търговия, услуги, транспорт и логистика, туризъм, хотелиерство и ресторантьорство, и други.

От финансиране и гаранция се ползваха предприятия, които са се сблъскали с трудности или са изпаднали в затруднение след 31.12.2019 г., поради избухването на епидемията от COVID-19.

След въвеждане на обновените условия по Програма за възстановяване максималният размер на финансирането стана до 3 млн. лв., независимо от размера на компанията, като от гаранционния инструмент можеха да се възползват микро, малки, средни фирми и така наречените „малки компании със средна пазарна капитализация“ (small mid-caps – с до 499 души персонал) от всички сектори на икономиката.

Допустимите за финансиране предприятия трябваше да осъществяват стопанска дейност и да са регистрирани в България, а така също да имат поне три завършени финансови отчета, с отчетени приходи от продажби, както и счетоводна печалба за поне една от последните три години.

Срокът за погасяване на кредитите е до 7 години с възможност за до 36 месеца гратисен период.

Банките следваше да определят всички елементи на ценообразуването, включително лихвения процент по кредитите, съгласно своята политика, като при формирането на цената на кредитите (т.е. лихви, такси и т.н.), прилагат вътрешните си правила и обичайна практика за ценообразуване, отчитайки предоставената от ББР гаранция.

Не се изискваха материални обезпечения. Кредитите се предоставяха срещу лични гаранции от действителните собственици, както и (ако е приложимо) залози на вземания от сметки по реда на ЗЗД, ЗОЗ, както и чрез договор за финансово обезпечение съгласно ЗДФО.

Мярката беше одобрена с Решение на Европейската комисия № С (2020) 2342 от 8.04.2020 г. относно държавна помощ SA.56933 (2020/N) — България COVID-19, изменено с Решение на ЕК № С (2020) 8384 от 24.11.2020 г. и Решение на ЕК С (2021) 7260 от 01.10.2021 г.

Кредитите се предоставяха при кратки срокове за обработка и с оптимизирано време за одобрение, съответно отказ (time-to-yes), а именно: до 5 работни дни след получаване на необходимите за преглед на искането за кредит документи от страна на Банката и време за усвояване (т.е. времеви период между одобрението на кредита и предоставянето на възможност на кредитополучателя да осъществи реално усвояване), до 10 работни дни.

Във връзка с шестото изменение на Временната рамка и удължаване срокът на действието ѝ, срокът за кандидатстване за финансиране по Програмата за МСП бе удължен до 22.06.2022 г.

Формирането на портфейли по Програмата приключи на 30.06.2022 г., като по окончателни данни от търговските банки – партньори по схемата са гарантирани 2,892 кредита с оригинален размер на кредитите 630,349 хил. лв., за които е предоставена гаранция от ББР в размер на 80% или за 504,279 хил. лв.

Състоянието на портфейла се актуализира на тримесечна база. Към 31.12.2023 г. са гарантирани 2,184 кредита с общ размер 427,042 хил. лв. Удовлетворените искания за плащане на гарантирани суми по Програмата възлизат на 7,741 хил. лв., а възстановените на ББР към края на 2023 година са в размер на 225 хил. лв.

3.2.4.2 Програма за физически лица и домакинства

С решение № 257 от 14 април 2020 г., Министерският съвет одобри Програмата за гарантиране на безлихвени кредити в защита на хора, лишени от възможността да полагат труд поради пандемията от COVID-19, с бюджет 200 млн. лв., предложена от ББР, като обезпечаването на програмата беше за сметка на средствата от увеличението на капитала на Банката съгласно Решение № 215 на Министерския съвет от 2020 г.

Програмата за гарантиране на безлихвени кредити целеше да подпомогне служителите в неплатен отпуск и самоосигуряващите се лица, които временно не могат да полагат труд в условията на извънредно положение.

Параметрите по програмата бяха допълнително изменени чрез решения на Министерския съвет, с цел повишаване ползите в интерес на засегнатите от пандемията лица, както следва: РМС 408/2020, РМС 910/10.12.2020 г., и РМС №194/05.03.2021 г. Допустимите кредитополучатели имаха възможност да получат безлихвени заеми до 6,900 лв. (първоначално допустимият максимален размер е 4500 лева), които се отпускат наведнъж или на траншове. Максималният срок на погасяване е 5 години, с минимум 6 месеца и максимум 24 месеца гратисен период. По заемите не се дължат възнаградителни лихви, такси, комисиони и неустойки.

През юли 2021 г., със свое решение № 506/2021, Министерският съвет удължи срока за кандидатстване по Програмата за ФЛ до 31.08.2021 г. или до изчерпване на гаранционните лимити от банките партньори, което от двете настъпи първо.

Срокът за кандидатстване по мярката изтече на 31.08.2021 г., а срокът за предоставяне и усвояване на кредитите - на 30.09.2021 г.

С РМС 448/2022 г. се приеха промени, които са предпоставка за облекчаване на условията по кредитите: крайният възможен срок за издължаване се удължи с още две години (от 5 на 7 години), а гратисният период от 24 месеца може да се ползва на части.

Постигнатият агрегиран резултат по Програмата включва гарантирани от ББР 52,915 кредита, на обща стойност 254,609 хил. лв.

Към 31.12.2023 г. ББР е гарантирала 42,840 кредита на стойност 127,720 хил. лв. Платените на търговските банки гаранции и разходи по установяване и събиране на изискуемите кредити са в размер на 4,836 хил. лв., от които към същата дата на ББР са възстановени 183 хил. лв.

3.2.5 Програма на Българска банка за развитие ЕАД за подкрепа на домакинствата чрез финансиране на инвестиции в енергия от възобновяеми източници, в изпълнение на Национален план за възстановяване и устойчивост на Република България (Рамкови условия)

С решение на УС на ББР ЕАД по Протокол № 57 от 13.07.2023 г. е одобрена портфейлна гаранция с таван на загубите за частично покриване на кредитния риск при мостово финансиране, предоставяно от търговските банки за инвестиции във ВЕИ, в подкрепа на домакинствата по „Национална схема за подпомагане на домакинствата в областта на енергията от възобновяеми източници“ на Министерство на енергетиката (Схемата). Стартовият бюджет на Програмата е в размер на 56 млн. лева.

Целта е улесняване и подобряване достъпа до мостово финансиране за инвестиции във ВЕИ по Схемата и достигане до оптимален брой потенциални кандидати по Схемата - клиенти на търговските банки от цялата страна. Срокът на гаранцията е до 5 години, но не повече от срока на отделния гарантиран кредит.

Лимит на гаранционните плащания (Таван на загубите)

Максималният размер на покритите загуби по Портфейлната гаранцията по програмата е в размер на 16,800 хил. лева. При всички случаи, Лимитът на гаранционните плащания е максималната сума, до която е ограничено задължението на ББР за плащане към всяка една търговска банка, изчислена на портфейлна основа, чрез прилагане на процента на Лимита на гаранционните плащания върху умножения по 70% Гарантиран портфейл.

Условия за допустимост на Кредитополучателите и финансирането по Програмата.

Допустими Кредитополучатели:

Одобрени за финансиране кандидати по Схемата, които са сключили договор по Схемата със СНД. Допуска се кредитополучателят по Програмата да се различава от получателя на безвъзмездно финансиране по Схемата, ако поради обективни за финансиращата банка обстоятелства (например пределна възраст, намалена трудоспособност, силна текуща задлъжнялост, по-слаба кредитоспособност, или друго), Кандидатът не би получил мостови кредит за финансиране на инвестицията във ВЕИ по Схемата.

В тези случаи одобреният за финансиране кандидат по Схемата е солидарно отговорен с Кредитополучателя за изплащането на кредита, а безвъзмездното финансиране се изплаща по сметка на получателя във финансиращата банка и следва да осигурява обезпеченост по кредита както ако Кандидатът е получател на кредита. Търговските банки следва да посочват пред ББР обективните обстоятелства, които възпрепятстват предоставянето на кредит по Програмата в полза на Кандидата.

Вид и цел на финансирането:

Предоставяне на мостови кредити за реализиране на инвестиции във ВЕИ, за които е одобрено безвъзмездно финансиране и е сключен договор със СНД за финансиране по Схемата, а именно: 1. Слънчева инсталация за битово горещо водоснабдяване (Инсталация за БГВ) или 2. Фотоволтаична система до 10 kWp, която може да включва системи за съхранение на електрическа енергия (Система). Целта на финансирането се посочва в договора за кредит по Програмата, в който по-конкретно се определят допустимите за финансиране разходи. Размер на кредитите: до 3 000 лева за инвестиция в Инсталация за БГВ; до 22 000 лева за инвестиция в система, срок на кредитите – до 5 години.

Към 31.12.2023 г. приключи процеса по оценка на заявите интерес за участие в Програмата търговски банки. Към датата на издаване на настоящия отчет, ББР има сключени споразумения по програмата с четири търговски банки.

3.2.6 Инициатива „Три Морета“

Инициативата „Трите морета“ (Черно, Адриатическо, Балтийско) има за цел засилването на инвестиции, връзки и сътрудничество – политическо и финансово, между страните-членки в региона. Това е публично-частен финансов инструмент, чиято цел е да допълва финансирането от структурните и други фондове на Европейския съюз. С Решение №613 от 2 септември 2020 г. Министерски съвет на Република България одобри участието на ББР в Инвестиционния фонд към инициативата „Трите морета“. В края на 2020 г. е подписано Споразумение за записване на акции (Subscription Agreement relating to Three Seas Initiative Investment Fund S.A. SICAV – RAIF) между ББР и Фонда, с което ББР официално стана акционер Клас А във Фонда. Към 31.12.2023 г. ББР е внесла дялови вноски в размер на 18,620 хил. евро.

През 2023 г. продължи структурирането на Иновационен фонд „Три морета“ и участието на ББР в сформирания работна група с представители от настоящите акционери в Инвестиционния фонд „Три морета“. Продължени са разговорите с ЕИФ по отношение на представения от тях фонд на фондовете - Central Europe Fund of Funds. Фондът се очаква да бъде с размер 60-180 млн. евро и цели да увеличи възможностите за капиталови инвестиции в предприятия в етап на растеж в региона на централна и източна Европа като привлече инвестиции от други частни и публични инвеститори в региона. Структурирането е в напреднал етап и включва обсъждане на правната документация на фонда, както и възможностите за участие на ББР. Очаква се фондът да бъде основан през 2024 г.

3.2.7 Програма „InvestEU“

Програма „InvestEU“ предвижда единен европейски механизъм за подкрепа на инвестициите за новия програмен период 2021-2027 година. Програмата се базира на успешния опит от приложението на ЕФСИ и настоящите инструменти на ЕК. Програмата „InvestEU“ ще предоставя гаранция от бюджета на ЕС, която ще подкрепя финансови продукти, предоставени от прилагащите Програмата партньори. Средствата са разпределени в четири „прозореца“ (области), в които ще се разработват финансовите продукти: 1) устойчива инфраструктура; 2) научни изследвания, иновации и цифровизация; 3) МСП и малки дружества със средна пазарна капитализация; 4) социални инвестиции и умения. ББР извърши Стълбова оценка (Pillar Assessment) одитирана от независим одитор, която бе окончателно завършена през 2023 г. и през м. ноември 2023 г. подписа Гаранционно споразумение с Европейската комисия, с което стана Прилагащ партньор по програмата. Средствата от бюджета на ЕС, с които Банката ще разполага са 165 млн. евро, като срещу тях очаква да гарантира кредити, които ще бъдат отпуснати от институциите-партньори, в размер на над 1 млрд. евро.

3.2.8 Програма на ББР с гаранция от InvestEU фонд (IEU)

Фонд InvestEU предоставя гаранция от бюджета на ЕС, която подкрепя финансови продукти, предоставени от Прилагащите Програмата партньори. Фондът насърчава привличането на инвестиции в пет области, в които следва да се разработват финансовите продукти, които ще се ползват от гаранцията на ЕС.

През юли 2023 г. ББР подписа с ЕИФ Гаранционно споразумение по Фонд InvestEU. ББР Лизинг е участваща, но не подписваща страна в Гаранционното споразумение. Договорът позволява на ББР да предоставя директно финансиране на МСП с гаранция от ЕИФ с лимит на плащанията в три направления: „МСП – Конкуренетоспособност“, „Иновации и дигитализация“ и „Устойчивост“. Всяко от направленията има специфични изисквания за допустимост, лимит на плащанията и максимален гарантиран портфейл, под който да бъдат включени сделки. От своя страна ББР се ангажира да предостави финансово предимство – намаление на рисковия марж с покритието на InvestEU гаранцията, което рефлектира в:

- намаление на лихвения процент по всеки един от гарантираните кредити в трите направления,

- намаление на изискваното обезпечение при инвестиционни кредити и липса на обезпечение при кредити за оборотен капитал по направление „МСП – Конкурентоспособност“.

Клиентите-крайни получатели трябва да спазват определени условия и изисквания, свързани с гаранция на InvestEU. Максималният размер на гарантирания по InvestEU портфейл е в размер на 45.50 млн. евро, а договореният – 34.125 млн. евро.

Към 31.12.2023 година постигнатият гарантиран портфейл е в размер на:

- „МСП – Конкурентоспособност“ – 6.752 млн. евро и включва 61 сделки на микро- и МСП – 43% достигнат гарантиран лимит.
- „Иновации и дигитализация“ – 2.474 млн. евро и включва 3 сделки на микро- и МСП – 47% достигнат гарантиран лимит.
- „Устойчивост“ – 1.497 млн. евро и включва 4 сделки на микро- и МСП – 11% достигнат гарантиран лимит.

3.2.9 Програма на ББР с гаранция от Паневропейския гаранционен фонд (PEGF)

Пан-европейския гаранционен фонд бе създаден през втората половина на 2020 година с участието на страни-членки на ЕС на доброволен принцип, вкл. България. За формирането на бюджета на Фонда страните-членки внасят вноски, пропорционална на тяхното участие в капитала на ЕИБ. Предлаганите продукти са в две направления 1) гаранции и контрагаранции за малък бизнес, МСП и здравеопазване и 2) финансиране на дялов капитал в частни фондове.

През месец септември 2021 г. ББР подписа с ЕИФ Гаранционно споразумение по Пан-европейския гаранционен фонд. Гаранционното споразумение позволява на ББР да предоставя директно финансиране с гаранция от ЕИФ (с рейтинг AAA) без лимит на плащанията за загуби, с покритие 70% на загубата по гарантиран кредит на МСП. От своя страна ББР се ангажира да предостави финансово предимство – намаление на рисковия марж с покритието на ПЕГФ гаранцията, което рефлектира в намаление на лихвения процент по всеки един от гарантираните кредити. Клиентите-крайни получатели трябва да спазват определени условия и изисквания, свързани с гаранция на ПЕГФ и режима държавни помощи.

Към 31.12.2023 година гарантираният по споразумението портфейл е в размер на 18.5 млн. евро и включва 51 сделки на микро, малки и средни предприятия (към 31.12.2022 г.: 21.17 млн. евро и 52 сделки). Към същата дата ББР е предявила плащания по гаранцията за три сделки с общ размер 203 хил. евро.

3.2.10 Нови продукти

Кредитната дейност на ББР се осъществява, както чрез директно предоставяне на заемни средства, така и чрез финансиране посредством програми (продукти) за кредитиране на търговски банки, които с получените средства предоставят кредити на МСП и селскостопански производители, или т.нар. он-лендинг.

Банката анонсира няколко кредитни продукта в подкрепа на МСП и за насърчаване на определени сектори, които към края на 2023 г. са следните:

- Програма „Финансиране за зелена енергия“;
- Програма „Подкрепа за розопереработване“ – продължение;
- Програма за финансиране на МСП с проектни предложения по европейски и национални програми;
- Програма за обратното финансиране за строителни фирми;
- Директно финансиране с гаранция по InvestEU;
- Програма за подпомагане на домакинствата, които кандидатстват за замяна на енергийните си източници на твърдо гориво (печка, котел, камина или друг) с възобновяеми по Националния план за възстановяване и устойчивост.

3.2.10.1 Програма „Финансиране на зелена енергия“

И през 2023 г. ББР продължи започнатата инициатива за финансиране на изграждане на фотоволтаични съоръжения с цел производство на електроенергия.

От началото на инициативата през 2021 г. ББР е подкрепила, чрез предоставено финансиране общо 51 проекта за изграждане на фотоволтаични инсталации.

3.2.10.2 Програма „Подкрепа за розопереработване“

Продължи и работата по Програмата „Подкрепа за розопереработване“, която се превърна в постоянна програма на банката с цел подкрепа на традиционен експортен отрасъл. Българското розово масло се слави като едно от най-търсените и скъпи на международния пазар, но в последните години браншът се сблъсква с проблеми, които водят до натрупване на големи запаси от ценния продукт. Обемът на програмата е 20 млн. лв.

3.2.10.3 Програма за директно финансиране на МСП с проектни предложения по европейски и национални програми

Българската банка за развитие подкрепя фирмите с проекти по Националния план за възстановяване и устойчивост (НПВУ) и Европейските структурни и инвестиционни фондове (ЕСИФ). Новата програма е в изпълнение на стратегическите цели на Банката да подпомага изпълнението на правителствени политики и да допринесе за увеличаване на инвестиционната активност сред малкия и средния бизнес. Тя замества програма „Енергийна ефективност на МСП“ и програма „Технологична модернизация на МСП“ и предоставя инструмент за ускорено усвояване на средствата от ЕС, като ще подпомогне и зеления преход на българската икономика.

Това е първата кредитна програма на Банката, разработена изцяло в синхрон с бизнеса. Чрез нея ББР осигурява достъп до ресурс за реализацията на проекти по европейски и национални програми, като улеснява фирмите, срещащи затруднение да стартират дейността си поради липса на мостово или допълващо финансиране.

Банката предоставя инвестиционни кредити до 5 млн. лв. с общ срок на до 8 години и включен гратисен период до 2 години за компании, кандидатстващи за безвъзмездна помощ по национални и европейски програми. Фирмите, одобрени за финансиране над 2 млн. лв. могат да се възползват допълнително и от необезпечен оборотен кредит до 200 хил. лв. в допълнение към средствата за инвестиции. Условието по двата кредита са преференциални. ББР предоставя финансиране за пълната стойност на проектите (100%) на вече одобрените кандидати, както и до 85% от разходите за тези, които още не са подписали договорите си за безвъзмездна помощ.

3.2.10.4 Програма за директно оборотно финансиране за строителни фирми.

Банката предлага оборотно финансиране за строителни фирми със сключен договор за изпълнение на строително-монтажни работи (СМР) с контрагенти, страна по договор за получаване на безвъзмездна финансова помощ по национални и европейски програми. В обхвата му влизат две направления:

- НАПРАВЛЕНИЕ 1 – проекти по Националния план за възстановяване и устойчивост (НПВУ) и по Европейските структурни и инвестиционни фондове (ЕСИФ);
- НАПРАВЛЕНИЕ 2 – проекти по Мярка 7.6 „Проучване и инвестиции, свързани с поддържане, възстановяване и на културното и подобряване на природното наследство на селата“ на Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР).

3.2.10.5 Програма за директно финансиране с гаранция по InvestEU

Българската банка за развитие улеснява достъпа до финансиране на малки и средни предприятия, които са с по-рисков профил, допринасят за екологичната трансформация или внедряването на цифрови технологии. В партньорство с Европейския инвестиционен фонд и Европейската комисия, по програмата с гаранция по InvestEU банката ще предлага кредитиране с облекчени изисквания за обезпечение и преференциален лихвен процент. Предприятията могат да получат ресурс по три направления:

- "Конкурентоспособност на МСП" - с цел да се улесни достъпа и наличието на дългово финансиране на МСП, които са с по-висок рисков профил или на които им липсва достатъчно обезпечение.
- "Устойчивост" - да се увеличи достъпа до дългово финансиране на МСП и дружества със средна пазарна капитализация, които:
  - допринасят за екологичната и устойчива трансформация на европейската икономика;
  - са насочени към подобряване на достъпността на услугите, продуктите и инфраструктурата, както и към разработване на спомагателни технологии и осигуряване на достъп до организацията и нейните помещения за клиенти и служители с увреждания и/ или влошено функциониране;

- “Иновации и цифровизация” - за подобряване на достъпа до финансиране за МСП:
  - с интензивно използване на научноизследователска и развойна дейност
  - внедряващи цифрови технологии и цифровата трансформация на предприятията.
- Банката отпуска:
  - Инвестиционен кредит - за финансиране на материални и нематериални активи, business transfers.
  - Кредит за оборотни средства, включително револвираща кредитна линия.
  - Гаранции за добро изпълнение – линия за издаване на гаранции или еднократна гаранция.
  - Максималният размер е до 2 000 000 евро или 3 911 599 лева, включително.
  - Минимален срок на кредита: 12 месеца от датата на договора за кредит (ДБК).

Максимален срок на кредита: до 12 години (144 месеца), но не по късно от 17.07.2037 г.

3.2.10.6 Програма “Финансиране на болници”

Програмата е обявена в началото на месец юли 2022 г. и включва инвестиционни и/или оборотни кредити за подобрене на инфраструктурата и медицинското оборудване с цел повишаване на обема и качеството на предоставяните медицински услуги с размер до 5 млн. лв. Срокът за кандидатстване беше до 31.08.2023 г. Обемът на програмата е 25 млн. лева, с възможност за увеличаването му до 50 млн. лева, в случай на изпълнение на бюджета преди изтичане срока за кандидатстване. Програмата е в процес на актуализация.

3.2.10.7 Програма „Финансиране на групи и организации на земеделски производители“

Програмата е обявена през месец декември 2022 г. Бенефициенти по програмата са групи и организации на земеделски производители, като се изисква тези групи да бъдат признати от Министъра на земеделието и храните и да имат поне една приключена финансова година. Срокът за кандидатстване беше до 31.12.2023 г. Обемът на новата програма на Банката е 10 млн. лв.

3.2.10.8 Национална програма за енергийна ефективност в многофамилни жилищни сгради (НПЕЕМЖС)

И през 2023 г. Българска банка за развитие ЕАД продължи дейностите си по приетата с Постановление № 18 от 2 февруари 2015 г. на Министерския съвет на Р. България - Национална програма за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради (Програмата). Тя е насочена към обновяване на многофамилни жилищни сгради, осигурявайки по-добри условия на живот на гражданите в многофамилни жилищни сгради, топлинен комфорт и по-високо качество на жизнената среда. Изпълнението на мерките за енергийна ефективност в жилищните сгради допринесе за по-високо ниво на енергийната ефективност и намаляване на разходите за енергия, подобряване на експлоатационните характеристики, удължаване на жизнения цикъл на сградите и осигуряване на жизнена среда в съответствие с критериите за устойчиво развитие: по експертна оценка в резултат на Програмата намалението на емисии на въглероден диоксид е оценено на 319,000 tCO₂/година, а икономията на енергия – 726,000,000 кВтч/година.

Икономическият ефект се разпростира и върху проектантите, строителен бранш, фирми за технически обследвания, фирми за обследвания за енергийна ефективност, производители на материали и др., голяма част от тях – малки и средни фирми от цялата страна. Програмата постигна и социален ефект чрез подобряване на условията за живеене в сградите, намаляване на разходите за енергия, осигуряване на допълнителна заетост, установяване на традиции в управлението на многофамилни жилищни сгради, повишаване на обществената осведоменост за начините за повишаване на енергийната ефективност.

Дейностите по Програмата се осъществяват на цялата територия на Република България в рамките на 265 общини с общ финансов бюджет по Програмата в размер на 2 млрд. лв. През 2024 г. се преустанови сключването на договори за изпълнение на дейности по Програмата с външни изпълнители, избрани по реда на Закона за обществените поръчки съгласно Постановление на Министерски съвет.

3.2.11 Акценти от дейността на дъщерните дружества, проекти и важни дейности

3.2.11.1 „Националния гаранционен фонд“ ЕАД

Развитията през изтеклата година потвърдиха очакванията на Дружеството за отслабващо влияние на финансовите стимули през програмите с публичен ресурс, което оказва положително въздействие върху реализацията на гаранционните продукти на Фонда за собствен риск.

В тази пазарна среда към – 31.12.2023 г. дружеството гарантира 2,180 кредита в общ размер от 471⁴ млн. лв. към 1,866 микро, малки и средни предприятия. През четвъртото тримесечие са гарантирани допълнително 604 кредита в общ размер от 160 млн. лв. към 55,201 предприятия. Съответно прогнозираният общ размер на гарантирания портфейл за годината е в размер на 325 млн. лв., ръст от 98% спрямо предходната година.

Дружеството отчита подобрение по всички ключови индикатори спрямо съпоставимия период на 2022 г.:

Индикатор	31.12.2023	31.12.2022	Изпълнение
Брой подкрепени МСП (нов бизнес)	2,180	339	+543 %
Брой действащи гаранции	3,388	1,717	+97 %
Размер на гарантирания портфейл (млн. лв.)	325	164	+98 %
Покритие: Гаранционни такси / Административните разходи	216%	157%	+59 п.п.

През настоящата година в подкрепа на мисията си да стимулира устойчивото развитие на МСП в страната като предоставя равен достъп до финансов ресурс в ролята си на „допълващ“ пазара финансов посредник, НГФ продължи процеса по реализиране на стартиралите дългосрочни инициативи както следва:

- Финализира съгласувателните процедури с банките-партньори по водещата гаранционна програма за собствен риск „НГФ 2022“, с цел ефективно прилагане на схемата от всички, включени в програмата партньори;
- Проведе консултации с новоизбраното ръководство на *Министерството на земеделието и храните* и договори удължаване на срока на управление на предоставен ресурс в подкрепа на МСП, в размер на 54.9 млн. лв. до 30.06.2033 г.;
- Приключи миграцията на основната банкова система на Дружеството към BrightOS;
- Приключи изграждането на софтуерно решение за мониторинг и управление на гаранционните инструменти, с което автоматизира процеса по издаване и управление на гаранции. Решението ще бъде въведено в действие през първото тримесечие на настоящата година.

В допълнение през последното тримесечие на 2023 г. бяха възобновени преговорите с потенциални прилагачи партньори по съвместния инструмент на дружеството с Черноморска банка за търговия и развитие, който предоставя възможност за гаранционно покритие до 80% от размера на новоотпуснати кредити към МСП.

⁴ Общ размер на отпуснато финансиране с гаранции от дружеството.

3.2.11.2 ББР Микрофинансиране

В периода от 01.01.2023 г. до 31.12.2023 г. са сключени 150 броя нови договори за кредит за разрешена сума в общ размер на 11,907 хил. лв., от които усвоени 8,856 хил. лв.

Към 31.12.2023 г. активният кредитен и лизингов портфейл на Дружеството е в размер на 32,731 хил. лв., представен по амортизирана стойност, и се състои от 620 броя кредитни и лизингови сделки.

3.2.11.3 ББР Лизинг

Към 31.12.2023 г. сключените договори за финансов лизинг в портфейла на Дружеството са триста и дванадесет (312) с обща финансирана стойност в размер на 123 096 хил. лв. (към 31.12.2022 – 114 814 хил. лв.). За цялата 2023 г. са сключени 85 на брой нови лизингови договори с обща финансирана стойност в размер на 20 936 хил. лв. (2022 г. 37 122 хил. лв.) Единадесет от подписаните договори за лизинг на стойност 8 944 хил. лв. не са в активния портфейл на Дружеството, тъй като към 31.12.2023 г. са в процес на доставка на лизинговите активи.

Към 31.12.2023 г. най-голям е дялът в портфейла на ББР Лизинг на сухопътния транспорт. Клиенти на ББР Лизинг от сектор транспорт са дружества, опериращи в сухопътния транспорт и осъществяващи превоз на храни, автомобили, потребителски стоки, интермодален транспорт и др. На второ място е преработващата промишленост. В тази група се включват всички видове индустриални производства.

В тази ниша е и основното конкурентно предимство на ББР Лизинг – финансирането на производствени машини и оборудване, където често активите имат по-специфично предназначение и има пазарен недостиг. Следват съответно секторите строителство и търговия, които са обичаен бизнес за лизинговата индустрия.

„ББР Лизинг“ ЕАД беше една от първите финансови институции в България, която през м. май 2021 г. подписа гаранционно споразумение с Европейския инвестиционен фонд (ЕИФ) по програма „Паневропейски гаранционен фонд в отговор на пандемията от Covid-19“ за директно финансиране на малки и средни предприятия при облекчени условия с гаранция от ЕИФ. Програмата на Паневропейския Гаранционен Фонд е създадена от Европейския Съюз като отговор на икономическата криза предизвикана от пандемията от Covid-19 и предоставя гаранции на финансови институции от страни членки на ЕС с цел подкрепа за възстановяването на фирмите и секторите засегнати от пандемията. Бенефициенти по гаранционната програма са малки и средни предприятия, които имат достъп до лизингово финансиране при облекчени условия - намалени изисквания за самоучастие (0% за транспортни средства и 5% за машини и оборудване), по-дълги срокове на изплащане (до 96 месеца), както и финансиране на дружества с по-кратка бизнес история. Съгласно подписаното споразумение, гарантираният портфейл е в размер на до 20 мил. EUR., като ЕИФ покрива до 70% от загубата на ниво индивидуална експозиция.

Срокът за усвояване по програмата изтече на 31.12.2022 г. като ББР Лизинг реализира пълния обем на одобрения лимит по програмата.

По гаранционната програма по ПЕГФ са сключени общо 132 лизингови договора с 54 лизингополучателя с обща финансирана стойност в размер на 39 076 хил. лв. Към 31.12.2023 г. действащите договори са 122 бр. с финансирана стойност в размер на 31 090 хил. лв.

3.2.11.4 „Фонд за капиталови инвестиции“ АД

През 2023 г. „**Фонд за капиталови инвестиции**“ АД разгледа 87 потенциални сделки за инвестиции в капиталови инструменти на развиващи се дружества, Подписано бе акционерно споразумение и бяха усвоени средства по капиталови инвестиции по една сделка.

3.3 ПРИВЛЕЧЕН РЕСУРС

3.3.1 Международни финансови институции

Политиката на ББР е да привлича предимно дългосрочен ресурс за финансиране на кредитната си дейност и по този начин се създава естествен баланс между срочността на актива и пасива. От учредяването си, ББР има сключени повече от 38 кредитни споразумения с 16 международни институции в размер на 1,589 млн. евро.

С решение на Министерски съвет №554 от 29 юли 2022 г. ББР бе одобрена като получател на заеми с държавна гаранция за 350 млн. евро от Европейската инвестиционна банка (ЕИБ) и Банката за развитие към Съвета на Европа (БРСЕ). Решението е вследствие от предвидената в чл. 70, т.2 от Закона за държавния бюджет на Република България за 2022 година възможност за издаване на държавни гаранции по нови заемни споразумения на „Българска банка за развитие“ ЕАД в размер до 700 млн. лв. или тяхната валутна равностойност при спазване законодателството в областта на държавните помощи.

3.3.1.1 Европейска инвестиционна банка (ЕИБ)

На 11.07.2023 г. е подписано Финансово споразумение за заем между Европейска инвестиционна банка и Българска банка за развитие в размер на 175 млн. евро в помощ на малкия и средния бизнес. Заемът е подкрепен с държавна гаранция, одобрена от Министерския съвет и ратифицирана от Народното събрание на Република България. С предоставения ресурс ББР ще има възможност да предоставя дългосрочни кредити при преференциални условия както директно, така и чрез търговските банки в страната, като най-малко 20% от финансирането ще бъде насочено в подкрепа на зеления преход, с акцент върху проекти за възобновяема енергия и енергийна ефективност.

3.3.1.2 Банка за развитие към Съвета на Европа (БРСЕ)

На 13.07.2023 г. е подписано Рамковото споразумение за заем между Банката за развитие към Съвета на Европа и Българска банка за развитие за подкрепа на микро-, малки и средни предприятия за създаването и запазването на жизнеспособни работни места и опазване на околната среда в размер на 175 млн. евро за финансиране на малки и средни предприятия, вкл. зелени проекти.

Споразумението ползва държавна гаранция по силата на Споразумение за солидарна гаранция, подписано между Република България и Банката за развитие към Съвета на Европа на 20 юли 2023 г.

Предоставяното от БРСЕ държавногарантирано финансиране за ББР има редица предимства като голям обем, дълъг срок и атрактивна цена. Първокласния рейтинг на БРСЕ и акционерното участие на България в нея, както и приравняването на риска на ББР към риска на държавата, позволяват оптимизирането в максимална степен на цената на търсеното финансиране.

Получената държавна гаранция по заемите от ЕИБ и БРСЕ ще позволи на ББР да изпълнява целите и политиките си за подкрепа на МСП при оптимални ценови нива към крайните клиенти и при трансфер на произтичащите от гаранцията ползи, включително ще може да адресира и стартиращи, иновативни, с по-ниска степен на обезпеченост и затруднен достъп до търговски банкови заеми клиенти.

3.3.1.3 Китайска Ексим Банка

На 05.12.2023 г. е сключен договор между Китайската Ексим Банка и Българска банка за развитие в размер на 50 млн. евро и със срок 5 години. Средствата по споразумението могат да бъдат използвани за финансиране на общата кредитна дейност и клиенти на ББР, средносрочни или краткосрочни транзакции за търговско финансиране и други цели след съгласуване с кредитора.

3.4 ЧОВЕШКИ РЕСУРСИ

В „Българска банка за развитие“ ЕАД осъзнаваме, че инвестирането в развитието на нашите служители е от решаващо значение за цялостния успех на нашата организация. Ето защо сме реализирали редица инициативи, насочени към повишаване на техните умения и способности.

Чрез широкия набор от спонсорирани от Банката програми за обучение, ние предоставяме на членовете на екипа си възможности да разширят своите знания и опит. Тези програми обхващат разнообразни теми, включително технически и специализирани умения, свързани с банковата дейност, както и важни меки умения като комуникация, лидерство и предоставяне на обратна връзка.

Усилията ни обаче се простират отвъд предоставянето на възможности за обучение. Ние сме посветени на създаването на приобщаваща и подкрепяща работна среда, в която всеки служител се чувства ценен и има възможност да разгърне пълния си потенциал. Това включва постоянна оценка и подобряване на културата, политиките и условията на работното място, за да се гарантира, че те съответстват на нашата визия да бъдем предпочитан работодател.

3.5 ИНФОРМАЦИОННИ ТЕХНОЛОГИИ

Изминалата 2023 г. бе изключително динамична от страна на ИТ проекти.

ИТ инфраструктурата се поддържа с актуална версия на антивирусния софтуер за цялата група на ББР ЕАД - ESET protect и Anti-malware платформа. В ББР ЕАД е актуализирано решение за хардуерен и софтуерен мониторинг на цялостната среда - Axence Nvision, като в края на 2023 г. се конфигурира и Help Desk система през същото приложение.

През изминалата година бяха автоматизирани редица процеси в Банката и дъщерните дружества. Беше извършена успешна миграция на информационните системи на дъщерните дружества (НГФ, ФКИ и ББР Микрофинансиране) към съвременна платформа BrightOS на фирма СиСофт ООД. Беше внедрен модул за отчети (Reporting), където се изготвят автоматично предварително дефинирани отчети.

Бяха имплементирани множество промени в основната банкова система BrightOS, продиктувани от регулаторни изисквания на Наредба 43, промени в SWIFT, сертификация на ББР ЕАД, миграция на бюджетните плащания към ISO 20022 стандарт и генерирането на XML съобщения и успешно приключили национални тестове с БОРИКА АД, изменения в отчетността към БНБ съгласно изисквания на ЕЦБ. Внедриха се успешно промени и автоматично генериране на отчетни форми за „Регистър за референтни данни за лицата, институциите и филиалите“ (РЕЛИФ).

ББР ЕАД реализира софтуерни промени във връзка със справка "Напредък по НПЕЕМЖС" за отразяване на извънредни плащания (възстановявания) на суми по програмата.

Стартира проект за изграждане на система (CapitalBridge) за автоматизиране на анализа на данни и отчитане към финансови институции.

В системата за документооборот DocuWare бяха въведени нови процеси и в посока дигитализация премахване на хартията като: документи за внасяне в УС и НС, Решения и Протоколи от УС и НС, издадени пълномощни, договори с доставчици и др.

В Банката беше изградена WI-FI мрежа за служители и отделна такава за гости, с цел премахване на хартията и дигитализация на процесите при провеждане на работни срещи и оперативност при достъп до информационни ресурси.

Защитата на информационните системи е важна част във всяка организация, като основна част в нея е архивирането на сървърите. В тази връзка Банката осъществи доставка и инсталация на ново решение (Veeam backup) за създаване на резервни копия и възстановяване, включващо хардуер и системен софтуер (лицензи) с „Телелинк бизнес сървисис“ ЕАД.

Относно повишаване информационната сигурност беше изграден VPN с двуфакторна идентификация за отдалечен достъп на членове на ръководството до ресурсите на Банката. Във връзка с подобряване хардуерната обезпеченост на сградата на Банката бяха закупени и монтирани нови мрежови устройства за достъп (Access Switches).

Банката включи допълнителна DDoS защита за интернет линията на ББР ЕАД с цел предотвратяване на хакерски атаки за интернет линията на Банката от прилежащи IP адреси.

Във връзка с постоянно нарастващите обеми от файлове, които се съхраняват на споделено пространство е инициран проект за оптимизацията на файловия сървър (Public) и приложените политики.

Банката иницира проекти за внедряване на система за управление на информацията за сигурността и събитията (Security information event management system - SIEM) и система за откриване на заплахи Network Detection & Response (NDR), като към края на първото тримесечие на 2024 г., тези проекти са приключени, системите са внедрени и функциониращи.

През септември 2022 г. ББР стартира дигиталната платформа Business Booster в помощ на ММСП. На този етап проектът предлага възможност за онлайн кандидатстване за финансиране до 100 000 лева. Business Booster е огромно улеснение за нуждаещите се от финансиране микро, малки и средни компании в страната, тъй като Банката не разполага с клонова мрежа. Всички необходими документи се попълват и подписват изцяло онлайн.

За създаването на фирмен профил е необходимо попълването на данни за фирмата, които се проверяват автоматично посредством API интеграция в няколко регистъра. Документите се подписват с квалифициран електронен подпис. За доставчик на удостоверителната услуга е избрана компанията Евротръст. В момента е иницирано разработването и внедряването на бек офис система, която ще ускори разглеждането на искания за кредит – Credit Quest. Business Booster предлага още безплатна „Бизнес академия“, в която са включени: обучение с наръчници, видеоуроци и дигитална библиотека, където се публикуват всички необходими бланки и документи за започване на бизнес, както и специален инструмент за създаване на бизнес план – Business Plan Wizard. Новата дигитална платформа на ББР дава възможност за лесно и безплатно откриване на онлайн магазин с вграден модул за издаване на фактури.

3.6 КОМУНИКАЦИИ И ВРЪЗКИ С ОБЩЕСТВЕННОСТТА

През 2023 г. Българска банка за развитие разшири своите партньорства и подписа поредица споразумения с финансови и обществени институции, чрез които да реализира още по-ефективно своите цели. Те се превърнаха и в основен фокус на комуникационните дейности през годината.

Банката получи акредитация и бе одобрена за прилагащ партньор на ЕК по програма InvestEU. Темата бе широко отразена в редица интервюта на ръководството и в публикации в печатните и електронни медии. ББР започна да прилага и първите инструменти за директно финансиране по програмата, които бяха обект на засилена онлайн реклама.

През 2023 г. бе разширено сътрудничеството с международните финансови институции, като бяха подписани финансови споразумения на стойност 700 млн. лв. с Европейската инвестиционна банка и Банката за развитие на Съвета на Европа. Темата бе широко отразена от националните печатни и електронни медии, като постепенно ББР затвърждава репутацията си на надежден и търсен партньор на европейските институции у нас.

Свидетелство за добрата работа на Банковата група и нейния интегритет бе подписаният меморандум за сътрудничество с Асоциация „Прозрачност без граници“, част от международната организация Transparency International, който получи силно медийно отразяване.

Ключов напредък в засилване на комуникацията с бизнеса бе създаденият през м. февруари 2023 г. Консултативен съвет към НС на ББР, в който участват национално представителните работодателски организации в страната, НСОРБ и синдикати. Срещите осигуриха работещ информационен канал между ББР и бизнеса, който подпомага процеса по разработване на нови финансови инструменти на банковата група и ефективно информира членовете на организациите за актуалните програми и продукти.

Годината беше юбилейна за Националния гаранционен фонд, който отбеляза 15 години от своето създаване. Темата беше широко комуникирана чрез поредица от медийни изяви, представящи резултатите от дейността на фонда, както и с официално събитие с ключовите партньори на дружеството.

През 2023 г. ББР продължи срещите си с компаниите в страната и участието си в събития и конференции, които й позволяват да представя своите продукти за финансиране на бизнеса. Банката бе домакин на среща с асоциациите и фондове за рисков капитал, както и на среща за защита на интелектуалната собственост на бизнеса. ББР бе представена още на форумите „България в подкрепа на спорта“, Automotive & Battery Forum '23, Bulgaria in the Eurozone – the Next Steps for the Business, The Green Transition, Powers Summit, Investor Finance Forum, SIM Expo, Be Renewable, Green Smart Growth, „Индустриалните зони - растеж за общините и регионите“, Борд за проектно финансиране на БТПП, „Финансови инструменти за подкрепа на експорта на български фирми“ на БТПП, 14-ата конференция за кредитен риск на ICAP, Годишния форум на Microfinance Centre за Централна и Източна Европа, както и на срещи с местния бизнес в Пловдив, Бургас, Кюстендил, Русе, Стара Загора, Банско, Шумен.

През годината Банката представи и популяризира новите си финансови продукти – кредити и лизинг с гаранция по InvestEU, както и своя нов „Инструмент за ускорено усвояване на европейски средства“, насочен към компаниите с проекти по НПВУ и ЕСИФ. В медиите бяха представени успешни истории на компании, подкрепени от банковата група.

4 ОБЗОР НА ИКОНОМИЧЕСКАТА СРЕДА И БАНКОВИЯ СЕКТОР ПРЕЗ 2023 Г.

4.1 ИКОНОМИЧЕСКА СРЕДА

През 2023 г. световната икономика беше белязана от продължаващото възстановяване след кризата COVID-19, съчетано с шоковете от войната в Украйна и последвалите от нея енергийни и други икономически проблеми в Европа. Забавянето на инфлацията стабилизира европейските икономики, като се очаква спад на лихвите през 2024 г., който, съвместно с по-ниските енергийни цени, ще даде допълнителен тласък на икономическия растеж на континента.

През 2023 г. реалният растеж на brutния вътрешен продукт на България бе 1.8% при очакван ръст от 2.0% в есенната прогноза на Министерство на финансите (МФ).

През 2023 г. е налице тенденция към намаление на годишния темп на инфлацията според ХИПЦ, като в края на годината тя бе 4.7%. Забавянето на инфлационните процеси в страната се дължи в най-голяма степен на понижението на международните цени на енергийните стоки и другите суровини.

През 2023 г. се наблюдаваше стабилност на заетостта и нивата на безработица. За 2024 г. се очаква заетостта да следва растежа на българската икономика и производителността на труда.

През първата половина на 2024 г. БНБ очаква реалният БВП да нараства както на верижна, така и на годишна база, подкрепян най-вече от вътрешното търсене и допусканията за подобряване на перспективите пред външното търсене на български стоки и услуги.

4.2 БАНКОВ СЕКТОР

През 2023 г. банките в България осъществяваха дейността си в условия на намаляваща инфлация и стабилизация на икономическата среда, което, в комбинация със значителното увеличение на лихвите доведе до рекордни печалби в банковия сектор.

Към 31 декември 2023 г. в България работят 23 банки, като шест от тях са клонове на чуждестранни банки, като в края на четвъртото тримесечие на 2023 г. пазарният дял на петте най-големи банки по размер на активите достига 76.3%. През четвъртото тримесечие на 2023 г. активите на банковата система нарастват със 7.0 млрд. лв. (4.2%) и в края на декември възлизат на 172.1 млрд. лв.

Към 31 декември 2023 г. печалбата на банковата система е в размер на 3.4 млрд. лв., с 1.3 млрд. лв. (64.4%) повече спрямо отчетената към 31 декември 2022 г. За 2023 г. е реализиран 4.8 млрд. лв. нетен лихвен доход, който е с 1.6 млрд. лв. (50.2%) по-висок от отчетения за 2022 година.

Собственият капитал в баланса на банковата система в края на четвъртото тримесечие на 2023 г. възлиза на 20.0 млрд. лв., с 687 млн. лв. (3.6%) повече спрямо края на септември.

В края на декември 2023 г. brutните необслужвани кредити и аванси възлизат на 3.85 млрд. лв. (при 4.12 млрд. лв. в края на септември 2023 г.), а делът им в общата сума на brutните кредити и аванси е 3.63% (при 3.81% в края на септември 2023 г.).

При представяне на показателя в широкия обхват (включващ паричните салда при централни банки и другите депозити на виждане) делът на brutните необслужвани кредити и аванси е 2.76% в края на четвъртото тримесечие на 2023 г. (при 3.06% в края на третото тримесечие). Нетната стойност на необслужваните кредити и аванси (след приспадане на присъщата им обезценка) в края на декември 2023 г. е 1.95 млрд. лв. (при 2.04 млрд. лв. в края на септември 2023 г.), а делът ѝ в общата нетна стойност на кредитите и авансите е 1.89% (при 1.95% в края на септември 2023 г.).

През 2023 г. се наблюдава постепенно увеличение на средните лихвени проценти по новодоговорените депозити и кредити, като повишението при кредитите е значително по-осезаемо от това при депозитите. Средният лихвен процент за новодоговорените депозити с договорен матуритет за нефинансови предприятия се повишава от 0.33% до 2.00% за депозитите в левове, а нараства от 0.47% до 2.60% за тези в евро. Средните лихвени проценти по новоотпуснатите кредити за нефинансови предприятия се повишават от 3.12% до 4.55% за тези в левове, а за тези в евро нарастват от 3.92% до 5.79%.

Влиянието на редица регулации и регулаторни изисквания също оказва влияние върху представянето на банковия сектор. През октомври 2023 г. БНБ определи шест банки като други системно значими институции (ДСЗИ), като нивата на буфер на ДСЗИ са в интервала 0.50%-1%, считано от 1 януари 2024 г. Увеличението на антицикличния капиталов буфер от БНБ от 1% до 1.5%, считано от януари 2023 г., и обявеното повишение до 2%, в сила от 1 октомври 2023 г. не оказва съществено въздействие върху капиталовите индикатори, предвид добрата капитализация на банковата система. Дейността на банковата система през 2024 г. се очаква да премине под влиянието на подготовката на банките за бъдещото въвеждане на еврото.

4.3 ЛИЗИНГОВ СЕКТОР

Към 31.12.2023 г. вземанията на лизинговите дружества по финансов и оперативен лизинг са общо 6,104 млн. лева срещу 5,293 млн. лева към 31.12.2022 г. – нарастване с 15.3%. Вземанията по договори за финансов лизинг са 5,770 млн. лева, което представлява ръст с 16.9%. Делът на вземанията по договори за финансов лизинг е 94.5% към края на 2023 година, което е по-високо в сравнение с предходен период. Вземанията по договори за оперативен лизинг са 334 млн. лева, като последните намаляват с 5.9% на годишна база. Спадът е свързан със спад при оперативният лизинг на други активи, които намаляват с близо 30%.

По тип на актива към края на 2023 година най-голям е портфейла от вземания по договори за лизинг на леки автомобили с дял от 46.5% от вземанията по финансов лизинг спрямо 43.4% към 31.12.2022 г.

Към 31.12.2023 г. нетната стойност на вземанията по договори за финансов лизинг на товарни и лекотоварни автомобили е 25.08%, което е минимален спад в сравнение с година по-рано, когато е бил 25.09%. Портфейлът от вземания по договори за финансов лизинг на машини, съоръжения и индустриално оборудване към 31.12.2023 г. е 1,413 млн. лева, което е ръст с 3% спрямо година по-рано. Машини, съоръжения и индустриално оборудване формират 24.5% от вземанията по договори за финансов лизинг.

Основната част от клиентите на лизинговите дружества са нефинансови търговски дружества - към края на 2023 г. обемът на вземанията по лизингови договори с търговски дружества е 4,608 млн. лева – 80% от всички вземания по договори за финансов лизинг (81% към предходен период). Портфейлът на вземания по лизингови договори с физически лица регистрира ръст от 23.3%, което е ускоряване на растежа спрямо година по-рано, когато ръстът е 14.6%.

Необслужваните вземания в портфейлите на лизинговите дружества намалява като процент от общите вземания по лизингови договор – от 2% на 1.54%.

Данните показват, че основен двигател на растежа на сектора през 2023 година е лизинга на леки автомобили. Наблюдава се ускоряване на покупките от физически лица на активи на лизинг. Очакванията са за умерен ръст на общият размер на вземанията по лизингови договори в средносрочен план.

5 ПРЕГЛЕД НА ДЕЙНОСТТА И ИЗБРАНА ФИНАНСОВА ИНФОРМАЦИЯ

5.1 РЕЗУЛТАТИ ОТ ДЕЙНОСТТА НА ГРУПАТА НА ББР

5.1.1 Всеобхватен доход

Групата на Българска банка за развитие ЕАД продължава да работи активно върху поставените ѝ цели, като поддържа високи нива на ликвидност и капитализация.

Консолидиран отчет за всеобхватния доход за 2023 г.

	2023 г.	2022 г.	Годишно изменение
Нетен доход от лихви	73,668	63,482	16.0%
Нетен доход от такси и комисиони	4,927	3,005	64.0%
Нетен доход от операции в чуждестранна валута	257	524	(51.0%)
Нетна загуба от финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	(11)	(851)	(98.7%)
Общи и административни разходи, вкл. амортизация	(35,394)	(34,502)	(2.6%)
Други доходи от / (разходи за) дейността, нетно	7,093	2,092	239.1%
Оперативна печалба преди обезценки и провизии	50,540	33,750	49.7%
Разходи за обезценки и провизии на нефинансови активи и финансови инструменти	(21,368)	(7,065)	(202.4%)
Печалба преди данъци	29,172	26,685	9.3%
(Разход за)/Приход от данък върху печалбата	(226)	29	(879.3%)
Печалба за годината	28,946	26,714	8.4%
Актюерски (загуби)/печалби по планове с дефинирани доходи, нетно от данъци	(12)	172	(107.0%)
Нетна промяна в справедливата стойност на капиталови финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	24,449	11,062	121.0%
Нетна промяна в справедливата стойност на дългови финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	14,313	(39,544)	136.2%
Общо всеобхватен доход	67,696	(1,596)	4,341.6%

Лихвеният приход за финансовата 2023 г. е в размер 124,286 хил. лв. (за 2022 г.: 82,351 хил. лв.), като се отчита значителен ръст от 50.9%, дължащ се основно на увеличението на лихвения доход вследствие по-високите пазарни лихвени нива и инвестирането на временно свободните средства при по-висока доходност.

През изминалата 2023 г. в отчета на Банката лихвените разходи нарастват със 168.2%, като размерът им достига 50,618 хил. лв. спрямо 18,869 хил. лв. за аналогичния период от 2022 г. Това годишно изменение се дължи на увеличението на разход за привлечения ресурс, вследствие на увеличените пазарни нива на лихвените проценти.

В резултат на реализираните лихвени приходи и разходи през 2023 г. е отчетен нетен лихвен доход с 16.0% по-висок в сравнение с 2022 г.

Приходите от такси и комисионни за дванадесетте месеца на 2023 г. възлизат на 7,833 хил. лв. и регистрират увеличение с 16.6% спрямо същия период на 2022 г. Нетният резултат от начислени такси и комисиони за 2023 г. е положителен и възлиза

на 4,927 хил. лв. или ръст от 64.0% спрямо аналогичния период от 2022 г. Резултатът е повлиян от увеличените приходи във връзка с издадените портфейлни гаранции.

За финансовата 2023 г. е реализирана нетна загуба от финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход в размер на 11 хил. лв., значително под тази от 851 хил. лв. за предходната година.

През 2023 г. общите и административни разходи и разходи за амортизация и персонал, възлизат на 35,394 хил. лв. спрямо 34,502 хил. лв. през 2022 г., ръст от 2.6%. По данни на НСИ отчетената средногодишна инфлация (ХИПЦ) към 31.12.2023 г. е 9.5%, с което реално Групата на Банката отчита икономия в реализираните общи и административни разходи. Спрямо планираните нива на разходите в бюджета на Групата на ББР за 2023 година също е отчетена икономия.

И през 2023 г. Банката отчита отрицателен резултат от начислени обезценки и провизии на кредити, вземания и задбалансови ангажименти – нетен разход в размер на 21,368 хил. лв. За сравнение, за същия период на предходната 2022 година, Банката е отчела нетен разход за обезценки и провизии на кредити, вземания и задбалансови ангажименти в размер на 7,065 хил. лв. Отчетеният увеличен отрицателен резултат за 2023 г. се обуславя както от (1) актуализиране на моделите за начисляване на провизии по задбалансови ангажименти – издадени портфейлни гаранции към търговските банки по двете гаранционни програми – „Програма за гарантиране на безлихвени кредити в защита на хора, лишени от възможността да полагат труд поради пандемията от COVID-19“ и „Програма в подкрепа на ликвидността на предприятията, пострадали от извънредната ситуация и епидемията от COVID-19“, с които на Банката са възложени мандати от правителството на Р. България за предоставяне на финансова помощ в подкрепа на икономиката и за преодоляване на последствията от пандемията, така и от (2) начислените разходи за обезценки за покриване на очаквани кредитни загуби в портфейла на Банката.

Финансовият резултат на Групата Българска банка за развитие ЕАД за 2023 г. е печалба след данъци в размер на 28,946 хил. лв. (за 2022 г.: 26,714 хил. лв.).

5.1.2 Финансово състояние

Към 31.12.2023 г., размерът на активите на Групата на ББР възлиза на 2,770,861 хил. лв., представляващ намаление от 8.6% спрямо предходната година. Основните елементи на отчета за финансовото състояние са представени в таблицата по-долу.

Консолидиран отчет за финансовото състояние към 31.12.2023 г. и 31.12.2022 г. на Групата на ББР

	Към 31.12.2023 г.	Към 31.12.2022	Годишно изменение
Активи			
Парични средства в каса и по разплащателни сметки в Централни банки	128,665	527,924	(75.6%)
Вземания от банки	513,980	139,420	268.7%
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност, в т.ч.:	1,359,465	1,485,009	(8.5%)
<i>Предоставени кредити и аванси на клиенти</i>	<i>1,333,532</i>	<i>1,449,701</i>	<i>(8.0%)</i>
<i>Вземания от Републиканския Бюджет</i>	<i>14,262</i>	<i>23,537</i>	<i>(39.4%)</i>
<i>Ценни книжа</i>	<i>11,671</i>	<i>11,771</i>	<i>(0.8%)</i>
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в Друг всеобхватен доход - дългови и капиталови ценни книжа	579,761	638,753	(9.2%)
Нетна инвестиция във финансов лизинг	75,360	70,866	6.3%
Дълготрайни активи	50,152	70,775	(29.1%)
Търговска репутация	1,254	23,745	(94.7%)
Други активи	62,224	74,061	(15.98%)
Общо активи	2,770,861	3,030,553	(8.6%)
Пасиви			
Привлечени средства от международни институции	581,931	779,497	(25.3%)
Депозити от други клиенти, различни от кредитни институции	539,591	857,895	(37.1%)
Депозити от кредитни институции	209,904	3,130	6606.2%
Други привлечени средства	83,022	82,938	0.1%
Задължения по лизинг	215	90	138.9%
Други пасиви	136,828	152,901	(10.5%)
Общо пасиви	1,551,491	1,876,451	(17.3%)
Собствен капитал			
Емитиран капитал	1,135,500	1,441,774	(21.2%)
(Натрупана загуба)	(165,917)	(195,293)	(15.0%)
Преоценъчен резерв от финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	(68,631)	(106,953)	(35.8%)
Резерви	318,418	14,574	2,084.8%
Общо собствен капитал	1,219,370	1,154,102	5.7%
Общо пасиви и собствен капитал	2,770,861	3,030,553	(8.6%)

5.2 КРЕДИТНА ДЕЙНОСТ

5.2.1 Директно кредитиране

През 2023 г., Групата продължи да развива своята дейност, подкрепяйки българския бизнес, като продължи да поддържа диверсификация на отраслова структура на кредитния си портфейл. Портфейлът запази в голяма степен разпределението по отрасли, като по-голяма динамика бе отчетена в следните сектори и подсектори: увеличения в сектори Туристически услуги (+1.3%) и Търговия (+0.8%) и намаления в сектор „Промисленост“ (-1.7%) и в частност „Промисленост - други производства“ (-1.9%) и „Строителство“ (-0.9%).

Кредитната дейност на ББР се изразява, както в директно предоставяне на заемни средства, така и във финансиране посредством програми (продукти) за кредитиране на търговски банки, които с получените средства предоставят кредити на МСП и селскостопански производители, или т.нар. он-лендинг. Високата ликвидност на търговските банки обуславя намаленото търсене на финансиране чрез он-лендинг програмите на ББР.

Към края на 2023 г. предоставените кредити и аванси след обезценка (финансовите активи, отчитани по амортизирана стойност – вземания от клиенти) са в размер на 1,333,532 хил. лв. и регистрират намаление от 8.0% (към 31.12.2022 г.: 1,449,701 хил. лв.). Спадът се дължи на намалението на предоставените кредити и аванси (116,169 хил. лв.), като намалението на brutните кредити е в размер на 124,564 хил. лв. (на обезценките с 8,395 хил. лв.).

5.2.2 Национална програма за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради (НПЕЕМЖС)

Финансирането на Програмата се извършва чрез Българска банка за развитие. За целта Банката сключва тристранни договори с областните управители (представители на държавата) и общинските кметове (пълномощници на сдруженията на собствениците). Към края на м. декември 2023 г. общият размер на договореното финансиране по подписаните договори е 1,979,874 хил. лв. (за сравнение с края на 2022 г. – 1,977,438 хил. лв.). Обектите, за които са сключени договори за целево финансиране с Банката са общо 2022 (от които 1 885 бр. сгради по НПЕЕМЖС и 137 бр. сгради прехвърлени от програма „Енергийно обновяване на българските домове“ - ЕОБД). По Националната програма за енергийна ефективност на многофамилните жилищни сгради в края на 2023 г. приключените кредити, по които МРРБ е превело суми към ББР ЕАД са за 1,954 сгради. Усвоеният размер възлиза на 1,956,153 хил. лв., а бруто вземанията по кредити по НПЕЕМЖС възлизат на 14,431 хил. лв. (към 31.12.2022 г. – 23,598 хил. лв.). От началото на програмата до края на 2023 г. по НПЕЕМЖС са погасени общо 1,972,865 хил. лв. със средства от държавния бюджет, като погасената сума представлява погасяване по главница за 1,947,848 хил. лв. и изплатени лихви по приключили договори в размер на 25,017 хил. лв.

Банката счита, че така възникналите вземания са носители на минимален кредитен риск, доколкото източник на погашенията е бюджета на РБ. Целево привлеченият ресурс от международни партньори, за целите на частично финансиране на програмата, ползва държавна гаранция.

5.3 ГАРАНЦИОННИ ПРОГРАМИ АНТИ-COVID-19

През 2020 г. Банката, въз основа на Решения на Министерския съвет на РБ, стана гарант към група български търговски банки за кредити за физически и юридически лица, с цел преодоляване на последствията от пандемията от COVID-19.

Общият размер на сумите, които ББР може да гарантира е 700 млн. лв., като те бяха изцяло обезпечени чрез увеличаване на капитала на Банката през 2020 г. със същата сума.

Към края на 2023 г. ББР е издала гаранции за общо 373,894 хил. лв.⁵, като е гарантирала експозиции по двете програми на обща стойност 554,763 хил. лв. (31.12.2022 г.: 715,979 хил. лв.). За тези програми, ББР възприе специална методика за определяне на очаквани кредитни загуби с оглед спецификата на програмите, профила на клиентите и структурата на свързаните с продуктите ангажименти за входящи и изходящи парични потоци. Методиката е подробно описана в годишния финансов отчет на Банката за 2023 г.

Към края на 2023 г. заделените провизии за очаквани кредитни загуби по програмите анти-COVID са на стойност 111,845 хил. лв. (31.12.2022 г.: 127,215 хил. лв.), което, според Банката е и максималния потенциален кумулативен отрицателен ефект върху ликвидността и капитала на ББР в средносрочен план, произтичащ от тези програми.

5.4 ПРИВЛЕЧЕНИ СРЕДСТВА ОТ МЕЖДУНАРОДНИ ИНСТИТУЦИИ

Привлечените средства от международни институции в края на 2023 г. съставляват 37.5% в структурата на пасива и възлизат на 581,931 хил. лв., в сравнение с 779,497 хил. лв. в края на 2022 г. Изменението за 2023 година в размер на 197,566 хил. лв. спрямо края на 2022 година се обуславя от договорени погашения по подписани финансови споразумения, вкл. и пълно предсрочно погасяване за 97,792 хил. лв. към Китайската банка за развитие.

5.5 ДЕЙНОСТ НА ГРУПАТА ПО ОТНОШЕНИЕ НА МИКРОКРЕДИТИРАНЕ ЧРЕЗ „ББР МИКРОФИНАНСИРАНЕ“ ЕАД

В периода от 01.01.2023 г. до 31.12.2023 г. са сключени 150 броя нови договори за кредит за разрешена сума в общ размер на 11,907 хил. лв., от които усвоени 8,856 хил. лв.

---

⁵ За програмата за физически лица, 100% от експозицията по главница на банката-партньор към клиента е гарантирана. За програмата за микро, малки и средни предприятия, ББР гарантира 80% от главниците по кредитите, при 50% лимит на гаранционните плащания на портфейлна база.

Към 31.12.2023 г. активният кредитен и лизингов портфейл на Дружеството е в размер на 32,731 хил. лв., представен по амортизирана стойност, и се състои от 620 броя кредитни и лизингови сделки.

Сумата на активите на Дружеството към 31.12.2023 г. е 33,441 хил. лв.

Общите приходи на Дружеството през 2023 г. са 3,161 хил. лв., като приходите от лихви са 2,524 хил. лв., което е приблизително 80% от общите приходи.

5.6 ДЕЙНОСТ НА ГРУПАТА ПО ОТНОШЕНИЕ НА ГАРАНЦИОННИ СХЕМИ ЧРЕЗ НГФ ЕАД

Националният гаранционен фонд има за основна цел осигуряването на гаранции в полза на малки и средни предприятия (МСП), като по този начин улеснява достъпа на предприятията до финансиране.

Към 31.12.2023 г. Дружеството гарантира 2,180 кредита в общ размер от 471⁶ млн. лв. към 1,866 микро, малки и средни предприятия. През четвъртото тримесечие са гарантирани допълнително 604 кредита в общ размер от 160 млн. лв. към 55,201 предприятия. Съответно прогнозираният общ размер на гарантирания портфейл за годината е в размер на 325 млн. лв., ръст от 98% спрямо предходната година.

Дружеството отчита подобрене по всички ключови индикатори спрямо съпоставимия период на 2022 г.:

Индикатор	31.12.2023	31.12.2022	Изпълнение
Брой подкрепени МСП (нов бизнес)	2,180	339	+543 %
Брой действащи гаранции	3,388	1,717	+97 %
Размер на гарантирания портфейл (млн. лв.)	325	164	+98 %
Покритие: Гаранционни такси / Административните разходи	216%	157%	+59 п.п.

През настоящата година в подкрепа на мисията си да стимулира устойчивото развитие на МСП в страната като предоставя равен достъп до финансов ресурс в ролята си на „допълващ“ пазара финансов посредник, НГФ продължи процеса по реализиране на стартиралите дългосрочни инициативи както следва:

- Финализира съгласувателните процедури с банките-партньори по водещата гаранционна програма за собствен риск „НГФ 2022“, с цел ефективно прилагане на схемата от всички, включени в програмата партньори;
- Проведе консултации с новоизбраното ръководство на *Министерството на земеделието и храните* и договори удължаване на срока на управление на предоставен ресурс в подкрепа на МСП, в размер на 54.9 млн. лв. до 30.06.2033 г.;
- Приключи миграцията на основната банкова система на дружеството към BrightOS;

⁶ Общ размер на отпуснато финансиране с гаранции от дружеството.

- Приключи изграждането на софтуерно решение за мониторинг и управление на гаранционните инструменти, с което автоматизира процеса по издаване и управление на гаранции. Решението ще бъде въведено в действие през първото тримесечие на настоящата година.

В допълнение през последното тримесечие на 2023 г. бяха възобновени преговорите с потенциални прилагачи партньори по съвместния инструмент на дружеството с Черноморска банка за търговия и развитие, който предоставя възможност за гаранционно покритие до 80% от размера на новоотпуснати кредити към МСП.

5.6.1 Гаранционни схеми за собствен риск

Първата гаранционна схема на НГФ - **Гаранционна схема 2009-2013**, стартира през 2009 г., като кредити можеха да се включват до февруари 2013 г. По първата гаранционна схема са подписани споразумения с 11 търговски банки. По схемата, НГФ издава гаранции по кредити на МСП в размер до 500 хил. лв. по инвестиционни и оборотни кредити, както и банкови гаранции. Максималният срок на гаранциите е до 10 години, като НГФ одобрява включването на кредити в гарантирания портфейл на индивидуален принцип. В срока на включване на кредити в гарантирания портфейл, НГФ е одобрил гаранции в размер на 168,000 хил. лв. по кредити в размер на 391,000 хил. лв. Общия брой на подкрепените предприятия по схемата е 2,471.

Към 31.12.2023 г. одобреният размер на гаранциите, включени в портфейлите на банките-партньори е в размер на 614 хил. лв. (2022 г.: 614 хил. лв.), а размерът на гарантирания дълг е 189 хил. лв. (2022 г.: 213 хил. лв.). Краен срок на валидност на гаранциите – 16.11.2027 г.

През м. март и м. април 2017 г., между НГФ ЕАД и 10 търговски банки са подписани гаранционни споразумения на обща стойност 328,000 хил. лв. **Гаранционната схема 2017-2018** е продължение на НГФ 2015. По схемата се гарантират до 50% от размера на кредита, но не повече от 1 млн. лв. Срокът за включване на кредити в гарантирания портфейл бе до 30 септември 2018 г. От стартиране на гаранционната схема до 31.12.2022 г. са подкрепени 3,000 МСП, като с последващо анексиране, общият лимит от средства, предоставен на банките за включване на кредити в портфейла е в размер на 416,131 хил. лв. Към 31.12.2023 г. одобреният размер на гаранциите, включени в портфейлите на банките-партньори е в размер на 0 хил. лв. (2022 г.: 526 хил. лв.), а размерът на гарантирания дълг е 0 хил. лв. (2022 г.: 501 хил. лв.). През 2023 г. схемата приключи.

В началото на 2019 г. НГФ стартира процедура за избор на банки партньори по нова **Гаранционната схема 2019-2020**. Допустими за включване са само ново отпуснати кредити за инвестиционни и оборотни нужди. По схемата НГФ гарантира до 50% от размера на кредита, но не повече от 1.5 млн. лв. на ниво свързани лица. Срокът за включване на кредити в гарантирания портфейл е 30 септември 2020 г. Гаранцията е портфейлна, като за суми над 500 хил. лв. е необходимо и предварително писмено съгласие от НГФ.

По гаранционната схема е въведен и максимален лимит на плащанията за всеки гарантиран портфейл в размер до 25%, като НГФ запазва правото да изключва кредити от гарантирания портфейл при несъответствие с условията на схемата. Банките заплащат гаранционна такса на база постигнатите обеми, като кредитополучателите са освободени от такси по гаранциите от НГФ. В периода на включване са гарантирани 1,486 кредита за сумата от 450 млн. лв., подкрепените МСП са 1,350. Към 31.12.2023 г. са подписани споразумения с 6 банки с максимален размер на гарантирания портфейл в размер на 244,000 хил. лв.

Към 31.12.2023 г. одобреният размер на гаранциите, включени в портфейлите на банките-партньори е в размер на 119,357 хил. лв. (2022 г.: 138,764 хил. лв.), а размерът на гарантирания дълг е 82,757 хил. лв. (2022 г.: 108,796 хил. лв.). Краен срок на валидност на гаранциите – 31.12.2024 г.

Гаранционна схема по Програма COSME на Европейската комисия – през декември 2016 г. между Европейският инвестиционен фонд (ЕИФ) и Националният гаранционен фонд ЕАД (НГФ ЕАД) е подписано Споразумение, с което се осигуряват допълнителни 40 милиона евро финансиране за малките и средни предприятия в България по програма COSME на Европейската комисия. Средствата се осигуряват с подкрепата на Европейския фонд за стратегически инвестиции (ЕФСИ), който стои в основата на Инвестиционния план за Европа (План „Юнкер“).

ЕИФ осигурява гаранционна линия в размер на 20 милиона евро, с която НГФ ще подкрепи финансиране за 40 милиона евро към МСП в България, изпитващи затруднения при осигуряване на изискваните обезпечения. Към 31.12.2023 г. НГФ ЕАД има сключени споразумения с 5 финансови институции.

Към 31.12.2023 г. са гарантирани 236 кредита за обща сума 31,160 хил. лв. (2022 г.: 41,543 хил. лв.). Текущият гарантиран дълг към 31.12.2023 г. е 15,480 хил. лв. (2022 г.: 20,772 хил. лв.). Краен срок на валидност на гаранциите – 31.12.2032 г.

5.6.2 *Гаранционни схеми за чужд риск – безрискови гаранции*

Гаранционната програма в подкрепа на бенефициенти по Оперативна програма за развитие на сектор „Рибарство“ 2007 – 2013 г. (ОПРСР) е инструмент за финансов инженеринг и представлява процес на издаване на гаранции за допълване на обезпечението по кредити, отпуснати от банки на кредитополучатели, за осъществяване на проекти, одобрени за подпомагане по следните мерки на ОПРСР:

Мярка 1.3: Инвестиции на борда на риболовните кораби и селективност

Мярка 2.1: Производствени инвестиции в аквакултурата

Мярка 2.5: Риболов във вътрешни водоеми

Мярка 2.6: Инвестиции в преработка и маркетинг на продукти и риболов и аквакултура

Мярка 3.3: Инвестиции за реконструкция и модернизация на рибарски пристанища, места за разтоварване и покрити лодкостоянки.

Както и по Приоритетна ос №4: Устойчиво развитие на рибарските области на проекти на част от бенефициентите по приоритетни оси първа, втора и трета ос и всички бенефициенти по четвърта ос на ОПРСР.

С подкрепата на схемата са реализирани проекти в размер на 46,000 хил. лв. от които 33,000 хил. лв. проекти по мярка 2.1 (79% от бюджета на мярката), по мярка 2.6 подкрепените проекти са за 12,000 хил. лв. (77% от бюджетът по мярката). Подкрепени по мярка 4.1 от Приоритетна ос №4 са и проекти за 500 хил. лв. Подкрепените МСП са 25 бр.

Към 31.12.2023 г. при прилагане на максимален размер на гаранционно покритие от 80%, НГФ ЕАД е издал безрискови за Дружеството гаранции и контрагаранции по кредити, издадени на банки-партньори за финансиране на одобрени проекти по Оперативна програма за развитие на сектор „Рибарство“ 2007 – 2013 г., в размер на 20,780 хил. лв. с обща стойност на кредитите/банковите гаранции – 30,551 хил. лв. (2022 г.: гаранции 20,780 хил. лв. с обща стойност на кредитите/банковите гаранции – 30,551 хил. лв.). Размерът на гарантирания дълг по отчетна стойност към 31.12.2023 г. е 78 хил. лв. (2022 г.: 137 хил. лв.).

Гаранционната схема в подкрепа на бенефициенти по Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013 г. (ПРСР) е инструмент за финансов инженеринг, одобрен с Осмо изменение на ПРСР, и представлява процес на издаване на гаранции за допълване на обезпечението по кредити, отпуснати от банки на кредитополучатели, за осъществяване на проекти, одобрени за подпомагане по мярка 121 „Модернизиране на земеделските стопанства“, мярка 122 „Подобряване на икономическата стойност на горите“ и мярка 123 „Добавяне на стойност към земеделски и горски продукти“ от ПРСР на Република България (2007 – 2013 г.).

Към 31.12.2023 г. при прилагане на максимален размер на гаранционно покритие от 80%, НГФ ЕАД е издал безрискови за Дружеството гаранции и контрагаранции по кредити, издадени на банки-партньори за финансиране на одобрени проекти по Програма за развитие на селските райони на Република България 2007-2013 г. в размер на 185,606 хил. лв. (2022 г.: 185,606 хил. лв.) с обща стойност на кредитите – 238,112 хил. лв. (2022 г.: 238,112 хил. лв.). Размерът на гарантирания дълг по отчетна стойност към 31.12.2023 г. е 474 хил. лв. (2022 г.: 1,365 хил. лв.).

Гаранционната схема в подкрепа на бенефициенти по **Програма за развитие на селските райони 2007-2013, 2014 – 2020 г. и предприятия от сектор Растениевъдство и Животновъдство - Гаранционна схема - МЗХ 2016-2018 г.** е съвместна с МЗХ и се реализира с ресурс от освободени средства по гаранционната схема по ПРСР 2007-2013 г. в размер на 50 млн. лв. Издадените от НГФ ЕАД гаранции по програмата са безрискови за Дружеството, тъй като претенциите се изплащат за сметка на предоставените средства по ПРСР. По гаранционната схема са подписани споразумения със 17 търговски банки и „ББР Микрофинансиране“ ЕАД, дружество от Групата на ББР предоставящо финансиране до 300 хил. лв.

През първото тримесечие на 2021 г. с решение на Консултативния комитет по програмата бе удължен срока за включване на кредити в гарантирания портфейл, както и срока на валидност на гаранциите. Крайният срок за включване на кредити е променен на 30.06.2023 г., а срокът за предявяване на искания за плащане от банките-партньори на 28.02.2026 г.

Към 31.12.2023 г. при прилагане на максимален размер на гаранционно покритие от 50%, НГФ ЕАД е издал безрискови за Дружеството гаранции и контрагаранции по кредити, издадени на банки-партньори за финансиране на одобрени проекти по Програма за развитие на селските райони на Република България 2014 - 2020 г. в размер на 138,700 хил. лв. (2022 г.: 122,736 хил. лв.) с обща стойност на кредитите – 279,200 хил. лв. (2022 г.: 247,209 хил. лв.) По програмата са подкрепени 448 бр. МСП (2022 г.: 357 бр. МСП). Общият гаранционен лимит по програмата е 50,000 хил. лв. Размерът на гарантирания дълг по отчетна стойност към 31.12.2023 г. е 21,449 хил. лв. (2022 г.: 17,416 хил. лв.).

Гаранционна схема 2022

В началото на 2022 г. НГФ ЕАД стартира процедура за избор на банки-партньори по нова гаранционната схема НГФ 2022. Допустими за включване са само ново-отпуснати кредити за инвестиционни и оборотни нужди. По схемата НГФ ЕАД гарантира до 50% от размера на кредита, но не повече от 1.5 млн. лв. на ниво свързани лица. Срокът за включване на кредити в гарантирания портфейл е 30 юни 2025 г. Гаранцията е портфейлна, като за суми над 500 хил. лв. е необходимо и предварително писмено съгласие от НГФ ЕАД. По гаранционната схема е въведен и максимален лимит на плащанията за всеки гарантиран портфейл в размер до 25%, като НГФ ЕАД запазва правото да изключва кредити от гарантирания портфейл при несъответствие с условията на схемата. Банките заплащат гаранционна такса на база постигнатите обеми, като кредитополучателите са освободени от такси по гаранциите от НГФ ЕАД.

Към 31.12.2023 г. са подписани гаранционни споразумения с „Алианц Банк България“ АД, „Българо-американска кредитна банка“ АД, „Банка ДСК“ АД, „Първа инвестиционна банка“ АД, „Обединена българска банка“ АД, „Общинска банка“ АД, „ПроКредит Банк (България)“ ЕАД, „Юробанк България“, „Уникредит Булбанк“ АД. Максимален размер на гарантирания портфейл в размер на 629,000 хил. лв. Към 31.12.2023 са гарантирани 2,038 кредита за сумата от 453,000 хил. лв., подкрепените МСП са 1,753.

Към 31.12.2023 г. одобреният размер на гаранциите, включени в портфейлите на банките-партньори е в размер на 213,192 хил. лв. (2022 г.: 9,041 хил. лв.), а размерът на гарантирания дълг е 194,620 хил. лв. (2022 г.: 8,949 хил. лв.).

Краен срок на валидност на гаранциите – 30.06.2028 г.

Гаранционна схема 2022 – Лизинг

В началото на 2022 г. НГФ ЕАД стартира процедура за избор на банки-партньори по нова гаранционната схема НГФ 2022 - Лизинг. Допустими за включване са само ново-отпуснати кредити за инвестиционни и оборотни нужди. Срокът за включване на кредити в гарантирания портфейл е 31 декември 2023 г. По гаранционната схема е въведен и максимален лимит на плащанията за всеки гарантиран портфейл в размер до 25%, като НГФ ЕАД запазва правото да изключва кредити от гарантирания портфейл при несъответствие с условията на схемата.

Банките заплащат гаранционна такса на база постигнатите обеми, като кредитополучателите са освободени от такси по гаранциите от НГФ ЕАД. По тази схема са действащи сключени споразумения за портфейлни гаранции с „Юробанк България“ АД, „ОТП Лизинг“ ЕООД, „Уникредит лизинг“ ЕАД.

Към 31.12.2023 г. одобреният размер на гаранциите, включени в портфейлите на банките-партньори е в размер на 12,563 хил. лв. (2022 г.: 6,585 хил. лв.), а размерът на гарантирания дълг е 9,788 хил. лв. (2022 г.: 5,995 хил. лв.) Краен срок на валидност на гаранциите – 31.12.2028 г.

5.6.3 Финансов резултат на „НГФ“ ЕАД

Финансовият резултат след данъци от дейността на „Национален гаранционен фонд“ ЕАД за 2023 г. е печалба в размер на 414 хил. лв.

Въз основа на резултатите от прилагането на тест за оценка на риска по гаранционния портфейл към края на 2023 г., ръководството на НГФ ЕАД прие покритието с очаквани кредитни загуби на портфейла да бъде намалено от 3.02% за 2022 г. на 2.25% за 2023 г., спрямо поетия от НГФ ЕАД ангажимент. На база оценката на риска по гаранционния портфейл заделените провизии осигуряват адекватно покритие на очакваните бъдещи загуби.

През периода са отчетени начислени обезценки по финансови активи в размер на 572 хил. лв. и са начислени очаквани кредитни загуби по гаранционни портфейли в размер на 2,431 хил. лв.

5.7 ДЕЙНОСТ НА ГРУПАТА ЧРЕЗ „ББР ЛИЗИНГ“ ЕАД

Към 31.12.2023 г. активите на дружеството са в размер на 79,491 хил. лв., като основен дял заемат вземанията по финансов лизинг представени по нетна стойност след обезценки – 75,407 хил. лв., като е отбелязан ръст на общите активи в размер на 2,421 хил. лв. спрямо 2022 г.

Към 31.12.2023 г. са сключени триста и дванадесет (312) договора за финансов лизинг с обща финансирана стойност в размер на 123,096 хил. лв. (към 31.12.2022 – 114,814 хил. лв.). От общо 312 бр. подписани договора, 301 бр. са в активния лизингов портфейл. 11 договора за лизинг с финансирана стойност в размер на 9 млн. лв. са в процес на доставка на лизинговите активи и към 31.12.2023 г. не фигурират в лизинговия портфейл. През 2023 г. са сключени 85 на брой нови лизингови договори с обща финансирана стойност в размер 20,936 хил. лв. Отчитайки активите в процес на доставка, коригираният портфейл е в размер на 84 млн. лв.

Вземанията по балансова стойност на лизинговите договори към 31.12.2023 г. е в размер на 75,407 хил. лв. с ДДС спрямо 70,874 хил. лв. за 2022 г. – като е отбелязан ръст от 6.4% спрямо предходната 2022 г. Отразените плащания за доставка на лизингови активи са в размер на 2,451 хил. лв. без ДДС. (2022 г.: 3,462 хил. лв.).

ББР Лизинг ЕАД ползва револвираща кредитна линия в размер на 70 млн. лв. от Българска банка за развитие ЕАД за финансиране на основната си дейност.

Отчетените общо приходи през 2023 г. са в размер на 5,638 хил. лв., като основен дял заемат приходите от лихви по договори за финансов лизинг в размер на 5,436 хил. лв. (2022 г.: 2,830 хил. лв.). Отчетените общи разходи са в размер на 2,214 хил. лв.

Нетният финансов резултат за годината, приключваща на 31 декември 2023 г. е печалба след данъци в размер на 1,004 хил. лв. (за 2022 г.: печалба в размер на 1,141 хил. лв.).

5.8 ДЕЙНОСТ НА ГРУПАТА ЧРЕЗ „ФОНД ЗА КАПИТАЛОВИ ИНВЕСТИЦИИ“ АД

Към 31.12.2023 г., регистрираният капитал в Дружеството е напълно внесен.

За 2023 г. нетният финансовият резултат от дейността на Фонда е загуба в размер на 305 хил. лв. (за 2022 г.: загуба 493 хил. лв.)

За 2023 г. Дружеството отчита приходи от и такси и комисиони (такси за разглеждане) в размер на 51 хил. лв.

Разходите на Фонда за 2023 г. са в общ размер на 828 хил. лв., както следва:

- общи и административни разходи в размер на 145 хил. лв. - представляващи разходи за административни услуги (правно, счетоводно, информационно обслужване и одитни услуги), разходи за икономически и правни становища, текущи разходи за банкови комисиони и разходи за нотариални такси);
- разходи за възнаграждения на персонала, възлизащи на 678 хил. лв., като и
- разходи за амортизация в размер на 4 хил. лв.
- разход за данък 1 хил. лв.

Общо разходите на Фонда за същия период на 2022 г. са в размер на 685 хил. лв., от които разходите за възнаграждения на персонала са 523 хил. лв.

През 2023 г. Фондът не е реализирал положителни разлики вследствие продажби на притежавани дялове от дружества.

6 СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА ГРУПАТА И БИЗНЕС ЦЕЛИ НА ГРУПАТА НА ББР

ББР и дъщерните ѝ дружества формират Групата на ББР. При изготвянето на стратегия, ръководството на Банката и дъщерните дружества формират общи цели, като всяко дружество участва в реализацията ѝ спрямо своята специализация. Стратегията се изготвя на групова основа и се одобрява от Министерския съвет.

Дейността на Групата на ББР цели създаването на устойчив и пълноценен пазар на финансови продукти и услуги за МСП чрез: проектно финансиране, кредити за микро и МСП (оборотни и за инвестиции), индивидуални гаранции и гаранции по портфейли на търговските банки от кредити за МСП, оперативен лизинг, дялов капитал и др.

През 2023 г. Стратегия 2021-2023, приета с решение на Министерския съвет от 29.07.2022 г., продължава своето действие. С решение на надзорния съвет на ББР от 20 декември 2023 г. се предлага на принципала да бъде удължен нейният срок на прилагане с нови 12 месеца. Съгласно документа ББР следва четири **стратегически цели**:

1. Да осигури достъп до разнообразни инструменти за МСП, особено в случаите на неефективен пазар.
2. Да подпомага и финансира износа и интернационализацията на МСП.
3. Да финансира прехода на МСП към зелена, кръгова и устойчива икономика, вкл. и чрез проекти за социална инфраструктура и опазване на културно-историческото наследство.
4. Да улесни достъпа до кредити и капитал за фирмени иновации, технологично обновление и дигитализация.

Дейността на ББР през 2023 г. е повлияна от динамиката на бизнес средата и икономическата конюнктура, характеризирани с геополитическите турбуленции в глобалните икономически сили. Основен фокус продължава да бъде финансиране на жизнеспособни МСП, които имат потенциал за растеж, но срещат затруднения в достъпа до финансиране поради по-висок рисков профил и нужда от подкрепа за справяне с икономически шокове.

Групата на ББР цели създаването на устойчив и пълноценен пазар на финансови продукти и услуги за МСП чрез многообразие от инструменти. Групата кредитира бизнеса директно и индиректно чрез продукти с типови характеристики, насочени към области с установен пазарен недостатък и неоптимални пазарни решения.

През 2023 г. ББР успешно изпълнява по-голяма част от планираните дейности. Съществен напредък е отбелязан при изпълнение на стратегическа цел „Финансиране на прехода на МСП към зелена, кръгова и устойчива икономика“. Чрез трансфер на добри пазарни практики за изграждане на цялостна система за управление на зелено финансиране по 9-месечен проект Green Gateway, служителите на Банката се обучиха в областта на ESG и на критериите за зелени проекти.

Групата на ББР финансира директно и индиректно бизнеса, за да достигне до МСП по нов и по-фокусиран начин:

- ❖ С типови продукти, насочени към ниши с установен пазарен недостатък и неоптимални пазарни решения
- ❖ С целеви продукти за възстановяване на засегнати сектори

- ❖ Повече и преобладаващо финансиране за малкия и средния бизнес
- ❖ Финансиране на зеления преход и устойчиви бизнес модели
- ❖ Ускорена дигитализация, оптимизирани процеси, пълноценна подкрепа за малък и среден бизнес.

В настоящата среда ББР има възможност да продължи да изгражда ролята си на банка за подкрепа на зеления преход, предвид множеството източници на публични ресурси и потенциални инвестиционни проекти (бюджетирани на национално ниво за изпълнение на стратегиите за смекчаване изменението на климата, за адаптиране към изменението на климата и адаптиране управлението на инфраструктурата, както и за финансиране на интегрирани климатични решения).

През периода основен лост за мобилизиране на частните инвестиции са проектите по Националният план за възстановяване и устойчивост (НПВУ). Банката структурира програми и финансови инструменти, които да подпомогнат усвояването на публичния ресурс и да увеличат инвестициите на бизнеса.

Сериозни, но без съществен резултат, бяха усилията на Банката да засили експортното кредитиране. Увеличаване на дела на експортните фирми в директния и индиректния портфейл и подпомагане на износа на българските МСП остават задачи за следващия стратегически период. Органичният растеж като търговска банка е възпрепятстван основно от липсата на клонова мрежа.

През 2023 г. ББР въведе практика за оценка на дейността чрез индикатори за представянето (KPIs). Индикаторите измерват и проследяват изпълнението на заложените цели и общия принос от дейността на Банката. Измерените резултати не дават ясен и категоричен тренд поради липса на исторически данни.

За всяка от избраните цели за устойчиво развитие Банката започна да отчита своя принос. Най-съществен той е по отношение на Цел 7 „Достъпна и чиста енергия“, като чрез програма за финансиране на зелена енергия Банката финансира изграждането на 34.4 MW соларни паркове. Инфраструктурата за зелена енергия е подкрепена със 72 броя нови реализирани проекта за сумата от 40.2 млн. лева.

През периода Банката затвърди съществуващи партньорства и установи нови с бизнеса и с академичните среди. За да се подобри диалогът с бизнеса беше създаден Консултативен съвет към Надзорния съвет на Банката с членове национално представителни работодателски организации, както и Подкрепа, НСОРБ и КНСБ. Основни негови функции са свързани с препоръки по стратегически въпроси на дейността на банката, добри практики при разработването на финансови инструменти и програми и популяризиране на дейността на банката по региони.

Сключени бяха меморандуми за сътрудничество с УНСС и НСИ, със Стопански факултет към Софийски университет (Банката участва в Академия за устойчиви финанси), БФБ (по пилотен инвестиционен фонд с Фонда за капиталови инвестиции), Патентно ведомство.

Дейностите на Групата на ББР се съобразяват с динамиката на бизнеса и с икономиката като резултат от наслагване на кризи. Хуманитарните и икономически последици от войната в Украйна и наложените санкции на Русия негативно променят бизнес конюнктурата. Групата се стреми да отговори в най-голяма степен на търсенето и нуждата на МСП за финансиране и справяне с негативните икономически ефекти, като бъдат създадени устойчиви бизнес модели.

Дългосрочните цели на Групата на Българска банка за развитие са:

- ❖ Да подобри, стимулира и развие общия икономически, експортен и технологичен потенциал на МСП чрез предоставяне на финансови програми и инструменти, които пазарът не предлага напълно и в достатъчен обем;
- ❖ Да създава среда на подкрепа, ангажираност и вдъхновение на МСП, да посрещат икономическите предизвикателства, като ги консултира и обучава за успешен бизнес;
- ❖ Да подпомогне МСП в прехода към въглеродно-неутрален и устойчив бизнес, като развива пазара на дългов и дялов капитал за зелени инвестиции и мобилизира частен капитал за недостигащото финансиране;
- ❖ Да прилага програми и инструменти за съфинансиране на публични инвестиции и проекти, които са приоритетни за икономиката на страната;
- ❖ Да привлича средства и управлява програми от международни финансови институции, банки и капиталовите пазари.

Групата припознава специфичната си роля, която се изразява в три основни направления – постигане на допълняемост чрез кредитните си продукти спрямо съществуващите на пазара, прилагане на добрите банкови практики за банките за развитие и търсене на постигане на нефинансов принос от дейността (чрез консултации и др.).

Групата на ББР ще продължи да подкрепя МСП чрез антикризисни програми, ще осигурява пряко финансиране и финансиране с гаранционна подкрепа за споделяне на риска и ще кредитира клиенти с по-висок рисков профил.

Като държавна банка за развитие ББР ще продължи да изпълнява антицикличната си и антикризисна роля и да подпомага сектори с ликвидни проблеми. Значителна част от предприятията и организациите преодоляха първоначалния негативен ефект от коронакризата, но натрупването на нови кризи – войната на Русия в Украйна и прекъсването на веригите за доставка и последвалия ръст на цените на горива и храни, оказват нов и продължителен натиск върху бизнеса им. Съществен принос за лошото им състояние оказват и недостатъчните реформи в голяма част от социално значимите сфери.

В допълнение към основната си мисия като банка за подкрепа на МСП, ББР ще търси възможност да подпомага с мостово финансиране социално критични дейности, като здравеопазване, материалната база за образование (от детската градина до професионалното образование) и наука, жилища за уязвими социални групи и други.

Банката ще продължи да развива и създава нови партньорства с международни финансови институции и университети за споделяне на добри практики за управление и на знания.

ББР ще продължи да осигурява дълбоко проникване на пазара на кредит чрез сътрудничество и програми с търговските банки партньори и небанкови финансови институции, вкл. и за преодоляване на икономическите шокове от покачващите се цени на ел. енергия и горива, както и от други последствия от евентуални усложнения на геополитическата сцена.

ББР се подготвя да отговори на пазарните очаквания за продукти и инструменти за финансиране на енергийната ефективност на предприятията и преминаване към екологично и чисто производство.

7 УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА

В хода на обичайната си дейност дружествата от Групата на ББР са изложени на различни рискове, чието настъпване може да доведе до формиране на загуби и до влошаване на финансовата стабилност на Групата. Тези рискове се идентифицират, измерват, оценяват и контролират с помощта на контролни механизми, за да могат да бъдат управлявани и да се избягва концентрирането на неоправдан риск. Процесът по управление на рисковете е съществен за доходността на Групата. Основните рискове, на които е изложена Групата, са кредитен, пазарен, ликвиден и операционен.

При управлението на различните видове риск, произтичащи от дейността, Групата се ръководи от принципите на консервативност, обективност и пълно съответствие с действащите национални и Европейски нормативни актове. В подкрепа на тази политика, Групата поддържа значително по-високи нива на ликвидни буфери и капиталова адекватност от регулаторно определените.

В „Политика за управление и контрол на риска на ББР ЕАД“ и „Риск стратегията и рисковия апетит на Групата на ББР ЕАД“ са определени целите и принципите за управление на основните рискове, идентифицирани в дейността на „Българска банка за развитие“ ЕАД, включително рисковия апетит, стратегиите, рисковата рамка, организацията на управление, както и отговорностите за тяхното измерване, контрол, управление и отчитане. Политиката е приложима за „Българска банка за развитие“ ЕАД и дъщерните ѝ дружества „Национален гаранционен фонд“ ЕАД, „ББР Микрофинансиране“ ЕАД, „Фонд за капиталови инвестиции“ АД, „ББР Лизинг“ ЕАД.

Управлението на основните рискове в на Групата на ББР е описано по-детайлно в приложената Декларация за корпоративно управление на Групата на ББР.

7.1 КРЕДИТЕН РИСК

Кредитният риск е основният риск, на който е изложена Групата на ББР, поради което неговото управление е основно в дейността. Управлението на кредитния риск се извършва в съответствие със Закона за ББР, с действащите законови и подзаконови нормативни актове на Република България, регламентиращи кредитната дейност, утвърдените международни норми и установените добри банкови практики. В Групата се използват модели за генериране на вътрешен рейтинг за оценката и управлението на кредитния (вкл. контрагентния) риск по експозициите. В Групата са създадени и функционират органи за наблюдение, контрол и оценка на качеството на кредитния портфейл. Въведени са процедури и механизми за текущо следене, отчитане и управление на кредитния портфейл, изискващи периодични, а при необходимост извънредни доклади за финансовия и правен статус на всеки кредитополучател и задължените лица. При установяване на нови обстоятелства, които могат да доведат до промяна в рисковия профил на кредитополучателите, включително до увеличаване на риска от несъбираемост на кредитната експозиция, се предприемат адекватни и съобразени с рисковите параметри на длъжника мерки. В Групата на ББР при управлението на кредитния риск се съблюдава определена с вътрешнонормативни актове на Групата система от лимити по икономически отрасли, по региони, по инструменти, както и други кредитни ограничения и лимити за концентрация, а резултатите от мониторинга за спазването им се докладват на компетентните органи. Системата от лимити се преразглежда и актуализира периодично.

7.2 ПАЗАРЕН РИСК

При управлението на валутния риск в Групата на ББР се следва принципа за поддържане на минимални открити валутни позиции, при спазване на утвърдените лимити. Позициите в отделните валути, както и общата валутна позиция се следят на ежедневна база. Валутните позиции не се формират със спекулативна цел, а са следствие на валутни операции, възникващи в хода на обичайната банкова дейност. При управлението на активите и пасивите, поради спецификата си на финансиране, Групата се стреми тези активи и пасиви да са деноминирани в евро или в лева. Откритата валутна позиция се съобразява с условията и възможностите за нетиране на позициите в евро и в лева, съгласно предвиденото от приложимата регулаторната рамка.

При управлението на лихвения риск, Групата на ББР следва принципа за поддържане на балансирана структура на лихвеночувствителните си активи и пасиви, като се стреми да поддържа съответствие между периодичността на промяна на лихвата по активите и по пасивите, както и съответствие между приложимите референтни лихвени проценти по активите и по пасивите на Групата на ББР. Въведена е система от лимити за максимално приемливо (количествено) въздействие на различни шокови сценарии относно промяната на пазарните лихвени проценти върху нетния лихвен доход в едногодишен хоризонт и икономическата стойност на капитала на Групата. Чрез вътрешната лимитна рамка се ограничава потенциалния риск върху очакваната бъдеща доходност и икономическата стойност на капитала, в рамките на приемливи нива, съответстващи на рисковия толеранс на Групата на ББР.

Оценката на лихвения риск се извършва чрез използване на набор от техники, включващи основано на доходността измерване, измерване на икономическата стойност на капитала, анализ на несъответствията, лихвени стрес сценарии.

Поемането на риск, при извършване на операции на паричния и капиталов пазар се управлява чрез система от лимити отразяващи рисковия профил на инвестициите. Лимитите са определени по параметри на портфейла като контрагент, финансов инструмент, матуритет и др. Системата от лимити се преразглежда периодично, а изпълнението на лимитите е обект на ежедневно следене. Портфейлът от ценни книжа, формиран от Групата на ББР с цел инвестиране на свободните средства, се характеризира с относително нисък лихвен риск и ДЦК и ценни книжа, емитирани от надеждни институции, с висока ликвидност и кредитно качество. През 2023 година финансовата група не е поддържала търговски портфейл и не е подлежала на капиталови изисквания за пазарен риск от търговски дейности, съгласно регулаторните разпоредби.

7.3 Ликвиден риск

Управлението и контрола на ликвидния риск се извършва чрез ежедневно наблюдение и управление на ликвидността, поддържане на достъп до достатъчна ликвидност за обезпечаване несъответствията между входящите и изходящите парични потоци по падежни интервали, както в нормална банкова среда, така и при различни сценарии на утежнена ликвидна среда.

Ликвидността на Групата на ББР се управлява като стриктно се следят съотношения, индикиращи ликвидната позиция по периоди. Ликвидният риск се измерва чрез прилагане на допълнителни сценарии за паричните потоци от дейността. Измерват се и се следят ликвидните буфери и допълнителните източници на финансиране при пазарни и идиосинкратични шокове. Основен акцент при управлението на ликвидността е поддържане на адекватно ниво на висококачествени ликвидни активи и стабилни източници на финансиране в съответствие с утвърдените лимити и ограничения, определени съгласно рисковия толеранс на Групата.

7.4 ОПЕРАЦИОНЕН РИСК

За управлението на операционния риск Групата на ББР прилага системен подход, обхващащ събирането на обективна информация, своевременно идентификация на операционния риск, неговото измерване (качествено и количествено), установяване на зависимости с други видове риск и прилагане на мерки за ограничаване влиянието му върху финансовия резултат и върху капитала на Групата. При управлението на операционния риск се регистрират всички операционни събития, възникващи в дейността на различните звена в следствие на процеси в дейността на Групата, като се идентифицира и управлява пълния набор от операционни рискове. Операционни събития, характеризирани се с по-голяма честота, както и тези с голям потенциален или реален ефект върху финансовия резултат са предмет на стриктно обследване и наблюдение. Те служат за основа на анализи на операционния риск в различни сценарии, включително при извършване на стрес тест за операционен риск.

Операционният риск е измерим и контролируем, като се поддържа регистър на операционните събития, който служи като база за анализ и подобрене на процесите на работа и минимизиране на условията, които потенциално биха довели до операционни събития и загуба за Групата на ББР. При изчисляване на регулаторните капиталови изисквания за операционен риск ББР прилага Подхода на базисния индикатор, определен съгласно приложимата регулаторна рамка.

7.5 План за възстановяване (Директива 59/15.05.2014/ЕС)

ББР има разработен План за възстановяване на Групата на ББР („Плана“). Последната му актуализация, приета с решение на УС по протокол № 78/02.11.2023 г. и с решение на НС по Протокол № 50/09.11.2023 г. Планът е съобразен с изискванията, заложи в приетия в средата на 2015 година Закон за възстановяване и реструктуриране на кредитни институции и инвестиционни посредници, Насоки за индикатори в Планове за възстановяване, (Guidelines on recovery plan indicators) и технически препоръки относно дефинирането на критичните функции и ключовите бизнес линии (Technical advice on critical functions and core business lines) на Европейския банков орган (ЕБО).

В Плана за възстановяване са разгледани системно важните/критични функции на Групата на ББР и са определени показателите за възстановяване – система от показатели, които Банката съблюдава с цел ранно идентифициране на потенциални ситуации, които биха могли да застрашат финансовото състояние на институцията.

Изложени са предпоставките за реализирането на заложените в Плана за възстановяване мерки за възстановяване. Разгледани са сценариите и вариантите за възстановяване, които в случай на активиране на Плана за възстановяване могат да бъдат предприети, както и процесът на вътрешна комуникация и вземане на решения. Разработен е комуникационен план за действие в случай на активиране на Плана за възстановяване.

Планът за възстановяване се актуализира веднъж годишно и се предлага за утвърждаване от УС и НС на ББР. Освен регулярното годишно актуализиране, Планът за възстановяване се актуализира или след промяна в правната форма, структурата за управление или организационна структура, стопанската дейност или финансовото състояние, което може да окаже съществено влияние върху плана или да наложи промяна в него, както и по искане на надзорния орган.

Одобреният актуализиран План за възстановяване се предоставя на Българската народна банка (БНБ).

Банката съблюдава система от показатели с цел ранно идентифициране на потенциални ситуации, които биха могли да застрашат финансовото ѝ състояние. Показателите за възстановяване формират система, чрез която се определя момента, в който институцията започва да обмисля прилагането на мерки (опции) за възстановяване и определя кой конкретен вариант за възстановяване да приложи в отговор на реалната ситуация, която е възникнала. Изчислението на индикаторите се извършва на месечна база и се предоставя на Ръководството, като част от пакета с управленска информация.

Звената, посочени като отговорни за изчисляването и мониторинга на отделните индикатори, са звената, които имат задължението да инициират ескалация по вземането на решения в случай на индикации за нарушение на референтните стойности.

8 КОНТРОЛНА СРЕДА

Групата ББР следва управленска философия и оперативен стил подчинени на принципите на консервативност при изпълнение на възложените по силата на Закона за ББР стратегически цели на Банката.

Организационният модел на функциите по управление и контрол на риска е изграден в съответствие с модел с три линии на защита. Основните роли на трите линии на защита включват:

Първата линия на защита обхваща управление на риска от бизнес звената и звената, поемащи риск - управления „Корпоративни клиенти“, „Инвестиционно банкиране и проектно финансиране“, „Финансови инструменти“, „Проблемни вземания“ и „Трежъри“. Тяхната дейност се подпомага от управления „Правно“, „Кредитна администрация“, „Сигурност“, „Финанси“, „Операции“ и „МФИ и Европейски фондове“, както и съответните бизнес звена в дъщерните дружества които оценяват и анализират изпълненията на вътрешни и регулаторни ограничения и подпомагат дейността по вземане на решения при поемането и управлението на рисковете. На това ниво управлението на риска се осъществява чрез залагането на подходящи контроли и процедури.

Втората линия на защита осигурява независима оценка, контрол и управление на риска от звената, изпълняващи контролни функции, независими от звената поемащи риск - управления „Риск“ и „Регулаторно съответствие и контрол“. Управление „Риск“ изпълнява дейности, свързани с идентифициране, управление, измерване, контрол и отчитане на рисковете, стрес тестове, мониторинг на лимити и докладване тяхното изпълнение в съответствие с утвърдените процедури за ескалация. Управление „Регулаторно съответствие и контрол“ отговаря за спазването на регулаторната рамка, включително за адаптацията на вътрешната нормативна база и организацията на процесите в Групата на ББР към настъпилите и/или предстоящи промени. Управление „Предотвратяване изпирането на пари и измами“ осъществява контрол по отношение на предотвратяването на изпирането на пари и финансирането на тероризма. Втората линия на защита е организационно независима от първата и осъществява превантивен и текущ контрол.

Третата линия на защита се осъществява от управление „Вътрешен одит на Групата“ (ВОГ). Той извършва независим преглед на всички дейности в Групата на ББР, подлежащи на независима оценка, спрямо изградената система от вътрешни правила и адекватността им, спрямо външната нормативна среда, вътрешно-контролните механизми и системите за управление на рисковете, покриващи дейностите на Групата.

С откритите от него слабости и пропуски се подпомага функциите на другите нива на защита в процеса на разработване и развиване на вътрешни правила и процедури, с цел подобряване ефективността по управление на риска. ВОГ предоставя увереност на ръководните органи за ефективността на управлението на риска, вътрешния контрол и управлението, както и за начина, по който първата и втората линии постигат целите на управлението на риска и контрола. Управление „Вътрешен одит на Групата“ предоставя цялостна увереност от позицията на най-високото ниво на независимост в организацията, чрез директна субординация на Надзорния съвет.

Ръководството възлага правомощия и отговорности за оперативната дейност в съответствие с детайлно разработена вътрешнонормативна база, съобразена с действащото национално и европейско законодателство, като за гарантиране на взаимоотношенията по отчетността и докладването и йерархията на правомощията са изградени редица специализирани комитети към УС и НС на ББР.

Групата е разработила вътрешнонормативна база, която включва политика и комуникации, насочени към гарантиране, че целият персонал разбира целите на Банката, знае по какъв начин индивидуалните действия на всеки са вътрешно обвързани и допринасят за тези цели, и кой и по какъв начин се отчита и за какво носи отговорност.

Групата е изградила информационна система, включително свързани с нея бизнес процеси, осигуряващи необходимото качество и контрол на финансовата отчетност и комуникация.

Одитният комитет на Банката информира управителните органи на Банката за резултатите от задължителния финансов одит, наблюдава процеса на финансово отчитане, наблюдава ефективността на вътрешната контролна среда, контролира създаването и промяната на счетоводни политики от страна на Банката и дъщерните дружества от Групата във връзка с изпълнението на одита на консолидирания финансов отчет на Групата; наблюдава навременното и надеждно предоставяне на финансова информация от дъщерните дружества при изготвянето на годишния консолидиран финансов отчет на Групата; обсъжда и приема годишния доклад за дейността по вътрешен одит; наблюдава задължителния одит на годишните финансови отчети (индивидуален и консолидиран); запознава се с одитната стратегия и одитния план на задължителния одит; осъществява наблюдение върху изпълнението на одитния план, като дава препоръки до ръководството на Банката и одиторите за отстраняване на възникнали затруднения; преглежда проектите на одиторските доклади по чл. 59 и чл. 60 от ЗНФО и идентифицираните ключови одиторски въпроси, направените констатации и изразеното одиторско мнение; проверява и наблюдава независимостта на регистрираните одитори; отговаря за процедурата за подбор на регистрирания одитор и препоръчва назначаването му; изготвя годишен доклад и отчита дейността си пред едноличния собственик на капитала веднъж годишно и други отговорности, подробно регламентирани в Статут на одитния комитет.

9 БАНКОВИ РЕГУЛАТОРИ СЪГЛАСНО БЪЛГАРСКОТО И ЕВРОПЕЙСКОТО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО

В съответствие с изискванията на законите и подзаконовни нормативни актове, регулиращи банковата дейност в страната, ББР следва да спазва ограничения, свързани с определени съотношения при индивидуалните и консолидираните си отчети. Към 31.12.2023 г., ББР е спазила всички регулаторни изисквания на БНБ и българското законодателство.

Банката прилага насоките, препоръките и другите мерки, приети от ЕБО, които се отнасят до нея и за които БНБ е оповестила, че спазва съгласно чл. 79а, ал. 1, т. 2 от Закона за кредитните институции (в сила от 5 декември 2017 г.).

Считано от 1 октомври 2020 г., съгласно Решение (ЕС) 2020/1015 на ЕЦБ от 24 юни 2020 година за установяване на тясно сътрудничество между Европейската централна банка и Българската народна банка (ЕЦБ/2020/30), Банката остана под директен надзор от БНБ в тясно сътрудничество с ЕЦБ.

Наблюдението, което ЕЦБ осъществява, включва контрол по прилагането на общите надзорни стандарти на Единния надзорен механизъм (ЕНМ). Основните цели на ЕНМ са да осигури сигурността и стабилността на европейската банкова система, да засили финансовата интеграция и стабилност, както и да осигури последователен надзор. През 2020 г. българският лев се включи във валутния механизъм II (ERM II) като заедно с установеното тясно сътрудничество са условие за бъдещото членство на България в еврозоната.

Считано от 1 октомври 2020 г., България се присъедини към Единния механизъм за реструктуриране и започна тясното сътрудничество между Българската народна банка и Европейската централна банка.

В тази връзка Единният съвет за реструктуриране пое наблюдението върху процеса по планиране на реструктурирането по отношение на Банката. Европейският банков надзор наред с единния механизъм за реструктуриране са двата стълба на банковия съюз в ЕС.

Отчетената капиталова адекватност на ББР на консолидирана база към 31.12.2023 г. е 44.53 % (31.12.2022 г.: 43.73%). Стойностите на покритие на активите с капиталови буфери многократно превишават нормативно изискваните нива. Респективно агрегираните данни за банковата система за капиталова адекватност са: 21.65% (към 31.12.2023) и 20.88% (към 31.12.2022г.). ББР продължава да поддържа добро ниво на ликвидност. Към 31.12.2022 г., коефициентът на ликвидно покритие (LCR съгласно дефиниция на Регламент 575 /2013/ЕС) на групата на ББР е в размер на 410.5% (при стойност от 283.6% към края на 2022 г.). За банковата система агрегираният коефициент на ликвидно покритие е 246.7% (към 31.12.2023) и 235.0% (към 31.12.2022 г.).

Като част от регулаторната рамка Базел III, считано от 28 юни 2021 г., се прилага „отношение на нетно стабилно финансиране“ (ОНСФ, NSFR) с минимално регулаторно изискване от 100%. Информацията за него отчитат всички кредитни институции в България (без клоновете на чуждестранни банки от страни – членки на ЕС) с тримесечна честота, на индивидуална и консолидирана основа. Към 31 декември 2023 г. агрегираното за банковата система ниво на ОНСФ е 161.1%, а за Групата на ББР ЕАД е 119.61%.

10 МЕЖДУНАРОДНО СЪТРУДНИЧЕСТВО

ББР продължава успешно да развива ползотворни взаимоотношения с водещи европейски и международни финансови институции чрез участието си в международни специализирани асоциации. Това сътрудничество дава възможност на Банката да се ползва от най-добрите банкови практики, ноу-хау, информация за финансови продукти и да участва в тяхното разработване и прилагане. ББР има бърз достъп до актуална, обща и специфична информация за промени в законодателната база на европейско ниво и нейното прилагане в областта на банките за развитие, като също така има възможност за участие в процеса на обсъждане на тези промени.

Членството в международните специализирани асоциации предоставя възможност и за участие в семинари и срещи на високо ниво, с представители на ЕК и нейните дирекции.

ББР е акционер в Европейския инвестиционен фонд (ЕИФ) от 2003 г. През месец август 2021г. ББР закупи две нови акции в увеличението на капитала на ЕИФ, с което общият брой на притежаваните акции възлиза на пет броя.

ББР е активен член на множество европейски и международни асоциации: Европейската асоциация на публичните банки (ЕАПБ), Мрежата на Европейските Финансови Институции (НЕФИ), Европейска асоциация на дългосрочните инвеститори (ЕЛТИ), Международната мрежа за малки и средни предприятия (INSME), Френско-българската търговска и индустриална камара (ФБТИК), Междубанковата асоциация на Китай и страните от Централна и Източна Европа, Централна и Източно-Европейска търговско-промишлена палата (Сингапур).

От началото на 2024 г. ББР е член на Loan Market Association.

11 УПРАВЛЕНИЕ НА ГРУПАТА НА ББР

11.1 УПРАВЛЕНИЕ НА БАНКАТА

През 2023 г. не са настъпили промени в основните принципи за управление в ББР.

Българска банка за развитие ЕАД има двустепенна структура на управление, която се състои от Надзорен съвет и Управителен съвет.

Промените в Надзорния съвет, Управителния съвет, Одитния комитет и Устава на Банката, настъпили през 2023 и до датата на одобрение на настоящия доклад са описани в секция 2.2.1:

Към 31.12.2023 г. органите на управление и надзор на ББР имат следния състав:

11.1.1 НАДЗОРЕН СЪВЕТ НА ББР ПРЕЗ 2023 Г., КЪМ 31.12.2023 Г. И КЪМ ДАТАТА НА ОДОБРЕНИЕ НА ТОЗИ ДОКЛАД:

Към датата на одобрение на настоящия документ Надзорният съвет е в следния състав:

Росен Андреев Карадимов - председател на НС от 14.11.2022 г.

Във връзка с Указ № 101 на Президента на Република България за назначаване на служебно правителство (обн. ДВ бр. 32 от 9 април 2024 г.) г-н Росен Карадимов прекъсна и не упражнява правомощията си като Председател и член на Надзорния съвет на „Българска банка за развитие“ ЕАД за периода, в който е назначен за служебен министър на иновациите и растежа.

Доц. д-р Росен Карадимов е преподавател в Юридическия факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ от 1991 г. Председател на УС на „Институт за нов икономически напредък“. Бил е народен представител в VII Велико народно събрание, участвал в приемането на Конституцията на Република България от 1991 г. Като депутат в 36-ото НС е участвал в приемането на Закона за БНБ (1991 г.), Закона за банките и кредитното дело (1992 г.), Търговския закон (1991 г.). Росен Карадимов е бил правен консултант и процесуален представител на редица кредитни институции, сред които и ББР.

Деляна Валериева Иванова - Заместник - председател и член на НС от 14.11.2022 г.

Деляна Иванова е заместник-министър на регионалното развитие в периода 2021-2022. Преди встъпването си в изпълнителната власт тя е народен представител в 45-ото и 46-ото Народно събрание и член на Комисията по бюджет и финанси. Професионалната ѝ експертиза е в областта на банковото дело и финансите.

Стамен Стаменов Янев – член на НС от 26.08.2020 г.

Стамен Янев е магистър по право от СУ „Св. Климент Охридски“. Специализирал е европейско и английско право в ASSER College Europe в Холандия, University of Cambridge, University College London, European University Institute (Италия). Стамен Янев е юрист, специализирал в сферата на сливанията и придобиванията, както и в областта на инвестициите. Професионалният му път преминава през големите международни консултантски компании, сред които и българските подразделения на някои от четирите най-големи одиторски фирми в света. От 2015 г. е изпълнителен директор на Българската агенция за инвестиции. Заместник-министър на икономиката от 2020 до 2021 г.

11.1.2 УПРАВИТЕЛЕН СЪВЕТ НА ББР ПРЕЗ 2023 Г., КЪМ 31.12.2023 Г. И КЪМ ДАТАТА НА ОДОБРЕНИЕ НА ТОЗИ ДОКЛАД:

Към датата на одобрение на настоящия доклад Управителният съвет е в следния състав:

Илия Запрянов Караниколов - Председател на УС и изпълнителен директор от 20.01.2023 г.

Илия Караниколов има над 20-годишен банков и финансов опит и познава добре ББР, тъй като е бил член на УС и изпълнителен директор в периода 2011-2013 г. От 2007 до 2011 г. е бил част от екипа на Юробанк България (Пощенска банка).

Професионалната му биография минава през Министерството на икономиката и енергетиката и Министерството на труда и социалната политика. Има широка експертиза в сфери като публична администрация, европейска интеграция, стратегии и програми на ЕС. Лектор по теми като cost-benefit анализ на големи инфраструктурни, общински и частни проекти, контрол на средствата от структурните фондове, финансови инструменти и др.

От 2016 до 2017 г. е бил част от ръководството на Фонда на фондовете, където е заемал позицията зам.-председател на УС и изпълнителен директор, а през 2021 г. е бил и председател на Надзорния съвет на фонда. От 2020 г. е началник на управление „Финансови инструменти“ в ББР.

Илия Караниколов е магистър по стопанско управление и администрация (МВА) от Университета за национално и световно стопанство в София и има специализации в сферата на изкуствения интелект (Хелзинкски университет), управлението на финансови инструменти (Лондон), кредитния риск (Прага), управлението на структурни фондове (Брюксел, Маастрихт, Дъблин) и редица други.

Цанко Руменов Арабаджиев – Член на УС и изпълнителен директор от 07.07.2021 г.

Цанко Арабаджиев е финансов мениджър с 16 години опит и утвърдено присъствие в банковия, застрахователния и частния сектор. Професионалният му път започва в ОББ, където в периода 2005-2013 г. преминава през различни нива на развитие в областта на банкирането на дребно, управлението на колективни инвестиционни схеми и кредитирането на малък и среден бизнес. През 2013 г. се присъединява към застрахователна компания „УНИКА“, където в продължение на 5 години е директор „Управление на инвестициите“.

Основните му отговорности са свързани с цялостното управление на паричните потоци на компанията, изготвяне и прилагане на стратегии за управление на активите, така че да се постигне оптимална възвръщаемост в рамките на инвестиционния мандат. В допълнение, води различни проекти, свързани с въвеждане на нови продукти, оптимизиране на разходи и процеси и др. Кариерата на г-н Арабаджиев продължава като главен финансов директор на Норд Холдинг, а от 2019 г. е част от екипа на Пенсионно-осигурителна компания "Доверие", където отговаря за вътрешния контрол на инвестиционната ѝ дейност и управляваните фондове. Цанко Арабаджиев е завършил Международни икономически отношения в УНСС и притежава магистърска степен по Финанси от същия университет.

Теодора Петрова Пешева – Член на УС от 25.03.2024 г.

Теодора Пешева е с 31-годишен опит в сферата на банковото дело. Ръководила е корпоративното банкиране в ОББ и Търговска банка на Гърция (Емпорики Банк България). В продължение на 10 години е била и ръководител на отдел „Големи корпоративни клиенти“ в Банка ДСК.

Кариерата ѝ преминава още през Мазарс Груп – Лондон в ролята на финансов консултант. Изготвяла е окончателен анализ на целия обхват на кредитните дейности на корпоративното търговско банкиране. Участвала е в първите прегледи на качеството на активите на банковия сектор в България през 2016 г.

Теодора Пешева е работила и като одитор в Делойт България, където е участвала в множество одитни ангажименти.

Преди да бъде избрана за член на УС на ББР, Теодора Пешева ръководи дейността в сегмента „Корпоративни клиенти“. Тя участва активно в кредитния процес на банката и отговаря за постигане на бюджетните ѝ цели.

Теодора Пешева е магистър по социално и икономическо планиране от Университета за национално и световно стопанство, България.

През 2023 г. и следните членове са участвали в състава на Управителния съвет:

Иван Валентинов Церовски - Член на УС и изпълнителен директор от 20.01.2023 г. до 10.06.2024 г.

Иван Церовски е с 18-годишен опит в сферата на банковото дело и дяловите инвестиции. Професионалният му път минава през германските финансови институции Commerzbank, Deutsche Börse и Dresdner Bank. Церовски е бил асоцииран инвеститор във фонда за дялово финансиране от Великобритания Argus Capital, където е отговарял за българския пазар, както и вицепрезидент на българския екуити фонд Delta Capital.

От 2011 до 2021 г. е част от екипа на Европейската банка за възстановяване и развитие (ЕБВР), където е ръководител на програмата за местно предприемачество на ЕБВР, отговаряща за развитието на МСП сектора в България.

Иван Церовски е магистър по мениджмънт от университета Otto-von-Guericke в Магдебург, Германия, и бакалавър по макроикономика от Университета за национално и световно стопанство.

Марияна Димитрова Петкова – Председател на УС (от 13.06.2022 г. до 12.01.2023 г.) и член на УС и изпълнителен директор от 13.06.2022 г. до 16.03.2023 г.

Марияна Петкова е с над 28-годишен международен опит в банковата система. Притежава бакалавърска степен по социално-икономическо планиране от УНСС, където специализира и международен маркетинг.

Има изключителна експертиза в областта на счетоводната политика и отчетност, както и в изграждането и развитието на банков софтуер. Заемала е ръководни позиции в счетоводните отдели на Първа инвестиционна банка и Прокредит Банк. От 2006 до 2021 г. Марияна Петкова управлява Прокредит Банк. През 2008 г. тя завършва Корпоративната академия за мениджъри към Прокредит Академия във Франкфурт, Германия.

Била е последователно изпълнителен директор и член на УС в българския филиал на банката, и заместник-главен изпълнителен директор и главен изпълнителен директор на Прокредит Банк в Румъния. Умело организира дейността по оптимизиране на процесите и структурата на разходите в банката, и контролира процеса по имплементиране на бизнес стратегията и изграждането на стабилна и качествена клиентска база в сегмент „Малки и средни предприятия“.

Крум Георгиев Георгиев – Член на УС от 07.07.2021 г. до 14.02.2023 г.

Крум Георгиев има бакалавърска степен по стопанско управление и магистърска степен по финанси от Университета за национално и световно стопанство. Професионалното му развитие включва 11 години опит в банковото дело и натрупани солидни познания в областта на финансовия анализ и корпоративното управление. Бил е ръководител на Отдел „Проектно финансиране“ в ОББ, като е отговарял за увеличаване на кредитното портфолио, проследяване на качеството на кредитния портфейл и структуриране на нови сделки. Има успешно развитие и като мениджър активи в сектора на ВЕИ.

„Българска банка за развитие“ ЕАД се представлява съвместно от двама изпълнителни директори или поне един изпълнителен директор и един прокурист. Към датата на одобрение на този документ Банката няма упълномощен прокурист.

11.1.3 *ДОГОВОРИ СЪС СВЪРЗАНИ ЛИЦА, УЧАСТВАЩИ В УПРАВЛЕНИЕТО, И УЧАСТИЕ НА ЧЛЕНОВЕ НА УС И НС НА БАНКАТА В ДРУГИ ДРУЖЕСТВА*

Няма сключени договори по смисъла на чл. 240б от Търговския закон между членовете на НС, УС или свързани с тях лица, от една страна, и Банката – от друга, които да излизат извън обичайната дейност или съществено да се отклоняват от пазарните условия.

През 2023 година между ББР и свързани лица няма сключени сделки или предложения за сключване на такива сделки, които са извън обичайната дейност или съществено да се отклоняват от пазарните условия, по които ББР или нейно дъщерно дружество е страна.

Няма сключени съществени договори, които пораждат действие, изменят се или се прекратяват поради промяна в контрола на или върху Банката, или в резултат на осъществяване на задължително търгово предлагане. Доколкото съществува законово ограничение относно акционерната структура на ББР, не се очаква да възникнат такива договори.

Не е налице практика по сключване на споразумения между дружествата от Групата на ББР и управителните им органи и/или служители за изплащане на обезщетение при напускане или уволнение без правно основание, или при прекратяване на трудовите правоотношения по причини, свързани с търгово предлагане.

Участието по смисъла на чл. 247, ал. 2, т. 4 от Търговския закон на членове на НС и УС в търговски дружества като неограничено отговорни съдружници, притежаване на повече от 25% от капитала на друго дружество, както и участие в управлението на други търговски дружества или кооперации като прокуристи, управители или членове на съвети е, както следва (към 31.12.2023 г. и към датата на одобрение на този доклад):

Членове на управителния и надзорния орган на „Българска банка за развитие“ ЕАД

I. По отношение на членове на НС на Банката, участвали в състава му през 2023 г. и към датата на одобрение на този доклад:

Росен Андреев Карадимов⁷, председател на Надзорния съвет на „Българска банка за развитие“ ЕАД от 14.11.2022 г.

Участие в управлението на други търговски дружества: няма.

Участие с над 25 на сто в капитала на търговски дружества или кооперации, включително - като неограничено отговорен съдружник: няма.

Деляна Валериева Иванова, заместник-председател на Надзорния съвет на „Българска банка за развитие“ ЕАД от 14.11.2022 г.

Участие в управлението на други търговски дружества: няма.

Участие в капитала на търговски дружества или кооперации, включително – като неограничено отговорен съдружник: няма.

Стамен Стаменов Янев – Член на Надзорния съвет на „Българска банка за развитие“ ЕАД от 26.08.2020 г.

Участие в управлението на други търговски дружества: няма

Участие в капитала на търговски дружества или кооперации, включително – като неограничено отговорен съдружник: няма.

II. По отношение на членовете на УС на Банката, участвали в състава му през 2023 г. и към датата на одобрение на този доклад:

Илия Запрянов Караниколов – Председател на Управителния съвет и Изпълнителен директор на „Българска банка за развитие“ ЕАД от 20.01.2023 г.

---

⁷ Във връзка с Указ № 101 на Президента на Република България за назначаване на служебно правителство (обн. ДВ бр. 32 от 9 април 2024 г.) г-н Росен Карадимов прекъсна и не упражнява правомощията си като Председател и член на Надзорния съвет на „Българска банка за развитие“ ЕАД за периода, в който е назначен за служебен министър на иновациите и растежа.

Участие в управлението на други търговски дружества:

- „Национален гаранционен фонд“ ЕАД, ЕИК 200321435 – член на Съвета на директорите – от 10.06.2024 г.;

Участие в капитала на търговски дружества или кооперации:

- „ИнтелАрт“ ЕООД, ЕИК: 205318749 – едноличен собственик на капитала.

Цанко Руменов Арабаджиев – Изпълнителен директор и Член на Управителния съвет на „Българска банка за развитие“ ЕАД от 07.07.2021 г.

Участие в управлението на други търговски дружества:

- „Фонд за капиталови инвестиции“ АД, ЕИК: 205322014 – член на Съвета на директорите – от 05.08.2021 г.;
- „ББР Микрофинансиране“ ЕАД, ЕИК 201390740 – член на Съвета на директорите – от 22.03.2023 г.;

От 22 септември 2021 г. Цанко Арабаджиев е избран за член на Надзорния съвет на Инвестиционния Фонд „Три морета“.

Участие в капитала на търговски дружества или кооперации, включително – като неограничено отговорен съдружник: няма.

Теодора Петрова Пешева – Член на Управителния съвет на „Българска банка за развитие“ ЕАД от 25.03.2024 г.

Участие в управлението на други търговски дружества:

- „ББР Лизинг“ ЕАД, ЕИК 205565411 – член на Съвета на директорите от 17.03.2023 г.

няма

Участие в капитала на търговски дружества или кооперации, включително – като неограничено отговорен съдружник: няма.

През 2023 г. и следните членове са участвали в състава на Управителния съвет:

Иван Валентинов Церовски – Член на Управителния съвет и Изпълнителен директор на „Българска банка за развитие“ ЕАД от 20.01.2023 г. до 10.06.2024 г.

Участие в управлението на други търговски дружества:

- „Национален гаранционен фонд“ ЕАД, ЕИК 200321435 – член на Съвета на директорите – от 17.03.2023 г. до 10.06.2024 г.;
- „ББР Лизинг“ ЕАД, ЕИК 205565411 – член на Съвета на директорите от 17.03.2023 г. до 10.06.2024 г.

Участие в капитала на търговски дружества или кооперации:

- „Хай Тауър Кепитъл“ ЕООД, ЕИК: 206864466 – едноличен собственик на капитала.

Марияна Димитрова Петкова – Председател на Управителния съвет (от 13.06.2022 г. до 12.01.2023 г.) и Изпълнителен директор на „Българска банка за развитие“ ЕАД от 13.06.2022 г. до 16.03.2023 г.

Участие в управлението на други търговски дружества:

- „ББР Микрофинансиране“ ЕАД, ЕИК: 201390740 – член на Съвета на директорите – от 23.06.2022 г. и изпълнителен директор от 22.03.2023 г. до 26.07.2023 г.

Участие в капитала на търговски дружества или кооперации: няма

Крум Георгиев Георгиев – Член на Управителния съвет на „Българска банка за развитие“ ЕАД от 07.07.2021 г. до 14.02.2023 г.

Участие в управлението на други търговски дружества:

- „ББР Лизинг“ ЕАД, ЕИК: 205565411 – член на Съвета на директорите – от 23.08.2021 г. до 17.03.2023 г.;
- „Национален гаранционен фонд“ ЕАД, ЕИК: 200321435 – член на Съвета на директорите – от 06.07.2022 г. до 17.03.2023 г.;
- „ББР Факторинг“ ЕАД, ЕИК: 205566082 – член на Съвета на директорите – от 16.09.2021 г. до 09.07.2022 г.

Участие в капитала на търговски дружества или кооперации, включително – като неограничено отговорен съдружник: няма.

Във финансовия отчет е оповестена информация за пълния размер на възнагражденията, наградите и/или ползите на членовете на управителните и на контролните органи на Банката за отчетната финансова година.

11.1.4 ОДИТЕН КОМИТЕТ ПРЕЗ 2023, КЪМ 31.12.2023 Г. И КЪМ ДАТАТА НА ОДОБРЕНИЕ НА ТОЗИ ДОКЛАД:

Към датата на одобрение на настоящия документ Одитният комитет е в следния състав:

Светлана Христова Куртева – Председател на Одитния комитет от 01.01.2023 г.

Светлана Куртева притежава висше икономическо образование по специалност Вътрешна търговия и следдипломна квалификация от ВВИ „Карл Маркс“. Професионалната експертиза на Светлана Куртева е в сферата на финансовия одит. Притежава правоспособност на дипломиран експерт-счетоводител и регистриран одитор. Извършвала е финансови одити на проекти, финансирани от Европейския съюз по Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика“, Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“, програма

Темпус с предмет „Обучение в областта на Нанотехнологиите“, Еразъм+ „Проекти за изграждане на капацитет в областта на висшето образование“.

Светлодара Енчева Петрова – Член на Одитния комитет от 01.01.2023 г.

Светлодара Петрова е магистър по Право, юрист с богата практика в областта на гражданското, облигационното и търговско право. Извършва консултантска дейност по Закона за обществените поръчки, търговска несъстоятелност и преобразуване на търговски дружества.

Деляна Валериева Иванова – Член на Одитния комитет от 01.01.2023 г.

Деляна Иванова е магистър по Организационно развитие и бакалавър по Стопанско управление от СУ „Св. Климент Охридски“. Професионалната експертиза на Деляна Иванова в областта на банковото дело и финансите. Била е заместник-министър на регионалното развитие в периода 2021-2022. Преди встъпването си в изпълнителната власт тя е народен представител в 45-ото и 46-ото Народно събрание и член на Комисията по бюджет и финанси.

11.2 УПРАВЛЕНИЕ НА ДЪЩЕРНИТЕ ДРУЖЕСТВА

Към 31.12.2023 г. и към датата на изготвяне на настоящия доклад ББР е собственик на капитала на следните дъщерни дружества:

Едноличен собственик на:

- „Национален гаранционен фонд“ ЕАД, ЕИК: 200321435;
- „ББР Микрофинансиране“ ЕАД, ЕИК: 201390740;
- „ББР Лизинг“ ЕАД, ЕИК: 205565411;
- Търговски център „Марица“ ЕООД, ЕИК: 115619162.

Притежава съвместно участие, заедно с НГФ, в капитала на „Фонд за капиталови инвестиции“ АД, ЕИК 205322014, като разпределението на записания капитал е следното: 84.62% от капитала на дружеството принадлежат на ББР, а 15.38% на НГФ.

Към 31.12.2023 г. ББР упражнява контрол върху Кохоферм ООД⁸, ЕИК 201807408, по силата на упражнени права по залог на търговско предприятие. През 2021 г., Банката придоби основните производствени активи на дружеството на стойност около 2.5 млн. лв.

Към 31.12.2023 г. ББР упражнява контрол и върху Роудуей Кънстракшън АД, ЕИК 205427809 по силата на упражнени права по залог на търговско предприятие.

Към 31.12.2023 г. ББР упражнява контрол върху Понсстройинженеринг АД (в несъстоятелност), ЕИК 102907182, по силата на упражнени права по залог на търговско предприятие.

---

⁸ „Кохоферм“ ООД също не е част от стратегическия бизнес модел на Финансовата група на ББР.

11.2.1 „НАЦИОНАЛЕН ГАРАНЦИОНЕН ФОНД“ ЕАД

Членовете на СД на НГФ ЕАД не притежават акции на Фонда, както и нямат специални права за придобиване на такива акции.

Няма сключени договори по смисъла на чл. 240б от Търговския закон между членовете на СД на НГФ или свързани с тях лица, от една страна, и дружеството - от друга, които да излизат извън обичайната дейност на дружеството или съществено да се отклоняват от пазарните условия.

Участието, по смисъла на чл. 247, ал. 2, т. 4 от Търговския закон, на членове на СД на НГФ в търговски дружества като неограничено отговорни съдружници, притежаване на повече от 25 на сто от капитала на друго дружество, както и участието им в управлението на други търговски дружества или кооперации като прокуристи, управители или членове на съвети е както следва:

Илия Запрянов Караниколов – Председател на Съвета на директорите на НГФ от 10.06.2024 г.

Участие в управлението на други търговски дружества:

- „Българска банка за развитие“ ЕАД, член на УС и изпълнителен директор от 20.01.2023 г.

Участие в капитала на търговски дружества:

- „ИнтелАрт“ ЕООД, ЕИК 205318749, едноличен собственик на капитала.

Тодор Людмилов Тодоров – Изпълнителен директор и заместник – председател на СД на НГФ от 20.05.2020 г.

Участие в управлението на други търговски дружества:

- „Гленридж Кепитъл“ ЕООД, ЕИК 205578775, управител;
- „Трейшън Инвест“ ЕАД, ЕИК 207223310 – член на Съвета на директорите.

Участие в капитала на търговски дружества:

- „Гленридж Кепитъл“ ЕООД, ЕИК 205578775, едноличен собственик на капитала;
- „Хобо България“ ООД, ЕИК: 205420451, съдружник - 15%.

Захарина Дамянова Тодорова – член на Съвета на директорите на НФГ от 20.05.2020 г.

Участие в управлението на други търговски дружества - няма.

Участие в капитала на търговски дружества - няма.

Деян Петров Калъпчиев – Член на Съвета на директорите на НГФ от 27.09.2021 г.

Участие в управлението на други търговски дружества:

- „Кепитъл Алианс“ ЕООД, ЕИК 175172627, управител до 21.12.2023 г.

Участие в капитала на търговски дружества:

- „Кепитъл Алианс“ ЕООД, ЕИК 175172627, едноличен собственик на капитала до 21.12.2023 г.

През 2023 година следните лица са участвали в състава на Съвета на директорите:

Иван Валентинов Церовски – член на Съвета на директорите на НГФ от 17.03.2023 г. до 10.06.2024 г.

Участие в управлението на други търговски дружества:

- „Българска банка за развитие“ ЕАД, член на УС и изпълнителен директор от 20.01.2023 г. до 10.06.2024 г.;
- „ББР Лизинг“ ЕАД, ЕИК: 205565411 – член на Съвета на директорите – от 17.03.2023 г. до 10.06.2024 г.

Участие в капитала на търговски дружества или кооперации:

- „Хай Тауър Кепитъл“ ЕООД, ЕИК: 206864466 – едноличен собственик на капитала.

Крум Георгиев Георгиев – член на Съвета на директорите на НГФ от 06.07.2022 г. до 17.03.2023 г.

Участие в управлението на други търговски дружества:

- „Българска банка за развитие“ ЕАД, член на УС от 07.07.2021 г. до 14.02.2023 г.;
- „ББР Лизинг“ ЕАД, ЕИК: 205565411 – член на Съвета на директорите - от 23.08.2021 г. до 17.03.2023 г.;

- „ББР Факторинг“ ЕАД, ЕИК: 205566082 – член на Съвета на директорите – от 16.09.2021 г. до 09.07.2022 г.

Участие в капитала на търговски дружества или кооперации, включително - като неограничено отговорен съдружник: няма.

11.2.2 „ББР МИКРОФИНАНСИРАНЕ“ ЕАД

Членовете на СД на ББР Микрофинансиране ЕАД не притежават акции на дружеството, както и нямат специални права за придобиване на такива акции.

Няма сключени договори по смисъла на чл. 240б от Търговския закон между членовете на СД на ББР Микрофинансиране или свързани с тях лица, от една страна, и дружеството - от друга, които да излизат извън обичайната дейност на дружеството или съществено да се отклоняват от пазарните условия.

Участието, по смисъла на чл. 247, ал. 2, т. 4 от Търговския закон, на членове на СД на НГФ в търговски дружества като неограничено отговорни съдружници, притежаване на повече от 25 на сто от капитала на друго дружество, както и участието им в управлението на други търговски дружества или кооперации като прокуристи, управители или членове на съвети е както следва:

Цанко Руменов Арабаджиев – Председател на Съвета на директорите от 22.03.2023 г.

Участие в управлението на други търговски дружества:

- „Българска банка за развитие“ ЕАД, ЕИК 121856059 – член на УС и изпълнителен директор от 07.07.2021 г.;
- „Фонд за капиталови инвестиции“ АД, ЕИК: 205322014 – член на Съвета на директорите – от 05.08.2021 г.

От 22 септември 2021 г. Цанко Арабаджиев е избран за член на Надзорния съвет на Инвестиционния Фонд „Три морета“.

Участие в капитала на търговски дружества или кооперации, включително - като неограничено отговорен съдружник: няма.

Боян Стефанов Бянов – Член на Съвета на директорите от 30.08.2021 г.

Участие в управлението на други търговски дружества:

„АЙ БИ Адвайзъри“ ООД, ЕИК: 207399333, управител.

Участие в капитала на търговски дружества:

- „АЙ БИ Адвайзъри“ ООД, ЕИК: 207399333, съдружник.

Ивана Борисова Цанева – Изпълнителен директор и заместник-председател на Съвета на директорите от 20.05.2020

Участие в управлението на други търговски дружества - няма.

Участие в капитала на търговски дружества - няма.

Илия Радков Комитов - Член на Съвета на директорите от 28.08.2020 г.

Участие в управлението на търговски дружества:

- „БРАНД БОЙС“ ЕООД, ЕИК: 203557782, управител;
- „ИМБЕРА“ ЕООД, ЕИК: 205983300, управител;
- „СЕНМОН“ ЕООД, ЕИК: 202994314, управител.

Участие в капитала на търговски дружества:

- „БРАНД БОЙС“ ЕООД, ЕИК: 203557782, съдружник;
- „ИМБЕРА“ ЕООД, ЕИК: 205983300, едноличен собственик на капитала;
- „СЕНМОН“ ЕООД, ЕИК: 202994314, едноличен собственик на капитала.

През 2023 година следните лица са участвали в състава на Съвета на директорите:

Марияна Димитрова Петкова – член на Съвета на директорите (от 23.06.2022 г. до 22.03.2023 г.) и член на Съвета на директорите и изпълнителен директор от 22.03.2023 г. до 26.07.2023 г.

Участие в управлението на други търговски дружества:

- „Българска банка за развитие“ ЕАД, ЕИК: 121856059 – Председател на УС (от 13.06.2022 г. до 12.01.2023 г.) и Изпълнителен директор – от 13.06.2022 г. до 16.03.2023 г.

Участие в капитала на търговски дружества или кооперации: няма.

11.2.3 „ФОНД ЗА КАПИТАЛОВИ ИНВЕСТИЦИИ“ АД

Членовете на СД на Фонд за капиталови инвестиции АД не притежават акции на дружеството, както и нямат специални права за придобиване на такива акции.

Няма сключени договори по смисъла на чл. 240б на Търговския закон между членовете на СД и/или свързани с тях лица, от една страна, и Дружеството - от друга, които да излизат извън обичайната му дейност или съществено да се отклоняват от пазарните условия.

Участието, по смисъла на чл. 247, ал. 2, т. 4 от Търговския закон, на членове на СД на „Фонд за Капиталови инвестиции“ АД в търговски дружества като неограничено отговорни съдружници, притежаване на повече от 25% от капитала на друго дружество, както и участието им в управлението на други търговски дружества или кооперации като прокуристи, управители или членове на съвети е, както следва:

Цанко Руменов Арабаджиев - член на Съвета на директорите от 05.08.2021 г.

Участие в управлението на други търговски дружества:

- „Българска банка за развитие“ ЕАД, ЕИК: 121856059 – Член на Управителния съвет и Изпълнителен директор от 07.07.2021 г.;
- ББР Микрофинансиране“ ЕАД, ЕИК 201390740 – член на Съвета на директорите – от 22.03.2023 г.

От 22 септември 2021 г. Цанко Арабаджиев е избран за член на Надзорния съвет на Инвестиционния Фонд „Три морета“.

Участие в капитала на търговски дружества или кооперации, включително - като неограничено отговорен съдружник: няма.

Стефан Стефанов Тъмнев – Изпълнителен директор и Заместник - председател на Съвета на директорите от 05.08.2021 г.

Участие в управлението на други търговски дружества: няма.

Участие в капитала на търговски дружества:

- „Май Плейс Варна“ ООД (старо наименование РМ Фрут ООД), ЕИК 206485936 – съдружник до 23.01.2024 г.

Русалин Станчев Динев - Член на Съвета на директорите от 16.09.2022 г.

Участие в управлението на други търговски дружества:

- „Барин Спортс“ АД, ЕИК: 204332774 - член на Съвета на директорите;
- „Елджой“ АД, ЕИК: 206157003 - член на Съвета на директорите.

Участие в капитала на търговски дружества или кооперации, включително - като неограничено отговорен съдружник: няма.

11.2.4 „ББР ЛИЗИНГ“ ЕАД

Членовете на СД на ББР Лизинг ЕАД не притежават акции на дружеството, както и нямат специални права за придобиване на такива акции.

Няма сключени договори по смисъла на чл. 240б на Търговския закон между членовете на СД и/или свързани с тях лица, от една страна, и Дружеството - от друга, които да излизат извън обичайната му дейност или съществено да се отклоняват от пазарните условия.

Участието, по смисъла на чл. 247, ал. 2, т. 4 от Търговския закон, на членове на СД на „ББР Лизинг“ ЕАД в търговски дружества като неограничено отговорни съдружници, притежаване на повече от 25% от капитала на друго дружество, както и участието им в управлението на други търговски дружества или кооперации като прокуристи, управители или членове на съвети е, както следва:

Теодора Петрова Пешева – Председател на Съвета на директорите от 10.06.2024 г.

Участие в управлението на други търговски дружества:

-
- „Българска банка за развитие“ ЕАД, ЕИК: 121856059 – Член на Управителния съвет от 25.03.2024 г.

Участие в капитала на търговски дружества - няма.

Емил Вълканов Вълканов – Изпълнителен директор и заместник - председател на Съвета на директорите от 20.05.2020 г.

Участие в управлението на други търговски дружества - няма.

Участие в капитала на търговски дружества - няма.

Антония Христофорова Добрева – Член на Съвета на директорите от 20.05.2020 г.

Участие в управлението на други търговски дружества:

- „Оптимасет 21“ ЕООД - едноличен собственик на капитала.

Участие в капитала на търговски дружества - няма.

Ивайло Кирилов Попов – прокурист от 01.06.2020 г.

Участие в управлението на други търговски дружества – няма.

Участие в капитала на търговски дружества:

- „Взех“ ЕООД, ЕИК: 203745229, съдружник – до 02.06.2020 г.

През 2023 година и следните лица са участвали в състава на Съвета на директорите:

Иван Валентинов Церовски – Председател на Съвета на директорите от 17.03.2023 г. до 10.06.2024 г.

Участие в управлението на други търговски дружества:

- „Българска банка за развитие“ ЕАД, член на УС и изпълнителен директор от 20.01.2023 г. до 10.06.2024 г.;
- „Национален гаранционен фонд“ ЕАД, ЕИК: 200321435 – член на Съвета на директорите – от 17.03.2023 г. до 10.06.2024 г.

Участие в капитала на търговски дружества или кооперации:

„Хай Тауър Кепитъл“ ЕООД, ЕИК: 206864466 – едноличен собственик на капитала.

Крум Георгиев Георгиев – член на Съвета на директорите от 23.08.2021 г. до 17.03.2023 г.;

Участие в управлението на други търговски дружества:

- „Българска банка за развитие“ ЕАД, ЕИК: 121856059 – Член на Управителния съвет от 07.07.2021 г. до 14.02.2023 г.;

- „Национален гаранционен фонд“ ЕАД, ЕИК: 200321435 – член на Съвета на директорите - от 06.07.2022 г. до 17.03.2023 г.;
- „ББР Факторинг“ ЕАД, ЕИК 205566082 – член на Съвета на директорите – от 16.09.2021 г. до 09.07.2022 г.

Участие в капитала на търговски дружества или кооперации, включително - като неограничено отговорен съдружник: няма.

В Групата на ББР за 2023 г. няма сключени съществени договори, които пораждат действие, изменят се или се прекратяват поради промяна в контрола или в резултат на осъществяване на задължително търгово предлагане, и не се очаква да възникнат такива договори.

12 СДЕЛКИ С ДРУЖЕСТВА ПОД ОБЩ КОНТРОЛ НА ДЪРЖАВАТА

Собственик на ББР е българската държава. В Бележка № 39 към консолидирания годишен финансов отчет на Групата на ББР за 2023 г. са представени сделките с дружества под общ контрол на държавата.

13 СЪБИТИЯ СЛЕД КРАЯ НА ОТЧЕТНИЯ ПЕРИОД

Не са възникнали коригиращи събития или значителни некоригиращи събития между датата на консолидирания финансов отчет и датата на одобрението му за издаване, освен следните некоригиращи събития

Нова стратегия на ББР

С Решение № 389 на Министерския съвет от 7 юни 2024 г. е одобрена Стратегия за дейността на „Българска банка за развитие“ ЕАД за периода 2024 – 2026 г.

Промени в устава на ББР

С решения на министъра на иновациите и растежа от 7 юни 2024 г. и от 18 юни 2024 г. са приети изменения в Устава на „Българска банка за развитие“ ЕАД, които са одобрени от Българска народна банка, вписани са в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел и са в сила от 12.07.2024 г. Промените в Устава са в съответствие с одобрената от Министерския съвет Стратегия за дейността на „Българска банка за развитие“ ЕАД за периода 2024 – 2026 г.

Промени в Управителния съвет на Българска банка за развитие ЕАД през 2024 г.

С решение на Надзорния съвет по Протокол № 11 от 19.03.2024 г. за нов член на Управителния съвет на ББР е избрана Теодора Петрова Пешева. Това обстоятелство е вписано в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 25.03.2024 г.

С решение на Надзорния съвет по Протокол № 22 от 28.05.2024 г. Иван Валентинов Церовски е освободен като член на УС и изпълнителен директор. Това обстоятелство е вписано в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 10.06.2024 г.

Промяна в Съвета на директорите на Национален гаранционен фонд ЕАД

С решение на Управителния съвет на „Българска банка за развитие“ ЕАД, в качеството на едноличен собственик на капитала, по Протокол № 32 от 28.05.2024 г. е освободен г-н Иван Валентинов Церовски като член на Съвета на директорите на „Национален гаранционен фонд“ ЕАД. Това обстоятелство е вписано в Търговския регистър на 10.06.2024 г.

С решение по Протокол № 34 от 30.05.2024 г. на Управителния съвет на ББР, в качеството на едноличен собственик на капитала на „Национален гаранционен фонд“ ЕАД, е избран г-н Илия Запрянов Караниколов за член на Съвета на директорите на дружеството. Това обстоятелство е вписано в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 10.06.2024 г. Г-н Илия Запрянов Караниколов е избран за председател на Съвета на директорите на дружеството.

Промяна в Съвета на директорите на ББР Лизинг ЕАД

С решение на Управителния съвет на „Българска банка за развитие“ ЕАД, в качеството на едноличен собственик на капитала, по Протокол № 32 от 28.05.2024 г. е освободен г-н Иван Валентинов Церовски като член на Съвета на директорите на „ББР Лизинг“ ЕАД. Това обстоятелство е вписано в Търговския регистър на 10.06.2024 г.

С решение по Протокол № 34 от 30.05.2024 г. на Управителния съвет на ББР, в качеството на едноличен собственик на капитала на „ББР Лизинг“ ЕАД, е избрана г-жа Теодора Петрова Пешева за член на Съвета на директорите на дружеството. Това обстоятелство е вписано в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 10.06.2024 г. Г-жа Теодора Петрова Пешева е избрана за председател на Съвета на директорите на дружеството.

14 ДЕКЛАРАЦИЯ НА РЪКОВОДСТВОТО

Ръководството на ББР декларира, че приложеният консолидиран годишен финансов отчет отразява достоверно имущественото и финансовото състояние на Групата на ББР към края на 2023 г., както и определянето на финансовия резултат за годината, в съответствие с действащото законодателство. Използвана е подходяща счетоводна политика, която е прилагана последователно. При съставяне на консолидирания финансов отчет са направени необходимите преценки, в съответствие с принципа на предпазливост. Ръководството последователно използва приложимите счетоводни стандарти и консолидираният финансов отчет е съставен на принципа на действащо предприятие.

Ръководството на Банката полага усилия за поддържане на подходяща счетоводна система, която отговаря на действащите счетоводни стандарти. Годишният консолидиран финансов отчет разкрива състоянието на Групата на ББР с разумна степен на точност.

Предприети са всички мерки за опазване активите на Групата на ББР, предотвратяване на измами и недопускане на нарушаване на законите в страната и наредбите на БНБ за регулиране на банковата дейност.

Настоящият консолидиран доклад за дейността е приет от УС на „Българска банка за развитие“ ЕАД с Протокол № 51 на УС от 1 август 2023 г. и с Протокол № 31 на Надзорния съвет на Банката от 2 август 2023 г., и е подписан от:

ИЛИЯ КАРАНИКОЛОВ

ЧЛЕН НА УС И
ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР

ЦАНКО АРАБАДЖИЕВ

ЧЛЕН НА УС
ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР

ТЕОДОРА ПЕШЕВА

ЧЛЕН НА УС
ПЪЛНОМОЩНИК

ПРИЛОЖЕНИЕ №1: ДЕКЛАРАЦИЯ ЗА КОРПОРАТИВНО УПРАВЛЕНИЕ НА ГРУПАТА НА ББР

1 ПРИНЦИПИ НА КОРПОРАТИВНОТО УПРАВЛЕНИЕ

Настоящата декларация за корпоративно управление е изготвена на основание чл. 40, ал. 1 от Закона за счетоводството. Предоставената информация отчита обстоятелството, че „Българска банка за развитие“ ЕАД не е емитирала ценни книжа, допуснати до търговия на регулиран пазар, или акции, които се търгуват на многостранна система за търговия.

2 ГРУПАТА НА ББР

Към края на 2023 г., финансовата група на Българска банка за развитие⁹ („Групата“, „Групата на ББР“ или „Финансовата група“) включва „Българска банка за развитие“ ЕАД¹⁰ („ББР“, „Банката“) и нейните дъщерни дружества – „Национален гаранционен фонд“ ЕАД („НГФ“), „ББР Микрофинансиране“ ЕАД, „Фонд за капиталови инвестиции“ АД („ФКИ“) и „ББР Лизинг“ ЕАД („ББР Лизинг“).

Като кредитна институция, създадена по силата на специален закон – Закона за Българската банка за развитие (ЗББР), и в изпълнение на мисията си да бъде устойчив инструмент на държавната политика за насърчване на развитието на малкия и среден бизнес в България, „Българска банка за развитие“ ЕАД си е поставила за цел да бъде еталон за добро корпоративно управление и корпоративна отговорност, като стриктно спазва законите и регулаторните изисквания в Република България, нормите на европейското законодателство, Кодекса за корпоративно управление, приетите в банката Етичен кодекс в Групата на ББР, Етичния кодекс на Вътрешния одит на Групата на ББР, както и добрите корпоративни и банкови практики.

„Българска банка за развитие“ ЕАД притежава лиценз, по силата на който може да предоставя инвестиционни услуги и извършва инвестиционни дейности по чл. 6, ал. 2 от Закона за пазарите на финансови инструменти (ЗПФИ), както и допълнителни услуги по чл. 6, ал. 3 от ЗПФИ съгласно издаден от БНБ лиценз. Банката не предоставя инвестиционни услуги и дейности по чл. 6, ал. 2, т. 8 и 9 от ЗПФИ – организиране на многостранна система за търговия и организирана система за търговия.

---

⁹ Към края на 2023 г. Банката е едноличен собственик на капитала на ТЦ „Марица“ ЕООД (ТЦМ), като дружеството не е част от стратегическия бизнес модел на Финансовата група на ББР.

През 2022 г. ББР придобива контрол върху Роудуей Кънстракшън АД („Роудуей“) и дъщерното му Пътстройинженеринг АД („Пътстройинженеринг“) вследствие неизпълнение на договор за кредит и назначава управител на дружеството. В отчета на Групата към 31.12.2022 г. активите и пасивите на Роудуей и Пътстройинженеринг са представени по справедлива стойност в съответните статии на отчета за финансовото състояние на Групата (виж Бележка 26 и Бележка 34 от Консолидирания отчет). Нетната стойност на тези активи, отразена в отчета за финансовото състояние на Групата към 31.12.2022 г., е 7,031 хил. лв.

¹⁰ На 04.06.2021 г. Българска банка за развитие е вписана в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел като еднолично акционерно дружество със собственик българската държава. Правата на едноличен собственик се упражняват от Министъра на икономиката. С промяна в Закона за Българската банка за развитие, в сила от 18 март 2022 г., правата на държавата като едноличен собственик на капитала на Банката се упражняват от министъра на иновациите и растежа.

2.1 „БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ“ ЕАД (ББР, БАНКАТА)

„Българска банка за развитие“ ЕАД е създадена на 11.03.1999 г. като акционерно дружество под наименованието „Насърчителна банка“ АД.

На 23.04.2008 г. е приет Закон за Българската банка за развитие. С него е уреден обхватът на дейността на Банката и на предвидените за учредяване нейни дъщерни дружества.

Седалището на „Българска банка за развитие“ ЕАД е гр. София 1000, район „Средец“, ул. „Дякон Игнатий“ №1.

Към 31.12.2023 г. „Българска банка за развитие“ ЕАД няма открити клонове.

Към 31.12.2023 г. списъчният състав на Банката е 201 служители.

Банката изпълнява изискванията на БНБ за минимално изискван акционерен капитал за упражняване на банкова дейност. От основаването си до м. август 2017 г., държавното участие в ББР е под контрола на Министъра на финансите. С изменение в ЗББР през 2017 г. управлението на държавното участие преминава под контрола на Министъра на икономиката.

На 04 юни 2021 г. Българска банка за развитие е вписана в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел като еднолично акционерно дружество.

Към 31.12.2023 г. собствеността на капитала се разпределя, както следва: 100% се притежават от Република България, като правата на държавата като едноличен собственик на капитала се упражняват от Министъра на иновациите и растежа.

Към 31.12.2023 г. капиталът на Банката е в размер на 1,135,500,000 лв. и се състои от 11,355,000 броя обикновени поименни акции с право на глас, с номинал 100 лева всяка. Акциите на ББР не се търгуват на регулиран пазар.

Със Закона за Българската банка за развитие е определено, че не по-малко от 51% от акциите в капитала на Банката се притежават от държавата и са непрехвърлими. Правата по акциите не могат да бъдат предмет на прехвърлителни сделки.

С решение от 21.07.2022 г. министърът на иновациите и растежа, като едноличен собственик на капитала на „Българска банка за развитие“ ЕАД, взе решение за намаляване на капитала на Банката от 1,441,773,500 лв. на 1,135,500,000 лв. чрез придобиване и обезсилване на 3,062,735 броя собствени обикновени поименни безналични акции с право на глас с номинална стойност 100 лв. всяка от тях, както и решение за промяна на устава на Банката във връзка с намаляването на капитала.

С решения от 18 май 2023 г. Българска народна банка разреши намаляването на капитала на „Българска банка за развитие“ ЕАД и одобри промените в устава ѝ, направени с решението на министъра на иновациите и растежа от 21.07.2022 г. Решенията за намаляване на капитала и за промяна в устава са вписани по партидата на Банката в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 30.05.2023 г. Промяната не влияе върху стойността на нетните активи на Банката към 31.12.2023 г. или към следващи периоди, както и върху стойността на регулаторно признатия капитал.

По силата на чл. 6 ал. 4 от ЗББР акциите от капитала на Банката, освен от българската държава, могат да бъдат придобивани и притежавани от Банката за развитие към Съвета на Европа, Европейската инвестиционна банка и Европейския инвестиционен фонд, от банки за развитие от държави - членки на Европейския съюз. В тези случаи не се прилага чл. 31 от Закона за кредитните институции.

Управлението на ББР се извършва в съответствие с чл. 5 от ЗББР, съгласно който Банката има двустепенна система на управление и правата на държавата, като едноличен собственик на капитала на Банката, се упражняват от Министъра на иновациите и растежа – към датата на съставяне на настоящия документ.

В края на 2023 г. ББР няма задължения по съществуващи или нови емисии ценни книжа.

Към 31.12.2023 г. няма висящо съдебно, административно или арбитражно производство, касаещо задължения или вземания на Групата на ББР, в размер на 10% или повече от собствения капитал.

Съгласно Устава ѝ (в сила от 12 юли 2024 г.), дейността на Българска банка за развитие е ориентирана към:

Предекспортно и експортно кредитиране на малки и средни предприятия; кредитиране чрез посредници или пряко на други видове дейности на малки и средни предприятия; рефинансиране на банки, кредитиращи малки и средни предприятия, финансиране на инвестиции извън сраната на малки и средни предприятия, участие в публични и публично-частни проекти или партньорства със стратегическо, национално и/или регионално значение, прилагане на публичните политики за икономическото развитие и растеж на страната, прилагане на инструменти за финансиране на публични инвестиции и проекти, които са приоритетни за икономиката на страната; привличане на средства и предоставяне на финансиране с цел намаляване на регионалните дисбаланси в страната.

Банката предоставя и други видове кредити като експозиция към един клиент или група свързани клиенти, различни от кредитни институции, централни правителства и централни банки, при спазване изискванията и ограниченията на Регламент 575/2013/ЕС, след отчитане на ефекта от редуцирането на кредитния риск по ред, определен от Управителния съвет.

Банката не може да формира експозиции на индивидуална и консолидирана основа към един клиент или група свързани клиенти, чийто общ размер надхвърля сумата от 5,000,000 лева, а към финансови институции по чл. 3а от Закона за кредитните институции с цел индиректно финансиране на малки и средни предприятия – 15,000,000 лева. Ограничението по предходното изречение не се прилага за експозиции към дъщерни дружества на Банката, други кредитни институции, Банката за развитие към Съвета на Европа, Европейската инвестиционна банка и Европейския инвестиционен фонд, от банки за развитие от държави – членки на Европейския съюз, в случаите, при които Банката осъществява финансови сделки, в рамките на предмета ѝ на дейност, по конкретно възложени от правителството на Република България програми, както и в определени случаи при съществуващи експозиции.

Банката има право да формира експозиции към индивидуални или група клиенти извън посочените ограничения от 5,000,000 лв. и от 15,000,000 лв.:

1. При финансираня към крайни клиенти изцяло или частично с получени или управлявани от Банката средства от ЕС, Европейската инвестиционна банка, Европейския инвестиционен фонд, друг инструмент на ЕС, Банката за развитие към Съвета на Европа, други банки за развитие, когато лимитът за единична експозиция следва ограниченията на договора за финансиране на ББР със съответната институция;

2. При финансиране на публични предприятия;

3. При финансиране на бенефициери по национални програми или програми на ЕС до размера на одобрената им безвъзмездна финансова помощ. Финансиране извън рамките на програмите по предходното изречение или над безвъзмездната финансова помощ по национални програми или програми на ЕС е в максимален размер по ал. 5.

4. При изцяло или частично обезпечени експозиции с парични средства и/или държавни ценни книжа и/или държавна гаранция, банкови гаранции, издадени от първокласни банки или значими кредитни институции (определени от Европейската централна банка), като частта от експозицията, покрита с друг вид обезпечения не може да надхвърля лимита по ал.5;

5. При съвместно финансиране/гарантиране с банки за развитие, първокласни банки и значими кредитни институции (определени от Европейската централна банка), ЕКСИМ институции;

6. При финансиране на клиенти за изпълнение на проекти, възложени от разпоредители с бюджет/бюджетни организации или от публични предприятия до размера на вземането от съответния възложител;

7. При финансиране на предекспортна и експортна дейност за продукти, произведени от регистрирани в България предприятия-износители. Финансирането се осъществява съгласно одобрена от Банката програма;

8. При финансиране на регистрирани в България производствени предприятия от военно-промишления комплекс. Финансирането се осъществява съгласно одобрена от Банката програма;

9. При издаване на банкови гаранции за плащане с цел гарантиране (обезпечаване) изпълнението на задължения по договори за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по реда на Закона за насърчаване на инвестициите и правилника за прилагането му.

Банката не кредитира:

- дейности, които са в несъответствие с националното законодателство, включително за опазване на околната среда;
- дружества с неизвестен краен контролиращ собственик;
- политически партии и свързани с тях лица. Свързани с политически партии лица са: младежки, женски и други организации, които по закон партиите могат да създават, както и лица, създадени от политическите партии за осъществяване на единствено разрешената им от закона стопанска дейност - издателска дейност, авторски права и ползване на интелектуална собственост, както и от продажба и разпространение на печатни, аудио и аудиовизуални материали с партийно - пропагандно съдържание;
- дружества и организации с нестопанска цел;
- дейности по предоставяне на медийни услуги;
- дейности, свързани със спорт и спортни прояви;
- дейности, забранени от закона.

Банката предоставя кредити пряко или чрез кредитни и финансови институции. Условието и редът за предоставяне на кредити се определят от Управителния съвет.

Към 31.12.2023 г. и 31.12.2022 г. няма експозиция на клиент или група свързани клиенти, която да е по-голяма от 25% от регулаторния собствен капитал на Банката.

С оглед на специфичната си функция за провеждане на държавна политика на насърчаване, ББР приоритизира в дейността си програми и продукти за насърчаване на МСП, он-лендинг програми, експортно финансиране и финансиране по възложени мандати.

Най-голямата кредитна експозиция на Банката, предоставена на група свързани лица /извън банкови институции/ е в размер на 161,416 хил. лв. (включително 126,460 хил. лв. балансов дълг, 34,956 хил. лв. сума за усвояване) по амортизирана стойност (31.12.2022: 172,448 хил. лв.), което представлява 15.23% от собствения(СК)/приемливия (Пр.К) капитал на Групата съгласно Регламент 575/2013/ЕС (31.12.2022: 16.62%).

Анализ на структурата на кредитния портфейл е предоставен в консолидирания финансов отчет на Групата и индивидуалните финансови отчети на Банката и дъщерните дружества.

Предвид специфичната дейност на Групата, към 31 декември 2023 г. средствата, привлечени от 20 най-големи небанкови депозанти представляват 84.59% от общата сума на привлечените средства от клиенти, различни от кредитни институции (към 31 декември 2022 г.: 72.58%). Делът на най-големия небанков депозант в общата сума на привлечените средства от клиенти, различни от кредитни институции възлиза на 23.23% (31 декември 2022 г.: 29.90%).

През 2020 г. Министерският съвет възложи на „Българска банка за развитие“ ЕАД изпълнението на две програми, чиято цел е намаляване на икономическите последици от разпространението на COVID-19:

- Програмата за гарантиране на безлихвени кредити в защита на хора, лишени от възможността да полагат труд поради пандемията от COVID-19 (размер: 200 млн. лева от капитала на Банката); С РМС 506/15.07.2021 г. е одобрено удължаване на срока за кандидатстване за кредит на физическите лица „до 31.08.2021 г. или до изчерпване на гаранционните лимити за финансиране от страна на банките - партньори по програмата, което от двете настъпи по-рано“. Към момента на изготвяне на настоящата декларация срокът за включване на кредити в гарантирания портфейл по тази програма е изтекъл.
- Програма „Възстановяване“ - Програмата за портфейлни гаранции в подкрепа на ликвидността на предприятията, пострадали от извънредната ситуация и епидемията от COVID-19, одобрена с Решение № 310 на Министерския съвет от 2020 г. Повече информация относно реализирането на програмите е оповестена на интернет страницата на Банката (размер: 500 млн. лева от капитала на Банката). Към момента на изготвяне на настоящата декларация срокът за включване на кредити в гарантирания портфейл по тази програма е изтекъл. Срокът за включване на кредити по гаранционната програма на ББР бе удължен последно до 30.06.2022 г.

С оглед на специфичната си дейност, Групата на ББР използва значително външно финансиране от международни финансови институции. Детайлна информация относно получените външни кредитни линии е оповестена в бележка 30 към годишния консолидиран финансов отчет на Банката.

2.2 „НАЦИОНАЛЕН ГАРАНЦИОНЕН ФОНД“ ЕАД (НГФ)

„Национален гаранционен фонд“ ЕАД е дружество, учредено на 12.08.2008 г. на основание Закона за Българската банка за развитие, и е регистрирано в Търговския регистър на 22.08.2008 г. Едноличен собственик на капитала на дружеството е „Българска банка за развитие“ ЕАД.

„Национален гаранционен фонд“ ЕАД е финансова институция. Предметът на дейност на дружеството е:

- Издаване на гаранции за допълване на обезпечението по заеми на малки и средни предприятия;

- Предлагане на други продукти на малки и средни предприятия, като: гаранция за участие в търг; гаранция за добро изпълнение; гаранция за авансово плащане; гаранция за изплащане на кредит на износител и други;
- Издаване на гаранции за допълване на обезпечение по заеми на малки и средни предприятия, осъществяващи научноизследователска и развойна дейност и за внедряване на тези продукти и научни разработки в индустрията;
- Издаването за собствен риск гаранции от НГФ могат да покриват до 50 на сто от задължението. С промяна в Закона за ББР, обнародвана в Държавен вестник, бр. 102 от 21.12.2012 г., издаването от НГФ гаранции във връзка с гаранционни схеми по Програмата за развитие на селските райони за периода 2007 - 2013 г. и по Оперативната програма за развитие на сектор Рибарство 2007 - 2013 могат да покриват до 80 на сто от задължението;
- Други дейности, които не са забранени изрично от закона.

Към 31.12.2023 г. регистрираният капитал на дружеството е 80,000,000 лева, разпределен в 800,000 акции с номинална стойност 100 лева всяка. Акциите са обикновени, налични, поименни и неделими, като всяка акция дава право на един глас. Капиталът на дружеството е изцяло внесен.

Седалището и адресът на управление на „Национален гаранционен фонд“ ЕАД е гр. София, ул. „Дякон Игнатий“ №1. Дружеството ползва нает офис в гр. София, 1421 бул. „Арсеналски“ №105.

Към 31.12.2023 г. списъчният състав на НГФ е 10 служители.

Към 31.12.2023 г. НГФ няма открити клонове.

2.3 „ББР МИКРОФИНАНСИРАНЕ“ ЕАД (ББР МИКРОФИНАНСИРАНЕ)

„ББР Микрофинансиране“ ЕАД е вписано в Търговския регистър на 14.01.2011 година. Едноличен собственик на капитала на дружеството е „Българска банка за развитие“ ЕАД.

„ББР Микрофинансиране“ ЕАД е финансова институция. Предметът на дейност е микрофинансиране, в това число отпускане на микрокредити, придобиване от трети лица и отдаване под лизинг на промишлено оборудване, автомобили и други превозни средства, както и други вещи (финансов лизинг), покупко-продажба и внос на такива вещи, консултантски услуги, търговско представителство и посредничество на местни и чуждестранни физически и юридически лица, извършващи дейността си в страната, както и всяка друга дейност, незабранена със закон.

Към 31.12.2023 г. регистрираният капитал на ББР Микрофинансиране е 14,643,000 лева, разпределен в 146,430 акции с номинална стойност 100 лева всяка.

Към датата на одобрение на настоящата декларация, регистрираният капитал на ББР Микрофинансиране е 14 035 000 лева, разпределен в 140 350 акции с номинална стойност 100 лева всяка. Акциите са обикновени, налични, поименни и неделими, като всяка акция дава право на един глас. Капиталът на дружеството е изцяло внесен.

Седалището и адресът на управление на „ББР Микрофинансиране“ ЕАД е гр. София, ул. „Дякон Игнатий“ №1. Дружеството ползва нает офис в гр. София, 1421 бул. „Арсеналски“ №105.

Към 31.12.2023 г. списъчният състав на „ББР Микрофинансиране“ ЕАД е 18 служители.

Към 31.12.2023 г. „ББР Микрофинансиране“ ЕАД няма открити клонове.

2.4 „ФОНД ЗА КАПИТАЛОВИ ИНВЕСТИЦИИ“ АД (ФКИ)

„Фонд за капиталови инвестиции“ АД е учредено на 24.08.2018 г. и регистрирано на 04.10.2018 г. като акционерно дружество, в което акционери са „Българска банка за развитие“ ЕАД с 84.62% участие в капитала и „Национален гаранционен фонд“ ЕАД с 15.38% участие в капитала.

„Фонд за капиталови инвестиции“ АД е финансова институция. Предметът на дейност на ФКИ включва:

- Участие в капитала на малки и средни предприятия;
- Предоставяне на консултантски услуги относно капиталовата структура на малки и средни предприятия, консултации и услуги, отнасящи се до преобразуване на предприятия по чл. 261 от Търговския закон;
- Консултантски услуги по инвестиции;
- Консултантски услуги по управление на пулове от ценни книжа на малки и средни предприятия;
- Други дейности, които не са забранени изрично от закона.

Ключов приоритет е осигуряването на капитал за растеж на малки и средни предприятия с установен бизнес модел и възможности за ускорена експанзия на вътрешния и международни пазари.

Към 31.12.2023 г. регистрираният и внесен акционерен капитал е в размер на 57,814,000 лв., разпределен в 578,140 акции с номинална стойност 100 лева всяка. Акциите са обикновени, налични, поименни и неделими, като всяка акция дава право на един глас. Капиталът на дружеството е изцяло внесен.

Седалището и адресът на управление на „Фонд за капиталови инвестиции“ АД (ФКИ) е гр. София 1000, ул. „Дякон Игнатий“ № 1.

Към 31.12.2023 г. списъчният състав на ФКИ е 7 служители.

Към 31.12.2023 г. дъщерното дружество ФКИ няма открити клонове.

2.5 „ББР ЛИЗИНГ“ ЕАД (ББР ЛИЗИНГ)

„ББР Лизинг“ ЕАД е учредено на 06.03.2019 г. и вписано в Търговския регистър на 12.03.2019 г. Едноличен собственик на капитала на Дружеството е „Българска банка за развитие“ ЕАД.

„ББР Лизинг“ ЕАД е финансова институция. Предметът на дейност включва: извършване на финансов лизинг, отпускане на заеми със средства, които не са набирани чрез публично привличане на влогове или други възстановими средства и всички допълнителни и обслужващи лизинга и кредитирането дейности.

Едноличен собственик на капитала на „ББР Лизинг“ ЕАД е „Българска банка за развитие“ ЕАД. Капиталът на дружеството, внесен при учредяването, е в размер на 2,000,000 лева, разпределен на 20,000 обикновени поименни акции с номинал от 100 лева.

Към 31.12.2023 г. регистрираният капитал на ББР Лизинг е 18,630,000 лв., разпределен в 186,300 акции с номинална стойност 100 лева всяка. Акциите са обикновени, налични, поименни и неделими, като всяка акция дава право на един глас. Капиталът на дружеството е изцяло внесен.

Седалището и адресът на управление на ББР Лизинг е гр. София, ул. „Дякон Игнатий“ № 1. Дружеството ползва нает офис в гр. София, ул. Стефан Караджа 10, ет. 2.

Към 31.12.2023 г. списъчният състав на „ББР Лизинг“ ЕАД е 12 служители.

Към 31.12.2023 г. ББР Лизинг няма открити клонове.

3 УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА НА ГРУПАТА НА ББР

В хода на обичайната си дейност дружествата от Групата на ББР са изложени на различни рискове, чието настъпване може да доведе до формиране на загуби и до влошаване на финансовата стабилност на Групата. Тези рискове се идентифицират, измерват, оценяват и контролират с помощта на контролни механизми, за да могат да бъдат управлявани и да се избягва концентрирането на неоправдан риск. Процесът по управление на рисковете е съществен за доходността на Групата. Основните рискове, на които е изложена Групата, са кредитен, пазарен, ликвиден и операционен.

При управлението на различните видове риск, произтичащи от дейността, Групата се ръководи от принципите на консервативност, обективност и пълно съответствие с действащите национални и Европейски нормативни актове. В подкрепа на тази политика, Групата поддържа значително по-високи нива на ликвидни буфери и капиталова адекватност от регулаторно определените.

В „Политика за управление и контрол на риска на ББР ЕАД“ и „Риск стратегията и рисковия апетит на Групата на ББР ЕАД“ са определени целите и принципите за управление на основните рискове, идентифицирани в дейността на „Българска банка за развитие“ ЕАД, включително рисковия апетит, стратегиите, рисковата рамка, организацията на управление, както и отговорностите за тяхното измерване, контрол, управление и отчитане. Политиката е приложима за „Българска банка за развитие“ ЕАД и дъщерните ѝ дружества „Национален гаранционен фонд“ ЕАД, „ББР Микрофинансиране“ ЕАД, „Фонд за капиталови инвестиции“ АД, „ББР Лизинг“ ЕАД.

3.1 Основни рискове /към 31.12.2023 г./

3.1.1 Кредитен риск на Групата на ББР

Кредитният риск е основният риск, на който са изложени ББР и дружествата от Групата, поради което неговото управление е основно в дейността. Управлението на кредитния риск се извършва в съответствие със Закона за ББР, с действащите закони и подзаконни нормативни актове на Република България, регламентиращи кредитната дейност, утвърдените международни норми и установените добри банкови практики.

В ББР са създадени и функционират органи за наблюдение, контрол и оценка на качеството на кредитния портфейл. Въведени са процедури и механизми за текущо следене, отчитане и управление на кредитния портфейл, изискващи периодични, а при необходимост извънредни доклади за финансовия и правен статус на всеки кредитополучател и задължените лица. При установяване на нови обстоятелства, които могат да доведат до промяна в рисковия профил на кредитополучателите, включително до увеличаване на риска от несъбираемост на кредитната експозиция, се предприемат адекватни и съобразени с рисковите параметри на длъжника мерки.

Управлението на кредитния риск на ББР е изградено на следните основни принципи:

- цялостна и задълбочена оценка на кредитния риск на етапа на разглеждане на кредитно предложение;
- използване на инструменти за редуциране на кредитния риск;
- текущ и системен мониторинг на нивото на кредитния риск на индивидуална и портфейлна основа;
- наличие и прилагане на ясно дефинирани процедури и процеси по управление на кредитния риск и непосредствен ангажимент в процеса по управление на кредитния риск от Управителния съвет и Комитета за управление на риска.

Всички процеси и процедури по управление на кредитния риск са ясно дефинирани, като са налице ясно установени процедури за одобрение на нови кредити, промяна или револвиране на съществуващи такива и надлежно определени процеси и отговорности на звената, участващи в процесите по текущия мониторинг и контрол на кредитния риск. Вътрешните политики и правила на Групата регламентирант най-важните инструменти и действия за редуциране на риска и определят толерантността/склонността на ББР и дружествата от Групата към поемане на кредитни рискове.

Одобрение на кредити се извършва въз основа на ясни и добре дефинирани критерии при отчитане на спецификите на съответния клиент, пазар, цел и структура на кредита и източника за неговото обслужване. Вътрешните методики за анализ и оценка на кредитния риск са базирани на съвкупност от поредица количествени и качествени показатели, отчитащи характеристиките на длъжника и сделката. Анализът на кредитоспособността на контрагентите на Банката се фокусира върху идентифициране на ключовите финансови и бизнес рискове, присъщи на клиента.

В резултат на цялата тази комплексна оценка, се присъжда кредитен рейтинг на всеки контрагент, отразяващ неговата индивидуална вероятност от неизпълнение. Процесът по присъждане на вътрешен кредитен рейтинг е базиран на рейтингови модели, регламентирани във вътрешнобанковите нормативни документи. Присъждането на рейтинг на дружество се извършва въз основа на кумулативна оценка на количествените и качествените показатели на клиента. Кредитният рейтинг е основен елемент от кредитния процес, както и е в основата на преценката за вземане решение за кредитиране и на процеса на оценяване на очаквани кредитни загуби при финансовите активи.

Основен елемент в управлението на кредитния риск е прилагането на инструменти за редуциране на кредитния риск. Стратегията на дружествата от Групата изисква получаването на адекватно обезпечение за предоставяне на кредити. Процентът и състава на предоставеното обезпечение са в зависимост от комплексната оценка на кредитния риск на всеки индивидуален контрагент и проект и се одобрява от компетентния орган на съответното дружество. Видовете приемливи за дружествата от Групата обезпечения и гаранции са регламентирани в съответните вътрешни нормативни документи.

Текущия мониторинг на кредитния риск е друг основен елемент от процеса по управление на кредитния риск. Контролът се осъществява на ниво индивидуален контрагент и на ниво портфейл. Всички кредитни експозиции са обект на регулярен мониторинг (кредитен преглед), като неговата честота на изготвяне се определя от вътрешния кредитен рейтинг на контрагента, но не по-рядко от веднъж годишно. Независимо от регулярните кредитни прегледи на контрагентите, се използва система за ранно предупреждение, базирана на набор от предупредителни сигнали за контрагентите, които индикират потенциално увеличение на кредитния риск.

При управлението на кредитния риск, Групата съблюдава определена с вътрешно-нормативни актове система от лимити по икономически отрасли, по региони, по инструменти, както и други кредитни ограничения и лимити за концентрация, а резултатите от мониторинга за спазването им се докладват на компетентните органи.

Системата от лимити се преразглежда и актуализира периодично. Оценката на кредитните рискове се допълва чрез регулярно провеждане на стрес-тестове, чрез които се оценява въздействието на силно негативни шокове върху финансовия резултат и капиталовата адекватност на Групата на ББР.

Управлението на кредитния риск по поетите задбалансови (гаранционни) ангажменти от НГФ е на две нива – на ниво индивидуална сделка (гаранция) и на портфейлно ниво. Кредитният риск на индивидуално ниво се управлява, съгласно вътрешните правила и процедури за гаранционната дейност за издаване на гаранция. На портфейлно ниво кредитният риск се управлява чрез въведени лимити за плащане (капове), ограничаващи ангажмента на НГФ да плати до определен дял от размера на портфейла от гаранции, издадени по дадена програма към дадена банка. Последващото управление на поетия от НГФ кредитен риск се осъществява чрез процедури за мониторинг, в рамките на които Фондът може да изключи от гарантирания портфейл определени кредити, които не отговарят на специфични изисквания на подписаните гаранционни споразумения.

С цел минимизиране на кредитния риск ББР Микрофинансиране прави предварителна оценка на кредитоспособността на клиентите, както и прилага подходящи правила, процедури и контроли за текущо наблюдение на всяка сделка по предоставено финансиране. Рисковата експозиция на кредитния и лизингов портфейл се управлява чрез анализ на способността на контрагентите да спазват задълженията си за плащане и чрез поставянето на подходящите кредитни ограничения. Кредитният риск се намалява частично и чрез приемане на различни видове обезпечения.

Кредитният риск в ББР Лизинг се управлява самостоятелно за всеки проект, посредством анализ на способността на клиентите да обслужват задълженията си по плащания на лихви и главници и чрез постоянен мониторинг на нетната реализуема стойност на лизинговото имущество (обезпечение). Прави се индивидуална преценка за кредитоспособността и нивото на приемлив риск по отношение на всеки клиент. Прилагат се приети вътрешни правила относно одобрението на лизинговите експозиции. Договорите за лизинг се вписват в Централния регистър на особените заложи и имуществото се застрахова в полза на лизингодателя. По преценка на компетентния орган за взимане на решение, могат да бъдат изисквани и допълнителни обезпечения, напр. солидарна отговорност, записи на заповеди, залог на вземания по договори, залог на търговско предприятие, залог на движими вещи и др.

Основен измерител на кредитния риск на всеки лизингополучател е вътрешен (кредитен) рейтинг. Като такъв, той е основен елемент от лизинговия процес и е в основата на преценка за вземане на решение за отпускане на лизинг, както и на процеса на оценяване на очаквани кредитни загуби при обезценка на активите.

Присъждането на вътрешен рейтинг се основава на „Методика за индивидуален кредитен рейтинг в Българска банка за развитие“ ЕАД, което включва кумулативна оценка на финансовите показатели, бизнес среда и качествени показатели на лизингополучателя и съдлъжника по лизингов договор.

В процеса по управление на кредитния риск и с цел защита от риск от концентрации, „ББР Лизинг“ ЕАД следи лимити по формирания лизингов портфейл:

- Лимити за концентрация по икономически сектор според източника на средствата за обслужване на задължения;
- Лимити за концентрация по застрахователни компании на портфейл от застраховани лизингови активи на лизингодателя и такива, приети като обезпечения по лизинговите договори;
- Лимит за обща експозиция към високо рискови клиенти, съгласно вътрешни правила на групата ББР;
- Лимити за концентрация на експозиции по региони.

3.1.2 Пазарни рискове на Групата на ББР

При управлението на валутния риск, Групата на ББР прилага стратегия за поддържане на минимални открити валутни позиции, при спазване на утвърдени лимити. Позициите в отделните валути, както и общата валутна позиция се следят на ежедневна база.

Валутни позиции не се формират със спекулативна цел, а са следствие на валутни операции, възникващи в хода на обичайната дейност на Групата. При управлението на активите и пасивите, поради спецификата си на финансиране, Групата на ББР се стреми тези активи и пасиви да са деноминирани в евро или в лева. Управлението и контрола на валутния риск се осъществяват посредством лимити за максимална нетна открита позиция по видове валути и за обща нетна валутна позиция. Основните елементи в процеса на управление на валутния риск включват ежедневно управление и контрол на нетните открити позиции по валути и общо в рамките на утвърдените лимити. Откритата валутна позиция се съобразява с условията и възможностите за нетиране на позициите в евро и в лева, съгласно предвиденото от приложимата регулаторната рамка.

При управлението на лихвения риск, Групата на ББР следва принципа за поддържане на балансирана структура на лихвеночувствителните си активи и пасиви, като се стреми да поддържа съответствие между периодичността на промяна на лихвата по активите и по пасивите, както и съответствие между приложимите референтни лихвени проценти по активите и по пасивите на Групата. Управление и контрол на лихвения риск се осъществяват посредством система от лимити за максимално приемливо (количествено) въздействие на различни шокови сценарии относно промяната на пазарните лихвени проценти върху нетния лихвен доход в едногодишен хоризонт и икономическата стойност на капитала на Групата.

Чрез вътрешната лимитна рамка се ограничава потенциалният риск върху очакваната бъдеща доходност и икономическата стойност на капитала, в рамките на приемливи нива, съответстващи на рисковия толеранс на Групата на ББР. Оценката на лихвения риск се извършва чрез използване на набор от техники, включващи основано на доходността измерване, измерване базирано на икономическата стойност на капитала, анализ на несъответствия, лихвени стрес сценарии. Изготвят се регулярни отчети и анализи за финансовите активи и пасиви на ББР и дружествата от Групата, разпределени във времеви интервали, според тяхната чувствителност към промени в лихвените проценти.

Поемането на риск, при извършване на операции на паричния и капиталов пазар се управлява чрез система от лимити, отразяващи рисковия профил на инвестициите. Лимитите са определени по параметри на портфейла като контрагент, финансов инструмент, матуритет и др. Системата от лимити се преразглежда периодично, а изпълнението на лимитите е обект на ежедневно следене.

Портфейлът от ценни книжа, формиран от Групата на ББР с цел инвестиране на свободните средства, се характеризира с относително нисък лихвен риск и с относително ликвидни ДЦК и ценни книжа, емитирани от надеждни институции. През 2023 година Групата на ББР не е поддържала търговски портфейл и не е подлежала на капиталови изисквания за пазарен риск от търговски дейности, съгласно регулаторните разпоредби.

Управлението и контролът на ликвидния риск се извършват чрез ежедневно наблюдение и управление на ликвидността, поддържане на достъп до достатъчна ликвидност за обезпечаване несъответствията между входящите и изходящите парични потоци по падежни интервали, както в нормална банкова среда, така и при различни сценарии на утежнена ликвидна среда. За целите на управление и контрол на ликвидния риск Групата прилага вътрешни правила и процедури, чрез които е изградена система от ликвидни показатели, включваща лимити и индикатори за ранно предупреждение. Ликвидността на Групата се управлява като стриктно се следят съотношения, индикиращи ликвидната позиция по периоди. Ликвидният риск се измерва чрез прилагане на допълнителни сценарии за паричните потоци от дейността. Измерват се и се следят ликвидните буфери на Групата и допълнителните източници на финансиране при пазарни и идиосинкратични шокове. Основен акцент при управлението на ликвидността е поддържане на адекватно ниво на ликвиден буфер в съответствие с утвърдените лимити и ограничения, определени съгласно рисковия толеранс на Групата на ББР. Спазването на лимитите за ликвидни съотношения се следи и докладва регулярно пред компетентните органи.

Оценката на пазарните и ликвидните рискове се допълва чрез регулярно провеждане на стрес-тестове, чрез които се оценява въздействието на силно негативни шокове върху финансовия резултат и капиталовата адекватност на Групата на ББР.

3.1.3 Операционен риск на Групата на ББР

За управлението на операционния риск Групата на ББР прилага системен подход, обхващащ събирането на обективна информация, своевременно идентификация на операционния риск, неговото измерване (качествено и количествено), установяване на зависимости с други видове риск и прилагане на мерки за ограничаване влиянието му върху финансовия резултат и върху капитала на Групата. При управлението на операционния риск се регистрират всички операционни събития, възникващи в дейността на различните структурни звена в следствие на процеси в дейността на Групата на ББР, като се идентифицира и управлява пълния набор от операционни рискове. Операционните събития, характеризиращи се с по-голяма честота, както и тези с голям потенциален или реален ефект върху финансовия резултат на ББР или дружествата от Групата, са предмет на стриктно обследване и наблюдение. Те служат за основа на анализи на операционния риск в различни сценарии, включително при извършване на стрес тест за операционен риск. Операционният риск е измерим и контролируем, като се поддържа регистър на операционните събития, който служи като база за анализ и подобрене на процесите на работа и минимизиране на условията, които потенциално биха довели до операционни събития и загуба за Групата.

Прилагат се лимити за ключови индикатори за операционен риск, които изпълняват функцията на ранни предупредителни сигнали за потенциално нарастване на операционния риск, с цел гарантиране адресирането на критични проблеми и задействане на навременна управленска реакция при необходимост. Съгласно приложимата регулаторна рамка, необходимият капитал за операционен риск се изчислява като се използва подход на базисния индикатор.

Оценката на операционния риск се допълва чрез регулярно провеждане на стрес-тестове, чрез които се оценява въздействието на силно негативни шокове върху финансовия резултат и капиталовата адекватност на Групата на ББР.

3.2 СТРУКТУРА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКОВЕТЕ

Основните звена, които са отговорни пряко за управление на рисковете, са следните:

За Дружеството-майка (Банката):

- **Надзорен съвет** – извършва общ надзор върху управлението на рисковете. При осъществяване на правомощията си Надзорният съвет на Банката се подпомага от специализирани комитети, както следва:
  - **Одитен комитет (ОК)** – отговорностите на ОК по отношение на риска включват наблюдение на процесите по финансово отчитане, наблюдение на ефективността на системите за вътрешен контрол, наблюдение на ефективността на системите за управление на рисковете, наблюдение на дейността по вътрешен одит и изпълнението на одитния план, наблюдение на независимия финансов одит, даване на препоръки за избор на регистриран одитор и докладване на Надзорния съвет по всички въпроси от своята компетентност.
  - **Комитет за управление на риска (КР)** - съветва Надзорния съвет и Управителния съвет във връзка с цялостната текуща и бъдеща стратегия по отношение на риска и склонността на Банката към поемане на риск и подпомага контрола върху изпълнението ѝ от висшия ръководен персонал. КР разглежда регулярно информация във връзка с анализа, управлението и контрола на риска, чрез която се информира за цялостния рисков профил, изпълнението на рисковите ограничения, както и капиталовата и ликвидната позиция на ББР.
  - **Комитет за възнагражденията** - изготвя и предлага решения за възнагражденията, като отчита влиянието върху риска и неговото управление, дългосрочните интереси на акционерите, инвеститорите и другите заинтересовани лица.
  - **Комитет за подбор** - анализира периодично, поне веднъж годишно структурата, състава, броя на членовете и резултатите от работата на УС и НС и отправя препоръки за евентуални промени. Периодично прави преглед на Политиката за подбор, приемственост и оценка на пригодността в „Българска банка за развитие“ ЕАД и отправя препоръки за промяна в нея.
- **Управителен съвет** – отговаря за общия подход за управление на рисковете и одобрява стратегиите, принципите и конкретните методи, техники и процедури за управление на рисковете. Към Управителния съвет като помощни органи функционират специализирани комитети, както следва:

- **Комитет за управление на активите и пасивите (КУАП)** – отговаря за управлението на активите, пасивите и ликвидността, както и за управлението на пазарните рискове, в рамките на своите компетенции, съгласно вътрешната нормативна уредба; определя стратегията по привличане на ресурс, съответно подходите за ценообразуване на кредитите, с цел осигуряване на адекватен марж над цената на ресурса; взема решения относно стратегическата ликвидност на Банката, с оглед осигуряване на редовно и навременно посрещане на текущите и бъдещи задължения, както в нормални условия, така и при ликвидна криза; определя структурата на ликвидните буфери и източниците на допълнително финансиране.
- **Комитет по обезценките и провизиите (КОП)** - контролира процеса на наблюдение, оценка и класифициране на финансовите инструменти, установяване на очакваните кредитни загуби и формиране на обезценки;
- **Комисия за разглеждане на сигнали** – орган за разглеждане на жалби и сигнали, подадени от служители на Групата. От 01.04.2022 г. функционирането на комисията е прекратено, като е въведена нова Процедура за докладване на нередности в Групата на ББР.
- **Кредитен Комитет за класифицирани експозиции (бивш Кредитен комитет „Легаси“)** - колективен орган, който има функции и правомощия по отношение на експозиции в размер над 5 млн. лв. към едно лице или група свързани лица към Групата на ББР, съветва Управителния съвет на Банката като предлага проекто-решения по въпроси в неговите компетенции, взема решения по оперативни въпроси, извън компетенциите на Управителния съвет и Надзорния съвет.
- **Оперативен риск комитет (РИКО)** - комитетът функционира от 23.04.2023 г. Целта на РИКО е да осигури адекватно оперативное ниво на мониторинг и управление на риска от УС, да извършва ефективно идентифициране, измерване, оценка и контрол на рисковете от УС и да създаде устойчива организационна структура, в съответствие с принципа на пропорционалност и рамката за управление на риска в Групата на ББР (Банката и дъщерните ѝ дружества).
- **Изпълнителни директори и членове на УС** – осъществяват текущ оперативен контрол по поддържане и спазване на определените лимити за конкретните видове риск и прилагането на разработените процедури;
- **Управление „Риск“** – осигурява независима информация, анализи и експертна оценка за рисковете и предоставя на ръководния орган цялостен преглед на всички рискове. Звеното изпълнява дейности, свързани с идентифициране, управление, измерване, контрол и отчитане на рисковете, стрес тестове, мониторинг на лимити и докладване тяхното изпълнение в съответствие с утвърдените процедури за ескалация, както и предоставя становища по свързани с управлението на риска предложения и решения за съвместимостта им с рисковия толеранс на Банката;

- **Управление „Регулаторно Съответствие и контрол“** отговаря за спазването на регулаторната рамка, включително за адаптацията на вътрешната нормативна база и организацията на процесите в ББР към настъпилите и/или предстоящи промени. Управление „Предотвратяване изпирането на пари и измами“ осъществява контрол по отношение на предотвратяването на изпирането на пари и финансирането на тероризма. Съгласно приетите Правила и процедури за регулиране на съответствията в Българска банка за развитие, управление „Регулаторно съответствие и контрол“ предоставя информация на ръководството на ББР, като изготвя регулярни отчети до УС/НС относно спазването на съответствията. В случай на констатирани пропуски, предлага планове за действие с мерки за тяхното отстраняване, изготвя отчети за прогреса по изпълнението на тези планове. Вътрешнонормативните документи на ниво Група се съгласуват от управление „Регулаторно съответствие и контрол“, като по този начин се ограничава възможността за потенциален конфликт с приложимата регулаторна рамка.
- **Управление „Финанси“** – осъществява докладването към УС и БНБ на отчети, ключови показатели, бизнес планове и тяхното изпълнение, включително на рисковете на оперативно, бизнес, отчетно и стратегическо ниво;
- **Бизнес звената и звената, поемащи риск** прилагат утвърдените правила и процедури за управление на рисковете, спазват регламентирано зададените ограничения по отношение на извършваните от тях дейности и предоставят необходимата информация за анализ, оценка и вземане на информирано решение. Тяхната дейност се подпомага от управления „Правно“, „Кредитна администрация“, „Сигурност“, „Финанси“, „Операции“ и „МФИ и европейски фондове“.

За дъщерното дружество „Национален гаранционен фонд“ ЕАД:

Основните звена, които са отговорни пряко за управление на рисковете са следните:

- Управителен съвет на ББР (Дружеството-майка) – извършва общ надзор върху управлението на рисковете;
- Съвет на директорите – извършва общ надзор върху управлението на рисковете, като отговаря за общия подход за управление на рисковете и одобрява стратегиите, принципите и конкретните методи, техники и процедури за управление на рисковете;
- Комитет по провизиите – анализира гарантираните портфейли от гледна точка на управление на кредитния риск общо за гарантирания портфейл, както и на ниво гаранционна сделка и получател на гаранция;

- Отдел „Риск и мониторинг“ – осъществява общ мониторинг на гарантираните портфейли посредством проверки (текущи и при предявяване на искане за плащане) в търговските банки относно спазването на заложените в гаранционните споразумения, условия на ниво отделен клиент и на ниво портфейл. Осъществява и дейностите по идентифициране, оценка, мониторинг и прилагане на мерки за ограничаване влиянието на основните рискове.

За дъщерното дружество „ББР Лизинг“ ЕАД:

Водещо звено при управление на риска на „ББР Лизинг“ ЕАД е отдел „Риск“ на „ББР Лизинг“ ЕАД. Отдел „Риск“ осигурява независима информация, анализи и експертна оценка за рисковете и предоставя на ръководния орган цялостен преглед на всички рискове. Звеното изпълнява дейности, свързани с идентифициране, управление, измерване, контрол и отчитане на рисковете, стрес тестове, мониторинг на лимити и докладване тяхното изпълнение, както и изготвяне на независими становища по отношение на предложения за лизинг. Извършва предварителен и последващ анализ и рейтинг на лизингополучателите, както първоначална и текуща проверка на методите за оценка на риска.

Ключова роля при управление на риска играе и Съветът на директорите на „ББР Лизинг“ ЕАД, който приема правила и процедури за управление на риска и контролира рисковите фактори.

Компетенциите за вземане на решение за предоставяне на лизинг и промяна в условия на сключени договори за лизинг са:

- Прокурист и член на Съвета на директорите заедно или двама членове на Съвета на директорите заедно – за обща експозиция на едно лице или група свързани лица до 200 хил. лв. към „ББР Лизинг“ ЕАД (при липса на друга експозиция към групата на ББР);
- Съвет на директорите на „ББР Лизинг“ ЕАД – за обща експозиция на едно лице или група свързани лица към „ББР Лизинг“ до 1 млн. лв. (при липса на друга експозиция към групата на ББР);
- УС на ББР ЕАД – всички експозиции в размер до 1 млн. лв. на едно лице или група свързани лица към групата на ББР при наличие на друга експозиция към Групата на ББР);
- НС на ББР ЕАД – всички експозиции в размер над 1 млн. лв. на едно лице или група свързани лица към Групата на ББР.

В съответствие с Устава на ББР ЕАД максимално допустимата експозиция към едно лице или група свързани лица към групата на ББР не може да надвишава 5 млн. лв.

За дъщерното дружество „ББР Микрофинансиране“ ЕАД:

Основните звена, които са отговорни пряко за управление на рисковете са:

- Управителен съвет на ББР (Дружеството-майка) – извършва общ надзор върху управлението на рисковете;

- Съвет на директорите – приема правила и процедури за управление на риска. Контролира рисковите фактори за дейността на Дружеството и взема решения в границите на своите правомощия. Също така, анализира кредитните сделки на стойност над 100,000 лв. от гледна точка на управление на кредитния риск при тяхното разрешаване;
- Кредитен комитет – текущо наблюдава и анализира кредитния и лизинговия портфейл на Дружеството от гледна точка на кредитния риск, в т.ч. и по отделни сделки;
- Кредитен съвет – анализира кредитните и лизингови сделки от гледна точка на управление на кредитния риск при тяхното разрешаване и/или предоговаряне;
- Оперативно ръководство (Изпълнителен директор) – организира дейностите по прилагане на приетите от Съвета на директорите Правила за управление на риска. Създава организация на работа, която осигурява спазването на определените лимити и нива на риск. Контролира съответствието на използваните от съответните служители процедури по анализ, измерване и оценка на риска с приетите от Съвета на директорите вътрешно-нормативни документи;
- Отдел „Управление на риска“ - разработва и внедрява система за управление на риска. Изготвя и внася на Съвета на директорите периодични отчети с цел оценка на рисковете в дейността, в т.ч. спазването на лимити и докладва текущо на оперативното ръководство на Дружеството. Извършва първоначална и текуща проверка на методите за оценка на риска. Контролира входящите данни, необходими за оценката на риска, съгласно приложим метод на достоверност и достатъчност.

За дъщерното дружество „Фонд за капиталови инвестиции“ АД:

Основните звена, които са отговорни пряко за управление на рисковете са:

Съвет на директорите – в чийто обхват на действия влизат:

- Одобрява вътрешните правила и процедури на ФКИ;
- Одобрява изготвените предложения свързани с инвестиции в дялове/акции;
- Взема решение относно управлението на портфейла от инвестиции.

Риск Мениджър:

- Извършва оценка на капиталовия риск и контрол на всички правила и процедури свързани с инвестиционния процес и управлението на капиталовия риск;
- Идентифицира основните рискове по инвестиционни сделки на базата на задълбочен анализ и отговаря за правилното им адресиране към компетентните органи в съответствие с действащите Правила за нива на компетенции по одобрение на сделки с кредитен риск в Групата на ББР;
- Периодичен мониторинг на портфейлните инвестиции – тримесечни доклади за преглед на инвестицията, към Съвета на директорите на ФКИ;
- Верифицира докладите по преоценка на портфейлните инвестиции, които се изготвят от отдел „Инвестиции“;

- Следи за спазване изпълнението на лимитите посочени в Политика за управление на риска на „Фонд за капиталови инвестиции“ АД;
- Прави предложения за изменения и допълнения на политики, правила, процедури и лимити с цел минимизирането на присъщите за дейността на ФКИ, рискове;
- Управява процеса по събиране на информация за операционните събития и изготвянето на съответните доклади;
- Участва в периодичния мониторинг на портфейлните компании съгласно действащите Инвестиционна политика и Правила за работа на ФКИ;
- Съгласува периодичната преоценка на инвестициите на ФКИ, отчитайки присъщите рискове и относителните им тегла при формиране на окончателните стойности.

Преобразуването на „ББР Факторинг“ ЕАД чрез вливане в „Българска банка за развитие“ ЕАД е вписано в Търговския регистър на 09.07.2022 г. По този начин бе завършено вливането на ББР Факторинг ЕАД в Българска банка за развитие ЕАД. ББР стана универсален правоприменник на активите и пасивите на дъщерното дружество, като стратегическото решение на ръководството на Групата е тези продукти да не се предлагат в бъдеще, поради ограниченото търсене и частично припокриване с други продукти на Банката.

4 БАНКОВИ РЕГУЛАТОРИ СЪГЛАСНО БЪЛГАРСКОТО И ЕВРОПЕЙСКОТО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО

В съответствие с изискванията на законовите и подзаконовите нормативни актове, регулиращи банковата дейност в страната, ББР следва да спазва ограничения, свързани с определени съотношения при индивидуалните и консолидираните си отчети. Към 31.12.2023 г., ББР е спазвала всички регулаторни изисквания на БНБ и българското законодателство.

Банката прилага насоките, препоръките и другите мерки, приети от ЕБО, които се отнасят до нея и за които БНБ е оповестила, че спазва съгласно чл. 79а, ал. 1, т. 2 от Закона за кредитните институции (в сила от 5 декември 2017 г.).

Считано от 1 октомври 2020 г., съгласно Решение (ЕС) 2020/1015 на ЕЦБ от 24 юни 2020 година за установяване на тясно сътрудничество между Европейската централна банка и Българската народна банка (ЕЦБ/2020/30), Банката остана под директен надзор от БНБ в тясно сътрудничество с ЕЦБ. Наблюдението, което ЕЦБ осъществява, включва контрол по прилагането на общите надзорни стандарти на Единния надзорен механизъм (ЕНМ). Основните цели на ЕНМ са да осигури сигурността и стабилността на европейската банкова система, да засили финансовата интеграция и стабилност, както и да осигури последователен надзор.

През 2020 г. българският лев се включи във валутния механизъм II (ERM II) като заедно с установеното тясно сътрудничество са условие за бъдещото членство на България в еврозоната.

Считано от 1 октомври 2020 г., България се присъедини към Единния механизъм за реструктуриране, заедно с присъединяването към Единния надзорен механизъм и началото на тясното сътрудничество между Българската народна банка и Европейската централна банка.

В тази връзка Единният съвет за реструктуриране пое наблюдението върху процеса по планиране на реструктурирането по отношение на Банката. Европейският банков надзор наред с единния механизъм за реструктуриране са двата стълба на банковия съюз в ЕС.

Отчетената капиталова адекватност на ББР на консолидирана база към 31.12.2023 г. е 44.53 % (31.12.2022 г.: 43.73%). Стойностите на покритие на активите с капиталови буфери многократно превишават нормативно изискваните нива. Респективно агрегираните данни за банковата система за капиталова адекватност са: 21.65% (към 31.12.2023) и 20.88% (към 31.12.2022г.). ББР продължава да поддържа добро ниво на ликвидност. Към 31.12.2022 г., коефициентът на ликвидно покритие (LCR съгласно дефиниция на Регламент 575 /2013/ЕС) на групата на ББР е в размер на 410,5% (при стойност от 283.6% към края на 2022 г.). За банковата система агрегираният коефициент на ликвидно покритие е 246.7% (към 31.12.2023) и 235.0% (към 31.12.2022 г.).

Като част от регулаторната рамка Базел III, считано от 28 юни 2021 г., се прилага „отношение на нетно стабилно финансиране“ (ОНСФ, NSFR) с минимално регулаторно изискване от 100%. Информацията за него отчитат всички кредитни институции в България (без клоновете на чуждестранни банки от страни – членки на ЕС) с тримесечна честота, на индивидуална и консолидирана основа. Към 31 декември 2023 г. агрегираното за банковата система ниво на ОНСФ е 161.1%, а за Групата на ББР ЕАД е 119.61%.

5 КОНТРОЛНА СРЕДА

Групата ББР следва управленска философия и оперативен стил подчинени на принципите на консервативност при изпълнение на възложените по силата на Закона за ББР стратегически цели на Банката.

Организационният модел на функциите по управление и контрол на риска е изграден в съответствие с модел с три линии на защита. Основните роли на трите линии на защита включват:

Първата линия на защита обхваща управление на риска от бизнес звената и звената, поемащи риск - управления „Корпоративни клиенти“, „Инвестиционно банкиране и проектно финансиране“, „Финансови инструменти“, „Проблемни вземания“ и „Трежъри“. Тяхната дейност се подпомага от управления „Правно“, „Кредитна администрация“, „Сигурност“, „Финанси“, „Операции“ и „МФИ и Европейски фондове“, както и съответните бизнес звена в дъщерните дружества които оценяват и анализират изпълненията на вътрешни и регулаторни ограничения и подпомагат дейността по вземане на решения при поемането и управлението на рисковете. На това ниво управлението на риска се осъществява чрез залагането на подходящи контроли и процедури.

Втората линия на защита осигурява независима оценка, контрол и управление на риска от звената, изпълняващи контролни функции, независими от звената поемащи риск - управления „Риск“ и „Регулаторно съответствие и контрол“. Управление „Риск“ изпълнява дейности, свързани с идентифициране, управление, измерване, контрол и отчитане на рисковете, стрес тестове, мониторинг на лимити и докладване тяхното изпълнение в съответствие с утвърдените процедури за ескалация. Управление „Регулаторно съответствие и контрол“ отговаря за спазването на регулаторната рамка, включително за адаптацията на вътрешната нормативна база и организацията на процесите в Групата на ББР към настъпилите и/или предстоящи промени. Управление „Предотвратяване изпирането на пари и измами“ осъществява контрол по отношение на предотвратяването на изпирането на пари и финансирането на тероризма. Втората линия на защита е организационно независима от първата и осъществява превантивен и текущ контрол.

Третата линия на защита се осъществява от управление „Вътрешен одит на Групата“ (ВОГ). Той извършва независим преглед на всички дейности в Групата на ББР, подлежащи на независима оценка, спрямо изградената система от вътрешни правила и адекватността им, спрямо външната нормативна среда, вътрешно-контролните механизми и системите за управление на рисковете, покриващи дейностите на Групата. С откритите от него слабости и пропуски се подпомага функциите на другите нива на защита в процеса на разработване и развиване на вътрешни правила и процедури, с цел подобряване ефективността по управление на риска. ВОГ предоставя увереност на ръководните органи за ефективността на управлението на риска, вътрешния контрол и управлението, както и за начина, по който първата и втората линии постигат целите на управлението на риска и контрола. Управление „Вътрешен одит на Групата“ предоставя цялостна увереност от позицията на най-високото ниво на независимост в организацията, чрез директна субординация на Надзорния съвет.

Ръководството възлага правомощия и отговорности за оперативната дейност в съответствие с детайлно разработена вътрешнонормативна база, съобразена с действащото национално и европейско законодателство, като за гарантиране на взаимоотношенията по отчетността и докладването и йерархията на правомощията са изградени редица специализирани комитети към УС и НС на ББР.

Групата е разработила вътрешнонормативна база, която включва политика и комуникации, насочени към гарантиране, че целият персонал разбира целите на Банката, знае по какъв начин индивидуалните действия на всеки са вътрешно обвързани и допринасят за тези цели, и кой и по какъв начин се отчита и за какво носи отговорност.

Групата е изградила информационна система, включително свързани с нея бизнес процеси, осигуряващи необходимото качество и контрол на финансовата отчетност и комуникация.

Одитният комитет на Банката информира управителните органи на Банката за резултатите от задължителния финансов одит, наблюдава процеса на финансово отчитане, наблюдава ефективността на вътрешната контролна среда, контролира създаването и промяната на счетоводни политики от страна на Банката и дъщерните дружества от Групата във връзка с изпълнението на одита на консолидирания финансов отчет на Групата; наблюдава навременното и надеждно предоставяне на финансова информация от дъщерните дружества при изготвянето на годишния консолидиран финансов отчет на Групата; обсъжда и приема годишния доклад за дейността по вътрешен одит; наблюдава задължителния одит на годишните финансови отчети (индивидуален и консолидиран); запознава се с одитната стратегия и одитния план на задължителния одит; осъществява наблюдение върху изпълнението на одитния план, като дава препоръки до ръководството на Банката и одиторите за отстраняване на възникнали затруднения; преглежда проектите на одиторските доклади по чл. 59 и чл. 60 от ЗНФО и идентифицираните ключови одиторски въпроси, направените констатации и изразеното одиторско мнение; проверява и наблюдава независимостта на регистрираните одитори; отговаря за процедурата за подбор на регистрирания одитор и препоръчва назначаването му; изготвя годишен доклад и отчита дейността си пред едноличния собственик на капитала веднъж годишно и други отговорности, подробно регламентирани в Статут на одитния комитет.

6 УПРАВЛЕНИЕ НА „БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ“ ЕАД

„Българска банка за развитие“ ЕАД има двустепенна структура на управление, която се състои от Надзорен съвет и Управителен съвет.

6.1 НАДЗОРЕН СЪВЕТ НА ББР ПРЕЗ 2023 Г., КЪМ 31.12.2023 Г. И КЪМ ДАТАТА НА ОДОБРЕНИЕ НА ТАЗИ ДЕКЛАРАЦИЯ:

Към датата на одобрение на настоящия документ Надзорният съвет е в следния състав:

Росен Андреев Карадимов - председател на НС от 14.11.2022 г.

Във връзка с Указ № 101 на Президента на Република България за назначаване на служебно правителство (обн. ДВ бр. 32 от 9 април 2024 г.) г-н Росен Карадимов прекъсна и не упражнява правомощията си като Председател и член на Надзорния съвет на „Българска банка за развитие“ ЕАД за периода, в който е назначен за служебен министър на иновациите и растежа.

Доц. д-р Росен Карадимов е преподавател в Юридическия факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ от 1991 г. Председател на УС на „Институт за нов икономически напредък“. Бил е народен представител в VII Велико народно събрание, участвал в приемането на Конституцията на Република България от 1991 г. Като депутат в 36-ото НС е участвал в приемането на Закона за БНБ (1991 г.), Закона за банките и кредитното дело (1992 г.), Търговския закон (1991 г.). Росен Карадимов е бил правен консултант и процесуален представител на редица кредитни институции, сред които и ББР.

Деляна Валериева Иванова - Заместник - председател и член на НС от 14.11.2022 г.

Деляна Иванова е заместник-министър на регионалното развитие в периода 2021-2022. Преди встъпването си в изпълнителната власт тя е народен представител в 45-ото и 46-ото Народно събрание и член на Комисията по бюджет и финанси. Професионалната ѝ експертиза е в областта на банковото дело и финансите.

Стамен Стаменов Янев – член на НС от 26.08.2020 г.

Стамен Янев е магистър по право от СУ „Св. Климент Охридски“. Специализирал е европейско и английско право в ASSER College Europe в Холандия, University of Cambridge, University College London, European University Institute (Италия). Стамен Янев е юрист, специализирал в сферата на сливанията и придобиванията, както и в областта на инвестициите. Професионалният му път преминава през големите международни консултантски компании, сред които и българските подразделения на някои от четирите най-големи одиторски фирми в света.

От 2015 г. е изпълнителен директор на Българската агенция за инвестиции. Заместник-министър на икономиката от 2020 до 2021 г.

При осъществяване на правомощията си Надзорният съвет се подпомага от специализирани комитети, както следва:

- Комитет за управление на риска - състои от трима члена, като председателят и членовете на комитета са членове на Надзорния съвет на ББР. КР съветва Надзорния съвет и Управителния съвет във връзка с цялостната текуща и бъдеща стратегия по отношение на риска и склонността на Банката към поемане на риск и подпомага контрола върху изпълнението ѝ от висшия ръководен персонал; проверява, независимо от Комитета по възнагражденията, дали стимулите, определяни от системата за възнагражденията, отчитат рисковете, капитала, ликвидността, както и вероятността за реализиране на планирани приходи и разпределението им във времето; представя на Надзорния съвет и/или Управителния съвет предложения за коригиране на ценообразуването на продуктите на Банката, когато цената не е адекватно отражение на модела на стопанска дейност и на стратегията по отношение на риска; извършва периодично преглед на политиките за управление на риска и отправя препоръки към Управителния съвет в случай на необходимост; утвърждава одобрени от УС предложения за лимити/ограничения и политики за управление на рисковете, присъщи за дейността на Банката; разглежда регулярно информация във връзка с анализа, управлението и контрола на риска, чрез която се информира за цялостния рисков профил, изпълнението на рисковите ограничения, както и капиталовата и ликвидната позиция на ББР; осъществява контрол върху изпълнението на стратегии за управление на капитала и ликвидността, както и за всички други съответни рискове на Банката, като например пазарни, кредитни, операционни рискове (вкл. правни и ИТ) и репутационни рискове, за да оцени тяхната адекватност спрямо одобрените рисков апетит и стратегия; определя характера, обема, формата и честотата на информацията за рисковия профил на банката, която следва да му се предоставя; предоставя съвети относно назначаването на външни консултанти, които Надзорният съвет може да реши да ангажира за съвет или подкрепа; прави преглед на редица възможни сценарии, включително неблагоприятни сценарии, за да оцени как би реагирал рисковият профил на Банката на външни и вътрешни

събития; следи за съгласуваност между всички съществени финансови продукти и услуги, които се предлагат на клиентите, и бизнес модела и стратегията за риска на Банката; прави оценка на препоръките от вътрешни или външни одитори и предприема последващи действия относно подходящото прилагане на предприетите мерки; предоставя на Надзорния съвет препоръки относно необходимите корекции на стратегията по отношение на риска, произтичащи от промени в бизнес модела на Банката, развитието на пазара или препоръки, отправени от управление риска;

- Одитен комитет – състои се от трима члена, избрани от едноличния собственик на капитала на Банката. Одитният комитет информира управителните органи на Банката за резултатите от задължителния финансов одит, наблюдава процеса на финансово отчитане, наблюдава ефективността на вътрешната контролна среда, контролира създаването и промяната на счетоводни политики от страна на Банката и дъщерните дружества от Групата във връзка с изпълнението на одита на консолидирания финансов отчет на Групата; наблюдава навременното и надеждно предоставяне на финансова информация от дъщерните дружества при изготвянето на годишния консолидиран финансов отчет на Банката; обсъжда и приема годишния доклад за дейността по вътрешен одит; наблюдава задължителния одит на годишните финансови отчети (индивидуален и консолидиран); запознава се с одитната стратегия и одитния план на задължителния одит; осъществява наблюдение върху изпълнението на одитния план, като дава препоръки до ръководството на Банката и одиторите за отстраняване на възникнали затруднения; преглежда проектите на одиторските доклади по чл. 59 и чл. 60 от ЗНФО и идентифицираните ключови одиторски въпроси, направените констатации и изразеното одиторско мнение; проверява и наблюдава независимостта на регистрираните одитори; отговаря за процедурата за подбор на регистрирания одитор и препоръчва назначаването му; изготвя годишен доклад и отчита дейността си пред едноличния собственик на капитала веднъж годишно и други отговорности, подробно регламентирани в Статут на одитния комитет.
- Комитет за възнагражденията - състои от трима члена, като председателят и членовете на комитета са членове на Надзорния съвет на ББР и мнозинството от тях са независими по смисъла на чл. 10а, ал. 2 от ЗКИ. Комитетът за възнагражденията изготвя и предлага решения за възнагражденията, като отчита влиянието върху риска и неговото управление в Групата на ББР, дългосрочните интереси на акционерите, инвеститорите и другите заинтересовани лица; предоставя съвети на Надзорния съвет относно структурата на политиката за възнагражденията, което включва също така и съвети за неутралност на пола и равно третиране на служителите от различен пол; оказва съдействие на Надзорния съвет по отношение на контрола по спазването на политиката за възнагражденията, практиките и процесите, свързани с възнагражденията; проверява актуалността на съществуващата политика за възнагражденията и, ако е необходимо, прави предложения за промени в нея; преглежда назначаването и възнагражденията на външните консултанти, които Надзорният съвет може да реши да ангажира за съвети или помощ; гарантира адекватността на информацията, предоставена на едноличния

собственик на капитала на ББР, съответно на едноличния собственик на капитала/общото събрание на акционерите на дъщерните дружества относно политиките и практиките за възнагражденията, по-специално относно предложено по-високо максимално ниво на съотношението между постоянното и променливото възнаграждение; оценява приетите механизми и системи, за да гарантира, че системата за възнагражденията отчита правилно всички видове рискове, ликвидност и капиталови нива и че общата политиката за възнагражденията е съобразена и насърчава разумното и ефективно управление на риска и е в съответствие със стратегията за дейността, целите, корпоративната култура и ценности, както и дългосрочните интереси на Групата на ББР; оценява дали са постигнати целите за изпълнение на дейността в Групата на ББР, както и необходимостта от последваща корекция за риска, включително прилагането на клаузи за удържане и клаузи за възстановяване на размера на променливото възнаграждение; преглежда възможните сценарии, за да провери как политиките и практиките за определяне на възнагражденията реагират на външни и вътрешни събития, както и бектестването на критериите, използвани за определянето на предоставеното възнаграждение и предварителната корекция за риск на базата на действителните резултати от риска; контролира пряко възнагражденията на ръководителите на управление „Вътрешен одит на Групата“, управление „Риск“ и управление „Нормативно съответствие“; отправя препоръки до Надзорния съвет относно структурата на условията на възнаграждението и размера на възнаграждението, което следва да се заплаща на ръководителите на управление „Вътрешен одит на Групата“, управление „Риск“ и управление „Нормативно съответствие“.

- Комитет за подбор - състои от трима члена, като председателят и членовете на комитета са членове на Надзорния съвет на ББР и мнозинството от тях са независими по смисъла на чл. 10а, ал. 2 от ЗКИ. Комитетът за подбор набелязва и препоръчва за избиране от Надзорния съвет на кандидати за членове на управителния съвет, съответно от едноличния собственик на капитала на кандидати за членове на надзорния съвет; подготвя описание на функциите и на изискванията към кандидатите и определя времето, което се очаква избраните членове да отделят в работата на управителния съвет и на надзорния съвет; определя целево ниво във връзка с участието на по-слабо представения пол в състава на управителния съвет и на надзорния съвет на ББР, съответно в състава на съвета на директорите в дъщерните дружества, както и актуализира политиката за увеличаване броя на лицата от по-слабо представения пол в състава на съветите за постигане на това ниво; анализира периодично, но не по-малко от един път годишно структурата, състава, броя на членовете и резултатите от работата на управителния съвет и на надзорния съвет и отправя препоръки за евентуални промени; анализира периодично, но не по-малко от веднъж годишно, знанията, уменията и опита на управителния съвет и на надзорния съвет като цяло и на техните членове поотделно и докладва съответно на всеки от тях; периодично прави преглед на Политиката за подбор, приемственост и оценка на пригодността в Групата „Българска банка за развитие“ ЕАД и отправя препоръки за промяна в нея.

Съставът на комитетите към НС към 31.12.2023 г. и към датата на одобрение на тази декларация:

	Комитет за управление на риска	Комитет за подбор	Комитет за възнагражденията
Росен Андреев Карадимов	Член	Член	Председател*
Деляна Валериева Иванова	Член	Председател	Член
Стамен Стаменов Янев	Председател	Член	Член

* Росен Карадимов е избран за председател на Комитета за възнагражденията на 25.01.2023 г.

На 9.4.2024 г., г-н Росен Карадимов положи клетва като министър на иновациите и растежа.

6.2 ОДИТЕН КОМИТЕТ

Към датата на одобрение на настоящия документ Одитният комитет е в следния състав:

Светлана Христова Куртева - Председател на Одитния комитет от 01.01.2023 г.

Светлана Куртева притежава висше икономическо образование по специалност Вътрешна търговия и следдипломна квалификация от ВИИ „Карл Маркс“. Професионалната експертиза на Светлана Куртева е в сферата на финансовия одит. Притежава правоспособност на дипломиран експерт-счетоводител и регистриран одитор. Извършвала е финансови одити на проекти, финансирани от Европейския съюз по Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика“, Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“, програма Темпус с предмет „Обучение в областта на Нанотехнологиите“, Еразъм+ „Проекти за изграждане на капацитет в областта на висшето образование“.

Светлодара Енчева Петрова - Член на Одитния комитет от 01.01.2023 г.

Светлодара Петрова е магистър по Право, юрист с богата практика в областта на гражданското, облигационното и търговско право. Извършва консултантска дейност по Закона за обществените поръчки, търговска несъстоятелност и преобразуване на търговски дружества.

Деляна Валериева Иванова - Член на Одитния комитет от 01.01.2023 г.

Деляна Иванова е магистър по Организационно развитие и бакалавър по Стопанско управление от СУ "Св. Климент Охридски". Професионалната експертиза на Деляна Иванова в областта на банковото дело и финансите. Била е заместник-министър на регионалното развитие в периода 2021-2022. Преди встъпването си в изпълнителната власт тя е народен представител в 45-ото и 46-ото Народно събрание и член на Комисията по бюджет и финанси.

6.3 УПРАВИТЕЛЕН СЪВЕТ НА ББР:

Към датата на одобрение на настоящата декларация Управителният съвет е в следния състав:

Илия Запрянов Караниколов - Председател на УС и изпълнителен директор от 20.01.2023 г.

Илия Караниколов има над 20-годишен банков и финансов опит и познава добре ББР, тъй като е бил член на УС и изпълнителен директор в периода 2011-2013 г. От 2007 до 2011 г. е бил част от екипа на Юробанк България (Пощенска банка).

Професионалната му биография минава през Министерството на икономиката и енергетиката и Министерството на труда и социалната политика. Има широка експертиза в сфери като публична администрация, европейска интеграция, стратегии и програми на ЕС. Лектор по теми като cost-benefit анализ на големи инфраструктурни, общински и частни проекти, контрол на средствата от структурните фондове, финансови инструменти и др.

От 2016 до 2017 г. е бил част от ръководството на Фонда на фондовете, където е заемал позицията зам.-председател на УС и изпълнителен директор, а през 2021 г. е бил и председател на Надзорния съвет на фонда. От 2020 г. е началник на управление „Финансови инструменти“ в ББР.

Илия Караниколов е магистър по стопанско управление и администрация (МВА) от Университета за национално и световно стопанство в София и има специализации в сферата на изкуствения интелект (Хелзински университет), управлението на финансови инструменти (Лондон), кредитния риск (Прага), управлението на структурни фондове (Брюксел, Маастрихт, Дъблин) и редица други.

Цанко Руменов Арабаджиев – Член на УС и изпълнителен директор от 07.07.2021 г.

Цанко Арабаджиев е финансов мениджър с 16 години опит и утвърдено присъствие в банковия, застрахователния и частния сектор. Професионалният му път започва в ОББ, където в периода 2005-2013 г. преминава през различни нива на развитие в областта на банкирането на дребно, управлението на колективни инвестиционни схеми и кредитирането на малък и среден бизнес.

През 2013 г. се присъединява към застрахователна компания „УНИКА“, където в продължение на 5 години е директор „Управление на инвестициите“.

Основните му отговорности са свързани с цялостното управление на паричните потоци на компанията, изготвяне и прилагане на стратегии за управление на активите, така че да се постигне оптимална възвръщаемост в рамките на инвестиционния мандат. В допълнение, води различни проекти, свързани с въвеждане на нови продукти, оптимизиране на разходи и процеси и др.

Кариерата на г-н Арабаджиев продължава като главен финансов директор на Норд Холдинг, а от 2019 г. е част от екипа на Пенсионно-осигурителна компания "Доверие", където отговаря за вътрешния контрол на инвестиционната й дейност и управляваните фондове. Цанко Арабаджиев е завършил Международни икономически отношения в УНСС и притежава магистърска степен по Финанси от същия университет.

Теодора Петрова Пешева – Член на УС от 25.03.2024 г.

Теодора Пешева е с 31-годишен опит в сферата на банковото дело. Ръководила е корпоративното банкиране в ОББ и Търговска банка на Гърция (Емпорики Банк България). В продължение на 10 години е била и ръководител на отдел „Големи корпоративни клиенти“ в Банка ДСК.

Кариерата ѝ преминава още през Мазарс Груп – Лондон в ролята на финансов консултант. Изготвяла е окончателен анализ на целия обхват на кредитните дейности на корпоративното търговско банкиране. Участвала е в първите прегледи на качеството на активите на банковия сектор в България през 2016 г.

Теодора Пешева е работила и като одитор в Делойт България, където е участвала в множество одитни ангажименти.

Преди да бъде избрана за член на УС на ББР, Теодора Пешева ръководи дейността в сегмента „Корпоративни клиенти“. Тя участва активно в кредитния процес на банката и отговаря за постигане на бюджетните й цели.

Теодора Пешева е магистър по социално и икономическо планиране от Университета за национално и световно стопанство, България.

През 2023 г. и следните членове са участвали в състава на Управителния съвет:

Иван Валентинов Церовски - Член на УС и изпълнителен директор от 20.01.2023 г. до 10.06.2024 г.

Иван Церовски е с 18-годишен опит в сферата на банковото дело и дяловите инвестиции. Професионалният му път минава през германските финансови институции Commerzbank, Deutsche Börse и Dresdner Bank. Церовски е бил асоцииран инвеститор във фонда за дялово финансиране от Великобритания Argus Capital, където е отговарял за българския пазар, както и вицепрезидент на българския екуити фонд Delta Capital.

От 2011 до 2021 г. е част от екипа на Европейската банка за възстановяване и развитие (ЕБВР), където е ръководител на програмата за местно предприемачество на ЕБВР, отговаряща за развитието на МСП сектора в България.

Иван Церовски е магистър по мениджмънт от университета Otto-von-Guericke в Магдебург, Германия, и бакалавър по макроикономика от Университета за национално и световно стопанство.

Марияна Димитрова Петкова – Председател на УС (от 13.06.2022 г. до 12.01.2023 г.) и член на УС и изпълнителен директор от 13.06.2022 г. до 16.03.2023 г.

Марияна Петкова е с над 28-годишен международен опит в банковата система. Притежава бакалавърска степен по социално-икономическо планиране от УНСС, където специализира и международен маркетинг. Има изключителна експертиза в областта на счетоводната политика и отчетност, както и в изграждането и развитието на банков софтуер. Заемала е ръководни позиции в счетоводните отдели на Първа инвестиционна банка и Прокредит Банк. От 2006 до 2021 г. Марияна Петкова управлява Прокредит Банк. През 2008 г. тя завършва Корпоративната академия за мениджъри към Прокредит Академия във Франкфурт, Германия.

Била е последователно изпълнителен директор и член на УС в българския филиал на банката, и заместник-главен изпълнителен директор и главен изпълнителен директор на Прокредит Банк в Румъния. Умело организира дейността по оптимизиране на процесите и структурата на разходите в банката, и контролира процеса по имплементиране на бизнес стратегията и изграждането на стабилна и качествена клиентска база в сегмент „Малки и средни предприятия“.

Крум Георгиев Георгиев – Член на УС от 07.07.2021 г. до 14.02.2023 г.

Крум Георгиев има бакалавърска степен по стопанско управление и магистърска степен по финанси от Университета за национално и световно стопанство. Професионалното му развитие включва 11 години опит в банковото дело и натрупани солидни познания в областта на финансовия анализ и корпоративното управление. Бил е ръководител на Отдел „Проектно финансиране“ в ОББ, като е отговарял за увеличаване на кредитното портфолио, проследяване на качеството на кредитния портфейл и структуриране на нови сделки. Има успешно развитие и като мениджър активи в сектора на ВЕИ.

„Българска банка за развитие“ ЕАД се представлява съвместно от двама изпълнителни директори или поне един изпълнителен директор и един прокурист. Към датата на одобрение на този документ Банката няма упълномощен прокурист.

През 2023 г. не са настъпили промени в основните принципи за управление в групата на ББР.

6.4 КОМИТЕТИ КЪМ УС

Към Управителния съвет като помощни органи функционират специализирани комитети, както следва:

- **Комитет по управление на активите и пасивите (КУАП)** – отговаря за управлението на активите, пасивите и ликвидността, както и за управлението на пазарните рискове, в рамките на своите компетенции, съгласно вътрешната нормативна уредба; определя стратегията по привличане на ресурс, съответно подходите за ценообразуване на кредитите, с цел осигуряване на адекватен марж над цената на ресурса; взема решения относно стратегическата ликвидност на Банката, с оглед осигуряване на редовно и навременно посрещане на текущите и бъдещи задължения, както в нормални условия, така

и при ликвидна криза; определя структурата на ликвидните буфери и източниците на допълнително финансиране

- **Комитет по обезценките и провизиите (КОП)** - контролира процеса на наблюдение, оценка и класифициране на финансовите инструменти, установяване на очакваните кредитни загуби и формиране на обезценки съгласно приложимите стандарти за финансова отчетност и вътрешната нормативна уредба.
- **Кредитен комитет за класифицирани експозиции** - колективен орган, който има функции и правомощия по отношение на експозиции в размер над 5 млн.лв. към едно лице или група свързани лица към Групата на ББР, съветва Управителния съвет на Банката като предлага проекто-решения по въпроси в неговите компетенции, взема решения по оперативни въпроси, извън компетенциите на Управителния и Надзорния съвети;
- **Оперативен риск комитет (РИКО)** - комитетът функционира от 23.04.2023 г. Целта на РИКО е да осигури адекватно оперативно ниво на мониторинг и управление на риска от УС, да извършва ефективно идентифициране, измерване, оценка и контрол на рисковете от УС и да създаде устойчива организационна структура, в съответствие с принципа на пропорционалност и рамката за управление на риска в Групата на ББР (Банката и дъщерните ѝ дружества).
- **Комитет за управление на промените (КУП)** – Комитетът одобрява и/или отхвърля стартирането на всяко заявление/искане за инициирана промяна и определя стратегическата рамка и водещи принципи за всеки проект, както и основните му приоритети. Определя Мениджър за всеки проект, както и ролята и отговорностите на всички участници в изпълнението на промяната/проекта, одобрява плановете на проектите и проследява прогреса по изпълнение до окончателното им одобрение.
- **Комитет по устойчивост** - Комитетът по устойчивост дава стратегически насоки по въпроси за устойчивото развитие на Банката, въвеждане на ESG рамката (принципи и характеристики) и свързаните с нея дейности по отчитане и докладване. Следи за изпълнението на целите и политиките на Банката в областта на устойчивото развитие и съветва Управителния съвет на Банката по въпроси в областта на устойчивото развитие, включително въвеждането на практики за „зелено“ кредитиране и следене за изпълнението на целите във връзка с устойчивото развитие.

Комитетите към УС имат следните състави към 31.12.2023 г. и към датата на изготвяне на настоящата Декларация:

Комитети към УС	Оперативен Риск Комитет (РИКО)	Комитет по управление на активите и пасивите	Кредитен комитет за класифицирани експозиции*	Комитет за обезценки и провизии	Комитет за управление на промените	Комитет по устойчивост
Илия Караниколов	Председател	Член	Председател	-	-	-
Иван Церовски	-	Член	Член	-	-	-
Цанко Арабаджиев	-	Председател	Член	-	-	-
Началник у-ние „Финанси“	Член	Член	-	Председател	Член	Член
Началник отдел „Отчетност“, у-е „Финанси“	Член	-	-	-	-	-
Началник на управление „Корпоративни клиенти“	-	-	Член	Член	-	Член
Ръководител на отдел „Мониторинг“ към у-е „Корпоративни клиенти“	-	-	Член	-	-	-
Началник у-е „Инвестиционно банкиране и проектно финансиране“	Член	-	-	Член	-	-
Началник у-ние „Риск“	Член	Член	Член	Член	-	Член
Началник отдел „Риск контрол“ / у-е „Риск“	Член	-	-	-	-	-
Началник отдел „Пазарен, ликвиден и операционен риск“, управление „Риск“	Член	Член	-	-	-	-
Началник управление „Проблемни вземания“	Член	-	Член	Член	-	-
Началник у-ние „Трежъри“	Член	Член	-	-	-	-
Началник у-ние „Международни финансови институции и Европейски Фондове“	-	Член	-	-	-	-
Началник у-ние „Правно“	-	-	Член	-	-	Член

Комитети към УС	Оперативен Риск Комитет (РИКО)	Комитет по управление на активите и пасивите	Кредитен комитет за класифицирани експозиции*	Комитет за обезценки и провизии	Комитет за управление на промените	Комитет по устойчивост
Началник у-ние „Финансови инструменти“	Член	Член	-	Член	-	-
Началник у-е „Регулаторно съответствие и контрол“	Член	-	-	-	-	-
Началник у-е „Сигурност“	Член	-	-	-	-	-
Началник у-е „Операции“	Член	-	-	-	-	-
Началник у-е „Информационни и технологии“	-	-	-	-	Член	-
Началник у-ние „Методология и управление на проекти“	-	-	-	-	Председател	-
Началник у-ние „Стратегическо развитие и зелени политики“	-	-	-	-	-	Председател

* Председателят се избира от членовете за срок от една година.

6.5 ДОГОВОРИ СЪС СВЪРЗАНИ ЛИЦА, УЧАСТВАЩИ В УПРАВЛЕНИЕТО, И УЧАСТИЕ НА ЧЛЕНОВЕ НА УС И НС НА БАНКАТА В ДРУГИ ДРУЖЕСТВА

Няма сключени договори по смисъла на чл. 240б от Търговския закон между членовете на НС, УС или свързани с тях лица, от една страна, и Банката – от друга, които да излизат извън обичайната дейност или съществено да се отклоняват от пазарните условия.

През 2023 година между ББР и свързани лица няма сключени сделки или предложения за сключване на такива сделки, които са извън обичайната дейност или съществено да се отклоняват от пазарните условия, по които ББР или нейно дъщерно дружество е страна.

Няма сключени съществени договори, които пораждат действие, изменят се или се прекратяват поради промяна в контрола на - или върху Банката, или в резултат на осъществяване на задължително търгово предлагане. Доколкото съществува законово ограничение относно акционерната структура на ББР, не се очаква да възникнат такива договори.

Не е налице практика по сключване на споразумения между дружествата от Групата на ББР и управителните им органи и/или служители за изплащане на обезщетение при напускане или уволнение без правно основание, или при прекратяване на трудовите правоотношения по причини, свързани с търгово предлагане.

Участието по смисъла на чл. 247, ал. 2, т. 4 от Търговския закон на членове на НС и УС в търговски дружества като неограничено отговорни съдружници, притежаване на повече от 25% от капитала на друго дружество, както и участие в управлението на други търговски дружества или кооперации като прокуристи, управители или членове на съвети е, както следва (към 31.12.2023 г. и към датата на одобрение на тази декларация):

Членове на управителния и надзорния орган

I. По отношение на членове на НС на Банката, участвали в състава му през 2023 г. и към датата на одобрение на тази декларация:

Росен Андреев Карадимов¹¹, председател на Надзорния съвет на „Българска банка за развитие“ ЕАД от 14.11.2022 г.

Участие в управлението на други търговски дружества: няма

Участие с над 25 на сто в капитала на търговски дружества или кооперации, включително - като неограничено отговорен съдружник: няма.

Деляна Валериева Иванова, заместник-председател на Надзорния съвет на „Българска банка за развитие“ ЕАД от 14.11.2022 г.

Участие в управлението на други търговски дружества: няма.

Участие в капитала на търговски дружества или кооперации, включително - като неограничено отговорен съдружник: няма.

Стамен Стаменов Янев – Член на Надзорния съвет на „Българска банка за развитие“ ЕАД от 26.08.2020 г.

Участие в управлението на други търговски дружества – няма.

Участие в капитала на търговски дружества или кооперации, включително - като неограничено отговорен съдружник: няма.

II. По отношение на членовете на УС на Банката, участвали в състава му през 2023 г. и към датата на одобрение на тази декларация:

Илия Запрянов Караниколов – Председател на Управителния съвет и Изпълнителен директор на „Българска банка за развитие“ ЕАД от 20.01.2023 г.

Участие в управлението на други търговски дружества:

- „Национален гаранционен фонд“ ЕАД, ЕИК 200321435 – член на Съвета на директорите – от 10.06.2024 г.

Участие в капитала на търговски дружества или кооперации:

- „ИнтелАрт“ ЕООД, ЕИК: 205318749 – едноличен собственик на капитала.

---

¹¹ Във връзка с Указ № 101 на Президента на Република България за назначаване на служебно правителство (обн. ДВ бр. 32 от 9 април 2024 г.) г-н Росен Карадимов прекъсна и не упражнява правомощията си като Председател и член на Надзорния съвет на „Българска банка за развитие“ ЕАД за периода, в който е назначен за служебен министър на иновациите и растежа.

Цанко Руменов Арабаджиев – Изпълнителен директор и Член на Управителния съвет на „Българска банка за развитие“ ЕАД от 07.07.2021 г.

Участие в управлението на други търговски дружества:

- „Фонд за капиталови инвестиции“ АД, ЕИК: 205322014 – член на Съвета на директорите – от 05.08.2021 г.;
- „ББР Микрофинансиране“ ЕАД, ЕИК 201390740 – член на Съвета на директорите – от 22.03.2023 г.

От 22 септември 2021 г. Цанко Арабаджиев е избран за член на Надзорния съвет на Инвестиционния Фонд „Три морета“.

Участие в капитала на търговски дружества или кооперации, включително - като неограничено отговорен съдружник: няма.

Теодора Петрова Пешева – Член на Управителния съвет от 25.03.2024 г.

Участие в управлението на други търговски дружества:

- „ББР Лизинг“ ЕАД, ЕИК 205565411 – член на Съвета на директорите от 10.06.2024 г.

Участие в капитала на търговски дружества или кооперации, включително - като неограничено отговорен съдружник: няма.

През 2023 година са участвали в състава на Управителния съвет и следните лица:

Иван Валентинов Церовски – Член на Управителния съвет и Изпълнителен директор на „Българска банка за развитие“ ЕАД от 20.01.2023 г. до 10.06.2024 г.

Участие в управлението на други търговски дружества:

- „Национален гаранционен фонд“ ЕАД, ЕИК 200321435 – член на Съвета на директорите – от 17.03.2023 г. до 10.06.2024 г.;
- „ББР Лизинг“ ЕАД, ЕИК 205565411 – член на Съвета на директорите от 17.03.2023 г. до 10.06.2024 г.

Участие в капитала на търговски дружества или кооперации:

- „Хай Тауър Кепитъл“ ЕООД, ЕИК: 206864466 – едноличен собственик на капитала.

Марияна Димитрова Петкова – Председател на Управителния съвет (от 13.06.2022 г. до 12.01.2023 г.) и Изпълнителен директор на „Българска банка за развитие“ ЕАД от 13.06.2022 г. до 16.03.2023 г.

Участие в управлението на други търговски дружества:

- „ББР Микрофинансиране“ ЕАД, ЕИК: 201390740 – член на Съвета на директорите – от 23.06.2022 г. и изпълнителен директор от 22.03.2023 г. до 26.07.2023 г.

Участие в капитала на търговски дружества или кооперации: няма

Крум Георгиев Георгиев – Член на Управителния съвет на „Българска банка за развитие“ ЕАД от 07.07.2021 г. до 14.02.2023 г.

Участие в управлението на други търговски дружества:

- „ББР Лизинг“ ЕАД, ЕИК: 205565411 – член на Съвета на директорите - от 23.08.2021 г. до 17.03.2023 г.;
- „Национален гаранционен фонд“ ЕАД, ЕИК: 200321435 – член на Съвета на директорите - от 06.07.2022 г. до 17.03.2023 г.;
- „ББР Факторинг“ ЕАД, ЕИК 205566082 – член на Съвета на директорите – от 16.09.2021 г. до 09.07.2022 г.

Участие в капитала на търговски дружества или кооперации, включително - като неограничено отговорен съдружник: няма.

Във финансовия отчет е оповестена информация за пълния размер на възнагражденията, наградите и/или ползите на членовете на управителните и на контролните органи на Банката за отчетната финансова година, изплатени от Банката.

7 УПРАВЛЕНИЕ НА ДЪЩЕРНИТЕ ДРУЖЕСТВА

Към 31.12.2023 г. и към датата на изготвяне на настоящата декларация ББР е едноличен собственик на капитала на следните дъщерни дружества:

- „Национален гаранционен фонд“ ЕАД, ЕИК: 200321435;
- „ББР Микрофинансиране“ ЕАД, ЕИК: 201390740;
- „ББР Лизинг“ ЕАД, ЕИК: 205565411;
- Търговски център „Марица“ ЕООД, ЕИК: 115619162.

Притежава съвместно участие, заедно с НГФ, в капитала на „Фонд за капиталови инвестиции“ АД, ЕИК 205322014, като разпределението на записания капитал е следното: 84.62% от капитала на дружеството принадлежат на ББР, а 15.38% на НГФ.

Към 31.12.2023 г. ББР упражнява контрол и върху Роудуей Кънстракшън АД, ЕИК 205427809, ЕИК 108001767 по силата на упражнени права по залог на търговско предприятие.

Към 31.12.2023 г. ББР упражнява контрол върху Понсстройинженеринг АД (в несъстоятелност), ЕИК 102907182, по силата на упражнени права по залог на търговско предприятие.

7.1 „НАЦИОНАЛЕН ГАРАНЦИОНЕН ФОНД“ ЕАД

„Национален гаранционен фонд“ ЕАД има едностепенна система на управление – Съвет на директорите, състоящ се от трима до петима членове, като към 31.12.2023 г. има следния състав:

- Иван Валентинов Церовски – председател на СД от 17.03.2023 г.;
- Тодор Людмилов Тодоров – Изпълнителен директор и заместник-председател на Съвета на директорите от 20.05.2020 г.;
- Захарина Дамянова Тодорова – Член на Съвета на директорите от 20.05.2020 г.;
- Деян Петров Калъпчиев – Член на Съвета на директорите от 27.09.2021 г.

С решение по Протокол от 10.03.2023 г. на Управителния съвет на ББР, в качеството на едноличен собственик на капитала на „Национален гаранционен фонд“ ЕАД, е освободен Крум Георгиев Георгиев като член на Съвета на директорите на дружеството, а за нов член е избран Иван Валентинов Церовски. Тези обстоятелства са вписани в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 17.03.2023 г. Г-н Иван Валентинов Церовски е избран за председател на Съвета на директорите на дружеството.

С решение по Протокол № 32 от 28.05.2024 г. на Управителния съвет на „Българска банка за развитие“ ЕАД, в качеството на едноличен собственик на капитала, е освободен г-н Иван Валентинов Церовски като член на Съвета на директорите на „Национален гаранционен фонд“ ЕАД. Това обстоятелство е вписано в Търговския регистър на 10.06.2024 г.

С решение по Протокол № 34 от 30.05.2024 г. на Управителния съвет на ББР, в качеството на едноличен собственик на капитала на „Национален гаранционен фонд“ ЕАД, е избран г-н Илия Запрянов Караниколов за член на Съвета на директорите на дружеството. Това обстоятелство е вписано в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 10.06.2024 г. Г-н Илия Запрянов Караниколов е избран за председател на Съвета на директорите на дружеството.

Към датата на одобрение на този доклад, съставът на СД на НГФ е както следва:

- **Илия Запрянов Караниколов** – председател на СД от 10.06.2024 г.
- **Тодор Людмилов Тодоров** – Изпълнителен директор и заместник-председател на Съвета на директорите от 20.05.2020 г.;
- **Захарина Дамянова Тодорова** – Член на Съвета на директорите от 20.05.2020 г.;
- **Деян Петров Калъпчиев** – Член на Съвета на директорите от 27.09.2021 г.

Членовете на СД на НГФ ЕАД не притежават акции на Фонда, както и нямат специални права за придобиване на такива акции.

Няма сключени договори по смисъла на чл. 240б от Търговския закон между членовете на СД на НГФ или свързани с тях лица, от една страна, и дружеството - от друга, които да излизат извън обичайната дейност на дружеството или съществено да се отклоняват от пазарните условия.

Участието, по смисъла на чл. 247, ал. 2, т. 4 от Търговския закон, на членове на СД на НГФ в търговски дружества като неограничено отговорни съдружници, притежаване на повече от 25 на сто от капитала на друго дружество, както и участието им в управлението на други търговски дружества или кооперации като прокуристи, управители или членове на съвети е както следва:

Илия Запрянов Караниколов – Председател на Съвета на директорите от 10.06.2024 г.

Участие в управлението на други търговски дружества:

- „Българска банка за развитие“ ЕАД, член на УС и изпълнителен директор от 20.01.2023 г.

Участие в капитала на търговски дружества:

- „ИнтелАрт“ ЕООД, ЕИК 205318749 – едноличен собственик на капитала.

Тодор Людмилов Тодоров – Изпълнителен директор и заместник – председател на СД на НГФ от 20.05.2020 г.

Участие в управлението на други търговски дружества:

- „Гленридж Кепитъл“ ЕООД, ЕИК 205578775, управител;
- „Трейшън Инвест“ ЕАД, ЕИК 207223310 – член на Съвета на директорите.

Участие в капитала на търговски дружества:

- „Гленридж Кепитъл“ ЕООД, ЕИК 205578775, едноличен собственик на капитала;
- „Хобо България“ ООД, ЕИК: 205420451, съдружник - 15%.

Захарина Дамянова Тодорова – член на Съвета на директорите на НФГ от 20.05.2020 г.

Участие в управлението на други търговски дружества - няма.

Участие в капитала на търговски дружества - няма.

Деян Петров Калъпчиев – Член на Съвета на директорите на НГФ от 27.09.2021 г.

Участие в управлението на други търговски дружества:

- „Кепитъл Алианс“ ЕООД, ЕИК 175172627, управител до 21.12.2023 г.

Участие в капитала на търговски дружества:

- „Кепитъл Алианс“ ЕООД, ЕИК 175172627, едноличен собственик на капитала до 21.12.2023 г.

През 2023 година са участвали в състава на Съвета на директорите и следните лица:

Иван Валентинов Церовски – член на Съвета на директорите на НГФ от 17.03.2023 г. до 10.06.2024 г.

Участие в управлението на други търговски дружества:

- „Българска банка за развитие“ ЕАД, член на УС и изпълнителен директор от 20.01.2023 г. до 10.06.2024 г.;
- „ББР Лизинг“ ЕАД, ЕИК: 205565411 – член на Съвета на директорите – от 17.03.2023 г. до 10.06.2024 г.

Участие в капитала на търговски дружества или кооперации:

- „Хай Тауър Кепитъл“ ЕООД, ЕИК: 206864466 – едноличен собственик на капитала.

Крум Георгиев Георгиев – член на Съвета на директорите на НГФ от 06.07.2022 г. до 17.03.2023 г.

Участие в управлението на други търговски дружества:

- „Българска банка за развитие“ ЕАД, член на УС от 07.07.2021 г. до 14.02.2023 г.;
- „ББР Лизинг“ ЕАД, ЕИК: 205565411 – член на Съвета на директорите - от 23.08.2021 г. до 17.03.2023 г.;
- „ББР Факторинг“ ЕАД, ЕИК: 205566082 – член на Съвета на директорите – от 16.09.2021 г. до 09.07.2022 г.

Участие в капитала на търговски дружества или кооперации, включително - като неограничено отговорен съдружник: няма.

7.2 „ББР МИКРОФИНАНСИРАНЕ“ ЕАД

ББР Микрофинансиране има едностепенна система на управление – Съвет на директорите, състоящ се от трима до петима членове, като към 31.12.2023 г. и към датата на одобрение на тази декларация има следния състав:

- **Цанко Руменов Арабаджиев** – Председател на Съвета на директорите от 22.03.2023 г.
- **Илия Радков Комитов** – Член на Съвета на директорите от 28.08.2020 г.
- **Боян Стефанов Бянов** – Член на Съвета на директорите от 30.08.2021 г.
- **Ивана Борисова Цанева** – Изпълнителен директор и заместник - председател на Съвета на директорите от 20.05.2020 г.

Дружеството се представлява съвместно от изпълнителния директор и един от членовете на Съвета на директорите, а при отсъствие на изпълнителния директор - съвместно от които и да е двама от членовете на Съвета на директорите.

С решение по Протокол № 23 от 07.03.2023 г. на Управителния съвет на ББР, в качеството на едноличен собственик на капитала на „ББР Микрофинансиране“ ЕАД, е избран г-н Цанко Руменов Арабаджиев за член на Съвета на директорите на Дружеството. Това обстоятелство е вписано в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 22.03.2023 г. Г-н Цанко Руменов Арабаджиев е избран за председател на Съвета на директорите на Дружеството.

С Протокол № 23 от 07.03.2023 г. и Протокол № 26 от 10.03.2023 г., Управителният съвет на ББР, упражняващ правата на Банката като едноличен собственик на капитала на „ББР Микрофинансиране“ ЕАД, взе решение за изменение в Устава на „ББР Микрофинансиране“ ЕАД относно начина на представляване на Дружеството, а именно: Дружеството се представлява съвместно от двамата изпълнителни директори или поне един изпълнителен директор и един член на Съвета на директорите. Промените са обявени по партидата на „ББР Микрофинансиране“ ЕАД в Търговския регистър с вписване от 22.03.2023 г.

С решение по Протокол № 4 от 09.03.2023 г. на Съвета на директорите на „ББР Микрофинансиране“ ЕАД, г-жа Марияна Димитрова Петкова е избрана за втори изпълнителен директор. С решение по Протокол № 26 от 10.03.2023 г., Управителният съвет на ББР, в качеството на едноличен собственик на капитала на „ББР Микрофинансиране“ ЕАД одобрява избора на г-жа Марияна Димитрова Петкова за изпълнителен директор и потвърждава, че Ивана Борисова Цанева продължава да изпълнява функциите на изпълнителен директор на Дружеството. Тези обстоятелства са вписани в Търговския регистър и регистър на юридическите лица с нестопанска цел на 22.03.2023 г.

С решение на Управителния съвет на „Българска банка за развитие“ ЕАД, в качеството на едноличен собственик на капитала, от 05.07.2023 г. е освободена г-жа Марияна Димитрова Петкова като член на Съвета на директорите и изпълнителен директор на „ББР Микрофинансиране“ ЕАД. Това обстоятелство е вписано в Търговския регистър на 26.07.2023 г.

С решение на Управителния съвет на „Българска банка за развитие“ ЕАД, в качеството на едноличен собственик на капитала, от 05.07.2023 г. е променен и устава на „ББР Микрофинансиране“ ЕАД, в частта, която касае начина на представяване на дружеството. След промяната на устава Дружеството се представлява съвместно от изпълнителния директор и един от членовете на Съвета на директорите, а при отсъствие на изпълнителния директор - съвместно от които и да е двама от членовете на Съвета на директорите. Актуалният устав е обявен по партидата на Дружеството в Търговския регистър на 26.07.2023 г.

Цанко Руменов Арабаджиев – Член на Съвета на директорите от 22.03.2023 г.

Участие в управлението на други търговски дружества:

- „Българска банка за развитие“ ЕАД, ЕИК 121856059 – член на УС и изпълнителен директор от 07.07.2021 г.;
- „Фонд за капиталови инвестиции“ АД, ЕИК: 205322014 – член на Съвета на директорите – от 05.08.2021 г.

От 22 септември 2021 г. Цанко Арабаджиев е избран за член на Надзорния съвет на Инвестиционния Фонд „Три морета“.

Участие в капитала на търговски дружества или кооперации, включително - като неограничено отговорен съдружник: няма.

Боян Стефанов Бянов – Член на Съвета на директорите от 30.08.2021 г.

Участие в управлението на други търговски дружества:

- „АЙ БИ Адвайзъри“ ООД, ЕИК: 207399333, управител

Участие в капитала на търговски дружества:

- „АЙ БИ Адвайзъри“ ООД, ЕИК: 207399333, съдружник

Ивана Борисова Цанева – Изпълнителен директор и заместник-председател на Съвета на директорите от 20.05.2020

Участие в управлението на други търговски дружества - няма.

Участие в капитала на търговски дружества - няма.

Илия Радков Комитов - Член на Съвета на директорите от 28.08.2020 г.

Участие в управлението на търговски дружества:

- „БРАНД БОЙС“ ЕООД, ЕИК: 203557782, управител;
- „ИМБЕРА“ ЕООД, ЕИК: 205983300, управител;
- „СЕНМОН“ ЕООД, ЕИК: 202994314, управител.

Участие в капитала на търговски дружества:

- „БРАНД БОЙС“ ЕООД, ЕИК: 203557782, съдружник;
- „ИМБЕРА“ ЕООД, ЕИК: 205983300, едноличен собственик на капитала;
- „СЕНМОН“ ЕООД, ЕИК: 202994314, едноличен собственик на капитала.

През 2023 година е участвала в състава на Съвета на директорите и:

Марияна Димитрова Петкова – Член на Съвета на директорите (от 23.06.2022 г. до 22.03.2023 г.) и член на Съвета на директорите и изпълнителен директор от 22.03.2023 г. до 26.07.2023 г.

Участие в управлението на други търговски дружества:

- „Българска банка за развитие“ ЕАД, ЕИК: 121856059 – Член на УС (от 13.06.2022 г. до 12.01.2023 г.) и Изпълнителен директор – от 13.06.2022 г. до 16.03.2023 г.

Участие в капитала на търговски дружества или кооперации: няма

7.3 „ФОНД ЗА КАПИТАЛОВИ ИНВЕСТИЦИИ“ АД

„Българска банка за развитие“ ЕАД притежава участие в размер 84.62% от капитала на „Фонд за капиталови инвестиции“ АД, ЕИК: 205322014, като 15.38% от капитала на дружеството се притежава от „Национален гаранционен фонд“ ЕАД.

ФКИ има едностепенна система на управление – Съвет на директорите, състоящ се от трима до шестима членове, като в края на 2023 г. и към датата на одобрение на тази декларация има следния състав:

Съвет на директорите:

Цанко Руменов Арабаджиев - Председател на Съвета на директорите от 05.08.2021 г.;

Стефан Стефанов Тъмнев – Изпълнителен директор и Заместник - председател на Съвета на директорите от 05.08.2021 г.;

Русалин Станчев Динев - Член на Съвета на директорите от 16.09.2022 г.

Дружеството се представлява заедно от всеки двама измежду членовете на съвета на директорите.

Няма сключени договори по смисъла на чл. 240б на Търговския закон между членовете на СД и/или свързани с тях лица, от една страна, и Дружеството - от друга, които да излизат извън обичайната му дейност или съществено да се отклоняват от пазарните условия.

Участието, по смисъла на чл. 247, ал. 2, т. 4 от Търговския закон, на членове на СД на „Фонд за Капиталови инвестиции“ АД в търговски дружества като неограничено отговорни съдружници, притежаване на повече от 25% от капитала на друго дружество, както и участието им в управлението на други търговски дружества или кооперации като прокуристи, управители или членове на съвети е, както следва:

Цанко Руменов Арабаджиев - Член на Съвета на директорите от 05.08.2021 г.

Участие в управлението на други търговски дружества:

- „Българска банка за развитие“ ЕАД, ЕИК: 121856059 – Член на Управителния съвет и Изпълнителен директор от 07.07.2021 г.;
- ББР Микрофинансиране“ ЕАД, ЕИК 201390740 – член на Съвета на директорите – от 22.03.2023 г.

От 22 септември 2021 г. Цанко Арабаджиев е избран за член на Надзорния съвет на Инвестиционния Фонд „Три морета“.

Участие в капитала на търговски дружества или кооперации, включително - като неограничено отговорен съдружник: няма.

Стефан Стефанов Тъмнев – Изпълнителен директор и Заместник - председател на Съвета на директорите от 05.08.2021 г.

Участие в управлението на други търговски дружества: няма

Участие в капитала на търговски дружества:

- „Май Плейс Варна“ ООД (старо наименование РМ Фрут ООД), ЕИК 206485936 – съдружник до 23.01.2024 г.

Русалин Станчев Динев - Член на Съвета на директорите от 16.09.2022 г.

Участие в управлението на други търговски дружества:

- „Барин Спортс“ АД, ЕИК: 204332774 - член на Съвета на директорите;
- „Елджой“ АД, ЕИК: 206157003 - член на Съвета на директорите.

Участие в капитала на търговски дружества или кооперации, включително - като неограничено отговорен съдружник: няма.

7.4 „ББР ЛИЗИНГ“ ЕАД

„ББР Лизинг“ ЕАД има едностепенна система на управление – Съвет на директорите, състоящ се от трима до петима членове, като в края на 2023 г. има следния състав:

- **Иван Валентинов Церовски** – председател на Съвета на директорите от 17.03.2023 г.;

- **Емил Вълканов Вълканов** – Изпълнителен директор и заместник-председател на Съвета на директорите от 20.05.2020 г.;
- **Антония Христофорова Добрева** – Член на Съвета на директорите от 20.05.2020 г.

Дружеството има упълномощен прокурист от 01.06.2020 г. – Ивайло Кирилов Попов.

С решение по Протокол от 07.03.2023 г. на Управителния съвет на ББР, в качеството на едноличен собственик на капитала на „ББР Лизинг“ ЕАД, е освободен Крум Георгиев Георгиев като член на Съвета на директорите на дружеството, а за нов член е избран Иван Валентинов Церовски. Тези обстоятелства са вписани в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 17.03.2023 г. Г-н Иван Валентинов Церовски е избран за председател на Съвета на директорите на дружеството.

С решение по Протокол № 32 от 28.05.2024 г. на Управителния съвет на „Българска банка за развитие“ ЕАД, в качеството на едноличен собственик на капитала, е освободен г-н Иван Валентинов Церовски като член на Съвета на директорите на „ББР Лизинг“ ЕАД. Това обстоятелство е вписано в Търговския регистър на 10.06.2024 г.

С решение по Протокол № 34 от 30.05.2024 г. на Управителния съвет на ББР, в качеството на едноличен собственик на капитала на „ББР Лизинг“ ЕАД, е избрана г-жа Теодора Петрова Пешева за член на Съвета на директорите на дружеството. Това обстоятелство е вписано в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 10.06.2024 г. Г-жа Теодора Петрова Пешева е избрана за председател на Съвета на директорите на дружеството.

Към датата на одобрение на този доклад, съставът на СД на ББР Лизинг е както следва:

- **Теодора Петрова Пешева** – Председател на Съвета на директорите от 10.06.2024 г.;
- **Емил Вълканов Вълканов** – Изпълнителен директор и заместник-председател на Съвета на директорите от 20.05.2020 г.;
- **Антония Христофорова Добрева** – Член на Съвета на директорите от 20.05.2020 г.

Дружеството има упълномощен прокурист от 01.06.2020 г. – Ивайло Кирилов Попов.

Няма сключени договори по смисъла на чл. 240б на Търговския закон между членовете на СД и/или свързани с тях лица, от една страна, и Дружеството - от друга, които да излизат извън обичайната му дейност или съществено да се отклоняват от пазарните условия.

Участието, по смисъла на чл. 247, ал. 2, т. 4 от Търговския закон, на членове на СД на „ББР Лизинг“ ЕАД в търговски дружества като неограничено отговорни съдружници, притежаване на повече от 25% от капитала на друго дружество, както и участието им в управлението на други търговски дружества или кооперации като прокуристи, управители или членове на съвети е, както следва:

Теодора Петрова Пешева – Председател на Съвета на директорите от 10.06.2024 г.

Участие в управлението на други търговски дружества:

- „Българска банка за развитие“ ЕАД ЕИК 121856059 – член на УС

Участие в капитала на търговски дружества или кооперации, включително - като неограничено отговорен съдружник: няма.

Емил Вълканов Вълканов – Изпълнителен директор и заместник - председател на Съвета на директорите от 20.05.2020 г.

Участие в управлението на други търговски дружества - няма.

Участие в капитала на търговски дружества - няма.

Антония Христофорова Добрева – Член на Съвета на директорите от 20.05.2020 г.

Участие в управлението на други търговски дружества:

- „Оптимасет 21“ ЕООД - едноличен собственик на капитала

Участие в капитала на търговски дружества - няма.

Ивайло Кирилов Попов – прокурист от 01.06.2020 г.

Участие в управлението на други търговски дружества – няма.

Участие в капитала на търговски дружества:

- „Взех“ ЕООД, ЕИК: 203745229, съдружник – до 02.06.2020 г.

През 2023 година и следните лица са участвали в състава на Съвета на директорите:

Иван Валентинов Церовски – Член на Съвета на директорите от 17.03.2023 г. до 10.06.2024 г.

Участие в управлението на други търговски дружества:

- „Българска банка за развитие“ ЕАД, член на УС и изпълнителен директор от 20.01.2023 г. до 10.06.2024 г.;
- „Национален гаранционен фонд“ ЕАД, ЕИК: 200321435 – член на Съвета на директорите – от 17.03.2023 г. до 10.06.2024 г.

Участие в капитала на търговски дружества или кооперации:

„Хай Тауър Кепитъл“ ЕООД, ЕИК: 206864466 – едноличен собственик на капитала.

Крум Георгиев Георгиев – Член на Съвета на директорите от 23.08.2021 г. до 17.03.2023 г.;

Участие в управлението на други търговски дружества:

- „Българска банка за развитие“ ЕАД, ЕИК: 121856059 – Член на Управителния съвет от 07.07.2021 г. до 14.02.2023 г.;
- „Национален гаранционен фонд“ ЕАД, ЕИК: 200321435 – Член на Съвета на директорите - от 06.07.2022 г. до 17.03.2023 г.;
- „ББР Факторинг“ ЕАД, ЕИК 205566082 – член на Съвета на директорите – от 16.09.2021 г. до 09.07.2022 г.

Участие в капитала на търговски дружества или кооперации, включително - като неограничено отговорен съдружник: няма.

В Групата на ББР за 2023 г. няма сключени съществени договори, които пораждат действие, изменят се или се прекратяват поради промяна в контрола или в резултат на осъществяване на задължително търгово предлагане, и не се очаква да възникнат такива договори.

8 СДЕЛКИ С ДРУЖЕСТВА ПОД ОБЩ КОНТРОЛ НА ДЪРЖАВАТА

Собственик на ББР е българската държава. В консолидирания и индивидуалния финансови отчети на Банката се предоставя детайлна информация относно сделките на Групата на ББР и на ББР с дружества под общ контрол на държавата.

9 СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА ГРУПАТА НА ББР И БИЗНЕС ЦЕЛИ

С Решение № 389 на Министерския съвет от 7 юни 2024 г. е одобрена Стратегия за дейността на „Българска банка за развитие“ ЕАД за периода 2024 – 2026 г.

Целите на ББР в дългосрочен план следват принципа на приемственост и допълват ролята ѝ като институция за развитие:

- Да подобри, стимулира и развие общия икономически, експортен и технологичен потенциал на МСП чрез предоставяне на финансови програми и инструменти, които пазарът не предлага напълно и в достатъчен обем;
- Да създава среда на подкрепа и ангажираност на МСП да посрещат икономическите предизвикателства;
- Да подпомогне бизнеса и публичния сектор в прехода към декарбонизация и устойчивост;
- Да ускорява икономическото развитие като (съ)финансира/ гарантира национални и регионални приоритетни проекти и такива, насочени към справяне с регионалните дисбаланси;
- Да прилага програми и инструменти за изпълнението на публични инвестиции и проекти;

- Да привлича средства и управлява програми от международни финансови институции, както и да подкрепя изпълнението и прилагането на европейски и национални програми.

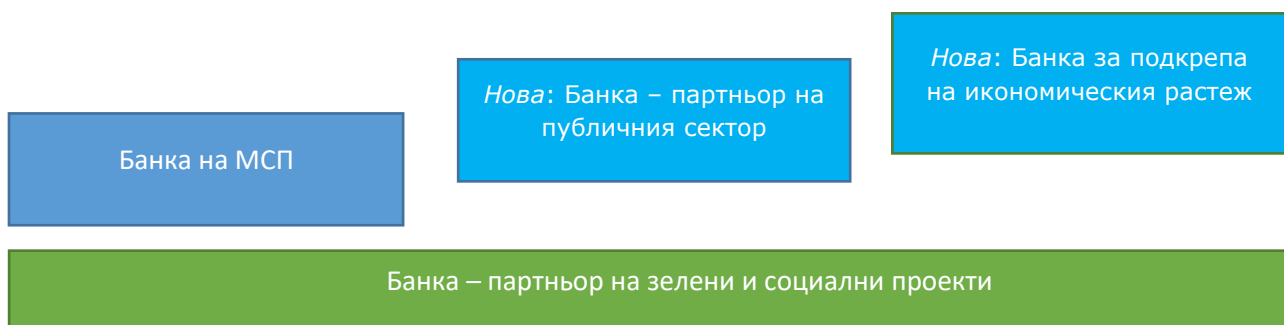
Институционалните цели на ББР 2024-2026 г. произтичат от определените в Закона за ББР, както следва:

- Подобряване, стимулиране и развитие на общия икономически, експортен и технологичен потенциал на малките и средните предприятия чрез улесняване на достъпа им до финансиране, чрез предоставяне на финансови схеми и инструменти за финансиране на неоптимални и небалансирани ситуации, за които пазарът не предоставя адекватно на търсенето решение;*
- Привличане и управление на средносрочни и дългосрочни местни и чуждестранни ресурси, необходими за реализиране на икономическото развитие на страната;*
- Прилагане на схеми и инструменти за финансиране на публични инвестиции и проекти, които са приоритетни за икономиката на страната;*
- Привличане на средства и предоставяне на финансиране с цел намаляване на регионалните дисбаланси в страната;*
- Привличане на средства и управление на проекти от международни финансови и други институции.*

Институционалните цели на ББР кореспондират и с рамката на националните стратегически цели 2021-2030, в т.ч.: Национална програма за развитие на България 2030, Национална стратегия за МСП 2021-2027, Интегриран план в областта на енергетиката и климата на Република България 2021-2030 г. и проект за актуализацията му от 2024 г., Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие, както и други документи на национално ниво.

Институционалните цели са илюстрирани в графиката на следващата страница.

Институционални цели 2024 - 2026

Основните бизнес приоритети, залегнали в новата стратегия са:

- Подкрепа за реализацията на публични инвестиции и проекти, които са приоритетни за икономиката на страната (вкл. чрез подкрепа за изпълнение на Националната капиталова инвестиционна програма)

- Подкрепа за ускорено използване на средства на ЕС
- Местно и регионално развитие
- Устойчивост и декарбонизация
- Банково обслужване и директно финансиране на публични предприятия

Секторният фокус на дейността на Групата гравитира около:

- Продължаваща подкрепа за МСП, иновации, дигитализация и устойчивост;
- Програми, осигуряващи подкрепа и контрол на ползване на средствата в стратегически сектори: здравеопазване, стратегическа сигурност, отбрана и военно-промишлен комплекс, ВиК сектор, енергетика;
- Инфраструктура (вкл. зелена, устойчива) и свързаност, в т.ч. транспортна, енергийна, комуникационна и др.;
- Подкрепа за пазарни участници в контекста на либерализация на пазара на електроенергия, подкрепа за изграждане на зелени мощности и създаване на енергийни общности;
- Финансиране на развитие на електро/газопреносна/разпределителна мрежа;
- Подкрепа по отношение на държавната политика относно ефективно и ефикасно разходване на публични средства при планиране и изпълнение на концесии;
- Подкрепа на индустриални зони;
- Енергийна ефективност на жилищни сгради.

10 СОЦИАЛНА ОТГОВОРНОСТ И ПОЛИТИКА НА МНОГООБРАЗИЕ

Екология, образование, култура, предприемачество, здравеопазване – Българската банка за развитие традиционно посвещава на тези значими за общественения живот сфери своята мисия за корпоративна социална отговорност.

10.1 ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО

В контекста за подкрепа за стартиращи иновативни бизнеси ББР за трета поредна година бе партньор на акселераторската програма **Beam UP lab** на Българската фондова борса. Нейната цел е да отличава иновативни български фирми с устойчиви бизнес модели, да им дава видимост пред потенциални инвеститори, както и да повишава тяхното знание относно възможностите за финансиране.

През 2023 г. ББР продължи активното си участие в събития и форуми, насочени към развитие на предприемаческата екосистема. Банката бе **домакин на среща с асоциациите и фондове за рисков капитал**, както и на **среща за защита на интелектуалната собственост на бизнеса**, с участието на изпълнителния директор на Службата на Европейския съюз за интелектуална собственост (EUIPO) Андреа Ди Карло.

10.2 КУЛТУРА, ИЗКУСТВО И КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКО НАСЛЕДСТВО

През 2023 г. ББР стана партньор на световно известния **фестивал на светлините LUNAR**. На 11 май върху впечатляващата сграда, проектирана от чеха Антонин Колар след Освобождението, бе прожектирано 3D мапинг шоу „Безкрайната Вселена“. Фасадата на ББР бе избрана за екран на изкуството и на легендарната българска илюстраторка Текла Алексиева, позната от кориците на „Библиотека Галактика“.

ББР подкрепи също целогодишната **менторска програма „Скритите таланти на България“**, която дава шанс за кандидатстване в университет или професионална реализация на даровити младежи, лишени от родителска грижа или от социално слаби семейства. Програмата предоставя достъп до частни уроци, семинари, работа с индивидуален ментор, стипендии, учебници и всичко необходимо за успеха на всеки един талантлив младеж в програмата.

10.3 Уязвими групи

Като част от своята корпоративна социална отговорност ББР е помагала за редица фондации и каузи, създала е партньорства с организации, перспективи и шансове за по-добро бъдеще и има изграден през годините репутация за ангажираност към важни за обществото ни проблеми. В продължение на тази практика през 2023 тя подпомогна **Фондация „За нашите деца“**, която от три десетилетия обединява професионалисти по ранно детско развитие, психолози, физиотерапевти, логопеди, рехабилитатори, специални педагози и хора, посветени на мисията за подкрепа развитието на децата.

НФ „Св. Никола“ е една от най-старите хуманитарни неправителствени организации, която подкрепя домовете за изоставени деца, възрастни хора и лица с увреждания, а ББР традиционно подпомага Коледните и Великденски кампании на фондацията.

Българска банка за развитие винаги се е отзовавала при внезапни и тежки събития, причиняващи здравни и хуманитарни кризи. През изминалата година такава бе **наводнението в Царево**, което нанесе сериозни материали щети и доведе до загуба на човешки животи. Банката оказва съдействие на Община Царево в усилията ѝ да осигури навременна помощ на пострадалите от бедствието.

10.4 Здравеопазване

Банката продължава да бъде партньор на президентската инициатива **„Българската Коледа“**, чиято цел е да даде решение на проблеми, свързани с болничната помощ и детското здравеопазване. Чрез нея се подпомага лечението на стотици деца, възстановяването им след тежки заболявания и операции, осигуряват се средства за диагностика и съвременно оборудване за болниците в страната.

Лекуването и оздравяването зависят еднакво от условията и качеството на лечение, но и от емоционалното състояние на децата, за които медицинските манипулации увеличават риска от трайни емоционални травми. **Кампанията „Светулка“ на фондация „За Доброто“** търси решение на този проблем. В рамките на инициативата се ремонтират и рисуват болничните стаи, изграждат се обособени пространства, където малчуганите могат да се забавляват с книги за четене,

материали за рисуване, „домашно кино“, стени за рисуване и други. Кампанията включва добри практики и обучение за работа с децата от страна на персонала. Продължаването на подкрепата на ББР за „Светулка“ през 2023 г. дава възможност на фондацията да реализира проекти в още болнични заведения в страната.

Около 200 деца от цяла България чакат за прием в **Клиниката по уши, нос и гърло на ИСУЛ**. Тя е единствена в Западна България, в която се поставят кохлеарни импланти на деца с увреден слух, но разполага с едва 11 легла. ББР подпомогна разширяването и реновирането на детското УНГ отделение в университетската болница.

ББР се включи с подкрепа и за **Фондация „Даная“**, създадена в памет на 15-годишната Даная, която изгуби битката за живота си, но спаси 4 други живота чрез донорство и продължи да бъде двигател на доброто. Целите, които фондацията си поставя, са интегрирането на съвременни стандарти в детското здравеопазване и изграждането на функционална и добре работеща детска болница в България.

10.5 Екология

Опазването на околната среда и борбата с климатичните промени са основополагащи за корпоративните ценности и акцент в работата на Българска банка за развитие. През годината тя беше активен участник в събитията, посветени на зелената трансформация и устойчивите инвестиции като конференциите **The Green Transition, Be Renewable, Green Smart Growth** и др.

В синхрон със своята „зелена“ визия ББР се стреми да редуцира и собственото си въздействие върху околната среда. През последната година банката успя да намали въглеродните си емисии със 105 тона спрямо предходната и да организира **поредица от зелени инициативи**, които допринасят за чиста околна среда. В две последователни акции служителите на банката работиха за обновяването и реновирането на зони за отдих в Лесопарк „Западен Парк“ и в местност „Златните мостове“ в Природен парк „Витоша“. Екоакцията през есента бе насочена към увеличаване на „зелените дробове“ на София със засаждане на горичка от японски вишни, кедри и ясен в Южния парк.

Настоящата декларация за корпоративно управление е актуална към 1.8.2024 г. и е подписана от:

ИЛИЯ КАРАНИКОЛОВ

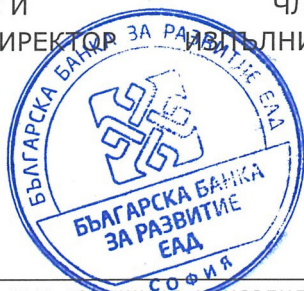
ЧЛЕН НА УС И
ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР

ЦАНКО АРАБАДЖИЕВ

ЧЛЕН НА УС И
ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР

ТЕОДОРА ПЕЧЕВА

ЧЛЕН НА УС
ПЪЛНОМОЩНИК

**БЪЛГАРСКА БАНКА
ЗА РАЗВИТИЕ**

ГРУПА БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ

**ДОКЛАД НА НЕЗАВИСИМИТЕ
ОДИТОРИ И
КОНСОЛИДИРАН ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ**

31 декември 2023 г.

ДОКЛАД НА НЕЗАВИСИМИТЕ ОДИТОРИ

До едноличния собственик на Българска банка за развитие ЕАД

ДОКЛАД ОТНОСНО ОДИТА НА КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ

Мнение

Ние извършихме одит на консолидирания финансов отчет на Българска банка за развитие ЕАД („Банката-майка“) и нейните дъщерни дружества („Групата“), съдържащ консолидирания отчет за финансовото състояние към 31 декември 2023 и консолидирания отчет за всеобхватния доход, консолидирания отчет за промените в собствения капитал и консолидирания отчет за паричните потоци за годината, завършваща на тази дата, както и пояснителните приложения към консолидирания финансов отчет, съдържащи съществена информация за счетоводната политика и друга пояснителна информация.

По наше мнение, приложеният консолидиран финансов отчет представя достоверно, във всички съществени аспекти, консолидираното финансово състояние на Групата към 31 декември 2023 и нейните консолидирани финансови резултати от дейността и консолидираните парични потоци за годината, завършваща на тази дата, в съответствие с Международните стандарти за финансово отчитане („МСФО“), приети от Европейския съюз („ЕС“).

База за изразяване на мнение

Ние извършихме нашия одит в съответствие с Международните одиторски стандарти („МОС“). Нашите отговорности съгласно тези стандарти са описани допълнително в раздела от нашия доклад „Отговорности на одиторите за одита на консолидирания финансов отчет“. Ние сме независими от Групата в съответствие с Международния етичен кодекс на професионалните счетоводители (включително Международни стандарти за независимост) на Съвета за международни стандарти по етика за счетоводители („Кодекса на СМСЕС“), заедно с етичните изисквания на Закона за независимия финансов одит („ЗНФО“), приложими по отношение на нашия одит на консолидирания финансов отчет в България, като ние изпълнихме и нашите други етични отговорности в съответствие с изискванията на ЗНФО и Кодекса на СМСЕС. Ние считаме, че одиторските доказателства, получени от нас, са достатъчни и уместни, за да осигурят база за нашето мнение.

Ключови одиторски въпроси

Ключови одиторски въпроси са тези въпроси, които съгласно нашата професионална преценка са били с най-голяма значимост при одита на консолидирания финансов отчет за текущия период. Тези въпроси са разгледани като част от нашия одит на консолидирания финансов отчет като цяло и формирането на нашето мнение относно него, като ние не предоставяме отделно мнение относно тези въпроси.

Очаквани кредитни загуби на предоставени кредити и аванси на клиенти

Оценката на очакваните кредитни загуби от обезценка на предоставени кредити и аванси на клиенти изисква от ръководството на Групата да прилага значително ниво на преценка, особено по отношение на идентифицирането на обезценени вземания и количественото определяне на обезценките на кредити. За да определи сумата на обезценките за очаквани кредитни загуби, Групата прилага статистически модели и индивидуални анализи с входящи данни, получени от вътрешни и външни източници.

Както е оповестено в бел. 18 от приложения консолидиран финансов отчет, Групата е отчетала към 31 декември 2023 кредити и аванси на клиенти с брутна стойност 1,573,795 хил. лв. и очаквани кредитни загуби от обезценка и несъбираемост на кредити и аванси на клиенти в размер на 240,263 хил. лв.

При определяне на очакваните кредитни загуби на колективна основа ключовите предположения, преценки и параметри са свързани с разработване на количествени и качествени показатели за проследяване на значително увеличение на кредитния риск за разпределението на отделните кредитни експозиции на клиенти по фази (Фаза 1: Експозиции без значително увеличение на кредитния риск; Фаза 2: Експозиции със значително увеличение на кредитния риск, но без налични обективни доказателства за обезценка и Фаза 3: Експозиции с налични обективни доказателства за обезценка); за определянето на „вероятността от неизпълнение“ (PD), „загубата при неизпълнение“ (LGD) и „експозицията при неизпълнение“ (EAD), а също така и за включването на информация за бъдещо развитие на макро-икономически фактори предвид различни сценарии при определянето на приблизителните оценки на очакваните кредитни загуби.

Висока степен на несигурност е присъща за оценката на очакваните кредитни загуби за предоставени кредити и аванси на клиенти, оценявани на колективна основа и зависи от

Като част от нашите одиторски процедури ние получихме разбиране за процесите на определяне на очакваните кредитни загуби от предоставени кредити и аванси на клиенти, прилагани от Групата. Ние оценихме адекватността на политиките, процедурите и въведените контроли върху процеса, с цел да проектираме нашите по-нататъшни одиторски процедури по такъв начин, че да бъдем в състояние да адресираме рисковете от съществено неправилно отчитане, свързани с начислените очаквани кредитни загуби от предоставени кредити и аванси на клиенти.

Ние преценихме адекватността на методологията, използвана от Групата за идентифициране на загуби от обезценка и за изчисляване на обезценките на индивидуална и портфейлна основа.

Ние оценихме проектирането, въвеждането и оперативната ефективност на релевантните контроли, които ръководството е въвело в процеса на определяне на обезценките.

Нашите тестове бяха фокусирани върху контроли, свързани с:

- навременното идентифициране на значително увеличение на кредитния риск и правилната класификация на кредитите в съответните фази на обезценка,
- редовните процеси за преглед на кредитоспособността на клиентите,
- създаване и редовен преглед на списъци с експозиции под наблюдение,
- одобрение на изготвените от експерти оценки на обезпеченията,
- преглед и одобрение от ръководството на резултатите от изчислението на обезценките.

Също така, ние прегледахме качеството на историческите данни, използвани в изчислението на рисковите параметри, и преизчислихме обезценката на база на стойностите на рисковите параметри, получени в резултат от прилагането на моделите.

това доколко Групата разполага с достатъчна историческа информация за тестване на използваните допускания и калибриране на точността на параметрите PD и LGD в модела за обезценка.

Определянето на очакваните кредитни загуби на кредити и аванси, оценявани на индивидуална основа, е също свързано с прилагането на значителни преценки и предположения от ръководството, най-вече относно времето на разпределение и стойността на очакваните бъдещи парични потоци по експозицията, включително и тези от реализиране на обезпечението.

Текущата икономическа и геополитическа обстановка доведе до увеличаване на несигурността по отношение на икономическите перспективи и повиши сложността на оценката и мониторинга на финансовото състояние на клиентите, което изисква повишено ниво на преценка при изчисляване на обезценките на кредити и аванси.

Поради значимостта на оценката на предоставените кредити и аванси на клиенти за консолидирания финансов отчет, и поради факта, че допусканията за определяне на очакваните кредитни загуби по своята същност включват значителни преценки, ние определихме обезценката на кредити и аванси на клиенти за ключов одиторски въпрос.

Ние оценихме доколко използваните методи за определяне на обезценките са подходящи.

Ние извършихме детайлни процедури по същество върху рисково-базирана извадка от кредити с цел да проверим дали кредитите са правилно класифицирани и да идентифицираме дали съществуват индикатори за обезценка, които биха довели до необходимост от начисляване на допълнителни обезценки. Ние приложихме професионална преценка, за да оценим допусканията, използвани при определяне на обезценките и сравнихме нашите преценки с използваните от Групата. Ние анализирахме финансовото състояние на кредитополучателите и проверихме дали са налице нарушения на договорите и/или отклонения при спазване на договорните условия. Ние взехме предвид влиянието на текущите икономически условия, оценките на обезпеченията и други фактори, които могат да повлияят на събираемостта на кредитите. Ние оценихме адекватността на допусканията и преценките на Групата, свързани с текущата икономическа и геополитическа обстановка, върху оценката на очакваните кредитни загуби и всички аспекти на процеса по определянето им.

Ние включихме в одита експерти на одиторите в областите, изискващи специфична експертиза.

Ние извършихме оценка доколко оповестяванията в консолидирания финансов отчет на Групата, свързани с оценката на кредитите и аванси на клиенти, са пълни, подходящи и адекватни.

Ключов одиторски въпрос

Обезценка на договори за финансови гаранции, свързани с програмите за противодействие на последиците от пандемията от COVID-19

Банката-майка е издател на договори за финансова гаранция, които изискват Групата да направи определени плащания, за да възстанови на притежателя на гаранцията загубата, която е претърпял, в случай че даден длъжник не е направил плащане, когато е било дължимо, в съответствие с първоначалните или променени условия на дългов инструмент.

Към 31 декември 2023 Групата оценява договорите за финансови гаранции по стойността на коректива за загуби, определена в съответствие с МСФО 9.

Договорите за финансови гаранции, поети от Българска банка за развитие ЕАД съгласно програмите за противодействие на последиците от пандемията от COVID-19 представляват гаранции за кредитен риск, които се анализират и обезценяват съгласно разработен от Групата модел за обезценка, базиран на настоящата стойност на очакваните бъдещи парични потоци по програмите и отчитащ техните специфики.

Както е оповестено в бел. 32 в приложения консолидиран финансов отчет изчислените провизии към 31 декември 2023 по кредити на предприятия и по кредити на физически лица са общо 111,845 хил. лв.

Оценката на загубите от поети финансови гаранции изисква от ръководството на Групата да прилага значително ниво на преценка, особено по отношение на тяхното количествено определяне.

Поради значимостта на оценката на загубите от поетите финансови гаранции за консолидирания финансов отчет, и поради факта, че допусканията за определяне на очакваните кредитни загуби по своята същност включват значителни преценки, ние определихме очакваната кредитна загуба от поетите финансови гаранции за ключов одиторски въпрос.

Как този ключов одиторски въпрос беше адресиран при проведения от нас одит

Като част от нашите одиторски процедури ние получихме разбиране за процесите на определяне на очакваните кредитни загуби от договори за финансови гаранции, прилагани от Групата. Ние оценихме адекватността на политиките, процедурите и въведените контроли върху процеса, с цел да проектираме нашите по-нататъшни одиторски процедури по такъв начин, че да бъдем в състояние да адресираме рисковете от съществено неправилно отчитане, свързани с начислените очаквани кредитни загуби от договори за финансови гаранции.

Ние преценихме адекватността на методологията, използвана от Групата за идентифициране на загуби от обезценка и за изчисляване на очакваните кредитни загуби от договори за финансови гаранции.

Ние оценихме проектирането и въвеждането на релевантните контроли, които ръководството е въвело в процеса на определяне на обезценките от договори за финансови гаранции.

Също така, ние прегледахме качеството на данните, използвани в изчислението на очакваните кредитни загуби, и преизчислихме обезценката на база на параметрите, получени в резултат от прилагането на моделите.

Ние включихме в одита експерти на одиторите в областите, изискващи специфична експертиза.

Ние извършихме детайлни процедури по същество върху всички договори за финансови гаранции с цел да проверим дали те са правилно класифицирани и да идентифицираме дали съществуват индикатори за обезценка, които биха довели до необходимост от начисляване на допълнителни обезценки. Ние приложихме професионална преценка, за да оценим допусканията, използвани при определяне на обезценките и сравнихме нашите преценки с използваните от Групата. Ние взехме предвид влиянието на текущите икономически условия и други фактори, които могат да повлияят на очакваните кредитни загуби.

Ние извършихме оценка доколко оповестяванията в консолидирания финансов отчет на Групата, свързани с очакваните кредитни загуби от договори за финансови гаранции, са пълни, подходящи и адекватни.

Друга информация, различна от консолидирания финансов отчет и одиторския доклад върху него

Управителният съвет на Банката-майка („Ръководството“) носи отговорност за другата информация. Другата информация се състои от годишен консолидиран доклад за дейността и декларация за корпоративно управление на Групата, изготвени от ръководството съгласно Глава седма от Закона за счетоводството, но не включва консолидирания финансов отчет и нашия одиторски доклад върху него.

Нашето мнение относно консолидирания финансов отчет не обхваща другата информация и ние не изразяваме каквато и да е форма на заключение за сигурност относно нея, освен ако не е изрично посочено в доклада ни и до степента, до която е посочено.

Във връзка с нашия одит на консолидирания финансов отчет, нашата отговорност се състои в това да прочетем другата информация и по този начин да преценим дали тази друга информация е в съществено несъответствие с консолидирания финансов отчет или с нашите познания, придобити по време на одита, или по друг начин изглежда да съдържа съществено неправилно докладване.

В случай че на базата на работата, която сме извършили, ние достигнем до заключение, че е налице съществено неправилно докладване в тази друга информация, от нас се изисква да докладваме този факт.

Нямаме какво да докладваме в това отношение.

Отговорности на ръководството и лицата, натоварени с общо управление за консолидирания финансов отчет

Ръководството носи отговорност за изготвянето и достоверното представяне на този консолидиран финансов отчет в съответствие с МСФО, приети от ЕС, и за такава система за вътрешен контрол, каквато ръководството определя като необходима за осигуряване изготвянето на консолидирани финансови отчети, които не съдържат съществени неправилни отчитания, независимо дали длъжници се на измама или грешка.

При изготвяне на консолидирания финансов отчет ръководството носи отговорност за оценяване способността на Групата да продължи да функционира като действащо предприятие, оповестявайки, когато това е приложимо, въпроси, свързани с предположението за действащо предприятие и използвайки счетоводната база на основата на предположението за действащо предприятие, освен ако ръководството не възнамерява да ликвидира Групата или да преустанови дейността ѝ, или ако ръководството на практика няма друга алтернатива, освен да постъпи по този начин.

Надзорният съвет и Одитният комитет на Банката-майка („Лицата, натоварени с общо управление“), носят отговорност за осъществяването на надзор над процеса по финансово отчитане на Групата.

Отговорности на одиторите за одита на консолидирания финансов отчет

Нашите цели са да получим разумна степен на сигурност относно това дали консолидираният финансов отчет като цяло не съдържа съществени неправилни отчитания, независимо дали дължащи се на измама или грешка, и да издадем одиторски доклад, който да включва нашето одиторско мнение. Разумната степен на сигурност е висока степен на сигурност, но не е гаранция, че одит, извършен в съответствие с МОС, винаги ще разкрива съществено неправилно отчитане, когато такова съществува. Неправилни отчитания могат да възникнат в резултат на измама или грешка и се считат за съществени, ако би могло разумно да се очаква, че те, самостоятелно или като съвкупност, биха могли да окажат влияние върху икономическите решения на потребителите, вземани въз основа на този консолидиран финансов отчет.

Като част от одита в съответствие с МОС, ние използваме професионална преценка и запазваме професионален скептицизъм по време на целия одит. Ние също така:

- идентифицираме и оценяваме рисковете от съществени неправилни отчитания в консолидирания финансов отчет, независимо дали дължащи се на измама или грешка, разработваме и изпълняваме одиторски процедури в отговор на тези рискове и получаваме одиторски доказателства, които да са достатъчни и уместни, за да осигурят база за нашето мнение. Рискът да не бъде разкрито съществено неправилно отчитане, което е резултат от измама, е по-висок, отколкото риска от съществено неправилно отчитане, което е резултат от грешка, тъй като измамата може да включва тайно споразумяване, фалшифициране, преднамерени пропуски, изявления за въвеждане на одиторите в заблуждение, както и пренебрегване или заобикаляне на вътрешния контрол.
- получаваме разбиране за вътрешния контрол, имащ отношение към одита, за да разработим одиторски процедури, които да са подходящи при конкретните обстоятелства, но не с цел изразяване на мнение относно ефективността на вътрешния контрол на Групата.
- оценяваме уместността на използваните счетоводни политики и разумността на счетоводните приблизителни оценки и свързаните с тях оповестявания, направени от ръководството.
- достигаем до заключение относно уместността на използване от страна на ръководството на счетоводната база на основата на предположението за действащо предприятие и, на базата на получените одиторски доказателства, относно това дали е налице съществена несигурност, отнасяща се до събития или условия, които биха могли да породят значителни съмнения относно способността на Групата да продължи да функционира като действащо предприятие. Ако ние достигнем до заключение, че е налице съществена несигурност, от нас се изисква да привлечем внимание в одиторския си доклад към свързаните с тази несигурност оповестявания в консолидирания финансов отчет или в случай че тези оповестявания са неадекватни, да модифицираме мнението си. Нашите заключения се основават на одиторските доказателства, получени до датата на одиторския ни доклад. Бъдещи събития или условия обаче могат да станат причина Групата да преустанови функционирането си като действащо предприятие.
- оценяваме цялостното представяне, структура и съдържание на консолидирания финансов отчет, включително оповестяванията, и дали консолидираният финансов отчет представя основополагащите за него сделки и събития по начин, който постига достоверно представяне.
- получаваме достатъчни и уместни одиторски доказателства относно финансовата информация на предприятията или стопанските дейности в рамките на Групата, за да изразим мнение относно консолидирания финансов отчет.
- ние носим отговорност за инструктирането, надзора и изпълнението на одита на Групата. Ние носим изключителната отговорност за нашето одиторско мнение.

Ние комуникираме с лицата, натоварени с общо управление, наред с останалите въпроси, планирания обхват и време на изпълнение на одита и съществените констатации от одита, включително съществени недостатъци във вътрешния контрол, които идентифицираме по време на извършвания от нас одит.

Сред въпросите, комуникирани с лицата, натоварени с общо управление, ние определяме тези въпроси, които са били с най-голяма значимост при одита на консолидирания финансов отчет за текущия период и които следователно са ключови одиторски въпроси. Ние описваме тези въпроси в нашия одиторски доклад, освен в случаите, в които закон или нормативна уредба възпрепятства публичното оповестяване на информация за този въпрос или когато, в изключително редки случаи, ние решим, че даден въпрос не следва да бъде комуникиран в нашия доклад, тъй като би могло разумно да се очаква, че неблагоприятните последици от това действие биха надвишили ползите от гледна точка на обществения интерес от тази комуникация.

Ние сме солидарно отговорни за изпълнението на нашия одит и за изразеното от нас одиторско мнение, съгласно изискванията на ЗНФО, приложим в България. При поемане и изпълнение на ангажимента за съвместен одит, във връзка с който докладваме, ние сме се ръководили и от Насоките за изпълнение на съвместен одит, издадени на 13 юни 2017 от Института на дипломираните експерт-счетоводители в България и от Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори в България.

ДОКЛАД ВЪВ ВРЪЗКА С ДРУГИ ЗАКОНОВИ И РЕГУЛАТОРНИ ИЗИСКВАНИЯ

Допълнителни въпроси, които поставя за докладване Законът за счетоводството

В допълнение на нашите отговорности и докладване съгласно МОС, описани по-горе в раздела „Друга информация, различна от консолидирания финансов отчет и одиторския доклад върху него“ по отношение на годишния консолидиран доклад за дейността и декларацията за корпоративно управление на Групата, ние изпълнихме и процедурите, добавени към изискваните по МОС, съгласно „Указания относно нови разширени одиторски доклади и комуникация от страна на одитора“ на професионалната организация на регистрираните одитори в България – Институт на дипломираните експерт-счетоводители („ИДЕС“). Тези процедури касаят проверки за наличието, както и проверки на формата и съдържанието на тази друга информация с цел да ни подпомогнат във формиране на становище относно това дали другата информация включва оповестяванията и докладванията, предвидени в приложимите в България, Глава седма от Закона за счетоводството и чл. 100н, ал. 8, където е приложимо, от Закона за публичното предлагане на ценни книжа.

Становище във връзка с чл. 37, ал. 6 от Закона за счетоводството

На базата на извършените процедури, нашето становище е, че:

- Информацията, включена в годишния консолидиран доклад за дейността за финансовата година, за която е изготвен консолидираният финансов отчет, съответства на консолидирания финансов отчет.
- Годишният консолидиран доклад за дейността е изготвен в съответствие с изискванията на Глава седма от Закона за счетоводството.
- В декларацията за корпоративно управление на Групата за финансовата година, за която е изготвен консолидираният финансов отчет, е представена изискваната съгласно Глава седма от Закона за счетоводството и чл. 100н, ал. 8, където е приложимо, от Закона за публичното предлагане на ценни книжа информация.

Докладване съгласно чл. 10 от Регламент (ЕС) № 537/2014 във връзка с изискванията на чл. 59 от Закона за независимия финансов одит

Съгласно изискванията на Закона за независимия финансов одит във връзка с чл. 10 от Регламент (ЕС) № 537/2014, ние докладваме допълнително и изложената по-долу информация.

- Делойт Одит ООД и Грант Торнтон ООД са назначени за задължителни одитори на консолидирания финансов отчет за годината, завършваща на 31 декември 2023 на Групата от едноличния собственик на капитала, с решение от 15 декември 2023, за период от една година.

- Одитът на консолидирания финансов отчет за годината, завършваща на 31 декември 2023 на Групата представлява пети пълен непрекъснат ангажимент за задължителен одит на тази група, извършен от Делойт Одит ООД и пети пълен непрекъснат ангажимент за задължителен одит на тази група, извършен от Грант Торнтон ООД.
- Потвърждаваме, че изразеното от нас одиторско мнение е в съответствие с допълнителния доклад, представен на одитния комитет на Групата, съгласно изискванията на чл. 60 от Закона за независимия финансов одит.
- Потвърждаваме, че не сме предоставяли посочените в чл. 64 от Закона за независимия финансов одит забранени услуги извън одита.
- Потвърждаваме, че при извършването на одита сме запазили своята независимост спрямо Групата.
- За периода, за който се отнася извършеният от нас задължителен одит, освен одита, Делойт Одит ООД (дружество – част от мрежата на Делойт) самостоятелно е предоставило следните услуги на Банката-майка, които не са посочени в годишния консолидиран доклад за дейността или консолидирания финансов отчет на Групата:
  - Услуги по изразяване на сигурност, различни от одит и преглед на историческа информация съгласно Международен стандарт за ангажименти за изразяване на сигурност 3000 (Преработен) относно изразяване на мнение относно съответствието с изискванията на Европейския Съюз за следните стълбове: системата за вътрешен контрол; счетоводната система; независим външен одит; обществени поръчки; финансови инструменти; изключване от достъп до финансиране; публикуване на информация за получателите; защита на личните данни. Периодът, обхванат от оценката, е 1 юни 2019 – 30 май 2020.
- За периода, за който се отнася извършеният от нас задължителен съвместен одит, освен одита, Делойт Одит ООД и Грант Торнтон ООД съвместно са предоставили следните услуги на Банката-майка, които не са посочени в годишния консолидиран доклад за дейността или консолидирания финансов отчет на Групата:
  - Професионални услуги относно приложението в Банката-майка на Наредба 10 на Българска народна банка за периода 1 януари – 31 декември 2023, в съответствие с изискванията на Закона за кредитните институции.

Делойт Одит ООД

Делойт Одит ООД

Росица Ботева

Управител

Регистриран одитор, отговорен за одита

ул. Михаил Тенев 4
1784 София, България

Грант Торнтон ООД

Силвия Динова

Регистриран одитор, отговорен за одита

Марий Апостолов
Управител

бул. Черни връх 26
1421 София, България

8 август 2024

ГРУПА БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ
 КОНСОЛИДИРАН ОТЧЕТ ЗА ФИНАНСОВОТО СЪСТОЯНИЕ
 КЪМ 31 ДЕКЕМВРИ 2023 г.

Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

	Бележка	Към 31.12.2023	Към 31.12.2022
Активи			
Парични средства в каса и по разплащателни сметки в Централни банки	16	128,665	527,924
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност - Вземания от банки	17	513,980	139,420
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност - Предоставени кредити и аванси на клиенти	18	1,333,532	1,449,701
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност - Вземания от Републиканския Бюджет	19	14,262	23,537
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност - Ценни книжа	20	11,671	11,771
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход - дългови инструменти	21	439,431	538,535
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход - капиталови инструменти	21	140,330	100,218
Нетна инвестиция във финансов лизинг	22	75,360	70,866
Активи, държани за продажба	26	49	2,569
Активи, придобити от обезпечения	27	38,726	37,434
Инвестиционни имоти	25	4,908	7,759
Имоти, машини и съоръжения, нематериални активи	24	50,152	70,775
Активи с право на ползване	23	180	39
Текущи данъчни вземания	27	667	827
Активи по отсрочени данъци	14	8,094	12,407
Търговска репутация	40	1,254	23,745
Други активи	27	9,600	13,026
Общо активи		2,770,861	3,030,553
Пасиви			
Привлечени средства от международни институции	30	581,931	779,497
Депозити от други клиенти, различни от кредитни институции	29	539,591	857,895
Депозити от кредитни институции	28	209,904	3,130
Задължения по лизинг	33	215	90
Други привлечени средства	31	83,022	82,938
Провизии	32	125,699	141,256
Пасиви по отсрочени данъци	14	1,993	4
Други пасиви	34	9,136	11,641
Общо пасиви		1,551,491	1,876,451
Собствен капитал			
Акционерен капитал	35	1,135,500	1,441,774
Текуща печалба		28,946	26,714
Натрупана загуба		(194,863)	(222,007)
Преоценъчен резерв по финансови активи, оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	36	(68,631)	(106,953)
Резерви	36	318,418	14,574
Общо собствен капитал		1,219,370	1,154,102
Общо пасиви и собствен капитал		2,770,861	3,030,553

Приложените бележки от 1 до 41 са неделима част от този консолидиран финансов отчет. Консолидираният финансов отчет е приет от Управителния съвет на Българска банка за развитие ЕАД на 1.8.2024 г.

Илия Караниколов
Изпълнителен директор

Цанко Арабаджиев
Изпълнителен директор

Теодора Пешева
Член на УС
Пълномощник

Димитър Митев
Началник управление
„Финанси“

Иван Личев
Главен счетоводител
Съставител

Върху този консолидиран финансов отчет е издаден одиторски доклад на Делойт Оудит ООД, одиторско дружество

Росица Ботева

Управител
Регистриран одитор, отговорен за одита

08.08.2024
Грант Торнтон ООД, одиторско дружество

Силвия Динова, Регистриран одитор,
отговорен за одита

Марий Апостолов, Управител

Стр. 1

ГРУПА БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ
 КОНСОЛИДИРАН ОТЧЕТ ЗА ВСЕОБХВАТНИЯ ДОХОД
 ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧВАЩА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2023 г.
 Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

	Бележка	2023	2022
Приходи от лихви	6	124,286	82,351
Разходи за лихви	6	(50,618)	(18,869)
Нетен доход от лихви		73,668	63,482
Приходи от такси и комисиони	7	7,833	6,715
Разходи за такси и комисиони	7	(2,906)	(3,710)
Нетен доход от такси и комисиони		4,927	3,005
Нетен доход от операции в чуждестранна валута	8	257	524
Нетна загуба от финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	9	(11)	(851)
Други приходи от дейността	10	32,031	6,228
Други разходи за дейността	11	(24,938)	(4,136)
Оперативна печалба преди обезценки, провизии, разходи за персонал, административни разходи и амортизации		85,934	68,252
Нетни разходи за обезценки на финансови инструменти	12А	(21,776)	(1,634)
Нетни (разходи за)/реинтегрирани обезценки на нефинансови активи	12Б	408	(5,431)
Оперативна печалба преди разходи за персонал, административни разходи и амортизации		64,566	61,187
Разходи за персонал	13А	(21,775)	(20,756)
Общи и административни разходи	13Б	(9,835)	(10,281)
Разходи за амортизации	23, 24	(3,784)	(3,465)
Печалба преди данъци		29,172	26,685
(Разход за)/приход от данък върху печалбата	14	(226)	29
Нетна печалба за годината		28,946	26,714
Дял от нетната печалба за акционера на Банката-майка		28,946	26,714
Друг всеобхватен доход			
<i>Статии, които не се рекласифицират към печалбата или загубата:</i>			
Актьорски (загуби)/печалби по планове с дефинирани доходи, нетно от данъци	34	(12)	172
Нетна промяна в справедливата стойност на финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	15	24,449	11,062
<i>Статии, които впоследствие се рекласифицират в печалбата или загубата:</i>			
Нетна промяна в справедливата стойност на финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	15	14,313	(39,544)
Общо друг всеобхватен доход за годината, нетно от данъци		38,750	(28,310)
Общо всеобхватен доход за годината		67,696	(1,596)
Дял от общия всеобхватен доход за акционера на Банката-майка		67,696	(1,596)

Приложените бележки от 1 до 41 са неделима част от този консолидиран финансов отчет. Консолидираният финансов отчет е приет от Управителния съвет на Българска банка за развитие ЕАД на 1.8.2024 г.

Илия Караниколов
Изпълнителен директор

Цанко Арабаджиев
Изпълнителен директор

Теодора Пешева
Член на УС
Пълномощник

Димитър Митев
Началник управление
„Финанси“

Иван Личев
Главен счетоводител
Съставител

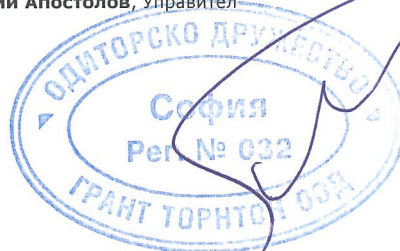
Върху този консолидиран финансов отчет е издаден одиторски доклад на 08.08.2024
Делойт Одит ООД, одиторско дружество

Грант Торнтон ООД, одиторско дружество

Росица Ботева
Управител
Регистриран одитор, отговорен за одита

Силвия Динова, Регистриран одитор, отговорен за одита

Марий Апостолов, Управител

**ГРУПА БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ
 КОНСОЛИДИРАН ОТЧЕТ ЗА ПРОМЕНИТЕ В СОБСТВЕНИЯ КАПИТАЛ
 ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧВАЩА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2023 Г.
 Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго**

	Акционерен капитал	Законови резерви	Допълнителни резерви	Преоценъчен резерв по финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	Натрупана загуба	Общо
Към 1 януари 2022 г.	1,441,774	87,185	83,521	(78,471)	(388,300)	1,145,709
Всеобхватен доход за годината						
Печалба	-	-	-	-	26,714	26,714
Друг всеобхватен доход	-	-	172	(28,482)	-	(28,310)
Общо всеобхватен доход			172	(28,482)	26,714	(1,596)
Други движения в собствения капитал	-	(74,939)	(81,365)	-	166,293	9,989
Общо сделки с акционерите		(74,939)	(81,365)		166,293	9,989
Към 31 декември 2022 г.	1,441,774	12,246	2,328	(106,953)	(195,293)	1,154,102
Всеобхватен доход за годината						
Печалба	-	-	-	-	28,946	28,946
Друг всеобхватен доход	-	-	(12)	38,762	-	38,750
Общо всеобхватен доход			(12)	38,762	28,946	67,696
Намаляване на капитала	(306,274)	-	307,415	-	(1,141)	-
Покриване на загуби с резерви	-	(549)	(1,192)	-	1,741	-
Други движения в собствения капитал	-	-	(1,818)	(440)	(170)	(2,428)
Общо сделки с акционерите		(549)	304,405	(440)	430	(2,428)
Към 31 декември 2023 г.	1,135,500	11,697	306,721	(68,631)	(165,917)	1,219,370

През 2023 г. и 2022 г. Групата не е разпределила дивидент към акционерите

Приложените бележки от 1 до 41 са неделима част от този консолидиран финансов отчет. Консолидираният финансов отчет е приет от Управителния съвет на Българска банка за развитие ЕАД на 1.8.2024 г.

Илия Караджиков
Изпълнителен директор

Цанко Арабаджиев
Изпълнителен директор

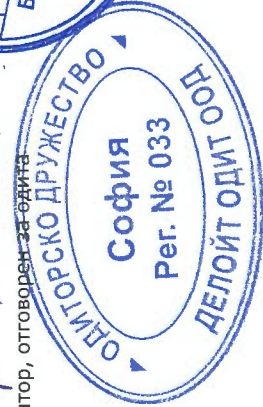
Теодора Пешева
член на УС
Пълномощник

Димитър Митев
Началник управление „Финанси“
Иван Личев
Главен счетоводител
Съставител

Върху този консолидиран финансов отчет е издаден одиторски доклад на 08.08.2024
 Делойт Оudit ООД, одиторско дружество
 Грант Торнтон ООД, одиторско дружество

Росица Ботева
Управител
Регистриран одитор, отговорен за одита

Силвия Динова, Регистриран одитор, отговорен за одита
Марий Апостолов, Управител

ГРУПА БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ
 КОНСОЛИДИРАН ОТЧЕТ ЗА ПАРИЧНИТЕ ПОТОЦИ
 ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧВАЩА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2023 г.
 Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

	Бележка	2023	2022
Парични потоци от оперативна дейност			
Печалба за годината, преди данъци		29,172	26,685
Корекции за:			
Приходи от дивиденди	10	(73)	(127)
Разходи за обезценки на кредити	12	23,402	45,708
Приходи от провизии по гаранции и неусвоени кредитни ангажименти (Приходи от)/Разходи за обезценки по портфейлни гаранции	12	(4,544)	(46,330)
(Приходи от)/Разходи за обезценка на вземания по платени гаранции	12	2,510	(225)
Загуби /(Печалби) от обезценки и изменения в справедливата стойност на финансови активи – ценни книжа, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	12	937	(227)
Загуби /(Печалби) от обезценки и изменения в справедливата стойност на финансови активи – ценни книжа, отчитани по амортизирана стойност	12	(706)	2,860
(Приходи от)/Разходи за обезценка по финансов лизинг	12, 22	(129)	61
Приходи от обезценки на дялове в дъщерни дружества	12	306	(203)
Загуба/(Печалба) от преоценка на инвестиционни имоти	12	-	(13)
Загуби от обезценки на други активи	10	16	(869)
Печалба от продажба на имоти, придобити от обезпечение	12	448	277
Нетна загуба от преоценка на валутни активи и пасиви	8	(3,116)	(817)
Разходи за амортизации	24	3	22
Балансова стойност на отписани активи		3,784	3,465
Други изменения		21,136	310
		235	21
		73,381	30,598
Изменение на:			
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Вземания от банки		48,370	243,576
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Предоставени кредити и аванси на клиенти		94,987	34,736
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Вземания от Републиканския бюджет		9,167	(4,742)
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход – дългови и капиталови ценни книжа		135,118	48,097
Нетна инвестиция във финансов лизинг		(4,986)	(13,680)
Активи, държани за продажба		(1,654)	(4,333)
Депозити от кредитни институции		207,277	1,057
Депозити от други клиенти, различни от кредитни институции		(343,901)	112,395
Финансови пасиви, отчитани по амортизирана стойност		-	(13)
Провизии		(9,488)	1,180
Други активи		1,385	(3,880)
Други пасиви		84	875
Платени данъци върху печалбата		(57)	(48)
Нетен паричен поток от оперативна дейност		209,683	445,818
Инвестиционна дейност			
Парични плащания за придобиване на материални/нематериални активи		(1,265)	(1,110)
Парични постъпления от продажба на материални/нематериални активи		3,865	3,981
Постъпления от продажба на инвестиционни имоти		4,570	-
Покупка на ценни книжа, отчитани по амортизирана стойност		(23)	(11)
Изменение на ценни книжа, отчитани по справедлива стойност в друг всеобхватен доход		(29,765)	13,278
Изменение на капиталови инструменти, отчитани по справедлива стойност в друг всеобхватен доход		-	1,528
Постъпления от продажба на инвестиции в капиталови инструменти		-	3,764
Инвестиции в капиталови инструменти		(2,063)	(13,691)
Нетен паричен поток от/(използван в) инвестиционна дейност		(24,681)	7,739

ГРУПА БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ
 КОНСОЛИДИРАН ОТЧЕТ ЗА ПАРИЧНИТЕ ПОТОЦИ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)
 ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧВАЩА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2023 Г.
 Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

	Бележка	2023	2022
Финансова дейност			
Платени суми по други привлечени средства		(3,470)	(570)
Получени суми по други привлечени средства		3,576	713
Платени суми по привлечени средства от международни институции		(197,566)	(331,243)
Получени/(Платени) суми по лизинг		(2)	16
Други движения в собствения капитал и неразпределената печалба		(13)	(1)
Нетен паричен поток, използван във финансова дейност		(197,475)	(331,085)
Нетно (намаление)/увеличение на паричните средства и паричните еквиваленти		(12,473)	122,472
Парични средства и парични еквиваленти в началото на годината	38	609,344	485,892
Придобити през годината вследствие на бизнес комбинация	40	-	980
Парични средства и парични еквиваленти в края на годината	38	596,871	609,344

Оперативни парични потоци, свързани с лихви

Постъпления от лихви

78,798

78,215

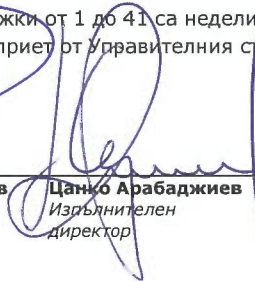
Платени лихви

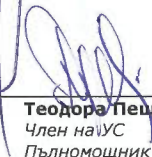
(18,375)

(17,355)

Приложените бележки от 1 до 41 са неделима част от този консолидиран финансов отчет. Консолидираният финансов отчет е приет от Управителния съвет на Българска банка за развитие ЕАД на 1.8.2024 г.

Илия Караниколов
 Изпълнителен директор

Цанко Арабаджиев
 Изпълнителен директор

Теодора Пешева
 Член на УС
 Пълномощник

Димитър Митев
 Началник управление
 „Финанси“

Иван Личев
 Главен счетоводител
 Съставител

Върху този консолидиран финансов отчет е издаден одиторски доклад на **08.08.2024**

Делойт Одит ООД, одиторско дружество

Грант Торнтон ООД, одиторско дружество

Росица Ботева
 Управител

Регистриран одитор, отговорен за одита

Силвия Динова, Регистриран одитор, отговорен за одита

Марий Апостолов, Управител

1. ОРГАНИЗАЦИЯ И ОПЕРАТИВНА ПОЛИТИКА

Настоящият консолидиран финансов отчет на Групата Българска банка за развитие ЕАД („Групата“) за годината, приключваща на 31 декември 2023 г., е одобрен за издаване съгласно решение на Управителния съвет на Българска банка за развитие ЕАД („ББР“, „Банката“, „Дружеството-майка“, „Банката-майка“) от 1.8.2024 г.

Българска банка за развитие ЕАД е еднолично акционерно дружество, регистрирано в Търговския регистър с ЕИК 121856059, със седалище гр. София, област София-град, България и адрес на управление ул. Дякон Игнатий № 1. Финансовата година на Банката приключва на 31 декември.

Група Българска банка за развитие ЕАД

Група Българска банка за развитие ЕАД включва Банката-майка – Българска банка за развитие ЕАД и нейните дъщерни дружества – Национален гаранционен фонд ЕАД („НГФ“, „Фондът“), ББР Микрофинансиране ЕАД (с предишно наименование Микрофинансираща институция ДЖОБС ЕАД („МФИ“)), Фонд за капиталови инвестиции АД („ФКИ“), ББР Лизинг ЕАД („ББР Лизинг“), ББР Факторинг ЕАД („ББР Факторинг“) и ТЦ Марица ЕООД (ТЦМ)¹.

Към 31.12.2023 г., в Групата на ББР списъчният състав на служителите е 248 (към 31.12.2022 г. – 276 служители).

¹ ТЦ Марица ЕООД не е част от процеса на стратегическо планиране на Групата на ББР.

1. ОРГАНИЗАЦИЯ И ОПЕРАТИВНА ПОЛИТИКА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Българска банка за развитие ЕАД

Българска банка за развитие ЕАД е създадена на 11.03.1999 г. като акционерно дружество в България под наименованието "Насърчителна банка" АД.

На 23.04.2008 г. е приет Закон за Българската банка за развитие (ДВ бр.43/29.04.2008 г.). С него е уредена структурата и обхвата на дейността на Банката, включително и на предвидените за учредяване нейни дъщерни дружества. По силата на този закон функциите, всички права и задължения са приложени към Насърчителна банка АД. Съгласно изискване на закона е проведено Общо събрание на акционерите ѝ (26.06.2008 г.), на което е променено наименованието ѝ на "Българска банка за развитие" и уставът ѝ е приведен, в съответствие с новите законови изисквания към Банката.

Банката притежава лиценз за банкова дейност, издаден от Българска народна банка (БНБ) на 25.02.1999 г. и с последна актуализация от 16.11.2009 г. Банката може да осъществява всички банкови операции, разрешени от българското законодателство. Банката също така е лицензиран инвестиционен посредник.

Банката е била създадена със специална цел – да подкрепя изпълнението на икономическата политика на държавата по отношение на финансиране развитието на бизнеса на малките и средни предприятия (МСП), включително за подкрепяне на техните възможности и инициативи за осъществяване на инвестиции и износ. С приемането на Закона за Българската банка за развитие през 2008 г. тази цел е допълнително доразвита в заложените по закон цели, принципи и обхват на дейност на Банката.

В Закона за Българската банка за развитие (2008 г.) е предвидено учредяването на две дъщерни акционерни дружества на Банката – Фонд за капиталови инвестиции АД и Национален гаранционен фонд ЕАД.

Кредитната дейност на Банката е ориентирана към:

- пред-експортно и експортно кредитиране на малки и средни предприятия;
- кредитиране чрез банки-посредници или пряко на други видове дейности на малки и средни предприятия;
- рефинансиране на банки, кредитиращи малки и средни предприятия;
- финансиране на инвестиции извън страната на малки и средни предприятия;
- участие в публични и публично-частни проекти или партньорства със стратегическо, национално и/или регионално значение;
- прилагане на публичните политики за икономическото развитие и растеж на страната;
- прилагане на инструменти за финансиране на публични инвестиции и проекти, които са приоритетни за икономиката на страната;

1. ОРГАНИЗАЦИЯ И ОПЕРАТИВНА ПОЛИТИКА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Българска банка за развитие ЕАД (продължение)

- привличане на средства и предоставяне на финансиране с цел намаляване на регионалните дисбаланси в страната..

Основните цели на Банката са:

- подобряване, стимулиране и развитие на общия икономически, експортен и технологичен потенциал на малките и средни предприятия чрез улесняване на достъпа им до финансиране;
- привличане и управление на средносрочни и дългосрочни местни и чуждестранни ресурси, необходими за реализиране на икономическото развитие на страната;
- прилагане на схеми и инструменти за финансиране на публични инвестиции и проекти, които са приоритетни за икономиката на страната;
- привличане на средства и управление на проекти от международни финансови и други институции;
- привличане на средства и предоставяне на финансиране с цел намаляване на регионалните дисбаланси в страната;
- финансиране на проекти на местни компании, създаващи експорт, иновации, висока заетост и/или добавена стойност;
- финансиране на приоритетни сектори от икономиката, съгласно приетата правителствена политика за икономическо развитие;
- финансиране на дружества, осъществяващи дейност в приоритетни сектори от икономиката, съгласно приетата правителствена политика за икономическо развитие, както и на такива реализиращи стратегически проекти и/или проекти от национално и/или регионално значение.

Българска банка за развитие ЕАД има двустепенна структура на управление, която се състои от Надзорен съвет (НС) и Управителен съвет (УС). Надзорният съвет и Одитният Комитет представляват лицата, натоварени с общо управление.

Надзорен съвет

Към 31 декември 2023 г. и към датата на одобрение на настоящия консолидиран отчет, Надзорният съвет на ББР (НС) има следния състав: Росен Андреев Карадимов – председател на НС и член на НС, и Деляна Валериева Иванова – заместник-председател и член на НС; Стамен Стаменов Янев – член на НС.

Управителен съвет

Към 31.12.2023 г. Управителният съвет на ББР (УС) има следния състав: Илия Запрянов Караниколов – член на УС и изпълнителен директор, Цанко Руменов Арабаджиев – член на УС и изпълнителен директор и Иван Валентинов Церовски – член на УС и изпълнителен директор.

1. ОРГАНИЗАЦИЯ И ОПЕРАТИВНА ПОЛИТИКА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Българска банка за развитие ЕАД (продължение)

Към датата на одобрение на този консолидиран отчет Управителният съвет на ББР има следния състав: Илия Запрянов Караниколов – член на УС и изпълнителен директор, Цанко Руменов Арабаджиев – член на УС и изпълнителен директор и Теодора Петрова Пешева – член на УС.

Промени в Управителния съвет на Българска банка за развитие ЕАД през 2023 г. и 2024 г.

С решение на Надзорния съвет по Протокол № 2 от 12.01.2023 г. за нови членове на Управителния съвет на ББР са избрани Илия Запрянов Караниколов и Иван Валентинов Церовски. Това обстоятелство е вписано в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 20.01.2023 г. С решение на Управителния съвет по Протокол № 5/13.01.2023 г. г-н Илия Запрянов Караниколов и г-н Иван Валентинов Церовски са овластени да представляват и управляват Банката като изпълнителни директори. Това обстоятелство е вписано в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 20.01.2023 г. Г-н Илия Запрянов Караниколов е избран за председател на Управителния съвет.

С решение на Надзорния съвет по Протокол № 9 от 08.02.2023 г., е освободен Крум Георгиев Георгиев като член на Управителния съвет на ББР. Това обстоятелство е вписано в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 14.02.2023 г.

С решение на Надзорния съвет по Протокол № 14 от 09.03.2023 г. е освободена г-жа Марияна Димитрова Петкова като член на Управителния съвет на ББР и изпълнителен директор. Решението е вписано в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 16.03.2023 г.

С решение на Надзорния съвет по Протокол № 11 от 19.03.2024 г. за нов член на Управителния съвет на ББР е избрана Теодора Петрова Пешева. Това обстоятелство е вписано в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 25.03.2024 г.

С решение на Надзорния съвет по Протокол № 22 от 28.05.2024 г. е освободен г-н Иван Валентинов Церовски като член на Управителния съвет на ББР и изпълнителен директор. Решението е вписано в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 10.06.2024 г.

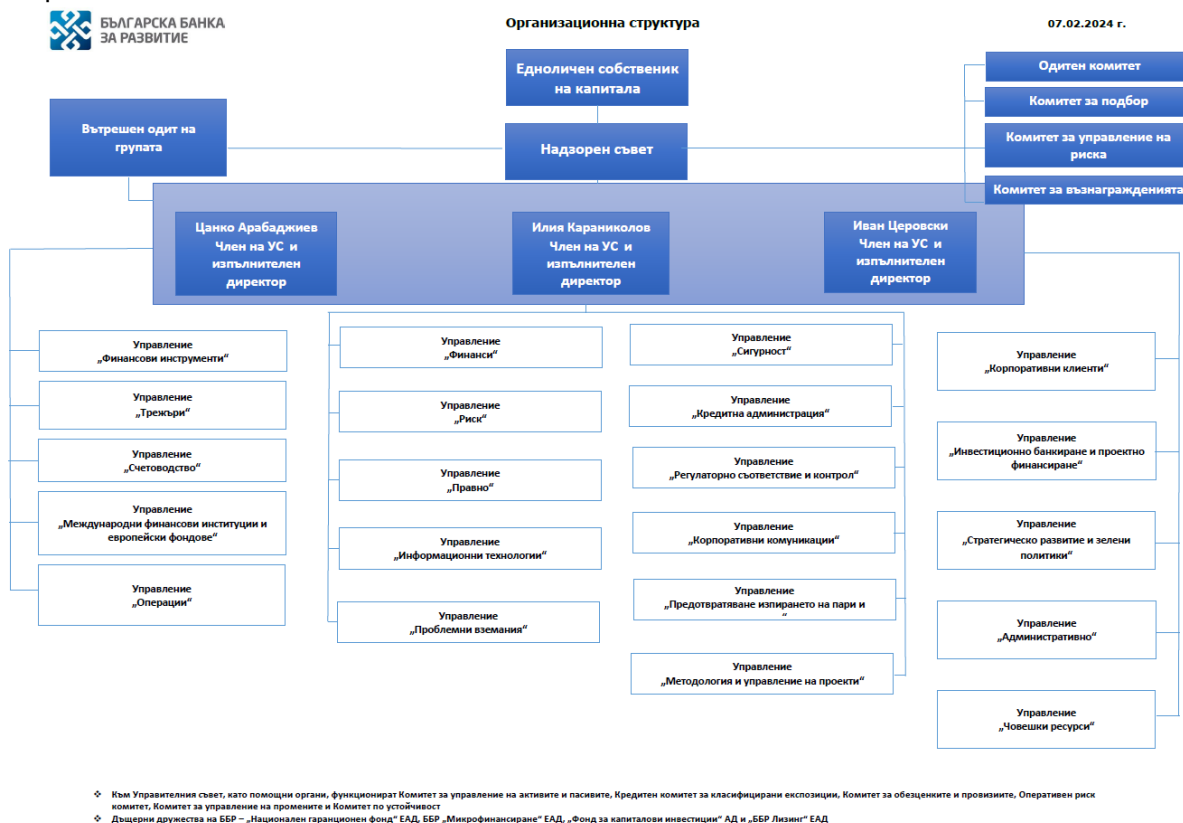
Банката се представлява съвместно от всеки двама от тримата изпълнителни директори, или от един директор и един прокурист (ако има назначен такъв).

1. ОРГАНИЗАЦИЯ И ОПЕРАТИВНА ПОЛИТИКА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Българска банка за развитие ЕАД (продължение)

Промяна в структурата на Банката

Действащата към 31.12.2023 г. организационна структура е представена в следната диаграма:

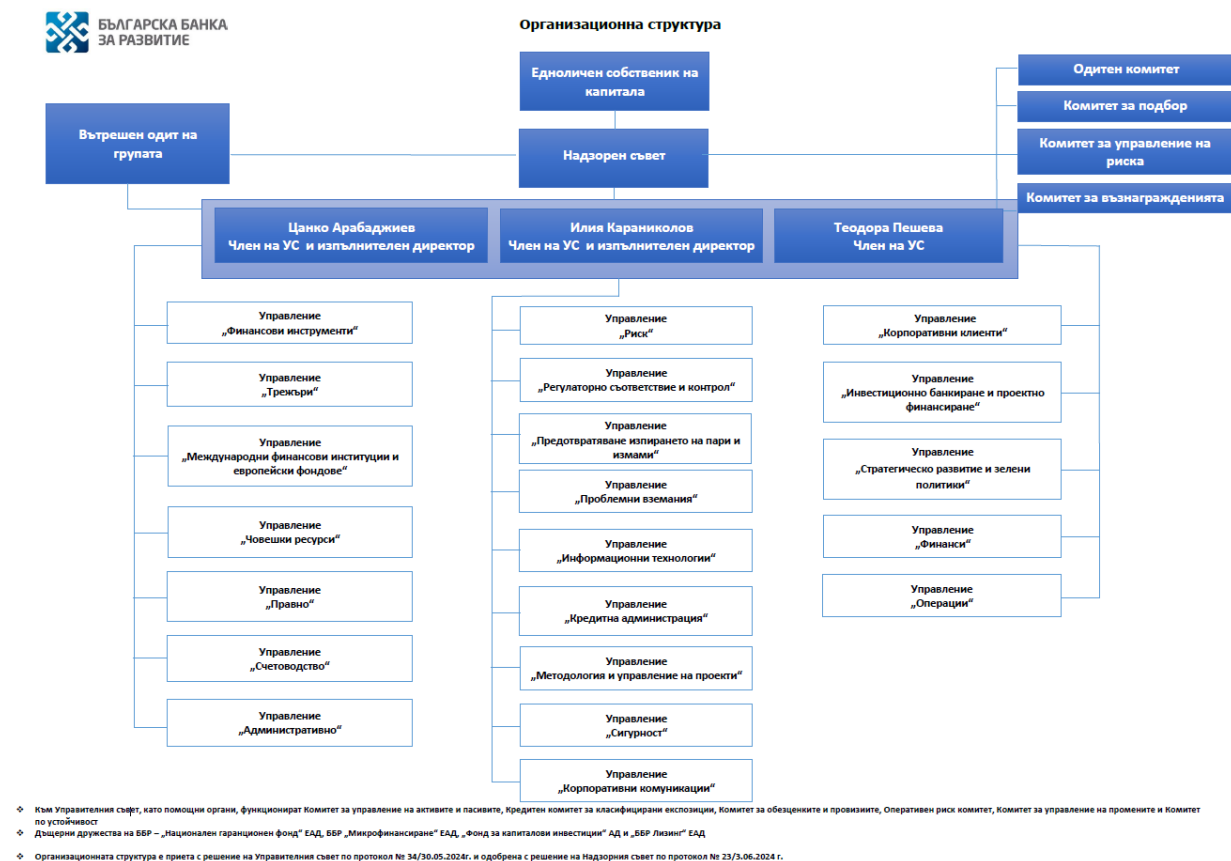

След персоналните и организационни промени от януари-юни 2024 г., описани по-горе, организационната структура на Банката към датата на издаване на този отчет е представена в диаграмата на следващата страница.

1. ОРГАНИЗАЦИЯ И ОПЕРАТИВНА ПОЛИТИКА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Българска банка за развитие ЕАД (продължение)

Промяна в структурата на Банката (продължение)

Към 31.12.2023 г., в Банката работят 201 служители (към 31.12.2022 г.: 233).

Към 31.12.2023 г., Българска банка за развитие ЕАД няма открити клонове.

Одитен комитет на Българска банка за развитие ЕАД през 2023 и 2024 г.

През 2023 г. и до датата на одобрение на този консолидиран отчет няма промени в одитния комитет, който е в състав Светлана Куртева, Светлодара Петрова и Деляна Иванова.

1. ОРГАНИЗАЦИЯ И ОПЕРАТИВНА ПОЛИТИКА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Българска банка за развитие ЕАД (продължение)

Кредитен рейтинг

На 7 август 2023 г. Международната рейтингова агенция „Fitch Ratings“ потвърди рейтинга на „Българска банка за развитие“ ЕАД – BBB, с положителна перспектива. Рейтингът на Банката е равен на държавния и практически е най-високият възможен кредитен рейтинг за ББР.

Оценката се базира на добрата капиталова позиция на ББР, високата вероятност и наличието на фискално пространство за подкрепа от страна на собственика – българската държава, стабилното финансиране от международни финансови институции, депозити от държавата, държавни структури и предприятия, както и поддържаната висока ликвидност.

Промени, свързани с капитала и устава на Българска банка за развитие ЕАД

С решение от 21.07.2022 г. министърът на иновациите и растежа, като едноличен собственик на капитала на „Българска банка за развитие“ ЕАД, взе решение за намаляване на капитала на Банката от 1,441,773,500 лв. на 1,135,500,000 лв. чрез придобиване и обезсилване на 3,062,735 броя собствени обикновени поименни безналични акции с право на глас с номинална стойност 100 лв. всяка от тях, както и решение за промяна на устава на Банката във връзка с намаляването на капитала.

С решения от 18 май 2023 г. Българска народна банка разреши намаляването на капитала на „Българска банка за развитие“ ЕАД и одобри промените в устава ѝ, направени с решението на министъра на иновациите и растежа от 21.07.2022 г. Решенията за намаляване на капитала и за промяна в устава са вписани по партидата на Банката в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 30.05.2023 г. Промяната не влияе върху стойността на нетните активи на Банката към 31.12.2023 г. или към следващи периоди, както и върху стойността на регулаторно признатия капитал.

С решения на министъра на иновациите и растежа от 7 юни 2024 г. и от 18 юни 2024 г. са приети изменения в Устава на „Българска банка за развитие“ ЕАД, които са одобрени от Българска народна банка, вписани са в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел и са в сила от 12.07.2024 г. Промените в Устава са в съответствие с одобрената от Министерския съвет Стратегия за дейността на „Българска банка за развитие“ ЕАД за периода 2024 – 2026 г.

Дъщерни дружества

В Закона за Българската банка за развитие (2008 г.) е предвидено учредяването на две дъщерни акционерни дружества на Банката – Национален гаранционен фонд ЕАД и Фонд за капиталови инвестиции АД.

Национален гаранционен фонд ЕАД е учреден през 2008 г. с 80,000 хил. лв. капитал, а Фонд за капиталови инвестиции АД е учреден през 2018 г. с капитал от 65,000 хил. лв., 100% внесен към 31.12.2022 г.

1. ОРГАНИЗАЦИЯ И ОПЕРАТИВНА ПОЛИТИКА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Дъщерни дружества (продължение)

През 2022 г., с цел покриване на загуби от преоценки на ценни книжа, притежавани от него, Фонд за капиталови инвестиции АД намалява капитала си от 65,000 хил. лв. на 57,814 хил. лв. чрез придобиване и обезсилване на акции. Участието на ББР във Фонд за капиталови инвестиции АД е 85%, като останалите 15% се притежават от НГФ.

Банката е едноличен собственик на капитала на „ББР Микрофинансиране“ ЕАД, регистрирано на 14 януари 2011 година. Общият размер на внесенения капитал е в размер на 14,643 хил. лв. разпределен в 146,430 броя акции по 100 лв. на акция (към 31.12.2022 г. – 14,643 хил. лв., разпределен 146,430 броя акции по 100 лв. на акция).

В допълнение, ББР притежава 100% от капитала на учреденото през 2019 г. дружество ББР Лизинг ЕАД. Капиталът на дружеството към 31.12.2023 г. е 18,630 хил. лв. (към 31.12.2022 г.: 18,630 хил. лв.), след като през 2022 г., с цел покриване на загуби от предходни периоди, ББР Лизинг взе решение за намаляване на капитала си, чрез придобиване и обезсилване на акции.

През 2019 г. ББР учредява дружество за факторинг ББР Факторинг ЕАД, с капитал от 2,000 хил. лв. На 23.03.2021 г. УС на ББР взе решение за вливане на ББР Факторинг ЕАД в ББР, като ББР ще поеме изцяло дейността на ББР Факторинг, както и неговите активи и пасиви. Българска народна банка и Комисията за защита на конкуренцията предоставиха необходимите регулаторни одобрения за преобразуването. Вливането бе осъществено на 07.07.2022 г.

Всички дъщерни дружества на ББР, част от рамката за стратегическо планиране на Групата на ББР се представляват заедно от които и да е двама от членовете на Съвета на директорите. Назначените прокуристи в дъщерните дружества на ББР имат право да представляват дружеството заедно с член на Съвета на директорите на съответното дружество.

ТЦ Марица ЕООД се представлява от управител.

Промени в управителните органи на дъщерните дружества през 2023 и 2024 г.

С решение на УС на ББР бяха извършени следните промени в управителните органи на дъщерните на ББР дружества:

Национален гаранционен фонд ЕАД

С решение по Протокол № 27 от 10.03.2023 г. на Управителния съвет на ББР, в качеството на едноличен собственик на капитала на „Национален гаранционен фонд“ ЕАД, е освободен Крум Георгиев Георгиев като член на Съвета на директорите на дружеството, а за нов член е избран Иван Валентинов Церовски. Тези обстоятелства са вписани в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 17.03.2023 г. Г-н Иван Валентинов Церовски е избран за председател на Съвета на директорите на дружеството.

1. ОРГАНИЗАЦИЯ И ОПЕРАТИВНА ПОЛИТИКА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Дъщерни дружества (продължение)

Промени в управителните органи на дъщерните дружества през 2023 и 2024 г. (продължение)

Национален гаранционен фонд ЕАД (продължение)

Съставът на Съвета на директорите към 31.12.2023 г. е:

- Иван Валентинов Церовски - Председател на Съвета на директорите;
- Тодор Людмилов Тодоров - Изпълнителен директор и заместник-председател на Съвета на директорите;
- Захарина Дамянова Тодорова – Член на Съвета на директорите;
- Деян Петров Калъпчиев - член на Съвета на директорите.

С решение на Управителния съвет на „Българска банка за развитие“ ЕАД, в качеството на едноличен собственик на капитала, по Протокол № 32 от 28.05.2024 г. е освободен г-н Иван Валентинов Церовски като член на Съвета на директорите на „Национален гаранционен фонд“ ЕАД. Това обстоятелство е вписано в Търговския регистър на 10.06.2024 г.

С решение по Протокол № 34 от 30.05.2024 г. на Управителния съвет на ББР, в качеството на едноличен собственик на капитала на „Национален гаранционен фонд“ ЕАД, е избран г-н Илия Запрянов Караниколов за член на Съвета на директорите на дружеството. Това обстоятелство е вписано в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 10.06.2024 г. Г-н Илия Запрянов Караниколов е избран за председател на Съвета на директорите на дружеството.

Съставът на Съвета на директорите към датата на този отчет е:

- Илия Запрянов Караниколов - Председател на Съвета на директорите;
- Тодор Людмилов Тодоров - Изпълнителен директор и заместник-председател на Съвета на директорите;
- Захарина Дамянова Тодорова – Член на Съвета на директорите;
- Деян Петров Калъпчиев - член на Съвета на директорите.

ББР Микрофинансиране ЕАД

С решение по Протокол от 07.03.2023 г. на Управителния съвет на ББР, в качеството на едноличен собственик на капитала на „ББР Микрофинансиране“ ЕАД, е избран г-н Цанко Руменов Арабаджиев за член на Съвета на директорите на дружеството. Това обстоятелство е вписано в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 22.03.2023 г. Г-н Цанко Руменов Арабаджиев е избран за председател на Съвета на директорите на дружеството.

1. ОРГАНИЗАЦИЯ И ОПЕРАТИВНА ПОЛИТИКА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Дъщерни дружества (продължение)

Промени в управителните органи на дъщерните дружества през 2023 и 2024 г. (продължение)

ББР Микрофинансиране ЕАД (продължение)

С Протокол № 23 от 07.03.2023 г. и Протокол № 26 от 10.03.2023 г., Управителният съвет на ББР, упражняващ правата на Банката като едноличен собственик на капитала на „ББР Микрофинансиране“ ЕАД, взе решение за изменение в Устава на „ББР Микрофинансиране“ ЕАД относно начина на представляване на дружеството, а именно: Дружеството се представлява съвместно от двамата изпълнителни директори или поне един изпълнителен директор и един член на Съвета на директорите. Промените са обявени по партидата на „ББР Микрофинансиране“ ЕАД в Търговския регистър с вписване от 22.03.2023 г.

С решение по Протокол № 4 от 09.03.2023 г. на Съвета на директорите на „ББР Микрофинансиране“ ЕАД, г-жа Марияна Димитрова Петкова е избрана за втори изпълнителен директор. С решение по Протокол № 26 от 10.03.2023 г., Управителният съвет на ББР, в качеството на едноличен собственик на капитала на „ББР Микрофинансиране“ ЕАД одобрява избора на г-жа Марияна Димитрова Петкова за изпълнителен директор и потвърждава, че Ивана Борисова Цанева продължава да изпълнява функциите на изпълнителен директор на дружеството. Тези обстоятелства са вписани в Търговския регистър и регистър на юридическите лица с нестопанска цел на 22.03.2023 г.

С решение на Управителния съвет на „Българска банка за развитие“ ЕАД, в качеството на едноличен собственик на капитала, от 05.07.2023 г. е освободена г-жа Марияна Димитрова Петрова като член на Съвета на директорите и изпълнителен директор на „ББР Микрофинансиране“ ЕАД. Като член на СД е вписан г-н Цанко Руменов Арабаджиев. Това обстоятелство е вписано в Търговския регистър на 26.07.2023 г.

С решение на Управителния съвет на „Българска банка за развитие“ ЕАД, в качеството на едноличен собственик на капитала, от 05.07.2023 г. е променен и устава на „ББР Микрофинансиране“ ЕАД, в частта, която касае начина на представляване на дружеството. След промяната на устава дружеството се представлява съвместно от изпълнителния директор и един от членовете на Съвета на директорите, а при отсъствие на изпълнителния директор - съвместно от които и да е двама от членовете на Съвета на директорите. Актуалният устав е обявен по партидата на дружеството в Търговския регистър на 26.07.2023 г.

ГРУПА БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ
БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧВАЩА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2023 г.
Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

1. ОРГАНИЗАЦИЯ И ОПЕРАТИВНА ПОЛИТИКА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Дъщерни дружества (продължение)

Промени в управителните органи на дъщерните дружества през 2023 и 2024 г. (продължение)

ББР Микрофинансиране ЕАД (продължение)

С Протокол № 88 от 21.12.2023 г., допълнен с Протокол № 7 от 01.02.2024 г. и Протокол № 14 от 12.03.2024 г. Управителният съвет на ББР, упражняващ правата на Банката като едноличен собственик на капитала на „ББР Микрофинансиране“ ЕАД, взе решение за намаляване на капитала на дружеството от 14 643 000 (четиринадесет милиона шестстотин четиридесет и три хиляди) лева на 14 035 000 (четиринадесет милиона и тридесет и пет хиляди) лева, чрез придобиване и обезсилване на 6 080 (шест хиляди и осемдесет) броя обикновени поименни налични и неделими акции с право на глас, с номинална стойност 100 лева всяка, с цел покриване на загубите и с оглед спазване разпоредбата на чл. 252, ал. 1, т. 5 във вр. с чл. 247а, ал. 2 от Търговския закон. Решението е вписано в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 12.04.2024 г.

Съставът на Съвета на директорите към 31.12.2023 г. и към датата на този консолидиран отчет е както следва:

- Цанко Руменов Арабаджиев – Председател на Съвета на директорите;
- Ивана Борисова Цанева – Заместник-председател на Съвета на директорите и Изпълнителен директор;
- Илия Радков Комитов – Член на Съвета на директорите;
- Боян Стефанов Бянов – Член на Съвета на директорите.

ББР Лизинг ЕАД

С решение по Протокол от 07.03.2023 г. на Управителния съвет на ББР, в качеството на едноличен собственик на капитала на „ББР Лизинг“ ЕАД, е освободен Крум Георгиев Георгиев като член на Съвета на директорите на дружеството, а за нов член е избран Иван Валентинов Церовски. Тези обстоятелства са вписани в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 17.03.2023 г. Г-н Иван Валентинов Церовски е избран за председател на Съвета на директорите на дружеството.

С вписване в Търговския регистър от 11.04.2023 г. е потвърден петгодишният мандат на членовете на Съвета на директорите на „ББР Лизинг“ ЕАД, съгласно чл. 24 ал. 2 от Устава на дружеството.

1. ОРГАНИЗАЦИЯ И ОПЕРАТИВНА ПОЛИТИКА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Дъщерни дружества (продължение)

Промени в управителните органи на дъщерните дружества през 2023 и 2024 г. (продължение)

ББР Лизинг ЕАД (продължение)

Съставът на Съвета на директорите към 31.12.2023 г. е:

- Иван Валентинов Церовски - Председател на Съвета на директорите от 17.03.2023 г.;
- Емил Вълканов Вълканов – Изпълнителен директор и заместник-председател на Съвета на директорите;
- Антония Христофорова Добрева – Член на Съвета на директорите.

Дружеството има упълномощен прокурист – Ивайло Кирилов Попов.

С решение на Управителния съвет на „Българска банка за развитие“ ЕАД, в качеството на едноличен собственик на капитала, по Протокол № 32 от 28.05.2024 г. е освободен г-н Иван Валентинов Церовски като член на Съвета на директорите на „ББР Лизинг“ ЕАД. Това обстоятелство е вписано в Търговския регистър на 10.06.2024 г.

С решение по Протокол № 34 от 30.05.2024 г. на Управителния съвет на ББР, в качеството на едноличен собственик на капитала на „ББР Лизинг“ ЕАД, е избрана г-жа Теодора Петрова Пешева за член на Съвета на директорите на дружеството. Това обстоятелство е вписано в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 10.06.2024 г. Г-жа Теодора Петрова Пешева е избрана за председател на Съвета на директорите на дружеството.

Съставът на Съвета на директорите към датата на този отчет е:

- Теодора Петрова Пешева - Председател на Съвета на директорите от 10.06.2024 г.;
- Емил Вълканов Вълканов – Изпълнителен директор и заместник-председател на Съвета на директорите;
- Антония Христофорова Добрева – Член на Съвета на директорите.

Фонд за капиталови инвестиции АД

Съставът на Съвета на директорите към 31.12.2023 г. и към датата на този отчет е:

- Цанко Руменов Арабаджиев - Председател на Съвета на директорите;
- Стефан Стефанов Тъмнев – Изпълнителен директор и Заместник-председател на Съвета на директорите;
- Русалин Станчев Динев – Член на Съвета на директорите от 16.09.2022 г.

ГРУПА БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ
БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧВАЩА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2023 г.
Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

1. ОРГАНИЗАЦИЯ И ОПЕРАТИВНА ПОЛИТИКА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Дъщерни дружества (продължение)

**Промени в управителните органи на дъщерните дружества през 2023 и 2024 г.
(продължение)**

Търговски център „Марица“ ЕООД

Търговски център Марица ЕООД (ТЦ Марица) става собственост на Българска банка за развитие ЕАД с решение на Управителния съвет на Банката, съгласно протокол № 29 от 18.05.2018 г. ТЦ Марица е с основна дейност опериране на концесия на търговски център на пешеходен мост в гр. Пловдив, съгласно договор с община Пловдив, чрез разполагане на търговски обекти и събиране на наеми от тях. Концесионният договор изтича през 2036 г.

С решение по Протокол № 18 от 21.02.2023 г. на Управителния съвет на ББР, в качеството на едноличен собственик на капитала на "Търговски център Марица" ЕООД, е освободена Васка Борисова Станчева като управител на дружеството, а за нов управител е избрана Надежда Йорданова Никова. Тези обстоятелства са вписани в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 17.03.2023 г.

2. БАЗА ЗА ИЗГОТВЯНЕ НА КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВИЯ ОТЧЕТ

Този консолидиран финансов отчет е съставен в съответствие с Международните стандарти за финансово отчитане (МСФО), разработени и публикувани от Съвета по международни счетоводни стандарти (СМСС) и приети от Европейския съюз (ЕС).

Банката изготвя индивидуален финансов отчет съгласно Закона за счетоводството.

Този консолидиран финансов отчет следва да се разглежда заедно с индивидуалния финансов отчет.

Изявление за съответствие

Настоящият консолидиран финансов отчет е изготвен на база историческа цена с изключение на:

- Финансови инструменти, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход
- Финансови инструменти, отчитани по амортизирана стойност
- Инвестиционни имоти, които се отчитат по справедлива стойност
- Активи, държани за продажба, отчитани по по-ниската от тяхната отчетна стойност и тяхната справедлива стойност, намалена с разходите за продажба
- Активи, придобити от обезпечения, които се отчитат по по-ниската от тяхната цена на придобиване и нетната им реализируема стойност.

Действащо предприятие

Настоящият консолидиран финансов отчет е изготвен на база принципа за действащо предприятие. Групата няма необходимост или намерение да прекратява или значително да намалява своята дейност, да ликвидира или прехвърля значима част от своите активи или да прехвърля значима част от дейността си на други лица. Групата е с добра капитализация и може безпроблемно да посрещне своите текущи и дългосрочни задължения с наличните си активи.

Степен на ликвидност и матуритетна структура

Групата представя консолидиран отчет за финансовото си състояние по степен на ликвидност. Анализ относно възстановяването на активите или уреждането на пасивите е представен в Бележка 4.3.

Съпоставимост на данните

Консолидираният финансов отчет предоставя сравнителна информация по отношение на предходния период.

Валута на представяне

Българският лев е функционалната и отчетна валута на ББР, както и на дъщерните ѝ дружества. Този консолидиран финансов отчет е представен в хиляди лева.

2. БАЗА ЗА ИЗГОТВЯНЕ НА КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Методи на консолидация

Този консолидиран финансов отчет е изготвен в съответствие с МСФО 10 „Консолидирани финансови отчети“, като в обхвата му влизат всички предприятия, върху които Българска банка за развитие ЕАД упражнява контрол чрез притежаване на всички от следните:

- правомощия да ръководи всички важни дейности в предприятието, в което е инвестирано;
- изложеност на, или права върху, променливата възвръщаемост (да получи ползи или понесе загуби от дейността) от своето участие в предприятието;
- възможност да използва своите правомощия върху предприятието, в което е инвестирано, за да окаже въздействие върху размера на възвръщаемостта.

Консолидираните дружества и приложеният метод на консолидация към 31 декември 2023 г. са, както следва:

Дружество	Участие в капитала	Метод на консолидация
Национален гаранционен фонд ЕАД („НГФ“)	100%	Пълна консолидация
ББР Микрофинансиране ЕАД	100%	Пълна консолидация
ББР Лизинг ЕАД	100%	Пълна консолидация
Фонд за капиталови инвестиции АД („ФКИ“)	100% ²	Пълна консолидация
ТЦ Марица ЕООД („ТЦ Марица“)	100%	Пълна консолидация
Роудуей Кънстракшън АД	0% ³	Пълна консолидация
Пътстройинженеринг АД (дъщерно дружество на Роудуей Кънстракшън АД)	0%	Пълна консолидация

Дружеството-майка преценява отново дали има или няма контрол върху предприятието, в което е инвестирано, ако фактите и обстоятелствата показват, че съществуват промени в един или повече от елементите на контрола. Консолидацията на дъщерно дружество се осъществява, когато Дружеството-майка придобива контрол над него и се прекратява, когато Дружеството-майка губи контрола си над дъщерното дружество.

---

² Българска банка за развитие ЕАД е собственик на 84.62% от акциите на ФКИ, а Национален гаранционен фонд ЕАД – на 15.38%.

³ През 2022 г. ББР придобива контрол върху Роудуей Кънстракшън АД („Роудуей“) вследствие неизпълнение на договор за кредит и назначава управител на дружеството. Стратегията спрямо експозицията предвижда управление на Роудуей и дъщерното му Пътстройинженеринг АД, като с приходите от изпълнение на строителни проекти от последното ще се погасява експозицията. В този отчет активите и пасивите на Роудуей са представени по справедлива стойност в съответните статии на отчета за финансовото състояние на Групата. Нетната стойност на тези активи, отразена в отчета за финансовото състояние на Групата към 31.12.2023 г., е 3,817 хил. лв. (към 31.12.2022 г.: 7,031 хил. лв.). Вижте Бележка 40.

2. БАЗА ЗА ИЗГОТВЯНЕ НА КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Методи на консолидация (продължение)

Активите, пасивите, приходите и разходите на дъщерното дружество, придобити или освободени през годината, се включват в консолидирания финансов отчет от датата, на която Групата придобива контрол до датата, на която контролът бъде преустановен.

При консолидацията всички вземания и задължения, приходи и разходи, произтичащи от операции между Банката и дъщерните ѝ предприятия са елиминирани.

Нереализираните загуби са елиминирани по същия начин, както нереализираните печалби в случаите, когато няма индикации за обезценка. Финансовите отчети на дъщерните дружества се изготвят за същия отчетен период, както този на Дружеството-майка, като се прилагат последователни счетоводни политики.

Ключови приблизителни оценки и предположения с висока несигурност

Представянето на консолидирания финансов отчет съгласно Международните стандарти за финансово отчитане изисква ръководството да направи най-добри приблизителни оценки, начисления и разумно обосновани предположения, които оказват ефект върху отчетените стойности на активите и пасивите, на приходите и разходите и на оповестяването на условни вземания и задължения към датата на отчета. Тези приблизителни оценки, начисления и предположения са основани на информацията, която е налична към датата на консолидирания финансов отчет, поради което бъдещите фактически резултати биха могли да бъдат различни от тях. Обектите, които предполагат по-висока степен на субективна преценка или сложност, или където предположенията и приблизителните счетоводни оценки са съществени за консолидирания финансов отчет, са оповестени по-долу.

а) Очаквани кредитни загуби от активи, отчитани по амортизирана стойност

Всеки месец Групата извършва преглед на своя кредитен портфейл и други активи, отчитани по амортизирана стойност, с цел да установи размера на очакваните загуби от обезценка. При определяне на размера на загубата от обезценка в консолидирания отчет за всеобхватния доход, ръководствата на дружествата от Групата преценяват количествения ефект на наблюдаваните индикатори и данни, които посочват, че съществува измеримо намаление на очакваните парични потоци от кредитния портфейл като цяло, или респективно – намаление, свързано с конкретен кредит/компонент от този портфейл. Такива индикатори и данни са тези, които посочват съществуването на неблагоприятна промяна във възможностите за плащане от страна на кредитополучателите от определена група или от конкретен кредитополучател, или наличие на национални, икономически или други условия, които са свързани с определен риск за дадена група/вид кредити.

2. БАЗА ЗА ИЗГОТВЯНЕ НА КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Ключови приблизителни оценки и предположения с висока несигурност (продължение)

а) Очаквани кредитни загуби от активи, отчитани по амортизирана стойност (продължение)

Основните показатели за определяне на рисковите групи са финансово състояние на длъжника и изпълнение на проекта, финансиран от кредита, проблеми в обслужването, включително просрочие на лихви и падежирали главници, източници за погасяване и предоставено обезпечение, като вид и възможност за реализация.

При определянето на бъдещите парични потоци, Групата използва приблизителни оценки, преценки и предположения на базата на историческия си опит, коригирани със статистически данни за Европа, за загуби от активи, които притежават сходни характеристики на кредитен риск, както и на обективни доказателства за обезценка или очаквана обезценка на портфейла от нереализирала се в конкретен негов компонент, загуба.

Аналогичен подход се използва и за оценка на ниво индивидуална кредитна експозиция, като се взема предвид и качеството на обезпеченията. Методологията и използваните предположения, за извършване на приблизителна оценка на размера и периода за получаване на бъдещите парични потоци, се преглеждат редовно, за да се минимизират разликите между направената приблизителна оценка на загубите и размера на действителните загуби (Бележки 12А и 18 В).

б) Оценка на финансови инструменти, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход

Капиталови и дългови инструменти, некотирани на фондов пазар

Групата класифицира като финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, притежаваните от нея инвестиции под формата на акции в непублични дружества/предприятия (под 33% в капитала им), които са придобити с цел установяване и развитие на стопански отношения от значение за нея, както и некотирани облигации. Ръководството оценява тези финансови активи по справедлива стойност, използвайки допустими методи за оценяването им съгласно МСФО 13, освен в случаите, когато е преценило, че цената на придобиване (себестойността) най-добре отразява тяхната справедлива стойност, в случаите, когато:

- Липсва достатъчна и съвременна информация, чрез която да се оцени справедливата стойност, или

2. БАЗА ЗА ИЗГОТВЯНЕ НА КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Ключови приблизителни оценки и предположения с висока несигурност (продължение)

б) Оценка на финансови инструменти, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход (продължение)

Капиталови и дългови инструменти, некотирани на фондов пазар (продължение)

- Където има широк кръг от възможни методи и/или резултиращи оценки на справедливата стойност, и цената на придобиване е най-близо до справедливата стойност от диапазона получени стойности. (Бележки 9 и 21).

Капиталови и дългови инструменти, котирани на фондов пазар

Към 31.12.2023 г., Групата е направила подробен сравнителен анализ на промените в движението на борсовите цени на националния и чуждестранни фондови пазари по отношение на притежаваните от нея акции на публични дружества и публично търгувани облигации.

За инвестициите в ценни книжа, регистрирани за търговия на регистрирани фондови пазари, ръководството е извършило проучване и анализи и счита, че могат да се оценяват последващо по справедлива стойност, определяна директно на база реализирани сделки на борсовия пазар през последния месец на финансовата година (Ниво 1).

Допълнително, приложените цени са анализирани за тенденцията в поведението на борсовите цени на съответните ценни книжа поне за последните три месеца на годината, и респективно до датата на издаване на консолидирания финансов отчет. (Бележки 9, 15 и 21).

Групата начислява обезценка за очаквани кредитни загуби на дълговите инструменти, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход съобразно Политика и Методика за оценка на очакваните кредитни загуби и процедура за изчисляване.

в) Провизии по издадени банкови и кредитни гаранции

Групата е формирала провизии, свързани с портфейл от условни ангажименти за плащане в съответствие с МСС 37 Провизии, условни пасиви и условни активи. Групата извършва преглед на условните си ангажименти с цел да установи дали са възникнали събития, които да потвърждават в голяма степен вероятността да бъде изплатен ангажимент за погасяване на задължение. В случай на възникнали събития, Групата провизира задължението си до стойността на бъдещите си разходи, свързани с изходящите потоци от стопански изгоди/плащания. Тези разходи/загуби се определят на база на настоящата стойност на бъдещите нетни парични потоци, представляващи разликата между задължението за плащане и евентуалните входящи потоци от последващи регресни искове към ползвателя на гаранцията или трети лица (Бележки 12 и 32).

2. БАЗА ЗА ИЗГОТВЯНЕ НА КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Ключови приблизителни оценки и предположения с висока несигурност (продължение)

в) Провизии по издадени банкови и кредитни гаранции (продължение)

Договор за финансова гаранция е договор, който изисква от издателя да направи определени плащания, за да възстанови на притежателя загубата, която е претърпял, тъй като даден длъжник не е направил плащане, когато е било дължимо, в съответствие с първоначалните или променени условия на дългов инструмент.

Договорите за финансова гаранция първоначално се измерват по тяхната справедлива стойност и, освен ако не са класифицирани като измервани по справедлива стойност през печалба и загуба или не са възникнали в резултат от прехвърляне на активи, след първоначалното им признаване се оценяват впоследствие по по-високата от:

- стойността на коректива за загуби, определена в съответствие с МСФО 9, и
- първоначално признатата стойност минус, когато е уместно, кумулативната стойност на признатия приход.

г) Актюерски изчисления

При определяне на настоящата стойност на дългосрочните задължения към персонала при пенсиониране са използвани методи и изчисления на актюери, базирани на предположения за смъртност, текучество на персонала, бъдещо ниво на работни заплати и дисконтов фактор, които ръководството е приело за разумни и адекватни за Групата (Бележка 34).

д) Оценка на инвестиционни имоти

При определяне на справедливата стойност на инвестиционните имоти са използвани становища и оценки от лицензирани независими оценители, които ръководството е приело за разумни и адекватни за Групата. Оценка са направени, използвайки различни подходи за оценка – метод на възстановителната стойност, метод на капитализиране на доходите, метод на пазарните сравнения, като за всеки метод е определена тежест за достигане на крайната справедлива стойност на инвестиционните имоти към края на отчетния период. (Бележка 25).

е) Активи, придобити от обезпечения

Активите, придобити от обезпечения включват активи, които Групата е придобила в резултат на кредити в неизпълнение. Тези активи се оценяват по по-ниската от себестойността и нетната реализуема стойност. Нетната реализуема стойност се определя на базата на оценки от лицензирани независими оценители, които ръководството е приело за разумни и адекватни за Групата.

2. БАЗА ЗА ИЗГОТВЯНЕ НА КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Ключови приблизителни оценки и предположения с висока несигурност (продължение)

ж) Справедлива стойност на финансовите инструменти

Когато справедливите стойности на финансовите активи и пасиви в консолидирания отчет за финансовото състояние, не могат да бъдат получени от активни пазари, те се определят с помощта на различни техники за оценяване, които включват използването на математически модели. Базовите данни за тези модели са извлечени от историческите наблюдения на Групата и индикатори, които се наблюдават на финансовите пазари, където това е възможно. В противен случай се правят допускания за установяване на справедливи стойности. Допусканията вземат предвид фактори, свързани с ликвидност, волатилност за по-дългосрочни деривативи и дисконтни проценти, предсрочни плащания и предположения за неизпълнение, свързани с ценни книжа, обезпечени с активи.

2.1 Промени в счетоводните политики и оповестявания

Нови и изменени стандарти и разяснения в сила през отчетния период

Следният нов стандарт и изменения на съществуващи стандарти, издадени от Съвета за Международни счетоводни стандарти (СМСС) и приети от ЕС, са влезли в сила за текущия отчетен период:

- **МСФО 17 Застрахователни договори** - включително изменения на МСФО 17, публикувани от СМСС, приети от ЕС през юни 2020 и декември 2021 (в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2023);
- **Изменение на МСС 1 Представяне на финансови отчети** - Оповестяване на счетоводната политика, прието от ЕС на 2 март 2022 (в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2023);
- **Изменение на МСС 8 Счетоводна политика, промени в счетоводните приблизителни оценки и грешки** - Дефиниция за счетоводни приблизителни оценки, прието от ЕС на 2 март 2022 (в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2023);
- **Изменение на МСС 12 Данъци върху дохода** - Отсрочен данък, свързан с активи и пасиви, произтичащи от еднократна сделка, прието от ЕС на 11 август 2022 (в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2023).
- **Изменение на МСС 12 Международна данъчна реформа – Примерни правила на Втори стълб** (в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2023).

Приемането на тези изменения на съществуващите стандарти не е довело до съществени промени в консолидирания финансов отчет на Групата Българска банка за развитие ЕАД.

2. БАЗА ЗА ИЗГОТВЯНЕ НА КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Публикувани стандарти, които все още не са в сила и не са възприети по-рано

По-долу са представени накратко публикуваните стандарти или техните промени, които все още не са действащи или не са приложени по-рано от Групата към датата на издаване на настоящия консолидиран финансов отчет.

Нови стандарти и изменения на съществуващи стандарти, издадени от СМСС и приети от ЕС, които все още не са влезли в сила

Към датата на одобряване на настоящия финансов отчет не е прилагано следното изменение на МСФО, което е издадено от СМСС и прието от ЕС, но все още не е влязло в сила:

- **Изменение на МСФО 16 Лизинг** – Задължения по лизинг при продажба и обратен лизинг, издадено от СМСС на 22 септември 2022 (в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2024).

Нови стандарти и изменения на съществуващи стандарти, издадени от СМСС, които все още не са приети от ЕС

- **МСФО 18 – Представяне и оповестявания във финансовия отчет:** (в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2027);
- **МСФО 19 Дъщерни дружества без публична отчетност: Оповестявания** (в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2027 г.)
- **Изменение на МСС 1 Представяне на финансови отчети** - Класификация за задълженията като текущи и нетекущи и нетекущи задължения с ковенанти (в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2024);
- **Изменение на МСС 7 и МСФО 7:** Финансови споразумения с доставчици (в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2024);
- **Изменение на МСС 21: Ефекти от промените в обменните курсове** – Липса на обменяемост (в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2025);
- **МСФО 14 Разчети за регулаторни отсрочени сметки** (в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2016) – Европейската комисия е взела решение да не започва процеса по приемане на този междинен стандарт и да изчака окончателния стандарт;
- **Изменение на МСФО 10 Консолидирани финансови отчети и МСС 28 Инвестиции в асоциирани и съвместни предприятия** - Продажба или вноска на активи между инвеститор и негово асоциирано или съвместно предприятие и последващи изменения (датата на влизане в сила е отложена за неопределен период, но е разрешено по-ранно прилагане).

Групата очаква приемането на тези нови стандарти, изменения на съществуващи стандарти да не окаже съществен ефект върху консолидирания финансов отчет в периода на първоначалното им прилагане, с изключение на МСФО 18, който се очаква да окаже съществен ефект върху представянето и оповестяването на информация в консолидирания финансов отчет. Групата е в процес на анализиране на специфичния ефект на МСФО 18 върху консолидирания ѝ финансов отчет.

ГРУПА БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ
БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧВАЩА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2023 г.
Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

2. БАЗА ЗА ИЗГОТВЯНЕ НА КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

**Публикувани стандарти, които все още не са в сила и не са възприети по-рано
(продължение)**

***Нови стандарти и изменения на съществуващи стандарти, издадени от СМСС,
които все още не са приети от ЕС (продължение)***

Отчитането на хеджирането, отнасящо се до портфейли от финансови активи и пасиви, чиито принципи не са приети от ЕС, е все още нерегулирано.

Според преценката на Групата прилагането на отчитане на хеджирането за портфейли от финансови активи и пасиви съгласно **МСС 39 Финансови инструменти** - Признаване и оценяване, няма да окаже съществен ефект върху консолидирания финансов отчет, ако се приложи към отчетната дата.

3. СЪЩЕСТВЕНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА

3.1 Финансови инструменти: класификация и оценяване (МСФО 9)

Финансови активи

Признаване на активи

Групата признава финансов актив или финансов пасив в отчета за финансовото състояние, тогава и само тогава, когато е част от съществуващо договорно отношение, уреждащо инструмента.

Групата класифицира финансовите активи, като измервани впоследствие по амортизирана стойност, справедлива стойност през друг всеобхватен доход или справедлива стойност през печалбата или загубата въз основа на:

- 1) бизнес модел на Групата за управление на финансовите активи и
- 2) характеристиките на договорния паричен поток на финансовия актив.

Независимо от избора си по отношение на подхода за отчитане, Групата има възможност при първоначалното признаване да определи неотменимо определен финансов актив като оценяван по справедлива стойност в печалбата или загубата, ако това елиминира или значително намалява несъответствието в оценката или признаването, което в противен случай би възникнало от оценяването на активи или пасиви или от признаването на печалби и загуби от тях на различна основа.

Финансов актив се оценява по амортизирана стойност, ако едновременно са изпълнени следните две условия:

- 1) Финансовият актив се държи в рамките на бизнес модел, чиято цел е да държи финансови активи, за да се съберат договорните парични потоци (Hold to Collect); и
- 2) Договорните условия на финансовия актив дават основание за възникване на парични потоци, които са единствено плащания на главници и лихви върху неизплатената главница, на определени дати (SPPI).

Финансов актив се оценява по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, ако едновременно са изпълнени следните две условия:

- 1) Финансовият актив е държан в рамките на бизнес модел, чиято цел се постига чрез събиране на договорни парични потоци и продажба на финансови активи и
- 2) Договорните условия на финансовия актив дават основание за възникване на парични потоци, които са единствено плащания на главници и лихви върху неизплатената главница, на определени дати.

3. СЪЩЕСТВЕНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

3.1 Финансови инструменти: класификация и оценяване (МСФО 9) (продължение)

Финансови активи (продължение)

Признаване на активи (продължение)

Финансов актив се оценява по справедлива стойност в печалбата или загубата, освен ако не се оценява по амортизирана стойност или по справедлива стойност през друг всеобхватен доход в съответствие с посочените критерии.

При първоначалното признаване, Групата може да направи неотменим избор да представи по справедливата стойност през друг всеобхватен доход последващи промени в инвестиция в капиталов инструмент, която не е държана за търгуване, или не е условно възнаграждение, признато от приобретател в бизнес комбинация, към която се прилага МСФО 3.

Рекласификация на финансови активи

Когато и само когато Групата промени своя бизнес модел за управление на финансови активи, тя рекласифицира всички засегнати финансови активи, в съответствие с изискванията за класификация на активи. В случай, че Групата приложи такава рекласификация на финансовите активи, тя я прилага занапред, от първия ден на първия отчетен период следващ промяната в бизнес модела, която е резултирала в рекласификация на финансовите активи. Групата не преизчислява признати в миналото печалби, загуби (включително печалби или загуби от обезценка) или лихви.

Оценка и отчитане

При първоначално признаване, в случай на финансов актив или пасив, който не се отчита по справедлива стойност в печалбата или загубата, Групата отчита финансов актив или финансов пасив по справедлива стойност, вземайки предвид като евентуално увеличение и/или намаление разходи по сделката, които са пряко свързани с придобиването или създаването на финансовия актив или пасив.

3. СЪЩЕСТВЕНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

3.1 Финансови инструменти: класификация и оценяване (МСФО 9) (продължение)

Финансови активи (продължение)

Определяне на бизнес модела

Групата дефинира "бизнес модел с основна цел задържане на финансови активи за събиране на договорни парични потоци" като бизнес модел, при който финансовите активи на Групата се управляват за да се реализират парични потоци чрез събиране на договорни плащания през жизнения цикъл на инструмента. Групата може да използва този бизнес модел и в случай на конвертиране на продажба на активи с повишен кредитен риск или с цел намаляване на концентрационния риск. Тези финансови активи се отчитат по амортизирана стойност, ако както е описано по-горе е изпълнен допълнителният критерий от договорните условия на финансовия актив да възникват парични потоци, които представляват само плащания по главница и лихва по оставащата главница, на конкретни дати.

Групата определя "бизнес модел, с основна цел едновременно събиране на договорни парични потоци и продажба на финансови активи" като бизнес модел, при който ключовият ръководен персонал на Групата е взел решение, че събирането на договорните парични потоци и продажбата на финансови активи са неразделна част от постигането на целта на бизнес модела и включва много по-чести и на по-висока стойност продажби на финансови активи в сравнение с бизнес модел с основна цел задържане на финансови активи за събиране на договорни парични потоци.

Тези активи се отчитат като финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, ако както е описано по-горе е изпълнен допълнителният критерий от договорните условия на финансовия актив да възникват парични потоци, които представляват само плащания по главница и лихва по оставащата главница, на конкретни дати.

Групата определя "Други бизнес модели" като бизнес модел, който не включва нито държане на финансови активи с цел събиране на договорни парични потоци, нито за едновременно събиране на договорни парични потоци и продажба на финансови активи. Обикновено включва активно изкупуване и продажба на финансови активи. Тези активи се отчитат като финансови активи по справедлива стойност през печалбата или загубата.

3. СЪЩЕСТВЕНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

3.1 Финансови инструменти: класификация и оценяване (МСФО 9) (продължение)

Финансови активи (продължение)

Определяне на бизнес модела (продължение)

Когато договорните парични потоци на финансов актив бъдат предоговорени или модифицирани по друг начин и предоговарянето или модифицирането не води до отписването на този финансов актив в съответствие с МСФО 9, Групата преизчислява брутната балансова стойност на финансовия актив и признава печалба или загуба от модифициране в печалбата или загубата. Брутната балансова стойност на финансовия актив се преизчислява като настоящата стойност на предоговорените или модифицираните договорни парични потоци, които са дисконтирани с първоначалния ефективен лихвен процент по финансовия актив (или коригирания за кредитни загуби ефективен лихвен процент за закупени или първоначално създадени финансови активи с кредитна обезценка), или, когато е приложимо, с преразгледания ефективен лихвен процент, изчислен съгласно параграф 6.5.10 от МСФО 9. Балансовата стойност на модифицирания финансов актив се коригира за всякакви извършени разходи и такси, които се амортизират за оставащия срок на модифицирания финансов актив.

Групата отписва финансов актив, когато договорните права за паричните потоци от актива са погасени, или Групата прехвърли правата за получаване на договорените парични потоци от финансовия актив в сделка, според която значителна част от всички рискове и изгоди от собствеността на финансовия актив са прехвърлени. Всяко участие в прехвърлен финансов актив, който е създаден или задържан от Групата, се признава като отделен актив или пасив.

При определени обстоятелства предоговарянето или модифицирането на договорните парични потоци на финансов актив може да доведе до отписване на съществуващия финансов актив. Когато модифицирането на финансов актив води до отписване на съществуващия финансов актив и последващо признаване на модифицирания финансов актив, модифицираният актив се счита за „нов“ финансов актив за целите на МСФО 9.

Финансови активи и пасиви се нетират и нетната стойност се представя в консолидирания отчет за финансово състояние тогава и само тогава, когато Групата има правно основание да нетира сумите и има намерение или да урежда на нетна база, или да реализира актива и да уреди пасива едновременно.

Групата признава следните не-деривативни финансови активи:

- Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход;
- Финансови активи по амортизирана стойност.

3. СЪЩЕСТВЕНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

3.1 Финансови инструменти (продължение)

Финансови активи (продължение)

Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност

Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност включват пари и парични еквиваленти, вземания от банки, кредити и аванси на клиенти, вземания от Републикански бюджет, ценни книжа, вземания по лизинг, търговски и други вземания.

Финансовите активи, отчитани по амортизирана стойност са финансови активи, които се държат в рамките "бизнес модел с основна цел задържане на финансови активи за събиране на договорни парични потоци" и които представляват само плащания на главници и лихви (SPPI). Групата държи такива финансови активи в рамките на бизнес модел, чиято цел е да държи финансови активи, за да се съберат договорните парични потоци в рамките на жизнения цикъл на актива. Такива активи се признават първоначално по справедлива стойност плюс всички пряко съотносими разходи по сделката. След първоначално признаване тези финансови активи се оценяват по амортизирана стойност, като се използва методът на ефективния лихвен процент, намалена със загуби от обезценка.

Ефективният лихвен процент е процентът, който точно дисконтира приблизително оценените бъдещи парични плащания или постъпления за очаквания срок на финансовия актив или финансовия пасив до брутната балансова стойност на финансов актив или до амортизираната стойност на финансов пасив. При изчисляване на ефективния лихвен процент се оценяват приблизително очакваните парични потоци, като взема предвид всички договорни условия по финансовия инструмент (например опции за предсрочно погасяване, удължаване, кол-опции и други подобни опции), но не взема предвид очакваните кредитни загуби.

Изчисляването включва всички такси и други възнаграждения, платени или получени от контрагентите по договора, които са неразделна част от ефективния лихвен процент, разходите по сделката и всички други премии или отбиви.

Дружествата от Групата начисляват обезценка за очаквани кредитни загуби на финансови активи, отчитани по амортизирана стойност за всеки конкретен актив, или на портфейлна основа, при формирани хомогенни портфейли със сходни характеристики и рисков профил.

3. СЪЩЕСТВЕНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

3.1 Финансови инструменти (продължение)

Финансови активи (продължение)

Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход

Финансовите активи, отчитани през друг всеобхватен доход включват капиталови и дългови ценни книжа, както и специфични случаи на кредити. Финансовите активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход представляват активи, придобити съгласно бизнес модел, с основна цел едновременно събиране на договорни парични потоци и продажба на финансови активи.

Дълговите инструменти се оценяват по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, ако са изпълнени следните две условия:

- 1) финансовият актив се държи в рамките на бизнес модел, чиято цел е както събиране на договорни парични потоци, така и продажби на финансови активи, и
- 2) съгласно договорните условия на финансовия актив на конкретни дати възникват парични потоци, които са единствено плащания по главница и лихва върху непогасената сума на главницата.

Дълговите инструменти първоначално се признават по справедлива стойност плюс разходите по сделката. В следствие промените в отчетната стойност на тези дългови инструменти в резултат от положителни или отрицателни валутни курсови разлики, приходи или разходи от обезценка и лихвен доход изчислен при използването на ефективния лихвен процент се признават в печалби и загуби. Когато една инвестиция в дългов инструмент се отпише, натрупаните печалби и загуби през друг всеобхватен доход се рекласифицират в печалби и загуби.

При първоначално признаване Групата може да направи неотменим избор (на база отделен инструмент) да определи инвестиция в капиталов инструмент като измервана по справедлива стойност през друг всеобхватен доход. Определянето като измерван по справедлива стойност през друг всеобхватен доход не се прилага когато капиталовия инструмент е държан за търгуване или представлява условен актив признат от придобиващата страна при бизнес комбинация.

Финансовият актив е държан за търгуване, ако:

- е придобит с основна цел да бъде продаден в краткосрочен план, или
- при първоначалното признаване е част от портфейл от определени финансови инструменти, които Групата управлява съвместно и има доказателства за скорошно прилагане на модел на краткосрочно реализирана печалба, или
- е дериватив (освен ако е дериватив, който е договор за финансова гаранция или е определен като ефективен инструмент за хеджиране).

3. СЪЩЕСТВЕНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

3.1 Финансови инструменти (продължение)

Финансови активи (продължение)

Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход (продължение)

Инвестиции в капиталови инструменти, измервани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, първоначално се измерват по справедлива стойност плюс разходи по сделката. Впоследствие, те се измерват по справедлива стойност, като печалба или загуба възникнала от промените в справедливата стойност се признават през друг всеобхватен доход и се натрупват в преоценъчен резерв.

Натрупаната печалба или загуба не се рекласифицира като печалба или загуба при загуба или продажба на инвестицията в капиталови инструменти, а се прехвърля към резервите.

Дивидентите от инвестиции в капиталови инструменти се признават в печалбата или загубата в съответствие с МСФО 9, освен ако дивидентите доказано не представляват възстановяване на част от разходите за инвестицията. При освобождаването от капиталови инструменти от тази категория всяка сума, отчетена в преоценъчния резерв на инструментите, се прекласифицира в неразпределената печалба.

Активи на доверително управление

Групата предоставя доверителни услуги, които водят до държане на или инвестиране в активи от името на клиенти. Активите, държани на доверително управление, освен ако са изпълнени определени критерии за признаване, не са показват във финансовите отчети на Групата, тъй като не представляват активи на Групата.

Българска банка за развитие ЕАД извършва услуги в качеството си на инвестиционен посредник, съгласно разпоредбите на Закона за публично предлагане на ценни книжа (ЗППЦК). Като инвестиционен посредник, Групата следва да отговаря на определени изисквания за защита на интересите на клиентите съгласно Закона за пазарите на финансови инструменти (ЗПФИ) и Наредба 38 издадена от Комисията за финансов надзор (КФН). Групата също така следва да спазва изискванията на Директива 2014/65/ЕС за Пазарите на финансови инструменти (MiFID II) и Регламент 600/2014 на ЕС относно Пазарите на финансови инструменти (MiFIR).

Групата е създадена и прилага организация, свързана със сключването и изпълнението на договори с клиенти, с изискването на информация от клиенти, с воденето на отчетност и съхраняването на клиентски активи, съгласно изискванията на горепосочените национални и Европейски нормативни актове. Групата е изградила система от вътрешни правила и процедури за вътрешен контрол, които да осигурят пълното съответствие с нормативната уредба, посочена по-горе.

3. СЪЩЕСТВЕНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

3.1 Финансови инструменти (продължение)

Финансови пасиви

Всички финансови пасиви се оценяват последващо по амортизирана стойност, използвайки метода на ефективния лихвен процент или по справедлива стойност в печалбата или загубата. Финансови пасиви, които не са условно възнаграждение на придобиващия в бизнес комбинация, държани за търгуване, или определени като отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата, се оценяват последващо по амортизирана стойност, използвайки метода на ефективния лихвен процент.

Първоначално, те се признават по справедливата стойност на получените парични потоци при възникване на пасива, намалени с разходите по сделката. Впоследствие, всяка разлика между нетните парични потоци и остатъчната стойност се признава в печалбата или загубата за периода по метода на ефективната лихва за срока на пасива. Финансовите пасиви, отчетени от Групата като депозити, привлечени средства и издадени ценни книжа, се представят по амортизирана стойност.

Ефективният лихвен процент е лихвата, която точно дисконтира очакваните бъдещи парични плащания или постъпления за периода на очаквания живот на финансовия инструмент или, когато е подходящо за по-къс период, до брутната балансова стойност на финансовия актив или до амортизираната стойност на финансовия пасив. При изчисляване на ефективния лихвен процент, Групата оценява паричните потоци, като взема предвид всички договорни условия на финансовия инструмент, но не взема предвид бъдещи загуби по кредити.

Изчисляването включва всички такси и други възнаграждения, платени или получени от контрагентите, които са неразделна част от ефективния лихвен процент.

3. СЪЩЕСТВЕНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

3.1 Финансови инструменти (продължение)

Финансови пасиви (продължение)

Отписване на финансови инструменти

Финансов актив (или, когато е приложимо, част от финансов актив или част от група от сходни финансови активи) се отписва, когато:

- 1) Договорните права върху паричните потоци от финансовия актив са изтекли;
- 2) Договорните права за получаване на парични потоци от финансовия актив са прехвърлени, или договорните права за получаване на парични потоци от финансовия актив са запазени, но е поето договорно задължение за плащане на всички събрани парични потоци, без съществено отлагане, на трета страна по сделка за прехвърляне, при което:
  - Групата е прехвърлила в значителна степен всички рискове и ползи от собствеността върху финансовия актив или
  - Групата нито е прехвърлила, нито е запазила в значителна степен всички рискове и ползи от собствеността върху финансовия актив, но не е запазила контрола върху него.

Когато Групата е прехвърлила договорните си права за получаване на парични потоци от финансовия актив и нито е прехвърлила, нито е запазила в значителна степен всички рискове и ползи от собствеността върху финансовия актив, но е запазила контрола върху него, тя продължава да признава прехвърления финансов актив до степента на продължаващото си участие в него. В този случай, Групата признава и съпътстващо задължение. Прехвърленият актив и съпътстващото задължение се оценяват така че да отразяват правата и задълженията, които Групата е запазила. Степента на продължаващото участие, което е под формата на гаранция за прехвърления актив, се оценява по по-ниската от първоначалната балансова стойност на актива и максималната стойност на възнаграждението, което може да се наложи да бъде възстановено от Групата.

Пълно или частично отписване на вземания се инициира при наличие на съответния размер заделени по конкретната експозиция провизии и по преценка на дружеството от Групата за тяхната несъбираемост, съответно непълна събираемост, в обичайния за предприятията процедура срок, която преценка се базира на осъществяване на някои от следните обстоятелства:

1. Предприетите съдебни действия по реда на ГПК, ЗОЗ и ТЗ са изчерпани и/или иницирането на съдебни действия (респ. продължаването на вече предприети такива) е безпредметно, като това е потвърдено от управление „Правно“;

3. СЪЩЕСТВЕНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

3.1 Финансови инструменти (продължение)

Отписване на финансови инструменти (продължение)

2. Всички обезпечения са реализирани в хода на съдебните действия;
3. Няма допълнително открити имоти или други активи, собственост на длъжника и/или на поръчителите и солидарните длъжници;
4. Допълнително откритите имоти или други активи, собственост на длъжника и/или поръчителите и солидарните длъжници, са несеквестируеми, т.е. Групата не може да насочи изпълнение към тях, или са с незначителна стойност спрямо остатъчния дълг;
5. Не се очаква Групата да събере суми от запори на дружествени дялове на основния длъжник и/или на поръчителите и солидарните длъжници (ако има такива) в дружества и последваща ликвидация на тези дружества (в случай, че има икономически смисъл за стартиране на такава);
6. Липсват обосновани очаквания за получаване на паричен поток от иницирането/продължаването на правните действия по отношение на оставащото учредено в полза на Групата обезпечение, защото същото е определено въз основа на релевантно правно становище, като нереализуемо или трудно реализуемо поради наличието на непреодолими проблеми от правно естество, или са налице вещни тежести в полза на друг кредитор с поредност преди учреденото обезпечение в полза на Групата;
7. Разходите за извършване на продажба по принудителен ред (по ТЗ, ГПК или ЗОЗ) на имущество на длъжника и/или на поръчителите и солидарните длъжници (ако има такива) биха надвишили очакваните от Групата приходи от продажбата или възприетата от Групата редуцирана стойност;
8. В резултат на извършен анализ на обезпечеността и възможностите за погасяване на експозицията е установено, че същата не се очаква да бъде събрана в пълен размер;
9. Постановено е определение за откриване на производство по несъстоятелност и неговото спиране, след установена от съда липса на достатъчно активи, които да покриват разноските по несъстоятелност, и същевременно липса на солидарни длъжници.

Съгласно своята Процедура относно отписване на вземания, Групата отписва вземания и въз основа на окончателна преценка за несъбираемост, независимо от забавата спрямо обичайния за предприетата процедура срок, която преценка е породена от осъществяване на някое от долуописаните обстоятелства:

- За кредитополучатели, солидарни длъжници и поръчители, които са юридически лица – когато са заличени търговци.

3. СЪЩЕСТВЕНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

3.1 Финансови инструменти (продължение)

Отписване на финансови инструменти (продължение)

- За кредитополучатели, солидарни длъжници и поръчители, които са физически лица – починало лице без прието наследство, или без наследници.
- В случай, че са налице следните обстоятелства (кумулятивно):
  - изчерпани са всички възможни принудителни действия за събиране на вземането, или в случай, че има имущество, собственост на някое от задължените лица, разходите за извършване на продажбата му по принудителен ред (по ТЗ, ГПК или ЗОЗ) биха надвишили очакваните от Групата приходи от продажбата или възприетата от Групата редуцирана стойност.
  - не се очакват повече постъпления за погасяване на задълженията – както от принудителни действия, така и от доброволни погашения.
  - разноските, свързани с предприемане на действия за заличаване на дружеството от Търговски регистър, са разход, който не се очаква да бъде възстановен.

Обезценка на финансови активи

МСФО 9 изисква признаването на обезценка от очаквани кредитни загуби върху дългови финансови инструменти, оценявани по амортизирана стойност или по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, лизингови вземания, търговски вземания и активи по договори, както и върху договори за финансови гаранции. Размерът на обезценката зависи от вероятността от неизпълнение на длъжника през следващите 12 месеца след първоначалното признаване, освен ако не е настъпило значително увеличение на кредитния риск, което налага да се оценят очакваните кредитни загуби (ОКЗ) през целия живот на финансовия актив.

Оценката на ОКЗ се основава на цялата налична, разумна и аргументирана информация към отчетната дата за миналите събития, текущата ситуация, както и използване на уместни макроикономически показатели и надеждни прогнози за бъдещите икономически условия. Всяка година Групата анализира влиянието на различни измерими макроикономически фактори върху поведението на кредитите в портфейла и интегрира в моделите за изчисление на очаквани кредитни загуби онези, които в исторически план показват статистически значими корелации – положителни или отрицателни – със случаите на неизпълнение и обемите на загуби.

3. СЪЩЕСТВЕНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

3.1 Финансови инструменти (продължение)

Обезценка на финансови активи (продължение)

За годината, завършваща на 31.12.2022 г. Групата използва единствено ръст на БВП (България). За годината, завършваща на 31.12.2023 г., въз основа на направения анализ на корелациите между различните макрофактори и нивото на необслужвани кредити, Групата актуализира моделите си за обезценка, като включва и нивото на безработица и цените на петрола. Теглата на последните два фактора се оптимизират с оглед максимална корелация.

Очакваните кредитни загуби се оценяват на базата на три макроикономически сценария – реалистичен, негативен и оптимистичен – които се използват при изчислението на обезценката с различни тегла. За експозиции, които в съответния момент надвишават 5,000 хил. лв. на ниво група свързани лица или такива, класифицирани във Фаза 3, установяването на конкретния размер на необходимата обезценка за очаквани кредитни загуби се прави на индивидуална основа, а за останалите – на портфейлна основа. Получените резултати могат допълнително да се коригират и очакваните кредитни загуби да се увеличат или намалят, за да бъдат отразени бъдещи рискове, които не подлежат на моделиране (основно законодателни или регулаторни). Наличието на такива рискове се установява при периодичните анализи на експозициите, които се извършват от Групата. Изготвените индивидуални тестове за обезценка се докладват от отговорните бизнес звена и управление „Риск“ на Комитета за обезценки и провизии, а от него – на компетентните органи в Групата, с цел вземане на решение за промяна на класификация, установяване на наличието на реструктуриране и/или размер на необходимата провизия за обезценка.

Групата е изготвила методология, която въвежда критерии за класифициране на финансовите активи в три категории (т.нар. „фази“), критерии за трансфери между тях и определяне размер на обезценка в зависимост от фазата, в която е класифициран съответният актив. По-долу са описани фазите и техните характеристики:

- Фаза 1 – Редовни - включва финансови активи без значително увеличение на кредитния риск след първоначалното признаване. Обезценката на тези активи се основава на вероятността от неизпълнение на длъжника през следващите 12 месеца или за по-къс период, ако животът на инструмента е по-къс от една година;

3. СЪЩЕСТВЕНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

3.1 Финансови инструменти (продължение)

Обезценка на финансови активи (продължение)

- Фаза 2 – Наблюдавани - включва финансови активи със значително увеличение на кредитния риск след първоначалното признаване. Такова увеличение се предполага да има, ако кредитът е просрочен повече от 30 дни; длъжникът е поставен под наблюдение; кредитният рейтинг на длъжника се е влошил към отчетната дата в сравнение с рейтинга му на датата на признаване на инструмента или Групата очаква кредитът да бъде реструктуриран. В този случай очакваните кредитни загуби се изчисляват за целия живот на актива;
- Фаза 3 – Необслужвани - включва активи, за които съществуват обективни доказателства, че са обезценени, като например кредити в неизпълнение. Групата е определила специфични критерии, според които се определя че даден длъжник е в неизпълнение. Един финансов актив е обезценен ако има обективни доказателства за обезценка в резултат от едно или повече събития, възникнали след първоначалното признаване на актива, и това събитие на загуба е засегнало очакваните бъдещи парични потоци от този актив, което може да бъде надеждно оценено. Очакваните кредитни загуби за тези инструменти също се изчисляват за целия им живот.

Абсолютният праг за прехвърляне на кредитите между нивата е обвързан с вътрешния кредитен рейтинг, определен от Групата на съответния кредитополучател. Групата е определила кредитен рейтинг 7 за граница за преминаване във фаза 2 и кредитен рейтинг 8 за преминаване във Фаза 3. В допълнение, Групата наблюдава относителни индикатори за увеличен кредитен риск, с цел да определи дали е налице значително влошаване на риска от неизпълнение на експозицията. Тези индикатори са залегнали в Политика и правила за определяне на очаквана загуба и обезценка на експозиции на ББР и са представени в Бележка 4.1.

Обективно доказателство, че финансов актив е обезценен, включва неизпълнение или просрочие от длъжника, реструктуриране на задължението към Групата при условия, които Групата иначе не би разглеждала, индикации, че длъжник или емитент ще изпадне в несъстоятелност, неблагоприятни промени в статуса на плащания на длъжник или емитент, икономически условия, които водят до неизпълнения или изчезването на активен пазар за дадена ценна книга. Всеки актив с просрочие на дължимите по него договорни плащания над 90 дни се категоризира като „необслужван“ и се класифицира във Фаза 3.

3. СЪЩЕСТВЕНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

3.1 Финансови инструменти (продължение)

Обезценка на финансови активи (продължение)

Закупени или първоначално създадени финансови активи с кредитна обезценка са активи, които са кредитно обезценени при първоначалното признаване. За тези активи Групата признава всички промени в очакваната кредитна загуба за целия срок на инструмента от първоначалното признаване като загуба от обезценка с признаване на промените в печалбата или загубата. Резултатът от положителна промяна в състоянието на тези активи се отчита като приход от преоценка.

Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност

Групата взема предвид доказателства за обезценка на финансови активи, отчитани по амортизирана стойност както за конкретен актив, така и на колективно равнище. Активите, които имат сходни рискови характеристики се проверяват колективно за обезценка.

При проверката на колективно ниво за обезценка, Групата използва историческите тенденции за вероятността за неизпълнение, времето за възстановяване и размера на възникналите загуби. Загубата от обезценка за финансов актив, отчитан по амортизирана стойност, се изчислява като разликата между неговата отчетна стойност и настоящата стойност на очакваните бъдещи парични потоци, дисконтирани с оригиналния ефективен лихвен процент.

Оценяването на очакваните кредитни загуби е функция на вероятността от неизпълнение, загубата при неизпълнение (значимостта на загубата при неизпълнение) и експозицията при неизпълнение. Оценката на вероятността от неизпълнение и загубата при неизпълнение се базира на исторически данни, коригирани с прогнозна информация. По отношение на експозицията при неизпълнение, за финансови активи тя се представлява от брутната им балансова стойност към отчетната дата.

Съгласно „Политика и правила за определяне на очаквана загуба и обезценка на експозиции“, обезценка на колективна (портфейлна) основа се извършва съобразно приетата от Групата методика, върху портфейли или подпортфейли от експозиции със сходни рискови характеристики и в зависимост от установеното ниво на кредитен риск, остатъчен срок до падежа, и други характеристики, имащи влияние върху потенциалното неизпълнение на ниво портфейл.

3. СЪЩЕСТВЕНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

3.1 Финансови инструменти (продължение)

Обезценка на финансови активи (продължение)

Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност (продължение)

Понастоящем Групата е определила като портфейли за колективна обезценка вземанията по НПЕЕМЖС, вземанията по лизингови договори, както и всички вземания под 5 млн. лв., които не са обект на индивидуална оценка.

Под обезценка на индивидуална база, Групата разбира (пак в същата Политика) оценка на очакваните кредитни загуби въз основа на индивидуалните параметри на експозицията:

1. Когато експозицията е във Фаза 3, се прилага индивидуален модел за очакваните бъдещи парични потоци от реализация на обезпеченията.
2. Когато експозицията е във Фаза 1 или 2 се използва:
  - а. инструмент (tool), който съпоставя индивидуалните характеристики на експозицията (матуритет, модел на изплащане, сектор, тип и т.н.) с приложими към експозиции със сходни характеристики исторически обосновани вероятности за неизпълнение, макроикономически параметри, секторни специфики и др. или
  - б. индивидуална матрица за очакваните бъдещи парични потоци от дейността при сценарии „действащо предприятие“ в няколко (минимум два) сценария със съответните тегла с обща сума равна на вероятността да не настъпи неизпълнение, както и индивидуална матрица за очакваните бъдещи парични потоци от реализация на обезпеченията в сценарий „недействащо предприятие“ с тегло, равно на вероятността от неизпълнение.

За експозиции над 5,000 хил. лв. тези прегледи са индивидуални, а за суми под този праг – на портфейлна основа.

Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход

За дългови инструменти, оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, се признава провизия за загуба от обезценка в отчета за финансовото състояние. Тъй като балансовата стойност е равна на справедливата стойност, загубата от обезценка се включва като част от преоценената стойност в преоценъчния резерв на инвестициите.

За капиталовите ценни книги не се начислява обезценка, като всяко движение на справедливата стойност се отчита през друг всеобхватен доход до окончателната продажба или отписване на ценната книга.

ГРУПА БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ
БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧВАЩА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2023 г.
Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

3. СЪЩЕСТВЕНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

3.1 Финансови инструменти (продължение)

Обезценка на финансови активи (продължение)

Договори за финансови гаранции и гаранции за кредитен риск

Договорите за финансови гаранции подлежат на анализ и обезценка съгласно модела за анализ на очаквани кредитни загуби. Към тези договори, доколкото по тях не е настъпило плащане, се прилага конверсионен коефициент, който може да бъде между нула и единица, определена въз основа на историческия опит, разбирането на Групата за специфичните бъдещи нужди от финансиране на длъжниците и друга относима прогнозна информация. Договорите за финансови гаранции, по които е настъпило плащане от страна на Групата, се обезценяват като кредити към съответния бенефициент.

Гаранциите за кредитен риск, поемани от ББР съгласно програмите за противодействие на последиците от пандемията от КОВИД-19, се анализират и обезценяват съгласно разработен от Групата отделен модел, отчитащ спецификите както на програмите (виж подсекция „Условни ангажименти“ в секция 4.1 Кредитен риск, както и бележки 32 и 37), така и на бенефициентите, както и историческите данни за загуби на сходни кредитни продукти на българския пазар. Изчислените провизионни проценти към 31.12.2023 г. са 27.6% по програмата за гарантиране на кредити за юридически лица и 34% по програмата за гарантиране на кредити на физически лица и свободни професии (към 31.12.2022 г.: съответно 27.6% и 36%).

Към края на 2023 г. провизиите възлизат на 111,845 хил. лв. (към 31.12.2022 г.: 127,215 хил. лв.) (виж бележки 32 и 37).

3. СЪЩЕСТВЕНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

3.1 Финансови инструменти (продължение)

Справедлива стойност на финансовите активи и пасиви (МСФО 13)

Дефиниции

Справедливата стойност се дефинира като цената, която би била получена при продажба на даден актив или платена при прехвърлянето на задължение при обичайна сделка между пазарни участници към датата на оценката. Групата оповестява информация за справедливата стойност на тези финансови активи и пасиви, за които има налична пазарна информация и чиято справедлива стойност е съществено различна от отчетената балансова стойност.

Справедливите стойности на финансовите активи и финансовите пасиви, които се търгуват на активни пазари и за които има достъпна пазарна информация, са основани на обявени пазарни цени или цени на затваряне. Използването на реални пазарни цени и информация намалява нуждата от управленска преценка и предположения, както и несигурността, свързана с определянето на справедливи стойности.

Наличността на реални пазарни цени и информация варира в зависимост от продуктите и пазарите, и се променя въз основа на специфичните събития и общите условия на финансовите пазари. За част от останалите финансови инструменти, Групата определя справедливите стойности, използвайки техника на оценяване, базирана на нетна настояща стойност.

Изчисляването на нетната настояща стойност се извършва с пазарни криви за доходност и кредитни спредове, където е необходимо, за съответния инструмент. Целта на техниките на оценяване е да се определи справедлива стойност, която отразява цената на финансовия инструмент на отчетната дата, която би била определена от преки участници на пазара. Групата има установена контролна среда по отношение на оценяването на справедливите стойности.

Справедливата стойност на финансовите инструменти, които не са търгувани на активни пазари (напр. деривативи, нетъргуеми на борсата), които са обект на сделка между страните, са определени чрез използването на техники за оценки. Тези техники за оценки се придържат към употребата на пазарни данни, когато има такива и колкото е възможно по-малко на специфичните оценки на Групата.

Справедливата стойност на нетъргуеми капиталови активи (акции и дялове в дружества) се оценяват използвайки един или повече допустими методи за оценяването им съгласно МСФО 13, освен в случаите, когато е Групата е преценила, че цената на придобиване (себестойност) най-добре отразява справедливата стойност. Такива методи са:

- Пазарният метод – като използва цени и друга относима информация, генерирана от сделки на пазара, които касаят сходни или идентични активи, пасиви или групи активи и пасиви (бизнеси)

3. СЪЩЕСТВЕНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

3.1 Финансови инструменти (продължение)

Справедлива стойност на финансовите активи и пасиви (МСФО 13) (продължение)

Дефиниции (продължение)

- Разходният метод – като използва сумите, които биха били необходими понастоящем за подмяната на определен актив или изграждане на сходен ин по капацитет и функционалност актив (настояща стойност на замяна)
- Приходният метод – който превръща бъдещи суми (парични потоци или приходи и разходи) до единна настояща (дисконтирана) сума, отразяваща текущите пазарни очаквания за тези бъдещи суми.

Изборът на използван метод зависи от характеристиките на бизнеса, възможността за идентифициране на сходни сделки или сходни компании, както и свързаната със структурата на сделката очаквана възвръщаемост. При последващо оценяване Групата взема предвид методите, използвани при първоначалната/предходната оценка на справедливата стойност, и анализира разликите в стойностите между периодите. При промяна на методите и/или теглата, Групата предоставя аргументация защо тя е наложителна и как новият подход отразява в максимална степен справедливата стойност, както и нейното изменение във времето.

Групата класифицира като финансови активи, отчитани по справедлива стойност в друг всеобхватен доход, притежавани от нея инвестиции под формата на акции в непублични дружества/предприятия (не повече от 34% от капитала им), които са придобити с цел подпомагане на развитието на тези предприятия и облигации на непублични предприятия. Групата оценява тези финансови активи по справедлива стойност, използвайки допустими методи за оценяването им съгласно МСФО 13, освен в случаите, когато е преценила, че цената на придобиване (себестойност) най-добре отразява справедливата стойност.

Йерархия на справедлива стойност

Групата използва следната йерархия за определяне и оповестяване на справедливата стойност на финансовите инструменти чрез оценителска техника:

- Ниво 1 - входящите данни на ниво 1 са котираните (некоригирани) цени на инструменти на активните пазари за идентични финансови инструменти;
- Ниво 2 - входящите данни на ниво 2 са входящи данни за даден актив или пасив, различни от котираните цени, включени в ниво 1, които, пряко или косвено, са достъпни за наблюдение. Тази категория включва инструменти, оценявани

3. СЪЩЕСТВЕНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

3.1 Финансови инструменти (продължение)

Справедлива стойност на финансовите активи и пасиви (МСФО 13) (продължение)

Йерархия на справедлива стойност (продължение)

използвайки: котирани цени на подобни активи или пасиви на активни пазари; котирани цени на идентични или подобни активи или пасиви на пазари, които не се считат за активни; други техники за оценяване, където всички значими входящи данни са пряко или косвено достъпни за наблюдение, използвайки пазарни данни;

- Ниво 3 - входящите данни на ниво 3 са ненаблюдаеми входящи данни за даден актив или пасив. Тази категория включва всички инструменти, при които техниката за оценяване не включва наблюдаеми входящи данни и ненаблюдаемите входящи данни имат значителен ефект върху оценката на инструмента. Тази категория включва инструменти, които се оценяват на базата на котирани цени на подобни инструменти, където значителни ненаблюдаеми корекции или предположения се изискват, за да отразят разликите между инструментите.

Йерархията на справедливата стойност на финансовите активи и пасиви е оповестена в Бележка 5.

Парични средства и парични еквиваленти

Паричните еквиваленти за целите на отчета за паричните потоци се състоят от парични средства в брой, по разплащателни сметки в други банки, предоставени депозити на други банки - на виждане и/или с оригинален срок до три месеца, в това число и по репо-сделки с оригинален срок до три месеца, както и салда по сметките в централни банки, които са свободни от всякакви ограничения (не са блокирани). Групата поддържа минимални задължителни резерви според изискванията на БНБ и за целите на паричния поток ги включва в Пари и парични еквиваленти. Те се представят в консолидирания отчет за финансовото състояние по тяхната амортизирана стойност.

Банковите овърдрафти, които са платими при поискване и формират неразделна част от управлението на паричните наличности на Групата, се включват като компонент на парични средства и парични еквиваленти за целите на изготвянето на консолидирания отчет за паричните потоци.

3. СЪЩЕСТВЕНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

3.1 Финансови инструменти (продължение)

Лизинг (МСФО 16)

МСФО 16 определя принципите за признаване, оценяване, представяне и оповестяване на лизинг и за двете страни по договор, т.е. клиента („лизингополучател“) и на доставчика („лизингодател“).

Групата като лизингодател

Лизингови договори, при които дружество от Групата е лизингодател, се класифицират като финансов или оперативен лизинг. Когато по лизинговия договор се прехвърлят по същество всички рискове и ползи от използването на актива към лизингополучателя, договорът се класифицира като финансов лизинг. Всички останали лизингови договори се класифицират като оперативен лизинг.

На началната дата на лизинговия договор Групата признава активите, държани по силата на договор за финансов лизинг, в своя отчет за финансовото състояние и ги представя като вземане, чиято сума е равна на нетната инвестиция в лизинговия договор.

Групата използва лихвения процент, заложен в лизинговия договор, за да определи размера на нетната инвестиция. Лихвеният процент, заложен в лизинговия договор, се определя така, че първоначалните преки разходи да бъдат автоматично включени в нетната инвестиция.

Приходите от финансов лизинг се разпределят през счетоводните периоди, така, че да отразяват постоянна периодична норма на възвращаемост върху нетната инвестиция на Групата.

Всяко изменение в лизингов договор се оценява и отразява съгласно изискванията на МСФО 16 „Лизинг“.

Началната дата на завеждане на един лизингов договор в портфейла на дружество от Групата е датата на предоставяне на актива за ползване от страна на лизингополучателя, като се подписва приемо–предавателен протокол за актива. В актива на отчета за финансовото състояние се отразява вземане по финансов лизинг на база ефективна главница. Лихвата се признава като приход месечно по метода на ефективната лихва.

Групата прилага изискванията за отписване и обезценка на финансови активи съгласно МСФО 9 „Финансови инструменти“.

Иззет актив по прекратен договор се завежда като актив с цел продажба и той подлежи на последваща реализация – директна продажба или нов лизингов договор. Не се завежда като дълготраен материален актив, освен ако няма да се предлага по договор за оперативен лизинг. Активи, държани за целите на оперативен лизинг се признават като имоти, машини, съоръжения в отчета за финансовото състояние на дружеството /лизингодател/.

3. СЪЩЕСТВЕНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

3.2 Други активи

Данъци (МСС 12)

Групата начислява текущи данъци съгласно българските закони. Данъкът върху печалбата се изчислява на база на облагаемата печалба за периода, определена в съответствие с правилата, установени от данъчните власти, по силата на които се плащат (възстановяват) данъци.

Данъчният ефект, свързан със сделки или други събития, отчетени в отчета за всеобхватния доход, също се отчита в отчета за всеобхватния доход, и данъчният ефект, свързан със сделки и други събития, отчетени директно в собствения капитал, също се отнася директно в собствения капитал.

Задълженията по отсрочени данъци се отчитат за всички временни разлики, подлежащи на данъчно облагане, освен в случаите, когато възникват от първоначалното отчитане на актив или пасив при сделка, за която към момента на сделката не дава отражение, нито на счетоводната, нито на данъчната печалба (данъчна загуба).

Отсрочените данъчни активи се отчитат за всички временни разлики, подлежащи на приспадане, до степента, до която е вероятно да има налична облагаема печалба, срещу която да се извършат съответните приспадания по отсрочени данъчни вземания. Това не се отнася за случаите, когато те възникват от първоначалното отчитане на актив или пасив при сделка, за която към момента на сделката не дава отражение, нито на счетоводната, нито на данъчната печалба (данъчна загуба).

Отсрочени данъци се признават като приход или разход и се включват в нетната печалба за периода, освен в случаите, когато тези данъци възникват от сделка или събитие, отчетено за същия или различен период директно в собствения капитал. Отсрочени данъци се начисляват в или приспадат директно от собствения капитал, когато тези данъци се отнасят за позиции, които се начисляват или приспадат през същия или различен период, директно в собствения капитал.

Имоти, машини и съоръжения (МСС 16)

Имотите, машините и съоръженията са представени в консолидирания финансов отчет по историческа цена на придобиване, намалена с натрупаната амортизация и загубата от обезценка. Групата признава дълготраен актив, когато стойността му е равна на, или надвишава, 700 лв.

Първоначално оценяване

При първоначалното си придобиване имотите и съоръженията се оценяват по цена на придобиване, която включва покупната цена, вкл. митнически такси и всички преки разходи, необходими за привеждане на актива в работно състояние. Преките разходи са: разходи за подготовка на обекта, разходи за първоначална доставка и обработка, разходите за монтаж, разходи за хонорари на лица, свързани с проекта, невъзстановяеми данъци и други.

3. СЪЩЕСТВЕНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

3.2 Други активи (продължение)

Имоти, машини и съоръжения (МСС 16) (продължение)

Последващо оценяване

Избраният от Групата подход за последваща оценка на имотите и съоръженията е модела на себестойността по МСС 16 – цената на придобиване, намалена с начислените амортизации и натрупаните загуби от обезценка.

Печалби и загуби при отписване на имоти, машини и съоръжения (определят се като разлика между постъпленията и балансовата стойност на актива) се признават нетно в други доходи/разходи от/за дейността в печалби и загуби.

Метод на амортизация

Групата използва линеен метод на амортизация на имоти и оборудване. Полезният живот по групи активи е както следва:

- сгради – 50 г.
- банково оборудване и компютри – 5 г.
- транспортни средства – 5 г.
- стопански инвентар – 7 г.

Полезният живот по групи активи не е променен в сравнение с 2022 г.

Полезният живот на отделните групи активи е определен от ръководството съобразно: физическото износване, спецификата на оборудването, бъдещите намерения за употреба и с предполагаемото морално остаряване. Определеният полезен живот на съоръженията се преглежда в края на всяка година и при установяване на значителни отклонения спрямо бъдещите очаквания за срока на използването на активите, същият се коригира проспективно.

Последващи разходи

Разходите за ремонти и поддръжка се признават за текущи в периода, през който са направени. Извършени последващи разходи, свързани с имоти и съоръжения, които имат характер на подмяна на определени възлови части или на преустройство и реконструкция, се капитализират към балансовата стойност на съответния актив и се преразглежда остатъчния му полезен живот към датата на капитализация. Същевременно, неамортизираната част на заменените компоненти се изписва от балансовата стойност на активите и се признава в текущите разходи за периода на преустройството.

3. СЪЩЕСТВЕНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

3.2 Други активи (продължение)

Нематериални активи (МСС 38)

Нематериалните активи са представени в консолидирания финансов отчет по цена на придобиване, намалена с натрупаната амортизация и загубите от обезценка. В техния състав са включени програмни продукти (софтуер) и лицензи за ползване на софтуер.

В Групата се прилага линеен метод на амортизация на нематериалните активи при определен полезен живот 5 години.

Обезценка на материални и нематериални активи

Балансовата стойност на имоти, машини и съоръжения и на нематериалните активи подлежи на преглед за обезценка, когато са налице събития, или промени в обстоятелствата, които посочват, че балансовата стойност би могла да надвишава възстановимата им стойност. Загубите от обезценката се включват в консолидирания отчет за всеобхватния доход.

Имоти, машини и съоръжения и нематериалните активи се отписват от консолидирания финансов отчет, когато се извадят трайно от употреба и не се очакват от тях бъдещи стопански изгоди, или се продадат. Печалбите или загубите от продажби на отделни активи от групите на имоти, машини и съоръжения и нематериални активи (определени като разлика между нетните приходи от продажбата и балансовата стойност на актива към датата на продажбата) се признават нетно в Други оперативни приходи/разходи в отчета за всеобхватния доход.

Инвестиционни имоти (МСС 40)

Ръководството на Групата използва тази категория при отдаване под наем на активи, придобити от обезпечения по кредити. Инвестиционните имоти се оценяват първоначално по цена на придобиване, като разходите по сделката се включват в първоначалната оценка. След първоначалното признаване, инвестиционните имоти се отчитат по модела на справедливата стойност.

Печалбата или загубата, възникнала от промяната в справедливата стойност на инвестиционните имоти, се включва в печалбата или загубата за периода, в който е възникнала. Справедливата стойност на инвестиционните имоти се определя въз основа на оценката от независим оценител.

Приходите от наем от инвестиционните имоти се представят в други доходи от дейността, а оперативните разходи пряко или непряко свързани с генерираните доходи от наем се представят в други разходи за дейността. Отписването на инвестиционен имот се извършва при продажба или трайно изваждане от употреба, като от продажбата му не се очакват бъдещи ползи. Печалбите или загубите от отписването на инвестиционни имоти се отчитат в печалбата или загубата за периода, в които са възникнали.

3. СЪЩЕСТВЕНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

3.2 Други активи (продължение)

Активи, държани за продажба (МСФО 5)

Активи се класифицират като държани за продажба, ако тяхната балансова стойност ще бъде възстановена чрез продажба, а не чрез продължаваща употреба в дейността на Групата, или чрез отдаване под наем или лизинг. Активите, държани за продажба се оценяват първоначално по цена на придобиване, като разходите по сделката се включват в първоначалната оценка. Тези активи, обичайно, са били първоначално приети от Групата като обезпечения и се придобиват в следствие от нея в резултат на замяна "дълг срещу собственост" от кредитополучатели, които не обслужват своите задължения съгласно договорните условия по кредита.

Активи, класифицирани в тази група, са налични за незабавна продажба в тяхното настоящо състояние. Ръководството обичайно активно провежда мероприятия за реализиране на сделка за продажба, която се цели да бъде изпълнена в рамките поне на една година от датата на класифициране на актива в тази група.

Активи, класифицирани като държани за продажба, се представят в консолидирания отчет за финансовото състояние отделно и се оценяват по по-ниската от балансовата стойност и справедливата им стойност, намалена с преките очаквани разходи по продажбата.

Активите от тази класификационна група не се амортизират.

Ако тези активи не бъдат реализирани в 12-месечен срок или в 24 месечен срок, при положение, че са изпълнение изискванията на МСФО 5 за удължаване на срока, те се прехвърлят в Активи, придобити от обезпечения.

Активи, придобити от обезпечения (МСС 2)

Активите, придобити от обезпечения и класифицирани първоначално като Активи, държани за продажба, за които не са изпълнени изискванията на МСФО 5, се прехвърлят в Активи, придобити от обезпечения. Те се оценяват по по-ниската от себестойността и нетната реализуема стойност съгласно изискванията на МСС 2 Материални запаси.

Себестойността на активите, придобити от обезпечения представлява сумата от всички преки разходи по придобиването на активите, както и други разходи, направени във връзка с доставянето им до тяхното настоящо местоположение и състояние. Нетната реализуема стойност е предполагаемата продажна цена в нормалния ход на стопанската дейност минус приблизително оценените разходи за завършване на търговския цикъл и тези, които са необходими за осъществяване на продажбата.

3. СЪЩЕСТВЕНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

3.2 Други активи (продължение)

Активи, придобити от обезпечения (МСС 2) (продължение)

Обезценката на тези активи се изчислява в съответствие със счетоводната политика на Групата на база на очакваната реализация на активите от придобити обезпечения. Обезценката на активите, придобити от обезпечения се включва в отчета за всеобхватния доход. Ръководството на Групата счита, че балансовата стойност на активите, придобити от обезпечения представлява най-добрата преценка за тяхната нетна реализуема стойност към датата на отчета за финансово състояние. Допълнителна информация е представена в Бележка 27.

Обезценка на нефинансови активи (МСС 36)

Отчетните стойности на нефинансовите активи на Групата, различни от инвестиционни имоти, материални запаси и отсрочени данъчни активи, се преглеждат към всяка отчетна дата с цел да се определи дали има признаци за обезценка. В случай, че съществуват такива признаци, се прави приблизителна оценка на възстановимата стойност на актива. За нематериални активи с неопределен полезен живот, или които още не са готови за употреба, възстановимата стойност се определя всяка година по едно и също време. Загуба от обезценка се признава винаги в случай, че балансовата стойност на един актив или обект, генериращ парични потоци (ОГПП), част от която е той, превишава неговата възстановима стойност.

Възстановимата стойност на актив или ОГПП, е по-високата от неговата стойност в употреба и справедливата му стойност, намалена с разхода по продажба. При оценката на стойността в употреба, бъдещите парични потоци се дисконтират до настоящата им стойност, като се прилага дисконтов процент преди данъци, отразяващ текущите оценки за пазара, цената на парите във времето и специфичния риск за актива или за ОГПП.

За целта на теста за обезценка, активи, които не могат да бъдат разглеждани индивидуално, се групират заедно в най-малката възможна група активи, генерираща парични постъпления от продължаваща употреба, които са в голяма степен независими от паричните постъпления от други активи или ОГПП.

Загубите от обезценка се признават в печалби и загуби. Загубите от обезценка, признати за ОГПП се разпределят така, че да намалят отчетните стойности на активите в обекта пропорционално.

Загубата от обезценка се възстановява само до такава степен, че балансовата стойност на актива не надвишава балансовата стойност, която би била определена след приспадане на амортизация, ако загуба от обезценка не е била признавана.

3. СЪЩЕСТВЕНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

3.3. Пасиви

Лизинг (МСФО 16)

Групата като лизингополучател

Дружествата от Групата оценяват дали даден договор е или съдържа елементи на лизинг при започване на своето действие.

Дружествата от Групата признават актив с право на ползване и съответно лизингово задължение по отношение на всички договорености за лизинг, в които са лизингополучатели, с изключение на краткосрочните лизингови договори (договори със срок от 12 месеца или по-малко) и договори, активите по които са с ниска стойност. За тези лизингови договори се признават лизингови плащания като оперативен разход по линейния метод за срока на лизинговия договор.

Първоначално лизинговото задължение се оценява по настояща стойност на лизинговите плащания, дисконтирани с присъщия за лизинга лихвен процент. Ако този процент не може да се определи, дружествата от Групата използва свой диференциален лихвен процент.

Лизинговите плащания, участващи в оценката на лизинговото задължение, включват:

- Фиксирани лизингови плащания (включително фиксираните по същество плащания), намалени с всички вземания по лизингови стимули;
- Променливи лизингови плащания, които зависят от индекс или лихвен процент, първоначално измерени с помощта на индекса или процента към началната дата;
- Сумата, която се очаква да бъде платима от лизингополучателя по гаранции за остатъчна стойност;
- Цената на упражняване на опциите за покупка, ако в голяма степен е сигурно, че лизингополучателят ще упражни опциите; и
- Плащане на неустойки за прекратяване на лизинговия договор, ако срокът на лизинга отразява упражняването на опция за прекратяване на лизинговия договор.

Лизинговото задължение се представя на отделен ред в консолидирания отчет за финансовото състояние в Задължения по лизинг.

Впоследствие лизинговото задължение се оценява чрез увеличаване на балансовата стойност, което да отрази лихвата върху лизинговото задължение (използвайки метода на ефективния лихвен процент) и чрез намаляване на балансовата стойност, което да отрази направените лизингови плащания.

3. СЪЩЕСТВЕНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

3.3. Пасиви (продължение)

Пенсионни и други задължения към персонала по социалното и трудово законодателство (МСС 19)

Съгласно българското законодателство, Групата е задължена да плаща вноски във фондовете за социално и здравно осигуряване. Трудовите отношения с работниците и служителите на Групата, в качеството ѝ на работодател, се основават на разпоредбите на Кодекса на труда.

Краткосрочни доходи

Краткосрочните доходи за персонала на Групата под формата на възнаграждения, бонуси и социални доплащания и придобивки се признават като разход в консолидирания отчет за всеобхватния доход в периода, в който е положен трудът за тях или са изпълнени изискванията за тяхното получаване, и като текущо задължение в размер на недисконтираната им сума. Дължимите от Групата вноски по социалното и здравно осигуряване се признават като текущ разход и задължение в недисконтиран размер, заедно и в периода на начисление на съответните доходи, с които те са свързани.

В края на всеки отчетен период, Групата прави оценка и отчита сумата на очакваните разходи по натрупващите се компенсирани отпуски, която се очаква да бъде изплатена в резултат на неизползваното право на натрупан отпуск. В оценката се включват приблизителната преценка за разходите за самите възнаграждения и разходите за вноски по задължителното обществено и здравно осигуряване, които работодателят дължи върху тези суми.

Дългосрочни доходи при пенсиониране

Съгласно Кодекса на труда, работодателят е задължен да изплаща на персонала при настъпване на пенсионна възраст обезщетение, което в зависимост от трудовия стаж в даденото предприятие може да варира между 2 и 6 брутни работни заплати към датата на прекратяване на трудовото правоотношение. По своите характеристики, тези схеми представляват планове с дефинирани доходи.

Изчислението на размера на тези задължения налага участието на квалифицирани актюери, за да може да се определи тяхната настояща стойност към датата на отчета, по която те се представят в консолидирания отчет за финансовото състояние, коригирана с размера на актюерските печалби и загуби, а респ. изменението в стойността им, вкл. признатите актюерски печалби и загуби - през друг всеобхватен доход.

Разходите за минал стаж се признават веднага в отчета за всеобхватния доход, в периода, в който са възникнали.

3. СЪЩЕСТВЕНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

3.3. Пасиви (продължение)

Пенсионни и други задължения към персонала по социалното и трудово законодателство (МСС 19) (продължение)

Дългосрочни доходи при пенсиониране (продължение)

Към края на всеки отчетен период, Групата назначава сертифицирани актюери, които издават доклад с техните изчисления относно дългосрочните ѝ задължения към персонала за обезщетения при пенсиониране. За целта, те прилагат кредитния метод на прогнозните единици. Настоящата стойност на задължението по дефинираните доходи се изчислява чрез дисконтиране на бъдещите парични потоци, които се очаква да бъдат изплатени в рамките на матуритета на това задължение и при използването на лихвените равнища на държавни дългосрочни облигации, деноминирани в български лева.

Актюерските печалби и загуби произтичат от промени в актюерските предположения и опита. Актюерски печалби и загуби от промени в демографските и финансови предположения при пенсиониране по възраст и стаж са признати в консолидирания отчет за всеобхватния доход.

Доходи при напускане

Съгласно разпоредбите на Кодекса на труда, работодателят има задължение да изплати при прекратяване на трудовия договор преди пенсиониране, обезщетения за:

- неспазено предизвестие – брутно трудово възнаграждение за един месец;
- поради закриване на предприятието или на част от него, съкращаване в щата, намаляване на обема на работа и спиране на работа за повече от 15 дни и др. – брутно трудово възнаграждение за един месец;
- при прекратяване на трудовия договор поради болест – обезщетение в размер на 2 брутни месечни работни заплати;
- за неизползван платен годишен отпуск – за съответните години за времето, което се признава за трудов стаж

Групата признава задължения към персонала по доходи при напускане преди настъпване на пенсионна възраст, когато е демонстриран обвързващ ангажимент, на база анонсиран план, да се прекрати трудовият договор със съответните лица без да има възможност да се отмени, или при формалното издаване на документите за доброволно напускане. Доходи при напускане, платими повече от 12 месеца, се дисконтират и представят в консолидирания отчет за финансовото състояние по тяхната настояща стойност.

3. СЪЩЕСТВЕНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

3.3. Пасиви (продължение)

Провизии и условни пасиви (МСС 37)

Провизии се признават, когато Групата има настоящо конструктивно или правно задължение в резултат на минало събитие, и е вероятно, че погасяването/уреждането на това задължение е свързано с изтичане на ресурси. Провизиите се оценяват на база най-добрата приблизителна преценка на ръководството към края на отчетния период за разходите, необходими за уреждането на съответното задължение. Приблизителната оценка се дисконтира, когато падежът на задължението е дългосрочен.

Условните задължения са задължения, възникнали в резултат на минали събития, съществуването на които може да се потвърди само от настъпването или ненастъпването на едно или повече несигурни бъдещи събития, които не могат да бъдат напълно контролирани от Групата, или не е вероятно да се появи необходимост от изходящ поток от ресурси за погасяване на задължението. Същите не се признават в консолидирания отчет за финансовото състояние, но подлежат на специално оповестяване.

Договори за финансови гаранции (МСФО 9)

Договори за финансови гаранции са такива договори, които задължават издателя на гаранцията да обезщети лицето в полза на което е издадена, вследствие на неизпълнение от страна на трето лице - дебитор, на поети задължения, които са били гарантирани. Първоначалното отчитане на финансови гаранции се извършва по справедлива стойност, като се приема, че справедливата стойност към момента на издаване на гаранцията е таксата събрана за издаването ѝ, където има такава. Вземания за бъдещи премии не се признават. Приходът от комисионни се разсрочва по линеен метод, за периода за който се отнася.

В последствие, задълженията на Групата по финансови гаранции се отчитат по високата от стойността на обезценката, определена в съответствие с МСФО 9 и стойността при първоначално признаване, намалена, където е подходящо, с натрупаната стойност на прихода, признат в съответствие с политиките за признаване на приходи на Групата. Очакваните кредитни загуби, отнасящи се до издадени финансови гаранции, се отразяват в отчета за всеобхватния доход в перото Обезценка на финансови активи. Вероятността да възникне задължение за плащане от страна на Групата по такива договори, се оценява на базата на исторически опит с подобни инструменти.

3.4 Капитал

Акционерен капитал

Акционерният капитал е представен по номиналната стойност на издадените и платените акции. Постъпленията от издадени акции над тяхната номинална стойност се отчитат като премийни резерви.

3. СЪЩЕСТВЕНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Акционерен капитал (продължение)

Разходите, отнасящи се пряко до издаването на нови акции, се приспадат от капитала нетно от свързаните с тях данъци. Дивидентите по обикновени акции се признават в периода, в който са били одобрени от акционерите. Дивидентите за периода, обявени след датата на изготвяне на финансовите отчети, се оповестяват като събитие след датата на отчета.

Дивиденди

Задължение за парични разпределения към собствениците се признава, когато разпределението е одобрено от тях и не зависи от Групата. Кореспондиращата сума се отписва директно от собствения капитал.

3.5 Приходи и разходи

Приходи от лихви и разходи за лихви (МСФО 9)

Приходите от лихви и разходите за лихви се признават в отчета за всеобхватния доход на база на принципа на начисляване за всички лихвоносни инструменти, с изключение на тези, отчитани по справедлива стойност през печалбата или загубата, при използване на метода на ефективния лихвен процент на основата на цената на придобиване и приложимия лихвен процент. Приходите от лихви и разходите за лихви включват амортизация на всеки отбив или премия, или други разлики между първоначалната балансова стойност на лихвоносни инструменти и тяхната стойност на падеж, изчислена на база ефективен лихвен процент.

Приходът от лихви включва лихвени доходи по дългови ценни книжа, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, лихви по депозити в други банки, лихви по предоставени кредити и аванси на клиенти, такси и комисионни по предоставени кредити и аванси на клиенти, които са неразделна част от ефективния доход на финансовия инструмент.

Разходът за лихви се признава на принципа на начисляване и включва лихвите по привлечени депозити от клиенти и от банки, както и по получени кредити и други привлечени средства, такси и комисионни по получени кредити, които са неразделна част от ефективния разход за лихви.

За експозициите, класифицирани във фази 1 и 2, Групата признава приходи от лихви на база на метода на ефективния лихвен процент, начислени върху тяхната брутна балансова стойност. За експозициите, класифицирани във фаза 3, Групата признава приходи от лихви на база на метода на ефективния лихвен процент, начислени върху тяхната амортизирана стойност, намалена с обезценка за очаквани кредитни загуби.

3. СЪЩЕСТВЕНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

3.5 Приходи и разходи (продължение)

Приходи от лихви и разходи за лихви (МСФО 9) (продължение)

Групата също така притежава инвестиции и активи в страни с отрицателни лихвени равнища. Групата оповестява изплатени лихви по такива активи като лихвен разход с допълнително оповестяване в Бележка 6.

Приходи по договори с клиенти (МСФО 15)

Съгласно МСФО 15 се прилага петстъпков модел по отношение на приходите, произтичащи от договори с клиенти, независимо от вида на сделката или индустрията, изискващи от Групата да (1) идентифицира договорите с клиенти, (2) да идентифицира задълженията за изпълнение по тези договори, (3) да определи сумата на възнаграждението по договор, (4) да разпредели възнаграждението по договорите по идентифицираните задължения за изпълнение, и (5) да признава приход, когато е удовлетворено всяко едно от определените задължения за изпълнение.

Групата е идентифицирала следните задължения за изпълнение съгласно МСФО 15:

- Услуги във връзка с извършване на трансакции – приходите се признават в течение на времето, тъй като клиентът едновременно получава и консумира ползите. Поради краткия времеви период на извършване на услугата, приходи се признават в момента на предоставянето ѝ. Таксите за тези услуги се определят по тарифата на Групата и представляват фиксирана сума на транзакция, която съответства на стойността на изгодата, прехвърлена на клиента. На база на тези обстоятелства, Групата прилага практически целесъобразната мярка съгласно МСФО 15, пар. Б16 да признава прихода при извършването на транзакцията по сумата, която има право да удържи съгласно Тарифата.
- Издаване на гаранции и акредитиви – приходите се признават в течение на времето, тъй като клиентът едновременно получава и консумира ползите. Прехвърлянето на изгодите към клиента е равномерно за срока на договора и затова, Групата прилага линеен метод за измерване на напредъка по договора, водещ до линейна амортизация на таксите за договорения период. Таксите за тези услуги са фиксирани суми, изчислени в зависимост от стойността на гаранцията или акредитива.

3. СЪЩЕСТВЕНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

3.5 Приходи и разходи (продължение)

Приходи по договори с клиенти (МСФО 15) (продължение)

- Поддържане на депозити – приходите се признават в течение на времето, тъй като клиентът едновременно получава и консумира ползите. Таксите за тези услуги се определят по тарифата на Групата и представляват фиксирана сума на месечна база, която съответства на стойността на изгодата, прехвърлена на клиента. На база на тези обстоятелства, Групата прилага практически целесъобразната мярка съгласно МСФО 15, пар. Б16 да признава прихода при извършването на транзакцията по сумата, която има право да удържи съгласно Тарифата.
- Извършване на дейност като посредник, за която Групата получава агентски комисиони – приходите се признават в определен момент във времето при предоставяне на посредническата услуга, тъй като Групата оперира в качеството си на посредник. На база на тези обстоятелства Групата признава приходи равни на стойността на комисионното възнаграждение за изпълнение на посредническата услуга. Комисионното възнаграждение представлява нетната сума, която Групата задържа след изплащане на частта, дължима на третата страна, на която Групата посредничи за изпълнение на услугите от същата тази трета страна.

Таксите за обслужване на облигационни емисии представляват такси за изпълняване на функцията банка-довереник по облигационна емисия на предприятие от обществен интерес. Възнаграждението се начислява и заплаща периодично, съгласно договор.

Приходите от средства на доверително управление представляват такси за управление на средства, предоставени от Министерство на финансите във връзка със заем от Kreditanstalt für Wiederaufbau предоставен на Министерство на финансите. Те се признават когато са дължими по договор.

Групата – с изключение на ограничени операции, предоставяни на нейните служители – не реализира приходи от услуги, свързани с банкиране на дребно: размерът на приетите депозити и разплащателни сметки е 8,068 хил. лв. (към 31.12.2022 г.: 6,754 хил. лв.). Групата не е анализирала в детайли потенциалното влияние на такива услуги върху приходите с оглед ограничената ѝ експозиция към клиенти на дребно и липсата на клонова мрежа.

3. СЪЩЕСТВЕНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

3.5 Приходи и разходи (продължение)

Операции в чуждестранна валута

При изготвянето на финансовия отчет сделки във валути, различни от функционалната валута на Групата (чуждестранна валута) се признават по валутни курсове, валидни към датата на сделката. На всяка отчетна дата монетарните активи и пасиви, деноминирани в чуждестранна валута се превалутират по курсовете, валидни към тази дата. Немонетарни позиции, отчитани по справедлива стойност, деноминирани в чуждестранна валута се превалутират по курсове, валидни към датата, на която е определена справедливата стойност. Немонетарните позиции, отчитани по историческа стойност в чуждестранна валута не се превалутират.

Сделки, осъществени в чуждестранни валути, са трансформирани в лева по курсовете на БНБ за деня на сделката. Вземанията и задълженията в чуждестранна валута се преоценяват ежедневно. В края на годината са преоценени в легова равностойност по заключителните обменни курсове на БНБ, които на по-важните валути към датата на консолидирания отчет за финансовото състояние са следните:

<u>Вид валута</u>	<u>31 декември 2023</u>	<u>31 декември 2022</u>
Щатски долари	1.76998	1.83663
Евро	1.95583	1.95583

От 1999 г., българският лев е обвързан с еврото, официална валута на Европейския съюз, в съотношение 1 евро за 1.95583 лева.

Нетните печалби или загуби от промяната на валутните курсове, възникнали от преоценката на вземания, задължения и от сделки с чуждестранна валута, са отчетени в консолидирания отчет за всеобхватния доход за периода, в който са възникнали.

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК

В хода на обичайната си дейност, Групата е изложена на различни рискове, чието настъпване може да доведе до формиране на загуби и влошаване на финансовата стабилност на Групата. Тези рискове се идентифицират, измерват и оценяват с помощта на контролни механизми, за да могат да бъдат управлявани и да се избягва поемането на неоправдан риск. Процесите по управление на рисковете са ключови за доходността на Групата и нейната стабилност.

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Управлението на риска в Групата Българска банка за развитие представлява комплекс от методи и процедури, които Групата използва за идентифициране, измерване и контрол на рисковите си експозиции. Групата управлява следните основни категории риск:

- Кредитен;
- Ликвиден;
- Пазарен;
- Операционен.

При управление на рисковете, Групата прилага политики и процедури, адекватни на характера и сложността на нейната дейност и базираци се на добри банкови практики.

Структура за управление на рисковете

Основните звена, които са отговорни пряко за управление на рисковете, са следните:

За Българска банка за развитие ЕАД:

Управлението на риска се осъществява от:

- *Надзорен съвет* – извършва общ надзор върху управлението на рисковете;
- *Управителен съвет* – отговаря за общият подход за управление на рисковете и одобрява стратегиите, принципите и конкретните методи, техники и процедури за управление на рисковете;
- *Комитет по риска* – отговаря за контрола върху прилагането на политиките по управление на отделните видове риск и адекватността на рисковия профил на Банката на възложените и задачи;
- *Комитет за управление на активите и пасивите (КУАП)* – отговаря за стратегическото управление на активите и пасивите, и за управлението на пазарните рискове, вкл. ликвиден, свързани с тях;
- *Комитет за обезценките и провизиите* – анализира кредитните сделки от гледна точка на управление на кредитния риск общо за кредитния портфейл, както и на ниво кредитни сделки и кредитополучатели;
- *Изпълнителни директори и членове на УС* – осъществяват текущ оперативен контрол по поддържане и спазване на определените лимити за конкретните видове риск и прилагането на разработените процедури;
- Централната банка осъществява допълнителен надзор върху управлението на рисковете в Банката чрез изискване на периодични регулаторни отчети и последващ контрол по спазването на нормативно определените максимални нива за експозиция към определени видове рискове.

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Структура за управление на рисковете (продължение)

За дъщерното дружество Национален гаранционен фонд ЕАД (Фондът):

Основните звена, които са отговорни пряко за управление на рисковете са следните:

- *Надзорен съвет и Управителен съвет на ББР ЕАД* – извършват общ надзор върху управлението на рисковете; взимат решение за обща експозиция към група свързани лица към *Национален гаранционен фонд ЕАД* над 5 млн. лв., а при наличие на експозиция към Групата на ББР (но при липса на експозиция към ББР) – независимо от нейния размер;

Основните звена, които са отговорни пряко за управление на рисковете са следните:

- *Съвет на директорите* – отговаря за общия подход за управление на рисковете и одобрява стратегиите, принципите и конкретните методи, техники и процедури за управление на рисковете;
- *Комитет по провизиите* – анализира гарантираните портфейли от гледна точка на управление на кредитния риск общо за гарантирания портфейл, както и на ниво гаранционна сделка и получател на гаранция;
- *Отдел Риск и мониторинг* – осъществява мониторинг по отношение на гарантираните портфейли и обезпечението по кредитите. Най-малко веднъж годишно се извършва проверка на изпълняваните икономически и социални изисквания от МСП, ползващи гаранции от „Национален гаранционен фонд“ ЕАД.

За дъщерното дружество ББР Микрофинансиране ЕАД:

Основните звена, които са отговорни пряко за управление на рисковете са:

- *Надзорен съвет и Управителен съвет на ББР ЕАД* – извършват общ надзор върху управлението на рисковете; взимат решение за обща експозиция към група свързани лица към ББР Микрофинансиране ЕАД над 5 млн. лв., а при наличие на експозиция към Групата на ББР (но при липса на експозиция към ББР) – независимо от нейния размер;
- *Съвет на директорите* – приема правила и процедури за управление на риска. Контролира рисковите фактори за дейността на Дружеството и взема решения в границите на своите правомощия. Също така анализира кредитните сделки на стойност над 100 хил. лв. от гледна точка на управление на кредитния риск при тяхното разрешаване;
- *Кредитен комитет* – текущо наблюдава и анализира кредитния и лизинговия портфейл на Дружеството от гледна точка на кредитния риск в т.ч. и по отделни сделки;

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Структура за управление на рисковете (продължение)

За дъщерното дружество ББР Микрофинансиране ЕАД (продължение):

- *Кредитен съвет* – анализира кредитните и лизингови сделки от гледна точка на управление на кредитния риск при тяхното разрешаване и/или предоговаряне;
- *Оперативно ръководство (Изпълнителен директор и зам. изп. директори)* – организира дейностите по прилагане на приетите от Съвета на директорите Правила за управление на риска. Създава организация на работа, която осигурява спазването на определените лимити и нива на риск. Контролира съответствието на използваните от съответните служители процедури по анализ, измерване и оценка на риска с приетите от Съвета на директорите вътрешно-нормативни документи;
- *Отдел Управление на риска* – разработва и внедрява система за управление на риска. Изготвя и внася на Съвета на директорите периодични отчети с цел оценка на рисковете в дейността, в т.ч. спазването на лимити и докладва текущо на оперативното ръководство на Дружеството. Извършва първоначална и текуща проверка на методите за оценка на риска. Контролира входящите данни, необходими за оценката на риска, съгласно приложим метод на достоверност и достатъчност.

За дъщерното дружество ББР Лизинг ЕАД:

Управлението на риска се осъществява от:

- *Надзорен съвет и Управителен съвет на ББР ЕАД* – извършват общ надзор върху управлението на рисковете; взимат решение за обща експозиция към група свързани лица към *ББР Лизинг ЕАД* над 5 млн. лв., а при наличие на експозиция към Групата на ББР (но при липса на експозиция към ББР) – независимо от нейния размер;
- *Съвет на Директорите* – приема правила и процедури за управление на риска и контролира рисковите фактори. Взема решения за експозиции до 5 млн. лв.
- *Прокурис*т и член на Съвета на директорите заедно – взимат решения за експозиции до 200 хил. лв.
- *УС на ББР АД* - взима решение за обща експозиция към група свързани лица към *ББР Лизинг ЕАД* над 5 млн. лв. (при липса на друга експозиция към групата на ББР); При наличие на експозиция към групата на ББР (но при липса на експозиция към ББР), независимо от нейния размер.

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Структура за управление на рисковете (продължение)

За дъщерното дружество ББР Факторинг ЕАД:

Основните звена, които са отговорни пряко за управление на рисковете са:

- *Надзорен съвет и Управителен съвет на ББР ЕАД* – извършват общ надзор върху управлението на рисковете; взимат решение за обща експозиция към група свързани лица към *ББР Факторинг ЕАД* над 5 млн. лв., а при наличие на експозиция към Групата на ББР (но при липса на експозиция към ББР) – независимо от нейния размер;
- *Съвет на директорите* – приема правила и процедури за управление на риска. Контролира рисковите фактори за дейността на Дружеството и взема решения в границите на своите правомощия. Също така анализира кредитните сделки от гледна точка на управление на кредитния риск при тяхното разрешаване;
- *Оперативно ръководство (Изпълнителни директори)* – организира дейностите по прилагане на приетите от Съвета на директорите Правила за управление на риска. Създава организация на работа, която осигурява спазването на определените лимити и нива на риск. Контролира съответствието на използваните от съответните служители процедури по анализ, измерване и оценка на риска с приетите от Съвета на директорите вътрешно-нормативни документи;
- *Отдел Риск* – разработва и внедрява система за управление на риска. Изготвя и внася на Съвета на директорите периодични отчети с цел оценка на рисковете в дейността, в т.ч. спазването на лимити и докладва текущо на оперативното ръководство на Дружеството. Извършва първоначална и текуща проверка на методите за оценка на риска.

За дъщерното дружество Фонд за капиталови инвестиции АД:

Управлението на риска се осъществява от:

- *Надзорен съвет и Управителен съвет на ББР ЕАД* – извършват общ надзор върху управлението на рисковете; взимат решение за обща експозиция към група свързани лица към *Фонд за капиталови инвестиции АД* над 5 млн. лв., а при наличие на експозиция към Групата на ББР (но при липса на експозиция към ББР) – независимо от нейния размер;
- *Съвет на Директорите* – приема правила и процедури за управление на риска и контролира рисковите фактори. Взема решения за всички експозиции.
- *УС на ББР ЕАД* - взема решение за обща експозиция към група свързани лица на *Фонд за капиталови инвестиции АД* над 5 млн. лв. (при липса на друга експозиция към групата на ББР); При наличие на експозиция към групата на ББР (но при липса на експозиция към ББР), независимо от нейния размер.

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Структура за управление на рисковете (продължение)

За дъщерното дружество ТЦ Марица ЕООД:

Функциите по риска се упражняват от оперативните звена – Управител и Финансов мениджър. Дейността на ТЦ Марица не включва придобиване и управление на финансови активи.

Измерване и управление на основните рискове

Ръководствата на дружествата от Групата са приели набор от вътрешни правила и методи за измерване на различните рискове, които са основани както на статистически модели и добри международни практики, така и на историческия опит на самата Група.

Контролът и управлението на рисковете е структуриран основно на базата на лимити. Тези лимити рефлектират върху стратегията на Групата и пазарната ѝ позиция, както и нивото на конкретния риск, който може да бъде поет. Периодично се изготвят отчети за конкретните типове риск за целите на последващ анализ и евентуална корекция на определените вече лимити.

4.1. Кредитен риск

Кредитен риск е рискът от потенциални загуби, породени от неизпълнение от страна на клиентите на Групата на договорни задължения, във връзка с вземания и притежавани от Групата финансови инструменти, вкл. държавен риск, риск от контрагента и сетълмент риск и кредитен риск от концентрация.

Кредитният риск е основният риск, на който е изложена Групата, поради което управлението му е основно в дейността ѝ. Управлението на кредитния риск се извършва, в съответствие със Закона за Българската банка за развитие ЕАД и с действащите законови и подзаконови нормативни актове на Република България, регламентиращи кредитната дейност, утвърдените международни норми и установените добри банкови практики, както и изискванията на МСФО.

Групата използва модели за генериране на вътрешен рейтинг при оценката и управлението на кредитния (включително контрагентния) риск по експозициите. Вътрешните рейтинг модели са съобразени със спецификата на оценявания субект.

Създадените модели за оценка на кредитния риск при корпоративни клиенти на Групата са базирани на анализ на исторически данни и настоящото финансово състояние на контрагентите и свързаните с тях лица, историята и поведението им при обслужване на задължения към други контрагенти, анализ на бъдещите парични потоци, източник на обслужване на съществуващите и потенциално възникващите задължения към Групата и други специфични за конкретната сделка параметри. В Групата са създадени и функционират органи за наблюдение, контрол и оценка на качеството на кредитния портфейл.

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.1. Кредитен риск (продължение)

Въведени са процедури и механизми за текущо следене, отчитане и управление на кредитния портфейл, изискващи периодични, а при необходимост извънредни, доклади за финансовия и правен статус на всеки кредитополучател и задължените лица. Съществува „Процедура за ранно предупреждение при корпоративни кредитни клиенти“, включваща система за ранно предупредителни сигнали и действия.

При управлението на кредитния риск на Групата се съблюдава система от вътрешногрупови лимити, които се преразглеждат и актуализират периодично.

В Групата функционира специализирано звено, оценяващо риска, както на ниво клиент, така и на ниво експозиция, като нивото на кредитоспособност се оценява и следи през целия живот на кредита – от кандидатстването до неговото пълно погасяване. Кредитният риск се редуцира частично и чрез прилагане на техниката „обезпечена кредитна защита“, посредством приемане на различни видове обезпечения, като оценките по обезпеченията във всеки един момент не са по-стари от 12 месеца.

Групата формира обезценки по експозиции в зависимост от рисковия профил на кредитополучателя и/или групата свързани клиенти и на база извършени индивидуални тестове за обезценка.

Експозициите в корпоративния кредитен портфейл на Групата се разделят основно на три категории според наличието на Индикатори за обезценка – изменение на обективните показатели, на базата на които се извършва първоначалната оценка и последващо наблюдение на експозиция/клиент, което би довело до изменение на паричните потоци от финансовите активи в това число просрочие на дължими плащания от кредитополучателя: Фаза 1 - „редовни“; Фаза 2 - „наблюдавани“ или “forborne” и Фаза 3 - „проблемни/необслужвани“. Тези индикатори са залегнали в Политика и правила за определяне на очаквана загуба и обезценка на експозиции на ББР и представени в настоящата Бележка 4.1. За кредити над 5,000 хил. лв. се извършват индивидуални прегледи за наличието на такива индикатори, а за суми под този праг – прегледите се извършват на портфейлна основа.

При клиенти, за които текущо няма установени индикации за повишен риск, Групата извършва периодично (най-малко веднъж годишно) преглед на финансовото и правно състояние, включително и на приетите обезпечения, с цел установяване необходимостта от промяна в процента на обезценки за риск от загуба и /или промяна в оценката на степента на кредитен риск. При клиенти с повишен кредитен риск, прегледът се извършва веднъж на 6 месеца, като при клиенти „проблемни/необслужвани“, прегледът се извършва на тримесечие.

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.1. Кредитен риск (продължение)

В изпълнение на препоръките на Базелския комитет и тяхното транспониране в регулации в рамките на Европейския съюз и по-конкретно Регламент 575/2013/ЕС и Директива 2013/36/ЕС, търговските банки следва да въведат с вътрешно-нормативните си актове вътрешно-рейтингова система, която позволява съпоставимост с официален кредитен рейтинг на кредитополучатели от признати външни рейтингови институции, която възприема международно използваната скала от десет кредитни рейтингови категории, включително две категории за необслужвани кредити.

Групата е разработила детайлна вътрешно-нормативната база, включваща Политика и правила за определяне на обезценка за несъбираемост на рискови експозиции, Методика за анализ и оценка на кредитния риск в Българска банка за развитие ЕАД, Правила за кредитната дейност на ББР и Методика за индивидуален кредитен рейтинг в Българска банка за развитие ЕАД, осигуряващи пълно съответствие на политиката и процедурите при определянето на вътрешен кредитен рейтинг с посочените нормативни актове на ЕС. Размерът на обезценката се определя като разликата между текущия размер на амортизираната стойност на експозицията на клиента към Групата и нейния възстановим размер.

Групата начислява обезценка на портфейлна основа за вземанията по НПЕЕМЖС и експозициите към физически лица.

С цел предпазване и намаляване на кредитния риск, Групата приема обезпечения съгласно вътрешните си правила. Групата не предоставя необезпечени кредити. Обичайната практика на Групата е да изисква обезпечение от кредитоискателите поне в размер на 100%, спрямо договорения размер на кредита, като се изисква изготвяне на оценки от лицензирани независими оценители.

Кредитен риск в дейността на Групата възниква и по линия на задбалансови ангажменти, основно неусвоени средства по одобрени заеми, гаранции и акредитиви, представляващи неотменяем ангажимент на Групата да извърши плащания в случай, че клиент не може да изпълни задълженията си към трета страна и носят същия кредитен риск, аналогично на балансовите кредитни експозиции.

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.1. Кредитен риск (продължение)

Банката формира различни подпортфейли, базирани на типа на контрагентите и носителите на кредитен риск, както следва:

- директно кредитиране – портфейл от кредитни ангажименти с длъжници юридически лица, различни от банкови финансови институции и кредити към физически лица (кредити към служители на Групата), както и субекти от публичния сектор.
- индиректно финансиране или „он-лендинг“ – портфейл от кредити формирани към финансови (банкови и небанкови) институции, които имат за цел предоставяне на финансиране/улесняване достъпа до финансиране на микро, малки и средни предприятия в Република България.
- финансиране по линията на НПЕЕМЖС в изпълнение на ПМС 18 на МС.

Извън рамките на кредитния портфейл, кредитен риск в дейността на Групата е наличен при експозиции, формирани при други нейни дейности:

- портфейл от финансови инструменти, различни от кредити, формиран във връзка с управление на свободните средства на Групата, който е съставен основно от държавни ценни книжа с емитент Република България и други държави от ЕС, класифицирани като „финансови активи отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход“;
- към банки по линия на операции на паричен пазар, пласирани срочни депозити и наличности по ностро сметки;
- по линия на вземания обвързани с държавния бюджет.

В Групата функционира система от лимити във връзка с кредитния риск и риска от концентрации за различните подпортфейли, като текущо се следи кредитния риск и риска от концентрации на финансовите активи, както на базата на отраслови критерии, по отделни контрагенти, по застрахователни дружества, осигуряващи покритие. По отношение на директния кредитен портфейл на Групата се следи разпределението по икономически сектори и към клиенти и група свързани клиенти, като се спазват вътрешни ограничения (лимити) за концентрация на корпоративния кредитен портфейл по икономически сектори.

ГРУПА БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ
 БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
 ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧВАЩА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2023 г.
 Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.1. Кредитен риск (продължение)

Максимална експозиция на кредитен риск

Експозицията към кредитен риск, произтичащ от финансовите активи, признати в консолидирания отчет за финансовото състояние е както следва:

Финансов актив	2023		2022	
	максимална	нетна	максимална	нетна
Парични средства в каса и по разплащателна сметка в Централни банки	128,665	128,665	527,924	527,924
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Вземания от банки	514,681	513,980	140,804	139,420
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност - Предоставени кредити и аванси на клиенти	1,573,795	1,333,532	1,698,359	1,449,701
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност - Вземания от Републиканския бюджет	14,431	14,262	23,598	23,537
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност - Нетна инвестиция във финансов лизинг	76,321	75,360	71,537	70,866
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност - Ценни книжа	11,792	11,671	11,975	11,771
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход - Дългови инструменти	439,431	439,431	538,535	538,535
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход - Капиталови инструменти	140,116	140,330	100,710	100,218
Други финансови активи	4,362	4,362	7,178	7,178
	2,903,594	2,661,593	3,120,620	2,869,150

Позиция „Вземания от Републикански бюджет“ включва кредити по Национална програма за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради в размер на 14,431 хил. лв. (2022: 23,598 хил. лв.).

Експозицията към кредитен риск, произтичащ от условни ангажименти, отчетени задбалансово, е както следва:

	2023		2022	
	максимална	нетна	максимална	нетна
Кредитни гаранции по анти-КОВИД програми	373,894	262,049	403,208	275,993
Банкови гаранции и акредитиви	397,460	384,865	267,334	252,407
Неусвоен размер на разрешени кредити	159,954	159,903	178,510	178,463
Невнесена част от акции на Three Seas Initiative	7,788	7,788	17,970	17,970
Участие в инвестиционна програма SIA	479	479	652	652
	939,575	815,084	867,674	725,485
Максимална експозиция към кредитен риск	3,843,169	3,476,677	3,988,294	3,594,635

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.1. Кредитен риск (продължение)

Максимална експозиция на кредитен риск (продължение)

При определяне на нетната експозиция, са взети предвид начислените обезценки и провизии, високоликвидните обезпечения (държавни ценни книжа и парични средства), както и нетната настояща стойност на ликвидни обезпечения - недвижими имоти.

Кредитен риск - концентрация

Най-голямата кредитна експозиция на Групата, предоставена на група свързани лица /извън банкови институции/ е в размер на 161,416 хил. лв. (включително 126,460 хил. лв. балансов дълг, 34,956 хил. лв. сума за усвояване) по амортизирана стойност (31.12.2022: 172,448 хил. лв.), което представлява 15.23% от собствения(СК)/приемливия (Пр.К) капитал на Групата съгласно Регламент 575/2013/ЕС (31.12.2022: 16.62%). Концентрацията на клиентския портфейл (извън банкови институции) е представена в следващата таблица:

	<u>2023*</u>	<u>% от СК</u>	<u>2022*</u>	<u>% от СК</u>
Най-голяма обща експозиция към клиентска група	161,416	15.23%	172,448	16.62%
Общ размер на десетте най-големи експозиции	859,462	81.09%	1,012,789	97.61%
Обща сума на двадесетте най-големи експозиции	1,056,318	99.66%	1,290,160	124.34%

* Стойност на експозицията след приспадане на обезценките и високо ликвидните обезпечения.

Към 31.12.2023 г. и 31.12.2022 г. няма експозиция на клиент или група свързани клиенти, която да е по-голяма от 25% от собствения капитал на Групата.

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.1. Кредитен риск (продължение)

Кредитен риск – концентрация (продължение)

По-долу са представени данни за финансовите активи на Групата, класифицирани по сектори на икономиката. Кредитите и вземанията, както и финансовия лизинг и ценни книжа по амортизирана стойност, са представени по амортизирана стойност преди обезценка:

Сектори	2023	%	2022	%
Държавно управление	544,535	18.75	665,144	21.31
Промишленост, общо	358,494	12.35	399,117	12.79
<i>Промишленост - производство и разпределение на енергия</i>	87,833	3.02	68,063	2.18
<i>Промишленост - други производства</i>	140,145	4.83	191,491	6.14
<i>Промишленост - производство на хранителни продукти</i>	47,319	1.63	46,965	1.50
<i>Промишленост - производство на машини и оборудване</i>	83,197	2.87	92,598	2.97
Финансови услуги	894,860	30.82	882,688	28.28
Търговия	440,366	15.17	461,703	14.80
Транспорт	143,947	4.96	154,328	4.95
Туристически услуги	267,473	9.21	267,018	8.56
Строителство	131,980	4.55	167,942	5.38
Операции с недвижими имоти	52,486	1.81	56,484	1.81
Селско стопанство	36,245	1.25	28,385	0.91
Събиране и обезвреждане на отпадъци	-	-	357	0.01
Други отрасли	33,208	1.14	37,454	1.20
	2,903,594	100	3,120,620	100

В общата сума на експозициите са включени и тези към Централни банки, както и наличните средства по каса, за които се приема, че не са носители на кредитен риск.

ГРУПА БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ
 БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
 ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧВАЩА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2023 г.
 Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.1. Кредитен риск (продължение)

Качество на финансовите активи

Структурата на финансовите активи на Групата съгласно рисковите класификационни групи е следната:

Към 31 декември 2023 г.

	Редовни (Фаза 1)	Наблюдавани (Фаза 2)	Необслужвани (Фаза 3)	Общо
Парични средства в каса и по разплащателни сметки в Централни банки	128,665	-	-	128,665
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност:				
Вземания от банки	514,681	-	-	514,681
Кредити за търговско недвижимо имущество и строителство	255,563	280,409	124,582	660,554
Търговски кредити	349,514	121,940	288,832	760,286
Нетна инвестиция във финансов лизинг	64,534	6,143	5,644	76,321
Потребителски кредити	2,097	2	57	2,156
Жилищни ипотечни кредити на физически лица	1,660	-	-	1,660
Кредити на други ФИ	54,810	1,779	2,056	58,645
Други кредити и вземания	21,252	44,867	24,375	90,494
Вземания от Републиканския бюджет	14,431	-	-	14,431
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност - Ценни книжа	11,792	-	-	11,792
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в ДВД - Дългови инструменти	423,789	-	15,642	439,431
Други финансови активи	4,362	-	-	4,362
Общо финансови активи	1,847,150	455,140	461,188	2,763,478

ГРУПА БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ
 БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
 ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧВАЩА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2023 г.
 Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.1. Кредитен риск (продължение)

Качество на финансовите активи (продължение)

Към 31 декември 2022 г.

	Редовни (Фаза 1)	Наблюдавани (Фаза 2)	Необслужвани (Фаза 3)	Общо
Парични средства в каса и по разплащателни сметки в Централни банки	527,924	-	-	527,924
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност:				
Вземания от банки	140,804	-	-	140,804
Кредити за търговско недвижимо имущество и строителство	374,848	185,635	125,595	686,078
Търговски кредити	402,799	235,499	202,885	841,183
Нетна инвестиция във финансов лизинг	66,474	2,290	2,773	71,537
Потребителски кредити	1,948	75	-	2,023
Жилищни ипотечни кредити на физически лица	1,990	-	-	1,990
Кредити на други ФИ	53,170	-	6,849	60,019
Други кредити и вземания	25,590	63,760	17,716	107,066
Вземания от Републиканския бюджет	23,598	-	-	23,598
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност - Ценни книжа	11,975	-	-	11,975
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в ДВД - Дългови инструменти	523,850	-	14,685	538,535
Други финансови активи	7,178	-	-	7,178
Общо финансови активи	2,162,148	487,259	370,503	3,019,910

По-долу са представени видовете обезпечения, получени от Групата във връзка с отпуснати кредити, по справедлива стойност, определена от лицензирани независими оценители и потвърдена от служител на Групата, притежаващ необходимия лиценз.

Вид обезпечение	2023		2022	
	Справедлива стойност	%	Справедлива стойност	%
Ипотеки	840,780	74.5	738,639	66.2
Залог на машини, съоръжения, оборудване и материални запаси	217,662	19.3	294,599	26.4
Застраховка кредитен риск	23,299	2.0	36,999	3.3
Блокирани депозити	42,965	3.8	44,613	4.0
Банкови гаранции	4,559	0.4	960	0.1
Общо обезпечения	1,129,265	100	1,115,810	100

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.1. Кредитен риск (продължение)

Качество на финансовите активи (продължение)

Кредитните експозиции могат да бъдат обезпечени с повече от едно обезпечение, т.е. могат да бъдат включени в повече от една позиция. Сумата от обезпеченията може да надхвърля 100%, тъй като по един кредит може да има повече от едно обезпечение.

Дружество от Групата може да предоговори първоначалните условия по сключени договори в случаите на молба от страна на контрагентите. Обичайно това са сроковете за усвояване на кредитите, размера на кредита, лихвените нива и/или погасителните планове от гледна точка размерите на конкретни погасителни вноски. Най-често това се наблюдава в случаи на промяна на първоначалните параметри, целите и обхвата, респ. времеви график на проектите. При предоговарянето се анализират измененията в първоначалните условия, с цел установяване дали промените представляват концесия (отстъпка) в полза на длъжника, както и доколко тази отстъпка значително изменя паричните потоци и тяхната нетна настояща стойност и, следователно, експозицията следва да се приеме за реструктурирана и, съответно, да бъде класифицирана във Фаза 2 или Фаза 3.

Съгласно Политика и правила за определяне на очаквана загуба и обезценка на експозиции на ББР, дружествата в Групата следят експозициите за индикатори, които биха могли да доведат до обезценка в бъдещ период. Тези индикатори могат да бъдат както пазарни – промяна в лихвените проценти, спредовете или други пазарни движения, или промени в регулаторната среда – така и специфични – промяна в стойността на обезпечението, промяна в прогнозите за развитие на дружеството, непредвидени в бизнес плана разходи, настъпването на инциденти, водещи до значително намаляване на капацитета на кредитополучателя.

Също така, анализът следва да определи дали модификацията е съществена до степен, която дава основание да се отпише активът и да се заведе нов такъв.

През 2023 г. и 2022 г. Групата извърши анализ на ефекта от модификациите върху експозициите от портфейла си, с цел да определи дали някои от тях не индикират необходимост от отписване и отчитане на нов актив. В резултат от анализа бе оценено, че ефектът от модификациите не е значителен.

Анализът на промените в стойностите на основните групи финансови активи и тяхната обезценка са представени в подсекция „Отчитане на ОКЗ“ в тази секция.

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.1. Кредитен риск (продължение)

Качество на финансовите активи (продължение)

По отношение на кредитите отпускани по програмата за енергийна ефективност, следва да бъде отбелязано, че съгласно параметрите на програмата размерът на одобрения кредит подлежи на регулярен процес на актуализация с оглед контрол на разходите по изпълнение. Резултат от този контрол е подписването на анекси по кредитите с актуализиране на финансовите параметри.

ГРУПА БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ
 БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
 ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧВАЩА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2023 г.
 Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.1. Кредитен риск (продължение)

Качество на финансовите активи (продължение)

В таблицата по-долу са представени данни за стойността на портфейла от финансови активи на Групата по видове инструменти:

Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност										ФА отчитани по справедлива стойност през ДВД
	Корпоративни клиенти и небанкови финансови институции	Републикански бюджет	Банки	Физически лица	Парични средства в каса и по разплащателна сметка в ЦБ	Ценни книжа	Нетна инвестиция във финансов лизинг	Други финансови активи	Дългови инструменти	
Към 31 декември 2023 г.										
Обезценени на индивидуална основа										
-редовни – Фаза 1	298,883	-	113	-	3	11,792	64,707	4,362	423,789	
-наблюдавани – Фаза 2	426,441	-	-	-	-	-	6,143	-	-	
-необслужвани – Фаза 3	419,753	-	-	57	-	-	5,644	-	15,642	
Брутна стойност	1,145,077	-	113	57	3	11,792	76,494	4,362	439,431	
В т.ч. предоговорени	1,079,184	-	-	6	-	-	-	-	-	
Просрочени, но необезценени										
-редовни – Фаза 1	2,519	-	-	-	-	-	-	-	-	
-наблюдавани – Фаза 2	1,456	-	-	-	-	-	-	-	-	
-необслужвани – Фаза 3	5,442	-	-	-	-	-	-	-	-	
Брутна стойност	9,417	-	-	-	-	-	-	-	-	

ГРУПА БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ
 БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
 ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧВАЩА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2023 г.
 Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.1. Кредитен риск (продължение)

Качество на финансовите активи (продължение)

Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност										ФА отчитани по справедлива стойност през ДВД
	Корпоративни клиенти и небанкови финансови институции	Републикански бюджет	Банки	Физически лица	Парични средства в каса и по разплащателна сметка в ЦБ	Ценни книжа	Нетна инвестиция във финансов лизинг	Други финансови активи	Дългови инструменти	
Към 31 декември 2023 г.										
В т.ч. предоговорени	6,898	-	-	-	-	-	-	-	-	-
До 30 дни	1,456	-	-	-	-	-	-	-	-	-
От 30-90 дни	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Над 90 дни	5,442	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Обезценени на портфейлна основа										
-редовни – Фаза 1	233,914	14,431	31,391	3,757	-	-	(173)	-	-	-
-наблюдавани – Фаза 2	17,860	-	-	2	-	-	-	-	-	-
-необслужвани – Фаза 3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Брутна стойност	251,774	14,431	31,391	3,759	-	-	(173)	-	-	-
В т.ч. предоговорени	143,480	-	18,359	227	-	-	-	-	-	-
Непросрочени и необезценени										
Фаза 1	145,822	-	483,177	-	128,662	-	-	-	-	-
Фаза 2	3,238	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Фаза 3	14,651	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Брутна стойност	163,711	-	483,177	-	128,662	-	-	-	-	-
В т.ч. предоговорени	163,007	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Брутна стойност	1,569,979	14,431	514,681	3,816	128,665	11,792	76,321	4,362	439,431	-
В т.ч. предоговорени	1,392,569	-	18,359	233	-	-	-	-	-	-

ГРУПА БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ
 БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
 ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧВАЩА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2023 г.
 Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.1. Кредитен риск (продължение)

Качество на финансовите активи (продължение)

Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност										ФА отчитани по справедлива стойност през ДВД
	Корпоративни клиенти и небанкови финансови институции	Републикански бюджет	Банки	Физически лица	Парични средства в каса и по разплащателна сметка в ЦБ	Ценни книжа	Нетна инвестиция във финансов лизинг	Други финансови активи	Дългови инструменти	
Към 31 декември 2022 г.										
Обезценени на индивидуална основа										
-редовни – Фаза 1	513,661	-	115	-	88	11,975	143	7,178	523,850	
-наблюдавани – Фаза 2	464,226	-	-	-	-	-	8	-	-	
-необслужвани – Фаза 3	328,923	-	-	-	-	-	2,773	-	14,685	
Брутна стойност	1,306,810	-	115	-	88	11,975	2,924	7,178	538,535	
В т.ч. предоговорени	1,288,648	-	-	-	-	-	-	-	-	
Просрочени, но необезценени										
-редовни – Фаза 1	-	-	-	-	-	-	28	-	-	
-наблюдавани – Фаза 2	1,177	-	-	-	-	-	-	-	-	
-необслужвани – Фаза 3	24,122	-	-	-	-	-	-	-	-	
Брутна стойност	25,299	-	-	-	-	-	28	-	-	

ГРУПА БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ
 БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
 ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧВАЩА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2023 г.
 Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.1. Кредитен риск (продължение)

Качество на финансовите активи (продължение)

Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност										ФА отчитани по справедлива стойност през ДВД
	Корпоративни клиенти и небанкови финансови институции	Републикански бюджет	Банки	Физически лица	Парични средства в каса и по разплащателна сметка в ЦБ	в по Ценни книжа	Нетна инвестиция във финансов лизинг	Други финансови активи	Дългови инструменти	
Към 31 декември 2022 г.										
В т.ч. предоговорени	25,299	-	-	-	-	-	-	-	-	-
До 30 дни	4,955	-	-	-	-	-	-	-	-	-
От 30-90 дни	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Над 90 дни	20,344	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Обезценени на портфейлна основа										
-редовни – Фаза 1	193,661	23,598	52,387	3,937	-	-	66,303	-	-	-
-наблюдавани – Фаза 2	6,817	-	-	75	-	-	2,282	-	-	-
-необслужвани – Фаза 3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Брутна стойност	200,478	23,598	52,387	4,012	-	-	68,585	-	-	-
В т.ч. предоговорени	121,596	23,598	31,939	225	-	-	-	-	-	-
Непросрочени и необезценени										
Фаза 1	149,086	-	88,302	-	527,836	-	-	-	-	-
Фаза 2	12,674	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Фаза 3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Брутна стойност	161,760	-	88,302	-	527,836	-	-	-	-	-
В т.ч. предоговорени	160,702	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Брутна стойност	1,694,347	23,598	140,804	4,012	527,924	11,975	71,537	7,178	538,535	
В т.ч. предоговорени	1,596,245	-	31,939	225	-	-	-	-	-	-

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.1. Кредитен риск (продължение)

Качество на финансовите активи (продължение)

Групата класифицира непросрочени и необезценени експозиции в посочените класове в зависимост от вътрешния им кредитен рейтинг, както следва:

- висок клас – от кредитен рейтинг от 1 до 3 включително за небанкови финансови институции, от 1А до 4С включително за МСП клиенти; от ААА до ВВ- включително за проектно финансиране – Фаза 1
- стандартен клас – от кредитен рейтинг от 4 до 5 включително за небанкови финансови институции, от 5А до 6С включително за МСП клиенти и от В+ до В включително за проектно финансиране – Фаза 1
- нисък клас – кредитен рейтинг 6 за небанкови финансови институции, от 7А до 7В включително за МСП клиенти и от В- до ССС+ за проектно финансиране – Фаза 1 (рейтинг 6), без просрочие или с просрочие до 30 дни или Фаза 2 (рейтинг 7 за небанкови финансови институции, от 7С до 8С включително за МСП клиенти и ССС за проектно финансиране) и просрочие в интервала 30 до 90 дни
- необслужвани – Фаза 3 (рейтинг 8, 9 и 10 за небанкови финансови институции, 9 и 10 включително за МСП клиенти и от ССС- до D за проектно финансиране) и просрочие над 90 дни.

Финансовите активи, отчитани по амортизирана стойност и вземанията по финансов лизинг, които са поставени под наблюдение (Фаза 2), представени по амортизирана стойност преди обезценка, са както следва:

	2023	2022
Кредити за търговско недвижимо имущество и строителство	280,409	185,635
Търговски кредити	121,940	235,499
Потребителски кредити	2	75
Други кредити и вземания	46,646	63,760
	448,997	484,969
Вземания по финансов лизинг	6,143	2,290
	455,140	487,259

Когато първоначалните условия на споразумението са изменени чрез даване на отстъпки от страна на Дружеството-майка към длъжника, който изпитва или предстои да изпита затруднения при изпълнението на своите финансови задължения, кредитът се класифицира като „преструктуриран“ (Фаза 2 или 3, съгласно Политика и правила за определяне на очаквана загуба и обезценка на експозиции на ББР).

ГРУПА БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ
 БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
 ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧВАЩА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2023 г.
 Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.1. Кредитен риск (продължение)

Качество на финансовите активи (продължение)

Преструктурираните кредити и вземания представени по амортизирана стойност са, както следва:

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Кредити за търговско недвижимо имущество и строителство	240,416	251,901
в т.ч. Редовни – Фаза 1	-	-
Наблюдавани – Фаза 2	158,925	164,108
Необслужвани – Фаза 3	81,491	87,793
Търговски кредити	331,703	340,966
в т.ч. Редовни – Фаза 1	9,549	-
Наблюдавани – Фаза 2	100,671	179,921
Необслужвани – Фаза 3	221,483	161,045
Други кредити	61,772	70,482
в т.ч. Редовни – Фаза 1	-	1,238
Наблюдавани – Фаза 2	37,360	63,760
Необслужвани – Фаза 3	24,412	5,484
	<u>633,891</u>	<u>663,349</u>

Условни ангажименти

Банкови гаранции, акредитиви и неувоени кредитни ангажименти

Групата оценява кредитното качество на предоставените условни ангажименти чрез методология, която оценява дали са възникнали събития, които да потвърждават в голяма степен вероятността да изтекат ресурси от Групата. Тези разходи (загуби) се определят на база Политика и Методика за оценка на очакваните кредитни загуби и процедура за изчисляване на ББР въз основа на Конверсионен фактор (CCF), който се прилага при задбалансови експозиции, при които има вероятност те да се превърнат в балансови (плащане по гаранции, усвояване на част от разрешения размер на кредита и др.).

Към 31.12.2023 г., Групата е идентифицирала ангажименти за 396,359 хил. лв. (2022 г.: 436,763 хил. лв.), които са обезценени в размер на 9,904 хил. лв. (2022 г.: 5,893 хил. лв.) (Бележка 32).

Кредитни гаранции анти-КОВИД

През 2020 г. Банката, въз основа на Решения на Министерския съвет на РБ, стана гарант към група български търговски банки за кредити за физически и юридически лица, с цел преодоляване на последствията от пандемията от КОВИД-19 (виж Бележка 37).

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.1. Кредитен риск (продължение)

Условни ангажименти (продължение)

Договори за финансови гаранции

Тези ангажименти с условен характер са носители на задбалансов кредитен риск, тъй като само таксите се признават в отчета до изпълнението или изтичането на срока на ангажиментите. Срокът на много от условните задължения ще бъде изтекъл без същите да бъдат частично или изцяло авансирани. Обезпеченията при банките-партньори за издаване на обичайните гаранции са над 100% и представляват основно ипотекирана недвижима собственост и застрахователни полици, издадени в полза на банката-партньор.

Отчитане на ОКЗ

За инструментите, отчитани по амортизирана стойност, ОКЗ намаляват балансовата стойност в отчета за финансовото състояние.

За дългови инструменти, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, ОКЗ е част от негативната промяна на справедливата стойност, дължаща се на увеличен кредитен риск. Те продължават да се представят по справедлива стойност в отчета за финансовото състояние, като натрупаният коректив за загуби се представя в отчета за всеобхватния доход. При последващо отписване на инструмента, натрупаният коректив се признава в печалбата или загубата за периода.

Договорите за финансови гаранции са ангажименти с условен характер са носители на задбалансов кредитен риск, тъй като само таксите се признават в отчета до изпълнението или изтичането на срока на ангажиментите. Срокът на много от условните задължения ще бъде изтекъл без същите да бъдат частично или изцяло авансирани. Обезпеченията при банките-партньори за издаване на обичайните гаранции са над 100% и представляват основно ипотекирана недвижима собственост и застрахователни полици, издадени в полза на банката-партньор. За гаранциите по програмите анти-КОВИД, обезпеченията са съгласно одобрената от Министерски съвет програма. В случай на активиране на компонент от издадена гаранция от дружество от Групата, извършеното плащане от него не се оценява като крайна загуба, тъй като банката-партньор има задължение да предприеме всички необходими действия за реализация на получените обезпечения по проблемния кредит и да възстанови съответната сума на Дружеството.

Основни рискови параметри, влияещи върху размера на ОКЗ

Вероятност от неизпълнение (PD)

PD е вероятността даден контрагент да не изпълни договорните клаузи, свързани с изплащане на дълга. За всеки вид индивидуална експозиция или портфейл, когато група експозиции се оценяват колективно, Групата поддържа историческа информация за движението между различните фази.

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.1. Кредитен риск (продължение)

Основни рискови параметри, влияещи върху размера на ОКЗ (продължение)

Вероятност от неизпълнение (PD) (продължение)

Стойността на 12M PD се определя въз основа на наблюдаваните темпове на влошаване и се изчислява като движеща се средна стойност (moving average) за период, който обхваща минимум 2 години. За експозиции, които се оценяват индивидуално, стойността на 12M PD се определя в зависимост от присъдения кредитен рейтинг съобразно вътрешен модел. Данните за промените в рейтинга на кредитополучателите в едногодишен хоризонт се обобщават в транзакционни матрици, като за всяка стъпка на рейтинга се изчислява 12M PD в зависимост от броя на установените случаи на неизпълнение.

Групата коригира стойностите на 12M PD с цел отразяване на текущите или очаквани икономически условия, които могат да се различават от тези през анализирания исторически периоди.

Експозиция при неизпълнение (EAD)

EAD представлява очаквания размер на експозицията към момента на неизпълнение. Тя се определя в зависимост от типа на кредита, като се отчитат както усвоените, така и договорените неусвоени суми, според очакванията за бъдещи усвоявания.

Загуба при неизпълнение (LGD)

LGD представлява съотношението между очакваната загуба по експозицията, дължаща се на неизпълнение, към размера на експозицията при неизпълнение. Групата изчислява каква би била потенциалната загуба, ако експозицията мине в неизпълнение и единственият източник за погасяване на задълженията би бил реализиране на обезпеченията. Загубата се представя като процент от EAD.

Групата е определила относителни прагове, които също се използват за експозициите, за които важат абсолютните прагове и за тези, за които няма определени такива. Те са на базата на матрици обхващащи целия кредитен цикъл (through-the-cycle, TTC) и промяната на вероятността за неизпълнение на съответните експозиции от външните агрегирани данни на Moody's (като предварително Групата има разработена методология за приравняване на вътрешните кредитни рейтинги към тези на рейтинговата агенция).

Очаквани кредитни загуби по издадени кредитни гаранции анти-КОВИД

За тези програми, ББР възприе специална методика за провизиране с оглед спецификата на програмите, профила на клиентите и структурата на свързаните с продуктите ангажименти за входящи и изходящи парични потоци, както следва:

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.1. Кредитен риск (продължение)

Очаквани кредитни загуби по издадени кредитни гаранции анти-КОВИД (продължение)

Програма за фирми

Основните параметри на програмата и гарантираните кредити са:

- Задължението за плащане по гаранциите е на практика безусловно (за кредити, допуснати в програмата).
- Гаранциите са на 100% от главницата по заема. Установен е максимален таван на плащанията – първоначално от 30%, а с решение на Министерски съвет в края на 2020 г. таванът е повишен на 50%.
- Селекцията на кредитополучателите е базирана на критерии, свързани с ефектите от пандемията, а не на обичайните критерии за предоставяне на финансиране на юридически лица. Включени са МСП, а с измененията от края на 2020 г. и междинни предприятия.
- Банките имат възможност да включват кредити без обичайно необходимото обезпечение (изисква се 20% покритие на експозициите с обезпечение). Също така, възможно е включването на определен процент вече формирани експозиции, а самоучастието на банките е определено на 20%. Условиата предопределят значително по-висок риск от този при обичайни гаранционни програми за бизнеса.

Към 31.12.2023 г. ББР е поела към търговските банки ангажимент за гаранции (като Лимит на плащанията или CAP) в размер на 50% от формираните по Програмата гарантирани портфейли. Съгласно предоставените от търговските банки окончателни отчети, към края на годината по програмата са гарантирани 2,184 броя кредити с общ размер 427.0 млн. лв., за които е предоставена гаранция в размер 238.7 млн. лв.

Предоставянето на гаранции по програмата приключи в края на м. юни 2022 г. Максималният достигнат резултат по програмата (като агрегирани данни) са 2,892 гарантирани кредита, в размер на 630.3 млн. лв.

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.1. Кредитен риск (продължение)

Очаквани кредитни загуби по издадени кредитни гаранции анти-КОВИД (продължение)

Програма за фирми (продължение)

При заложените параметри оценките за очакваните развития са:

- Плащанията от страна на ББР да възлязат на 30% от поетия гаранционен ангажимент, а останалите 70% да бъдат изплатени от кредитополучателите;
- Реализацията на основната част от плащанията по програмата да продължи до 2 години след оригиналния матуритет на кредитите (отчитане на времето между начало на неизпълнение и плащане от страна на ББР и удължаване на срока на погасяване на лица с частично неизпълнение)
- Възстановяването на платените по гаранциите суми да възлезе на 35% от платените суми. Тази оценка отчита разходите по събиране на вземанията.
- Използван е дисконтов процент от 1%, съответстващ на приложимия лихвен процент по пасивите на ББР.

Моделът за обезценка и резултиращите очаквани загуби не се влияят значително от срока за усвояване по програмите и, съответно, погасяване на задълженията, предвид очакваните много ниски лихви в средносрочен план и съответно, много ниски дисконтови фактори за бъдещите парични потоци.

Чувствителността на нетната настояща стойност на плащанията към ефективно реализирания процент плащания от страна на ББР е 3.33% за всеки 1% изменение спрямо базовата стойност. Чувствителността ѝ към процента на възстановяване на вече изплатените суми е 1.51% за всеки 1% изменение.

Програма за физически лица

Основните параметри на програмата и гарантираните кредити са:

- Плащанията по гаранциите са на практика безусловни (за кредити допуснати в програмата);
- Гаранциите са за 100% от главницата по заема;
- Селекцията на кредитополучателите е базирана на критерия засегнатост от пандемията, а не на обичайните критерии за предоставяне на финансиране на физически лица. Това са лица в неплатен отпуск или самонаети лица с намалени приходи. Доходите на кредитополучателите са стресирани и значително по-ниски от обичайните.
- ББР компенсира участващите търговски банки с плащане на годишна база в размер на 1.50% върху размера на поетия гаранционен ангажимент;
- Кредитите са с гратисен период до две години и срочност до 5 години.

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.1. Кредитен риск (продължение)

Очаквани кредитни загуби по издадени кредитни гаранции анти-КОВИД (продължение)

Програма за физически лица (продължение)

С РМС 506/15.07.2021 г. е одобрено удължаване на срока за кандидатстване за кредит на физическите лица „до 31.08.2021 г. или до изчерпване на гаранционните лимити за финансиране от страна на банките - партньори по програмата, което от двете настъпи по-рано“.

При заложените параметри оценките за очакваните развития са:

- Плащанията от страна на ББР да възлязат на 40% от поетия гаранционен ангажимент, а останалите 60% да бъдат изплатени от кредитополучателите;
- Реализацията на основната част от плащанията по програмата да продължи до 2 години след оригиналния матуритет на кредитите (отчитане на времето между начало на неизпълнение и плащане от страна на ББР и удължаване на срока на погасяване на лица с частично неизпълнение);
- Възстановяването на плащанията по гаранциите суми да възлезе на 25% от платените суми. Тази оценка отчита разходите по събиране на вземанията;
- Заплащането на 1.5% към търговските банки е неотменим ангажимент на ББР, който е включен в калкулацията;
- Използван е дисконтов процент от 1%, съответстващ на приложимия лихвен процент по пасивите на ББР.

Към 31.12.2023 г. ББР е гарантирала по програмата 42,840 активни кредита, за които е предоставена гаранция в размер на 135.2 млн. лв.

Предоставянето на гаранциите по програмата приключи през м. август 2021 г. Максималният достигнат резултат по програмата (като агрегирани данни) са 52,915 гарантирани кредита, в размер на 254.6 млн. лв.

Моделът за обезценка и резултиращите очаквани загуби не се влияят значително от срока за усвояване по програмите и, съответно, погасяване на задълженията, предвид очакваните много ниски лихви в средносрочен план и съответно, много ниски дисконтови фактори за бъдещите парични потоци.

Чувствителността на нетната настояща стойност на плащанията към ефективно реализирания процент плащания от страна на ББР е 1.96% за всеки 1% изменение спрямо базовата стойност. Чувствителността ѝ към процента на възстановяване на вече изплатените суми е 1.05% за всеки 1% изменение.

ГРУПА БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ
БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧВАЩА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2023 г.
Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.1. Кредитен риск (продължение)

Очаквани кредитни загуби по издадени кредитни гаранции анти-КОВИД (продължение)

Програма за физически лица (продължение)

Към 31.12.2023 г. ББР е издала гаранции за общо 373,894 хил. лв. (31.12.2022 г.: 403,208 хил. лв.), като е гарантирала експозиции по двете програми на обща стойност 554,763 хил. лв. (31.12.2022 г.: 715,979 хил. лв.), и е заделила провизии на стойност 111,845 хил. лв. (31.12.2022 г.: 127,215 хил. лв.)

Очаквани кредитни загуби по издадени портфейлни гаранции

Тези разходи (загуби) се определят на база на настоящата стойност на бъдещите нетни парични потоци, представляващи разликата между задължението за плащане и евентуалните входящи потоци от последващи регресни иски към трети лица.

С оглед коректна оценка на портфейлите по гаранционните схеми за собствен риск „Гаранционна схема 2009-2011“, „Гаранционна схема 2015-2017“, „Гаранционна схема 2017-2018“ и Гаранционна схема COSME, НГФ прилага Политика за класификация и оценка на инструменти, попадащи в обхвата на МСФО 9, Процедура за присъждане на рейтинг на портфейл от кредити и Методика за определяне на очакваните кредитни загуби и процедура за тяхното изчисляване. Чрез прилагане на модел за изчисление на очакваните загуби се извършва изчисление на очакваните загуби на финансовите инструменти в портфейла на НГФ.

ГРУПА БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ
 БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
 ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧВАЩА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2023 г.
 Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.1. Кредитен риск (продължение)

Движение на основни групи активи, подлежащи на обезценка

В таблиците по-долу са представени движенията на основните групи активи, подлежащи на обезценка, между различните фази за 2023 г. и 2022 г.:

В таблицата, представена по-долу, се включват всички активи, отчитани по амортизирана стойност – нефинансови предприятия, включително с държавно участие, физически лица и небанкови финансови институции, както и ценни книжа, отчитани по амортизирана стойност.

Активи, отчитани по амортизирана стойност (с изключение на Държавно Управление и вземания от банки)	Фаза 1	Фаза 2	Фаза 3	Общо
Салдо към 01.01.2022 г.	1,031,854	715,524	306,963	2,054,341
Трансфери:				-
Трансфер от Фаза 1 към Фаза 2	(38,000)	38,000	-	-
Трансфер от Фаза 1 към Фаза 3	(10,861)	-	10,861	-
Трансфер от Фаза 2 към Фаза 3	-	(84,031)	84,031	-
Трансфер от Фаза 2 към Фаза 1	5,478	(5,478)	-	-
Нововъзникнали и новопридобити експозиции	62,027	4,043	6,963	73,033
Изплатени или прехвърлени	(222,392)	(187,421)	(57,328)	(467,141)
Увеличени	44,214	4,332	1,555	50,101
Салдо към 31.12.2022 г.	872,320	484,969	353,045	1,710,334
Трансфери:				
Трансфер от Фаза 1 към Фаза 2	(136,368)	136,368	-	-
Трансфер от Фаза 1 към Фаза 3	(5,978)	-	5,978	-
Трансфер от Фаза 2 към Фаза 3	-	(175,869)	175,869	-
Трансфер от Фаза 2 към Фаза 1	11,477	(11,477)	-	-
Трансфер от Фаза 3 към Фаза 2	-	45,871	(45,871)	-
Нововъзникнали и новопридобити експозиции	85,824	4,510	3,862	94,196
Изплатени или прехвърлени	(161,905)	(44,289)	(54,970)	(261,164)
Увеличени	31,318	8,914	1,989	42,221
Салдо към 31.12.2023 г.	696,688	448,997	439,902	1,585,587

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.1. Кредитен риск (продължение)

Движение на основни групи активи, подлежащи на обезценка (продължение)

Активи, отчитани по амортизирана стойност - Държавно Управление	Фаза 1	Фаза 2	Фаза 3	Общо
Салдо към 01.01.2022 г.	18,866	-	-	18,866
Нововъзникнали и новопридобити експозиции	9	-	-	9
Изплатени или прехвърлени	(2,612)	-	-	(2,612)
Увеличени	7,335	-	-	7,335
Салдо към 31.12.2022 г.	23,598	-	-	23,598
Нововъзникнали и новопридобити експозиции				
Изплатени или прехвърлени	(13,234)	-	-	(13,234)
Увеличени	4,067	-	-	4,067
Салдо към 31.12.2023 г.	14,431	-	-	14,431

В Държавно управление Групата представя активи, отчитани по амортизирана стойност, свързани основно с Националната програма за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради (НПЕЕМЖС).

Активи, отчитани по амортизирана стойност – Нетна инвестиция във финансов лизинг	Фаза 1	Фаза 2	Фаза 3	Общо
Салдо към 01.01.2022 г.	53,354	4,160	910	58,424
Трансфери:				
Трансфер от Фаза 1 към Фаза 2	(1,610)	1,610	-	-
Трансфер от Фаза 1 към Фаза 3	-	-	-	-
Трансфер от Фаза 2 към Фаза 3	-	(2,429)	2,429	-
Нововъзникнали и новопридобити експозиции	109,559	672	-	110,231
Изплатени или прехвърлени	(94,829)	(1,723)	(566)	(97,118)
Салдо към 31.12.2022 г.	66,474	2,290	2,773	71,537
Трансфери:				
Трансфер от Фаза 1 към Фаза 2	(5,296)	5,296	-	-
Трансфер от Фаза 1 към Фаза 3	(4,190)	-	4,190	-
Трансфер от Фаза 2 към Фаза 3	-	(136)	136	-
Трансфер от Фаза 2 към Фаза 1	796	(693)	(103)	-
Нововъзникнали и новопридобити експозиции	101,396	237	-	101,633
Изплатени или прехвърлени	(94,646)	(855)	(1,352)	(96,853)
Увеличени	-	4	-	4
Салдо към 31.12.2023 г.	64,534	6,143	5,644	76,321

ГРУПА БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ
 БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
 ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧВАЩА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2023 г.
 Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.1. Кредитен риск (продължение)

Движение на основни групи активи, подлежащи на обезценка (продължение)

Активи, отчитани по амортизирана стойност – Вземания от банки	Фаза 1	Фаза 2	Фаза 3	Общо
Салдо към 01.01.2022 г.	387,438	-	-	387,438
Нововъзникнали и новопридобити експозиции	77,335	-	-	77,335
Изплатени или прехвърлени	(325,864)	-	-	(325,864)
Увеличени	1,895	-	-	1,895
Салдо към 31.12.2022 г.	140,804	-	-	140,804
Нововъзникнали и новопридобити експозиции	459,441	-	-	459,441
Изплатени или прехвърлени	(94,600)	-	-	(94,600)
Увеличени	9,036	-	-	9,036
Салдо към 31.12.2023 г.	514,681	-	-	514,681

Заемите към банки и финансови институции включват както операции на междубанков пазар, така и депозити с различна срочност.

Активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход – Дългови инструменти	Фаза 1	Фаза 2	Фаза 3	Общо
Салдо към 01.01.2022 г.	657,649	-	-	657,649
Трансфери:				
Трансфер от Фаза 1 към Фаза 3	(14,685)	-	14,685	-
Нововъзникнали и новопридобити експозиции	52,545	-	-	52,545
Изплатени или прехвърлени	(208,482)	-	-	(208,482)
Увеличени	36,823	-	-	36,823
Салдо към 31.12.2022 г.	523,850	-	14,685	538,535
Нововъзникнали и новопридобити експозиции	43,459	-	-	43,459
Изплатени или прехвърлени	(157,290)	-	(24)	(157,314)
Увеличени	13,770	-	981	14,751
Салдо към 31.12.2023 г.	423,789	-	15,642	439,431

Портфейлът от ценни книжа е съставен основно от облигации на Република България, други европейски суверенни емитенти и облигации на големи корпоративни клиенти.

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.1. Кредитен риск (продължение)

Движение на обезценките на основните групи обезценяеми активи през 2023 и 2022 г.

Размерът на очакваната кредитна загуба е функция на вероятността от неизпълнение на инструмента, реализираната загуба и размера на балансовата и задбалансовата експозиция. Вероятността от неизпълнение (PD) и реализираната загуба при неизпълнение (LGD) са параметрите, които участват в определяне на процента за провизиране и тези параметри се определят на базата на индивидуален преглед на ранните предупредителни знаци, които са хомогенни по отношение на кредитните си характеристики и на обвързаността си с международни и местни макроикономически променливи, които биха могли да им повлияят.

В следващите таблици са представени движенията на обезценките през 2023 г. и 2022 г.

Активи, отчитани по амортизирана стойност (с изключение на Вземания от Републиканския бюджет)

	Фаза 1	Фаза 2	Фаза 3	Общо
Салдо на обезценките към 01.01.2022 г.	20,402	220,630	105,527	346,559
Трансфери:				
Трансфер от Фаза 1 към Фаза 2	(1,354)	1,354	-	-
Трансфер от Фаза 1 към Фаза 3	(98)	-	98	-
Трансфер от Фаза 2 към Фаза 3	-	(15,732)	15,732	-
Трансфер от Фаза 2 към Фаза 1	15	(15)	-	-
Нововъзникнали и новопридобити експозиции	2,244	5,054	92,571	99,869
Изплатени или прехвърлени	(3,134)	(149,349)	(55,653)	(208,136)
Увеличени	2,118	4,800	3,652	10,570
Салдо обезценки към 31.12.2022 г.	20,193	66,742	161,927	248,862
Трансфери:				
Трансфер от Фаза 1 към Фаза 2	(3,223)	3,223	-	-
Трансфер от Фаза 1 към Фаза 3	(425)	-	425	-
Трансфер от Фаза 2 към Фаза 3	-	(23,629)	23,629	-
Трансфер от Фаза 2 към Фаза 1	71	(71)	-	-
Трансфер от Фаза 3 към Фаза 2	-	9,815	(9,815)	-
Нововъзникнали и новопридобити експозиции	1,185	2,768	47,457	51,410
Изплатени или прехвърлени	(5,846)	(14,001)	(55,401)	(75,248)
Увеличени	480	13,646	1,234	15,360
Салдо обезценки към 31.12.2023 г.	12,435	58,493	169,456	240,384

В представеното движение на обезценките са включени и обезценките по финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Ценни книжа.

ГРУПА БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ
 БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
 ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧВАЩА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2023 г.
 Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.1. Кредитен риск (продължение)

Движение на обезценките на основните групи обезценяеми активи през 2023 и 2022 г. (продължение)

Активи, отчитани по амортизирана стойност - Вземания от Републиканския бюджет	Фаза 1	Фаза 2	Фаза 3	Общо
Салдо на обезценките към 01.01.2022 г.	49	-	-	49
Нетно движение на обезценките по НПЕЕМЖС	12	-	-	12
Салдо на обезценките към 31.12.2022 г.	61	-	-	61
Нетно движение на обезценките по НПЕЕМЖС	108	-	-	108
Салдо на обезценките към 31.12.2023 г.	169	-	-	169
Активи отчитани по амортизирана стойност - Финансов лизинг	Фаза 1	Фаза 2	Фаза 3	Общо
Салдо към 01.01.2022 г.	695	193	559	1,447
Трансфери:				
Трансфер от Фаза 1 към Фаза 2	(28)	28	-	-
Трансфер от Фаза 2 към Фаза 3	-	(166)	166	-
Нововъзникнали и новопридобити експозиции	560	3	-	563
Изплатени или прехвърлени	(920)	(29)	(390)	(1,339)
Салдо към 31.12.2022 г.	307	29	335	671
Трансфери:				
Трансфер от Фаза 1 към Фаза 2	(294)	294	-	-
Трансфер от Фаза 1 към Фаза 3	(220)	-	220	-
Трансфер от Фаза 2 към Фаза 3	-	(12)	12	-
Трансфер от Фаза 2 към Фаза 1	2	(2)	-	-
Нововъзникнали и новопридобити експозиции	545	163	141	849
Изплатени или прехвърлени	(55)	(146)	(358)	(559)
Салдо към 31.12.2023 г.	285	326	350	961
Активи, отчитани по амортизирана стойност – Вземания от банки	Фаза 1	Фаза 2	Фаза 3	Общо
Салдо обезценки към 01.01.2022 г.	2,090	-	-	2,090
Намалени	(706)	-	-	(706)
Салдо на обезценките към 31.12.2022 г.	1,384	-	-	1,384
Намалени	(683)	-	-	(683)
Салдо обезценки към 31.12.2023 г.	701	-	-	701

ГРУПА БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ
 БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
 ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧВАЩА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2023 г.
 Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.1. Кредитен риск (продължение)

Движение на обезценките на основните групи обезценяеми активи през 2023 и 2022 г. (продължение)

Активи, отчетани по справедлива стойност през Друг всеобхватен доход	Фаза 1	Фаза 2	Фаза 3	Общо
Салдо обезценки към 01.01.2022 г.	4,431	-	-	4,431
Трансфери:				
Трансфер от Фаза 1 към Фаза 3	(1,243)	-	1,243	-
Изплатени или прехвърлени	(377)	-	-	(377)
Увеличени	293	-	2,863	3,156
Салдо на обезценките към 31.12.2022 г.	3,104	-	4,106	7,210
Изплатени или прехвърлени	(1,558)	-	-	(1,558)
Увеличени	262	-	589	851
Салдо обезценки към 31.12.2023 г.	1,808	-	4,695	6,503

Стойност на обезпеченията към 31.12.2023 и 31.12.2022 г.

Стойността на обезпеченията по кредити и лизинг е представена в следващата таблица:

Кредити по вид обезпечение	Балансова стойност на	Стойност на
	кредита	обезпечението
Ипотеки	390,908	840,780
Залог на машини, съоръжения, оборудване и материални запаси	79,947	217,662
Блокирани депозити	102,645	42,965
Застраховка кредитен риск	9,962	23,299
Банкови гаранции	2,144	4,559
Други обезпечения	722,465	2,648,814
Необезпечени	25,461	-
Общо кредити към 31.12.2023 г.	1,333,532	3,778,079
	Балансова стойност на	Стойност на
Лизинги по вид обезпечение	лизинга	обезпечението
Други обезпечения	75,360	-
	75,360	-

ГРУПА БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ
 БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
 ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧВАЩА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2023 г.
 Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.1. Кредитен риск (продължение)

Стойност на обезпеченията към 31.12.2023 и 31.12.2022 г. (продължение)

Кредити по вид обезпечение	Балансова стойност на кредита	Стойност на обезпечението
Ипотеки	581,394	738,639
Залог на машини, съоръжения, оборудване и материални запаси	188,459	294,599
Блокирани депозити	501,169	44,613
Застраховка кредитен риск	41,975	36,999
Банкови гаранции	634	960
Други обезпечения	209,574	3,101,695
Необезпечени	8,064	-
Общо кредити към 31.12.2022 г.	1,531,269	4,217,505

Лизинги по вид обезпечение	Балансова стойност на лизинга	Стойност на обезпечението
Други обезпечения	70,866	-
	70,866	-

Риск от държава

Групата е формирала портфейл от ценни книжа, класифицирани като финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, формиран основно от държавни ценни книжа с емитент Република България и други страни от ЕС и САЩ. Експозицията на Групата към държавен дълг е 393,494 хил. лв. към 31.12.2023 г. и 495,551 хил. лв. към 31.12.2022 г.

Книжата на Република България имат присъден кредитен рейтинг BBB/A-2 с положителна перспектива от Standard & Poor's (24.11.2023 г.), BBB с положителна перспектива от Fitch Ratings (27.10.2023 г.) и Baa1 със стабилна перспектива от Moody's (03.02.2023 г.). Притежаваните книжа, емитирани от правителствата на други държави са с рейтинг не по-нисък от BBB- по скалата на Fitch Ratings/Standard&Poor's, или еквивалента Baa3 по скалата на Moody's.

Според Fitch Ratings, рейтинг BBB означава, че „очакванията за неплатежеспособност са ниски и капацитетът за обслужване на финансовите задължения е адекватен, но при влошаване на икономическите условия или бизнес средата този капацитет е вероятно да намалее.“ Moody's и Standard&Poor's имат сходни дефиниции за рейтингите, дадени на суверена.

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.2. Пазарен риск

Пазарните рискове са свързани с негативни изменения на лихвени проценти, валутни курсове, ликвидната позиция и други фактори, оказващи влияние върху цените на ценните книжа и другите финансови активи. Тези движения могат да дадат отражение върху финансовата позиция и рентабилността на Групата.

Лихвен риск

Лихвеният риск е вероятността от изменение на нетния приход от лихви или нетния лихвен марж, и пазарната стойност на собствения капитал, поради изменение на общите пазарни лихвени равнища.

Лихвеният риск се разглежда по отношение цялостната дейност на Групата. Регулярно се изготвят анализи на финансовите активи и пасиви, разпределени във времеви интервали според тяхната чувствителност към промени в лихвените проценти.

Подходът за измерване на лихвения риск по отношение на цялостната дейност основно включва:

- Анализ на лихвената чувствителност на дохода – измерващ лихвената чувствителност на нетния лихвен доход на Групата;
- Анализ на лихвената чувствителност на икономическия капитал (Дюрационен GAP Анализ) – измерва лихвената чувствителност на икономическата стойност на Групата;
- Определяне, прилагане и отчитане на лимити за лихвен риск, отразяващи волатилността на съответната лихвена крива, както и рисковия апетит на Групата;
- Стрес тестове за лихвен риск – представят потенциалното изменение на годишния нетен лихвен доход след прилагане на стрес-сценарий за изменение на лихвените криви по валути.

Анализът на лихвения риск при паричните потоци се извършва чрез разпределението на паричния поток на активите и пасивите, участващи в анализа на лихвения дисбаланс и формиращи съответните матуритетни несъответствия. При наличие на позиции в отчета за финансовото състояние на Групата, класифицирани като такива, определени по справедлива стойност, анализът на риска от справедлива стойност се свежда до отнасянето на съответната позиция в приложимата матуритетна зона в анализа на лихвения дисбаланс. Групата поддържа определени безлихвени активи и пасиви във връзка с осъществяване на разплащателни операции.

Освен анализа на лихвената чувствителност, при управление на лихвения риск регулярно се идентифицират и основните източници, участващи в промяната на нетния лихвен спред на Групата. Това спомага за вземане на своевременни решения по отношение на лихвената политика на Групата, в частност формиране на специфични продукти и осигуряването на източници на финансиране със съответните характеристики.

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.2. Пазарен риск (продължение)

Лихвен риск (продължение)

Комитетът за управление на активите и пасивите (КУАП) следи текущо лихвения риск, на който е изложена Групата, и разработва мерки за управлението и поддържането му в допустимите граници и лимити за Групата.

Таблицата по-долу обобщава лихвената експозиция и риск на Групата. В нея са включени активите и пасивите на Групата по балансова стойност, съгласно лихвените клаузи, заложи в договорите, матуритетната им структура и чувствителността им спрямо движението на лихвените проценти.

ГРУПА БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ
 БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
 ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧВАЩА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2023 г.
 Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.2. Пазарен риск (продължение)

Лихвен риск (продължение)

31 декември 2023 г.	С плаващ лихвен %	С фиксиран лихвен %	Безлихвени	Общо
Финансови активи				
Парични средства в брой и по разплащателни сметки в Централни банки	128,662	-	3	128,665
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност - Вземания от банки	43,380	459,517	11,083	513,980
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност - Предоставени кредити и аванси на клиенти	1,322,880	9,952	700	1,333,532
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност - Вземания от Републиканския бюджет	14,262	-	-	14,262
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност - Ценни книжа	1,622	10,049	-	11,671
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност - Нетна инвестиция във финансов лизинг	73,667	-	1,693	75,360
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход - Дългови инструменти	31,602	407,829	-	439,431
Други финансови активи	373	-	3,989	4,362
	1,616,448	887,347	17,468	2,521,263
Финансови пасиви				
Депозити от кредитни институции	20,601	189,303	-	209,904
Депозити от други клиенти, различни от кредитни институции	332,183	193,496	13,912	539,591
Привлечени средства от международни институции	581,931	-	-	581,931
Задължения по лизинг	215	-	-	215
Други привлечени средства и пасиви	11,687	5,131	74,108	90,926
	946,617	387,930	88,020	1,422,567
Общо балансова експозиция	669,831	499,417	(70,552)	1,098,696
Условни задължения и ангажименти	126,354	31,237	657,493	815,084

Активите и пасивите на Групата с плаващ лихвен процент са индексирани основно с 3-месечен и 6-месечен EURIBOR.

ГРУПА БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ
 БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
 ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧВАЩА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2023 г.
 Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.2. Пазарен риск (продължение)

Лихвен риск (продължение)

31 декември 2022 г.	С плаващ лихвен %	С фиксиран лихвен %	Безлихвени	Общо
Финансови активи				
Парични средства в брой и по разплащателни сметки в Централни банки	527,836	-	88	527,924
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност - Вземания от банки	56,454	75,969	6,997	139,420
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност - Предоставени кредити и аванси на клиенти	1,437,257	11,223	1,203	1,449,701
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност - Вземания от Републиканския бюджет	23,537	-	-	23,537
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност - Ценни книжа	1,745	10,026	-	11,771
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност - Нетна инвестиция във финансов лизинг	70,380	-	486	70,866
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход - Дългови инструменти	30,497	508,038	-	538,535
Други финансови активи	51	15	7,112	7,178
	2,147,775	605,271	15,886	2,768,932
Финансови пасиви				
Депозити от кредитни институции	3,130	-	-	3,130
Депозити от други клиенти, различни от кредитни институции	799,541	42,194	16,160	857,895
Привлечени средства от международни институции	779,497	-	-	779,497
Задължения по лизинг	90	-	-	90
Други привлечени средства и пасиви	11,286	5,322	70,407	87,015
	1,593,544	47,516	86,567	1,727,627
Общо балансова лихвена експозиция	554,231	557,755	(70,681)	1,041,305
Условни задължения и ангажименти	159,592	18,918	547,022	725,532

ГРУПА БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ
 БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
 ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧВАЩА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2023 г.
 Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.2. Пазарен риск (продължение)

Лихвен риск (продължение)

Анализ на лихвената чувствителност и риск

Таблицата по-долу включва финансовите инструменти на Групата, представени по балансова стойност, категоризирани по по-ранната от двете дати – датата на промяна на лихвения процент по договор или датата на падежа.

Към 31.12.2023 г.	до 1 м.	1-3 м.	3-6 м.	6-12м.	1-5 г.	над 5 год.	С фиксирана лихва	Безлихвени	Общо
Финансови активи									
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Вземания от банки	8,854	34,526	-	-	-	-	459,517	11,083	513,980
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Предоставени кредити и аванси на клиенти	89,886	1,251,307	(30)	-	-	(18,492)	10,161	700	1,333,532
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Нетна инвестиция във финансов лизинг	308	73,233	-	126	-	-	-	1,693	75,360
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност - Вземания от Републикански Бюджет	14,262	-	-	-	-	-	-	-	14,262
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност - Ценни книжа	-	-	1,622	-	-	10,049	-	-	11,671
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход - Дългови инструменти	4,019	42,873	19,947	91,123	233,352	48,117	-	-	439,431
Други финансови активи	373	905	1	-	4	-	-	3,079	4,362
Общо финансови активи	117,702	1,402,844	21,540	91,249	233,356	39,674	469,678	16,555	2,392,598
Финансови пасиви									
Привлечени средства от международни институции	-	103,945	477,986	-	-	-	-	-	581,931
Депозити от други клиенти, различни от кредитни институции	395,720	28,567	17,145	84,247	-	-	-	13,912	539,591
Депозити от кредитни институции	20,601	-	-	-	-	-	189,303	-	209,904
Други привлечени средства и пасиви	4,458	11,713	-	-	65,709	5,131	-	3,915	90,926
Задължения по лизинг	-	127	-	-	88	-	-	-	215
Общо финансови пасиви	420,779	144,352	495,131	84,247	65,797	5,131	189,303	17,827	1,422,567
Общо лихвена експозиция на чувствителност	(303,077)	1,258,492	(473,591)	7,002	167,559	34,543	280,375	(1,272)	970,031
Условни задължения и ангажименти	271,540	13,519	137,241	2,387	-	-	31,237	359,160	815,084

ГРУПА БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ
 БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
 ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧВАЩА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2023 г.
 Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.2. Пазарен риск (продължение)

Лихвен риск (продължение)

Към 31.12.2022 г.	до 1 м.	1-3 м.	3-6 м.	6-12м.	1-5 г.	над 5 год.	С фиксирана лихва	Безлихвени	Общо
Финансови активи									
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Вземания от банки	5,528	50,926	-	-	-	-	75,969	6,997	139,420
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Предоставени кредити и аванси на клиенти	92,123	1,344,398	-	-	-	754	11,223	1,203	1,449,701
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Нетна инвестиция във финансов лизинг	216	69,931	-	-	233	-	-	486	70,866
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност - Вземания от Републикански Бюджет	23,537	-	-	-	-	-	-	-	23,537
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност - Ценни книжа	-	-	1,745	-	-	10,026	-	-	11,771
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход - Дългови инструменти	22,864	31,107	10,939	86,233	337,495	49,897	-	-	538,535
Други финансови активи	-	386	1	-	51	-	-	6,740	7,178
Общо финансови активи	144,268	1,496,748	12,685	86,233	337,779	60,677	87,192	15,426	2,241,008
Финансови пасиви									
Привлечени средства от международни институции	24,967	32,947	2,088	41,354	553,234	124,907	-	-	779,497
Депозити от други клиенти, различни от кредитни институции	814,282	10,237	248	7,743	11,840	-	-	13,545	857,895
Депозити от кредитни институции	2,641	-	-	-	489	-	-	-	3,130
Други привлечени средства и пасиви	3,415	11,298	-	-	56,174	15,574	-	554	87,015
Задължения по лизинг	-	90	-	-	-	-	-	-	90
Общо финансови пасиви	845,305	54,572	2,336	49,097	621,737	140,481	-	14,099	1,727,627
Общо лихвена експозиция на чувствителност	(701,037)	1,442,176	10,349	37,136	(283,958)	(79,804)	87,192	1,327	513,381
Условни задължения и ангажименти	134,639	150,881	7,743	7,173	-	-	18,918	406,178	725,532

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.2. Пазарен риск (продължение)

Лихвен риск (продължение)

Чувствителност на лихвените активи и пасиви с плаващ лихвен процент

Таблицата по-долу показва чувствителността на Групата при възможни промени в лихвения процент на база структурата на активите и пасивите с плаващ лихвен процент към 31 декември и при предположение, че се игнорира влиянието на останалите променливи величини. Реалният ефект от промени в пазарните лихвени нива може да бъде различен, тъй като съществена част от кредитите и вземанията от клиенти се олихвяват с плаващ лихвен процент, ограничен надолу от лихвен „под“, базиран на определяна от Групата променлива част, която се влияе от множество фактори.

Валута	2023			2022		
	Увеличение/ намаление в процентни пунктове	Чувствителност на финансовия резултат	Чувствителност на собствения капитал	Увеличение/ намаление в процентни пунктове	Чувствителност на финансовия резултат	Чувствителност на собствения капитал
BGN	0.50%	1,370	(1,579)	0.50%	341	(2,237)
EUR	0.50%	775	(1,642)	0.50%	(265)	(2,747)
USD	0.50%	(192)	-	0.50%	(230)	(25)
BGN	-0.50%	(1,370)	1,579	-0.50%	(341)	2,237
EUR	-0.50%	(775)	1,642	-0.50%	265	2,747
USD	-0.50%	192	-	-0.50%	230	25

Валутен риск

Валутният риск е риск от негативно влияние на изменения във валутните курсове върху финансовото състояние и паричните потоци на Групата в резултат на открити валутни позиции. При управлението на валутния риск Групата следва принципа за поддържане на минимални открити валутни позиции съгласно зададени лимити. Валутните позиции не се формират със спекулативна цел, а вследствие на валутни операции, възникващи в хода на обичайната дейност на Групата.

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.2. Пазарен риск (продължение)

Валутен риск (продължение)

Политика на Групата е основната част от активите и пасивите, и респективно банковите операции да са деноминирани във валутите евро или лев. Групата не извършва съществени сделки и не държи значителни открити позиции във валути, различни от евро и лев. Докато курсът на лева е устойчиво фиксиран към еврото, еврото не се разглежда като валута, носеща валутен риск за паричните потоци и финансовата позиция на Групата.

Валутният риск се разглежда по отношение цялостната дейност на Групата. Регулярно се изготвят анализи на финансовите активи и пасиви, разпределени според валутата, в която са деноминирани.

Подходът за измерване на валутния риск по отношение на цялостната дейност включва основно:

- Анализ на валутната чувствителност на дохода – измерващ приходите на Групата от валутни операции;
- Определяне, прилагане и отчитане на лимити за валутен риск, отразяващи рисковия апетит на Групата;
- Стрес тестове за валутен риск, които представят потенциалното изменение на годишния доход след прилагане на стрес-сценарии за изменение на валутните курсове.

Анализът на валутния риск се извършва чрез разпределението на активите и пасивите на Групата според валутата, в която са деноминирани, което спомага за вземане на своевременни решения по отношение на валутната политика на Групата, в частност формиране на специфични продукти и осигуряването на източници на финансиране със съответните характеристики.

Комитетът за управление на активите и пасивите (КУАП) следи текущо валутния риск, на който е изложена Групата, и разработва мерки за управлението и поддържането му в допустимите за Групата граници и лимити.

Следващата таблица обобщава експозицията на Групата към валутен риск. В нея са включени финансовите инструменти и условните задължения и ангажименти на Групата по балансова стойност, категоризирани по вид валута.

ГРУПА БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ
 БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
 ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧВАЩА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2023 г.
 Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.2. Пазарен риск (продължение)

Валутен риск (продължение)

Към 31 декември 2023 г.	В USD	В EUR	В друга чуждестранна валута	В BGN	Общо
Финансови активи					
Парични средства в каса и по разплащателни сметки при Централни банки	77	35,646	-	92,942	128,665
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Вземания от банки	53,563	446,356	41	14,020	513,980
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Предоставени кредити и аванси на клиенти	-	854,243	-	479,289	1,333,532
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност - Вземания от Републиканския бюджет	-	-	-	14,262	14,262
Нетна инвестиция във финансов лизинг	-	73,541	-	1,819	75,360
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност - Ценни книжа	-	10,049	-	1,622	11,671
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход - Дългови инструменти	-	233,143	-	206,288	439,431
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход - Капиталови инструменти	-	41,502	-	98,828	140,330
Други финансови активи	16	1,734	-	2,612	4,362
Общо финансови активи	53,656	1,696,214	41	911,682	2,661,593
Финансови пасиви					
Привлечени средства от международни институции	-	581,931	-	-	581,931
Депозити от други клиенти, различни от кредитни институции	53,614	143,191	-	342,786	539,591
Депозити от кредитни институции	-	186,521	-	23,383	209,904
Провизии по гаранции	-	47	-	121,696	121,743
Задължения по лизинг	-	35	-	180	215
Други привлечени средства	3	17,271	-	73,652	90,926
Общо финансови пасиви	53,617	928,996	-	561,697	1,544,310
Нетна балансова валутна позиция	39	767,218	41	349,985	1,117,283
Условни задължения и ангажименти	6,147	91,378	-	842,050	939,575

ГРУПА БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ
 БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
 ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧВАЩА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2023 г.
 Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.2. Пазарен риск (продължение)

Валутен риск (продължение)

Към 31 декември 2022 г.	В USD	В EUR	В друга чуждестранна валута	В BGN	Общо
Финансови активи					
Парични средства в каса и по разплащателни сметки при Централни банки	61	327,009	-	200,854	527,924
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Вземания от банки	75,632	37,788	62	25,938	139,420
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Предоставени кредити и аванси на клиенти	-	903,048	-	546,653	1,449,701
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност - Вземания от Републиканския бюджет	-	-	-	23,537	23,537
Нетна инвестиция във финансов лизинг	-	70,140	-	726	70,866
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност - Ценни книжа	-	10,026	-	1,745	11,771
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход - Дългови инструменти	18,344	341,191	-	179,000	538,535
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход - Капиталови инструменти	-	29,271	-	70,947	100,218
Други финансови активи	232	3	-	6,943	7,178
Общо финансови активи	94,269	1,718,476	62	1,056,343	2,869,150
Финансови пасиви					
Привлечени средства от международни институции	-	779,497	-	-	779,497
Депозити от други клиенти, различни от кредитни институции	94,172	491,061	-	272,662	857,895
Депозити от кредитни институции	-	2,663	-	467	3,130
Провизии по гаранции	1	883	-	132,177	133,061
Задължения по лизинг	-	51	-	39	90
Други привлечени средства	-	17,354	-	69,661	87,015
Общо финансови пасиви	94,173	1,291,509	-	475,006	1,860,688
Нетна балансова валутна позиция	96	426,967	62	581,337	1,008,462
Условни задължения и ангажименти	4,705	141,279	-	721,690	867,674

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.2. Пазарен риск (продължение)

Валутен риск (продължение)

Таблицата по-долу показва чувствителността на Групата при възможни промени във валутния курс на база структурата на активите и пасивите към 31 декември.

Валута	2023 г.					Ефект върху печалбата преди данъци, при промяна на валутните курсове*	Ефект върху собствения капитал
	КУРС	Промяна на валутния курс*		Ефект върху печалбата преди данъци, при промяна на валутните курсове*			
		Намаление (BPS)	Увеличение (BPS)	Намаление	Увеличение		
Евро (EUR)	1.95583	-	-	-	-	-	
Долар (USD)	1.76998	(1,687)	1,491	(1)	1	-	
Японска Йена (JPY)	0.01251	(12)	5	-	-	-	
Британски паунд (GBP)	2.25054	(827)	1,272	(2)	2	-	
Общ ефект				(3)	3	-	

Валута	2022 г.					Ефект върху печалбата преди данъци, при промяна на валутните курсове*	Ефект върху собствения капитал
	КУРС	Промяна на валутния курс*		Ефект върху печалбата преди данъци, при промяна на валутните курсове*			
		Намаление (BPS)	Увеличение (BPS)	Намаление	Увеличение		
Евро (EUR)	1.95583	-	-	-	-	-	
Долар (USD)	1.83371	(1,552)	1,545	(5)	5	-	
Японска Йена (JPY)	0.01390	6	(12)	-	-	-	
Британски паунд (GBP)	2.20517	(1,552)	1,243	(4)	4	-	
Общ ефект				(9)	9	-	

*Пресметнато въз основа на 3-мес. изменение на валутния курс (исторически период 3 год.) със степен на доверителност 99%.

Към 31 декември 2023 г. и 2022 г. откритите позиции по валути и пазарната волатилност на съответните валути биха оказали незначителен ефект върху финансовия резултат на Групата, оценен в размер на минус 3 хил. лв. (2022 г.: минус 9 хил. лв.) в хипотезата на неблагоприятна промяна на валутните курсове спрямо откритите позиции по отделните валути на Групата с отчетените базисни точки (BPS: 1 б. т. = 0.0001 в десетична форма).

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.2. Пазарен риск (продължение)

Ценови риск на акции, котиращи на борсата

Групата е изложена на ценови риск по отношение на притежаваните от нея акции, класифицирани като инвестиции, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход. За целта ръководството на Дружеството-майка следи и анализира всички промени на пазара на ценни книжа, както и използва консултантските услуги на авторитетни в страната инвестиционни посредници. Допълнително, към настоящия момент, ръководството на Дружеството-майка е взело решение за силно редуциране на операциите на фондовите пазари, търговията със закупените акции като текущо се наблюдават докладваните от съответния емитент финансови и бизнес показатели, както и развитието на дейността му.

4.3. Ликвиден риск

Ликвидният риск представлява рискът Групата да не може да посрещне текущите и потенциалните си задължения, свързани с плащания, когато те са дължими, без да понесе загуби.

Дейността на Групата изисква устойчив паричен поток, който да замени съществуващите депозити и получени кредити при изтичането на срока им, както и да задоволи търсенето на клиентите за допълнителни кредити. При управление на ликвидността, Дружеството-майка взема предвид и ангажиментите, свързани с неусвоената част на отпуснатите кредити и всички видове условни ангажименти.

Падежните срокове на активите и пасивите, както и способността за заместване, на приемлива цена, на лихвените задължения в момента на техния падеж, са важни фактори при оценката на ликвидността на Групата и влиянието на промените в лихвените проценти и валутните курсове върху печалбата преди данъци и собствения капитал са важни фактори при оценката на ликвидността на Групата. За да управлява риска, Групата поддържа във всеки момент високоликвидни активи в зависимост от валутата на пасивите си.

Мониторингът и контролът на общата ликвидност се извършват от Комитета за управление на активи и пасиви (КУАП), въз основа на нормативно определени коефициенти и съотношения, определени от БНБ и ЕБО, както и вътрешни анализи въз основа на падежни таблици със сценарии за установяване на нетните парични потоци по периоди, включващи базови, и песимистични сценарии, отразяващи в различна степен негативни допускания, свързани със загуба на доверие от страна на клиенти, влошаване на качеството на кредитния портфейл, негативни допускания за банковия пазар и други допускания, които биха могли да повлияят върху ликвидната позиция на Групата. Допълнително се следят редица съотношения, индикиращи ликвидната позиция по периоди.

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.3. Ликвиден риск (продължение)

Ликвидният риск се измерва и чрез прилагане на допълнителни сценарии за паричните потоци от дейността и чрез мониторинг на нивото на ликвидните буфери на Групата и допълнителните източници на финансиране при пазарни шокове, идиосинкратични шокове, представляващ загуба на доверие от страна на пазара в отделна банка или банкова група, водещо до намаляване рейтинга на институцията с поне две степени и комбинирани шокове.

Ликвидният риск се измерва и чрез прилагане на допълнителни три сценария за паричните потоци от дейността и чрез следене нивото на ликвидните буфери на Дружеството-майка и допълнителните източници на финансиране при пазарни и идиосинкратични шокове, представляващ загуба на доверие от страна на пазара в отделна банка или банкова група, което е равносилно на намаляване рейтинга на институцията с поне две степени и комбинирани шокове, съгл. Указания за ликвидните буфери и периодите на оцеляване на Българска народна банка.

В таблицата по-долу са представени стойностите в проценти на отношение на ликвидно покритие на Групата:

	2023	2022
Към 31 декември	410.50%	283.55%
Средна стойност за периода	338.83%	619.42%
Най-високо за периода	534.80%	820.79%
Най-ниско за периода	233.89%	283.55%
	2023	2022
Парични средства и парични салда при БНБ	128,665	527,924
Средства по разплащателни сметки в други банки и междубанкови депозити до 90 дни	468,206	81,420
Държавни дългови ценни книжа	393,494	495,551
Ликвидни активи	990,365	1,104,895
Финансови пасиви, оценявани по амортизирана стойност	1,422,567	1,727,627
Провизии	121,743	133,061
Пасиви	1,544,310	1,860,688
Коефициент на ликвидните активи (КЛА)	64.13%	59.38%

В таблицата на следващата страница е направен анализ на активите и пасивите на Групата, групирани по остатъчен срок до падежа (като активите с неопределен падеж са с период на реализация до 1 месец).

ГРУПА БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ
 БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
 ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧВАЩА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2023 г.
 Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.3. Ликвиден риск (продължение)

Към 31 декември 2023 г.

	До 1 месец	1-3 месеца	3-12 месеца	1-5 години	Над 5 години	Общо
Финансови активи						
Парични средства в каса и по разплащателни сметки при Централни банки	128,665	-	-	-	-	128,665
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Вземания от банки	468,207	1,541	4,074	40,158	-	513,980
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Предоставени кредити и аванси на клиенти	283,167	45,309	134,512	480,494	390,050	1,333,532
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност - Вземания от Републиканския бюджет	-	4,139	10,123	-	-	14,262
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Нетна инвестиция във финансов лизинг	1,842	4,273	10,937	56,535	1,773	75,360
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност - Ценни книжа	-	-	184	1,438	10,049	11,671
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход – Дългови инструменти	4,676	44,177	112,307	231,413	46,858	439,431
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход – Капиталови инструменти	140,330	-	-	-	-	140,330
Други финансови активи	3,381	905	72	4	-	4,362
Общо финансови активи	1,030,268	100,344	272,209	810,042	448,730	2,661,593
Финансови пасиви						
Привлечени средства от международни институции	-	15,933	112,956	440,773	12,269	581,931
Депозити от други клиенти, различни от кредитни институции	391,056	33,756	109,092	5,686	1	539,591
Депозити от кредитни институции	209,904	-	-	-	-	209,904
Други привлечени средства	7,808	114	539	78,249	4,216	90,926
Задължения по лизинг	5	11	50	149	-	215
Общо финансови пасиви	608,773	49,814	222,637	524,857	16,486	1,422,567
Разлика в падежните прагове на активи и пасиви	421,495	50,530	49,572	285,185	432,244	1,239,026
Условни задължения и ангажименти	306,547	10,382	108,724	380,563	8,868	815,084

ГРУПА БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ
 БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
 ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧВАЩА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2023 г.
 Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.3. Ликвиден риск (продължение)

Към 31 декември 2022 г.	До 1 месец	1-3 месеца	3-12 месеца	1-5 години	Над 5 години	Общо
Финансови активи						
Парични средства в каса и по разплащателни сметки при Централни банки	527,924	-	-	-	-	527,924
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Вземания от банки	56,122	26,719	5,450	36,915	14,214	139,420
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Предоставени кредити и аванси на клиенти	167,409	35,733	210,647	442,251	593,661	1,449,701
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност - Вземания от Републиканския бюджет	1,145	1,506	20,886	-	-	23,537
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Нетна инвестиция във финансов лизинг	2,254	3,139	12,816	49,186	3,471	70,866
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност - Ценни книжа	-	-	11	-	11,760	11,771
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход – Дългови инструменти	23,764	32,233	98,661	334,394	49,483	538,535
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход – Капиталови инструменти	100,218	-	-	-	-	100,218
Други финансови активи	3,216	386	2,521	1,055	-	7,178
Общо финансови активи	882,052	99,716	350,992	863,801	672,589	2,869,150
Финансови пасиви						
Привлечени средства от международни институции	546	39,766	2,281	611,997	124,907	779,497
Депозити от други клиенти, различни от кредитни институции	808,010	15,532	14,272	20,081	-	857,895
Депозити от кредитни институции	2,664	46	189	231	-	3,130
Други привлечени средства	3,564	42	341	68,461	14,607	87,015
Задължения по лизинг	-	-	49	41	-	90
Общо финансови пасиви	814,784	55,386	17,132	700,811	139,514	1,727,627
Разлика в падежните прагове на активи и пасиви	67,268	44,330	333,860	162,990	533,075	1,141,523
Условни задължения и ангажименти	184,399	7,249	80,958	446,394	6,485	725,485

ГРУПА БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ
 БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
 ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧВАЩА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2023 г.
 Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.3. Ликвиден риск (продължение)

В таблицата по-долу са представени брутните недисконтирани парични потоци, свързани със задълженията на Групата към 31 декември:

Към 31 декември 2023 г.	Балансова стойност	Брутен поток	Под 1 м.	От 1 до 3 м.	От 3 до 12 м.	От 1 до 5 г.	Над 5 г.
Финансови пасиви							
Привлечени средства от международни институции	581,931	656,672	-	16,275	118,956	505,108	16,333
Депозити от други клиенти, различни от кредитни институции	539,591	539,612	391,064	33,758	109,100	5,689	1
Депозити от кредитни институции	209,904	210,058	210,058	-	-	-	-
Задължения по лизинг	215	227	6	13	57	151	-
Други привлечени средства и пасиви	90,926	93,702	7,808	114	543	79,990	5,247
	1,422,567	1,500,271	608,936	50,160	228,656	590,938	21,581
Провизии по банкови и кредитни гаранции	121,698	121,698	6,911	600	2,700	111,487	-
Неусвоени кредитни ангажменти	159,909	159,960	25,781	2,322	36,853	91,835	3,169
Към 31 декември 2022 г.							
	Балансова стойност	Брутен поток	Под 1 м.	От 1 до 3 м.	От 3 до 12 м.	От 1 до 5 г.	Над 5 г.
Финансови пасиви							
Привлечени средства от международни институции	779,497	885,437	545	40,260	62,542	625,596	156,494
Депозити от други клиенти, различни от кредитни институции	857,895	91907,668	808,045	30,622	55,169	25,832	-
Депозити от кредитни институции	3,130	3,130	2,664	46	189	231	-
Задължения по лизинг	90	100	1	1	52	46	-
Други привлечени средства и пасиви	87,015	89,385	3,564	42	345	69,695	15,739
	1,727,627	1,897,720	814,819	70,971	118,297	721,400	172,233
Провизии по банкови и кредитни гаранции	133,061	133,061	4,401	600	2,700	125,360	-
Неусвоени кредитни ангажменти	178,463	178,510	18,701	5,028	56,632	94,649	3,500

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.3. Ликвиден риск (продължение)

Предвид специфичната дейност на Групата, към 31 декември 2023 г. средствата, привлечени от 20 най-големи небанкови депозанти представляват 84.59% от общата сума на привлечените средства от клиенти, различни от кредитни институции (към 31 декември 2022 г.: 72.58%). Делът на най-големия небанков депозант в общата сума на привлечените средства от клиенти, различни от кредитни институции възлиза на 23.23% (31 декември 2022 г.: 29.90%).

В таблицата по-долу са представени финансовите активи на Групата, които са на разположение за подкрепа на бъдещо финансиране и финансовите активи, които са заложили като обезпечение на финансови пасиви:

Към 31 декември 2023 г.

Финансови активи	Заложени като обезпечение	На разположение за обезпечаване	Други*	Общо
Парични средства в каса и по разплащателни сметки при Централни банки	-	36,149	92,516	128,665
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност - Вземания от банки	11,083	502,897	-	513,980
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност - Предоставени кредити и аванси на клиенти	-	684,449	649,083	1,333,532
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност - Вземания от Републикански Бюджет	-	14,262	-	14,262
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност - Нетна инвестиция във финансов лизинг	-	75,360	-	75,360
Финансови инструменти, отчитани по амортизирана стойност - Ценни книжа	-	11,671	-	11,671
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход – Дългови инструменти	6,260	433,171	-	439,431
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход – Капиталови инструменти	-	214	140,116	140,330
Други финансови активи	-	1,717	2,645	4,362
Общо финансови активи	17,343	1,759,890	884,360	2,661,593

* Други представляват финансови активи, които не са обременени с тежести и нямат рестрикции да бъдат използвани като обезпечение, но Групата не би ги взела предвид като на разположение за подкрепа на бъдещо финансиране в нормалния си ход на дейността.

ГРУПА БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ
 БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
 ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧВАЩА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2023 г.
 Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.3. Ликвиден риск (продължение)

Към 31 декември 2022 г.

Финансови активи	Заложени като обезпечение	На разположение за обезпечаване	Други*	Общо
Парични средства в каса и по разплащателни сметки при Централни банки	-	390,876	137,048	527,924
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност - Вземания от банки	6,997	132,423	-	139,420
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност - Предоставени кредити и аванси на клиенти	-	870,770	578,931	1,449,701
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност - Вземания от Републикански Бюджет	-	23,537	-	23,537
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност - Нетна инвестиция във финансов лизинг	-	70,866	-	70,866
Финансови инструменти, отчитани по амортизирана стойност - Ценни книжа	-	11,771	-	11,771
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход – Дългови инструменти	6,038	532,497	-	538,535
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход – Капиталови инструменти	-	(492)	100,710	100,218
Други финансови активи	-	4,050	3,128	7,178
Общо финансови активи	13,035	2,036,298	819,817	2,869,150

Към 31.12.2023 година, по контра-гаранции на два корпоративни клиента са блокирани средства в размер на 11,083 хил. лв., (2022 г.: 6,997 хил. лв.) с падежна структура както следва:

Вземания от банки, заложени като обезпечение, по падежен интервал	2023	2022
На виждане		1,267
От 91 до 180 дни	1,592	519
От 181 до една година	4,022	4,931
Над една година	5,469	280
	11,083	6,997

Към 31.12.2023 г. са блокирани ценни книжа по законово изискване за обезпечаване средства на държавния бюджет, в размер на 6,260 хил. лв. (към 31.12.2022 г.: 6,038 хил. лв.).

Преглед на размера, развитието и кредитното качество на необременените с тежести активи се извършва веднъж годишно.

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.4. Операционен риск

Управление Риск, съвместно с други звена в Групата, месечно следи и докладва пред Комитета за управление на активите и пасивите (КУАП) съотношенията на активите, заложи като обезпечение към общата балансова стойност на активите на Групата. При превишение на одобрените от Управителния съвет на Групата лимити, КУАП докладва пред същия за предприемане на съответни корективни действия.

Основните източници на операционен риск в Групата са персонал, процеси, системи и външни събития. Групата е определила основните видове операционен риск като:

- Риск от загуба от неадекватни или недобре функциониращи вътрешни процеси;
- Риск от загуба от неадекватни, неправомерни и/или неправилни действия или бездействия на персонала;
- Риск от загуба от неадекватни или недобре функциониращи системи;
- Риск от загуба от външни събития, включително правен риск.

Управлението на операционния риск се основава на принципите за непоемане на необоснован риск, стриктно спазване на нивата на компетентност и приложимата нормативна уредба. Групата прилага надеждни методи за ограничаване влиянието на операционните рискове, в т.ч. чрез разделяне на функциите и отговорностите, двоен контрол, нива на компетентност, вътрешен контрол и други. Допълнително във всички вътрешни правила и политика на Групата са заложи контролни процедури по редуциране на операционния риск.

При управлението на операционния риск стриктно се наблюдават и регистрират всички операционни събития, възникващи в дейността на различните звена и процеси на Групата, като събитията, характеризиращи се с по-голяма честота, както и тези със съществен ефект, служат за основа на анализи на операционния риск в различни сценарии. Операционният риск е измерим и контролируем, като в процеса на работа се поддържа регистър на операционните събития, който служи като база за анализ и подобрене на процесите на работа и минимизиране на условията, които потенциално биха довели до операционни събития и загуба за Групата. Групата е приела за целите на измерване на операционния риск да прилага "Метода на базисния индикатор".

4.5 Управление на собствения капитал

Основните цели на Групата при управлението на собствения капитал е да поддържа неговото ниво в размери достатъчни за развитие на дейността и постигане на общите цели заложи при създаването ѝ – подкрепа на икономическата политика на страната и развитието на малък и среден бизнес.

В дейността си Групата следва да спазва регулаторните изисквания за капиталова адекватност (Бележки 35 и 36), както и да продължи да оперира като действащо предприятие.

ГРУПА БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ
 БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
 ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧВАЩА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2023 г.
 Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.5 Управление на собствения капитал (продължение)

В таблицата са показани основните компоненти на собствения капитал, съгласно регулаторните изисквания и съотношенията, които Групата на консолидирано ниво (като банкова група) е постигнала:

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
СОБСТВЕНИ СРЕДСТВА	1,063,449	1,037,604
КАПИТАЛ ОТ ПЪРВИ РЕД	1,063,449	1,037,604
БАЗОВ СОБСТВЕН КАПИТАЛ ОТ ПЪРВИ РЕД	1,063,449	1,037,604
Акционерен капитал	1,135,500	1,441,774
Загуба	(229,590)	(229,534)
Законови резерви	11,697	12,246
Допълнителни резерви	317,489	2,235
Натрупан друг всеобхватен доход	(68,704)	(106,953)
Нематериални активи	(7,690)	(7,670)
Инвестиции в дъщерни дружества	(3,023)	(3,023)
(-) Инструменти на базовия собствен капитал от първи ред на предприятия от финансовия сектор, когато институцията има значителни инвестиции	(79,315)	(54,268)
Корекции на стойността поради изискванията за пруденциална оценка	(571)	(639)
Преходни корекции на базовия собствен капитал от първи ред	-	-
Подлежащи на приспадане отсрочени данъчни активи, които се основават на бъдеща печалба и произтичат от временни разлики	(8,002)	(12,327)
Елементи на или приспадания от базовия собствен капитал от първи ред - други	(4,342)	(4,237)
ДОПЪЛНИТЕЛЕН КАПИТАЛ ОТ ПЪРВИ РЕД	-	-
КАПИТАЛ ОТ ВТОРИ РЕД	-	-
ОБЩ РАЗМЕР НА РИСКОВИТЕ ЕКСПОЗИЦИИ	2,388,309	2,372,705
Кредитен риск - Стандартизиран подход	2,252,434	2,244,580
Централно управление или централни банки	16,622	6,947
Регионални или местни власти	1,621	1,745
Субекти от публичния сектор	-	-
Многостранни банки за развитие	-	-
Институции	113,099	70,521
Предприятия	1,110,935	1,088,057
На дребно	270,805	282,034
Обезпечени с ипотека върху недвижими имоти	188,785	346,793
Експозиции с неизпълнение	373,580	250,900
Позиции, свързани с високо рискови експозиции	94,574	87,666
Собствен капитал	183	190
Други позиции	82,230	109,727
Валутен и стоков риск	-	-
Оперативен риск - Подход на базисния индикатор	135,875	128,125

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.5 Управление на собствения капитал (продължение)

	2023	2022
Съотношение на базовия собствен капитал от първи ред	44.53%	43.73%
Съотношение на обща капиталова адекватност	44.53%	43.73%
Буфер с оглед запазването на капитала	59,708	59,318
Буфер с оглед на системния риск	71,649	71,181
Специфичен за институцията антицикличен капиталов буфер	47,766	23,727
Буфер на други институции със системно значение	11,942	11,864
Регулативно изисквани нива		
Адекватност на базовия собствен капитал от първи ред	6.60%	6.75%
Адекватност на капитал от първи ред	8.10%	8.25%
Обща капиталова адекватност	10.10%	10.25%
Буфер с оглед запазването на капитала	2.50%	2.50%
Буфер с оглед на системния риск	3.00%	3.00%
Специфичен за институцията антицикличен капиталов буфер	2.00%	1.00%
Буфер на други институции със системно значение	0.50%	0.50%

С решение на БНБ №93 от 15 март 2019 г., на ББР е наложено допълнително изискване за базов собствен капитал, на основание чл. 103а, ал. 2, т. 5 от ЗКИ, надвишаващ изискванията по чл. 92, параграф 1 от Регламент (ЕС) 575/2013 в размер на 1.75% към рисково претеглените активи, или минимална обща капиталова адекватност от 9.75%. С решение на БНБ №84 от 8 март 2022 г., това изискване е повишено на 2.25% към рисково претеглените активи, или минимална обща капиталова адекватност от 10.25%.

С решение на БНБ №188 от 26 април 2023 г. изискването за капитал, надвишаващ изискванията по чл. 92, параграф 1 от Регламент (ЕС) 575/2013 е намалено на 2.10% към рисково-претеглените активи, или минимална обща капиталова адекватност от 10.10%. Със същото решение, на основание чл. 79в, ал. 1 т. 3 и чл. 79г, ал. 1 и ал. 3 от ЗКИ, БНБ отправя препоръка към ББР да поддържа допълнителен собствен капитал от 0.30%.

С решение на БНБ №272 от 30 май 2024 г. на основание чл. 103, ал. 15, т. 2, във връзка с чл. 79в, ал. 1, 2 и 9, чл. 103, ал. 2, т. 5 и чл. 103а, ал. 3, 4 и 9, от ЗКИ, изискването за капитал, надвишаващ изискванията по чл. 92, параграф 1 от Регламент (ЕС) 575/2013 е увеличено на 2.45% към рисково-претеглените активи, или минимална обща капиталова адекватност от 10.45%. Със същото решение, на основание чл. 79в, ал. 1 т. 3 и чл. 79г, ал. 1 и ал. 3 от ЗКИ, БНБ отправя препоръка към ББР да поддържа допълнителен собствен капитал от 0.25%.

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.6 Външни рискове

Войната в Украйна

В ранните часове на 24 февруари 2022 г. започна пълномащабна военна инвазия на Русия в нейния югозападен съсед Украйна. Нападението над Украйна е определяно като най-сериозния военен конфликт в Европа след края на Втората световна война. На Русия бяха наложени мащабни икономически санкции от Европейския съюз, САЩ, Великобритания, Канада и други страни, включително традиционно неутрални като Швейцария, като част от тях се разпростират и върху Беларус.

Войната и наложените санкции оказаха значимо влияние върху редица сектори на икономиката, които бяха частично или напълно компенсирани от правителствата. Поради непредсказуемата динамика на конфликта и средносрочните и дългосрочните икономически последици от него, обхватът и ефектът върху бизнеса на Групата в средносрочен план, е трудно да бъде оценен.

Възможно е, в зависимост от продължителността и мащаба на конфликта, и политическите, и икономически мерки, предприемани както от Русия, така и от САЩ, и ЕС, ръководството на Групата да преразгледа своите допускания и преценки, което от своя страна да доведе до съществени корекции в балансовата стойност на активите и пасивите през следващата финансова година.

Потенциални преки ефекти върху Групата

Към 31.12.2023 г. и към датата на издаване на консолидирания финансов отчет, Банката и дружествата от Групата нямат експозиции към институции, чиито основен акционер е лице от Русия или Украйна, или към клиенти, чиито основен бизнес е в Русия или Украйна.

Потенциални ефекти върху клиенти на Групата

Бизнесът на някои значими за Групата клиенти бе засегнат от нарушените вериги за доставки, ограниченията за пътувания, увеличените цени и др. Към датата на издаване на консолидирания финансов отчет клиентите все още нямат детайлна количествена оценка на ефектите от войната, но:

- Клиентите, опериращи в **сектор „Туризм и хотелиерство“** регистрираха намаляване на посещенията от Русия и Украйна, които бяха частично компенсирани както от местни туристи, така и от туристи от други дестинации. Очакванията за 2024 г. и в средносрочен план са разнопосочни;
- Клиентите, опериращи в сектор **„Транспорт“** регистрираха значително увеличение на разходите за енергоносители, за което войната в Украйна допринесе. Тези допълнителни разходи бяха частично компенсирани чрез различни правителствени програми. През 2023 г. бе наблюдавано задържане на темповете на поскъпване и частично обръщане на тенденцията. Тези клиенти не са уверени за развитието през 2024 г. и ефекта върху оперативните резултати и финансовото състояние;

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.6 Външни рискове (продължение)

Войната в Украйна (продължение)

Потенциални ефекти върху клиенти на Групата (продължение)

- Клиентите в **сектор „Строителство и недвижими имоти“** очакват високите цени на материалите да се задържат в средносрочен план, тъй като основни доставчици на тези суровини – желязо, цимент и др. – са Русия и Украйна. След поскъпването през 2022-2023 г., се очаква цените да се задържат, а при благоприятно развитие на конфликта – да се насочат към спад, със съответните ефекти върху себестойността на крайния продукт;
- Клиентите в **сектор „Търговия и услуги“** регистрираха увеличение на разходите вследствие на увеличените енергийни цени, както и общия инфлационен натиск, за което увеличение войната допринесе. Инфлационните тенденции са в посока ценова стабилност, със съответните благоприятни ефекти в сектора;
- Клиентите в **сектор „Промисленост“** са пряко засегнати от увеличените цени на енергоносителите и материалите, както и от нарушените вериги за доставка, които продължават да им създават трудности. С преориентирането на доставките и нормализирането на енергийните цени се очаква клиентите в сектора да възстановят своите нормални маржове и ефективност;
- Клиентите на Групата в **сектор „Производство, пренос, разпределение и доставка на природен газ и топлинна енергия“** бяха пряко засегнати от увеличените цени на енергоносителите, като съответните правителствени програми частично или напълно компенсират тези увеличения. Намирането на алтернативни доставки на природен газ в Европа, съчетано с по-топлото време през зимата резултира в относителна стабилност на тези предприятия, с изключение на предприятията с регулаторно обусловен дисбаланс. Нормализирането на доставките, цените и пазарните отношения ще изиграят положителна роля в дейността на тези предприятия.

Малко вероятно е в резултат на тези развития, както и на очакваните развития през 2024 г. и по-нататък, клиентите да изпаднат в трайна невъзможност да погасяват задълженията си към дружествата от Групата, вследствие на конфликта.

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.6 Външни рискове (продължение)

Войната в Украйна (продължение)

Потенциални ефекти върху клиенти на Групата (продължение)

Към 30.06.2024 г., Групата има следните значими експозиции⁴ към потенциално засегнатите сектори:

	Към 30.06.2024 г.
Строителство и недвижими имоти	319,309
Промисленост	359,669
Търговия и услуги	407,881
Транспорт	102,940
Производство, пренос, разпределение и доставка на природен газ и топлинна енергия	118,346
Туризмъ и хотелиерство	248,145
	1,556,290

Групата следи внимателно развитията при своите клиенти и е в готовност да предприеме подходящи мерки за да защити интересите си, и тези на своите клиенти.

Ефектът от общоикономическите последици може да доведе до необходимост от ревизиране на някои допускания и счетоводни преценки, което може да доведе до промени в балансовата стойност на описаните по-горе експозиции в рамките на следващата финансова година. На този етап ръководството на Групата не е в състояние да оцени надеждно тези ефекти, тъй като събитията се развиват ежедневно.

По-дългосрочните ефекти могат да окажат влияние на финансовото състояние, резултатите от дейността и паричните потоци на Групата. Въпреки това, към датата на издаване на този консолидиран финансов отчет Групата продължава да изпълнява задълженията си навреме и поради тези причини продължава да прилага принципа на действащо предприятие.

Конфликтът в Близкия изток

На 7 октомври 2023 г. движението Хамас, администриращо Палестинската територия Газа напада държавата Израел, убивайки над 1,200 души и вземайки 240 заложници. В отговор Израел започва мащабна военна операция срещу Хамас, която продължава и до днес. В допълнение, някои провокативни действия на Израел и Иран създават възможност за покачване на напрежението. Настроенията както в държавите от Близкия изток, така и в ООН са противоречиви, което създава политическа и икономическа несигурност, нестабилност на енергийните цени и пренасочване на ресурси към отбранителната промишленост.

---

⁴ Топ 50 клиенти, включително балансов дълг, задбалансови експозиции и неусвоени линии.

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

4.6 Външни рискове (продължение)

Конфликтът в Близкия изток (продължение)

Групата внимателно следи развитията и вероятното им влияние върху българската икономика и върху клиентите-кредитополучатели. Понастоящем, включително поради незначителната пряка експозиция към държавата Израел или други държави от Близкия изток, Групата не очаква значимо влияние на кризата върху способността на клиентите да обслужват заемите си.

Ефектът от общоикономическите последици от гореописаните кризи може да доведе до необходимост от ревизиране на някои допускания и счетоводни преценки, което може да доведе до промени в балансовата стойност на описаните по-горе експозиции в рамките на следващата финансова година.

ГРУПА БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ
 БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
 ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧВАЩА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2023 г.
 Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

5. ОПОВЕСТЯВАНЕ НА СПРАВЕДЛИВА СТОЙНОСТ

Таблицата показва балансовите и справедливите стойности на активите и пасивите, включително нивата им в йерархията на справедливите стойности:

Към 31.12.2023 г.	Балансова стойност				Справедлива стойност				
	Бел.	Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност	Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през ДВД	Други	Общо	Ниво 1	Ниво 2	Ниво 3	Общо
Активи, оценявани по справедлива стойност									
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход - Дългови инструменти	21	-	439,431	-	439,431	423,789	-	15,642	439,431
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход - Капиталови инструменти *	21	-	140,330	-	140,330	119,902	-	19,116	139,018
Активи, придобити от обезпечения	27	-	-	38,726	38,726	-	-	38,726	38,726
Инвестиционни имоти	25	-	-	4,908	4,908	-	-	4,908	4,908
		-	579,761	43,634	623,395	543,691	-	78,392	622,083
Финансови активи, неоценявани по справедлива стойност									
Парични средства в каса и по разплащателна сметка в Централни банки	16	128,665	-	-	128,665	-	128,665	-	128,665
Предоставени кредити на банки	17	34,690	-	-	34,690	-	36,483	-	36,483
Разплащателни сметки и срочни депозити в банки	17	479,290	-	-	479,290	-	479,290	-	479,290
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност - Предоставени кредити и аванси на клиенти	18	1,333,532	-	-	1,333,532	-	1,387,478	-	1,387,478
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност - Вземания от Републиканския бюджет	19	14,262	-	-	14,262	-	14,385	-	14,385
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност - Ценни книжа	20	11,671	-	-	11,671	10,049	1,704	-	11,753
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност - Нетна инвестиция във финансов лизинг	22	75,360	-	-	75,360	-	75,360	-	75,360
Други финансови активи		4,362	-	-	4,362	-	4,362	-	4,362
		2,081,832	-	-	2,081,832	10,049	2,127,727	-	2,137,776
Финансови пасиви, неоценявани по справедлива стойност									
Депозити от кредитни институции - Разплащателни сметки и срочни депозити от банки	28	-	-	209,904	209,904	-	209,904	-	209,904
Депозити от други клиенти, различни от кредитни институции	29	-	-	539,591	539,591	-	538,587	-	538,587
Привлечени средства от международни институции	30	-	-	581,931	581,931	-	633,351	-	633,351
Други привлечени средства и пасиви	31	-	-	90,926	90,926	-	89,892	-	89,892
		-	-	1,422,352	1,422,352	-	1,471,734	-	1,471,734

ГРУПА БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ
 БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
 ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧВАЩА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2023 г.
 Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

5. ОПОВЕСТЯВАНЕ НА СПРАВЕДЛИВА СТОЙНОСТ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Към 31.12.2022 г.

	Балансова стойност					Справедлива стойност			
	Бел.	Финансови активи, отчитани по амортизира на стойност	Финансови активи, отчитани по справедлив а стойност през ДВД	Други	Общо	Ниво 1	Ниво 2	Ниво 3	Общо
Активи, оценявани по справедлива стойност									
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход - Дългови инструменти	21	-	538,535	-	538,535	523,850	-	14,685	538,535
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход - Капиталови инструменти *	21	-	100,218	-	100,218	81,749	-	16,982	98,731
Активи, придобити от обезпечения	27	-	-	37,434	37,434	-	-	37,434	37,434
Инвестиционни имоти	25	-	-	7,759	7,759	-	-	7,759	7,759
		-	638,753	45,193	683,946	605,599	-	76,860	682,459
Финансови активи, неопенявани по справедлива стойност									
Парични средства в каса и по разплащателна сметка в Централни банки	16	527,924	-	-	527,924	-	527,924	-	527,924
Предоставени кредити на банки	17	51,002	-	-	51,002	-	52,536	-	52,536
Разплащателни сметки и срочни депозити в банки	17	88,418	-	-	88,418	-	88,418	-	88,418
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност - Предоставени кредити и аванси на клиенти	18	1,449,701	-	-	1,449,701	-	1,485,217	-	1,485,217
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност - Вземания от Републиканския бюджет	19	23,537	-	-	23,537	-	26,846	-	26,846
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност - Ценни книжа	20	11,771	-	-	11,771	10,863	1,659	-	12,522
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност - Нетна инвестиция във финансов лизинг	22	70,866	-	-	70,866	-	70,866	-	70,866
Други финансови активи		7,178	-	-	7,178	-	7,178	-	7,178
		2,230,397	-	-	2,230,397	10,863	2,260,644	-	2,271,507
Финансови пасиви, неопенявани по справедлива стойност									
Депозити от кредитни институции - Разплащателни сметки и срочни депозити от банки	30	-	-	3,130	3,130	-	3,130	-	3,130
Депозити от други клиенти, различни от кредитни институции	29	-	-	857,895	857,895	-	857,823	-	857,823
Привлечени средства от международни институции	28	-	-	779,497	779,497	-	824,130	-	824,130
Други привлечени средства и пасиви	31	-	-	87,015	87,015	-	87,980	-	87,980
		-	-	1,727,537	1,727,537	-	1,773,063	-	1,773,063

* Не е оповестена справедливата стойност на ценни книжа, класифицирани като финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход с балансова стойност 1,312 хил. лв. към 31 декември 2023 г. (2022: 1,487 хил. лв.), държани по цена на придобиване, тъй като според Групата тя не може да бъде надеждно оценена.

ГРУПА БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ
 БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
 ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧВАЩА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2023 г.
 Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

5. ОПОВЕСТЯВАНЕ НА СПРАВЕДЛИВА СТОЙНОСТ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Представената по-долу таблица показва справедлива стойност на активите, оценявани по справедлива стойност по вид активи към отчетната дата. Групата доброволно е оповестила справедливата стойност на активите, придобити от обезпечения към 31 декември 2023 г. и 31 декември 2022 г.

Вид финансов инструмент	Справедлива	Справедлива	Ниво на справедлива стойност	Техника на оценяване	Значими ненаблюдаеми входящи данни	Взаимовръзка между ключови ненаблюдаеми входящи данни и справедлива стойност
	стойност към	стойност към				
	31.12.2023 г.	31.12.2022 г.				
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход - Дългови инструменти (котирани)	423,789	523,850	Ниво 1	Котировки на регулиран пазар	Няма	Няма
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход - Дългови инструменти (некотирани)	15,642	14,685	Ниво 3	Дискотирани парични потоци	Ефективен лихвен процент на книгата	Неприложимо
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход - Капиталови инструменти	119,902	81,749	Ниво 1	Котировки на регулиран пазар	Няма	Няма
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход - Капиталови инструменти	19,116	16,982	Ниво 3	Дискотирани бъдещи парични потоци Приходният метод при изготвяне на оценка на дялово участие е анализ на стойността на дела в оценяваното предприятие, основан на способността му да генерира приходи чрез разпределяне на дивиденди, както и оценка на терминалната стойност при продажба на дела. При определяне на стойността на оценявания дял се изхожда от трайно реализирания чист годишен приход на предприятието, който се разпределя между притежателите на дялове, на база прогнозни приходи, разходи, инвестиционни и финансови парични потоци. За терминалната стойност се вземат сходни трансакции и/или продажба при сходни коефициенти – Цена/печалба, цена/приходи, множител на ППЛДА (ЕБИТДА) или други.	Секторни анализи, оценка на бизнес плана на дружеството, коефициенти и множители за частни сделки.	Справедливата стойност ще се увеличи/намали при: - Благоприятно/неблагоприятно развитие в сектора - Благоприятно/неблагоприятно позициониране на предприятието в сектора - Благоприятно/неблагоприятно развитие на коефициентите и множителите на оценяваното дружество спрямо сходни компании

ГРУПА БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ
 БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
 ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧВАЩА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2023 г.
 Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

5. ОПОВЕСТЯВАНЕ НА СПРАВЕДЛИВА СТОЙНОСТ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Вид актив	Справедлива стойност към	Справедлива стойност към	Ниво на справедлива стойност	Техника на оценяване	Значими ненаблюдаеми входящи данни	Взаимовръзка между ключови ненаблюдаеми входящи данни и справедлива стойност
	31.12.2023 г.	31.12.2022 г.				
Инвестиционни имоти	4,908	7,759	Ниво 3	<p>Метод на пазарните сравнения При метода на сравнителните продажби се прави оценка чрез пряко сравнение на разглеждания имот и подобни на него, които са били продадени, като цената се определя въз основа на диапазон от цени за сходни имоти или цени на кв. м. предишни сделки. При използването на този подход е необходимо, данните за сравнимите имоти да бъдат действително сходни, имотите да са подобни, да са в същия район и времето на сделката и датата, към която се изготвя оценката да са близки. Понастоящем, инвестиционните имоти са оценени между 121 и 2,382 лв./кв. м., а прилежащите им земи – между 1 и 463 лв./кв. м.</p> <p>Метод на капитализиране на дохода (приходна стойност) Приходният метод при изготвяне на оценка на недвижим имот е анализ на стойността на оценявания имот, основан на способността му да генерира приходи чрез капитализиране на нетния приход от имота за даден период. При определяне на приходната стойност на оценявания обект се изхожда от трайно реализирания чист годишен приход на недвижимия имот, като приходната стойност е определена на база реален или възможен постоянно достиган наем, определен на база среден предлаган наем в района (наблюдавана входяща информация), при отчитане състоянието на сградния фонд и остатъчния срок на ползване. Понастоящем, наемните нива на инвестиционните имоти, отдадени под наем са в диапазона 0.7-8.7 лв./кв.м./мес.</p>	<p>Метод на пазарните сравнения:</p> <ol style="list-style-type: none"> Коефициент за пазарна реализация (0.8-0.95) Коефициент за местоположение (0.81-1.0) Коефициент за специфични особености (състояние) (0.8-1.1) Корекционен коефициент за пазарна адекватност на офертите (от -10% до +5%) <p>Метод на капитализиране на дохода (приходна стойност):</p> <ol style="list-style-type: none"> наем на кв.м. – 1-14 лв./кв.м допускания за растеж на цени – 0-10% нива на свободни ненаети площи – 3-25% дисконтов процент – 5-9% 	<p>Определената справедлива стойност ще се увеличи (намали) ако:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Коефициентът на пазарна реализация се увеличи (намали). - Коефициентът на местоположение се увеличи (намали) - Коефициентът на състояние се увеличи (намали) - Корекционен коефициент за пазарна адекватност на офертите се увеличи (намали). - ръстът на цените се очаква да е по висок (по-нисък) - нивата на незаети площи са ниски (високи) - дисконтовият процент е по-нисък (по-висок)
Активи, придобити от обезпечения	38,726	37,434	Ниво 3	<p>Приходният метод при изготвяне на оценка на недвижим имот е анализ на стойността на оценявания имот, основан на способността му да генерира приходи чрез капитализиране на нетния приход от имота за даден период. При определяне на приходната стойност на оценявания обект се изхожда от трайно реализирания чист годишен приход на недвижимия имот, като приходната стойност е определена на база реален или възможен постоянно достиган наем, определен на база среден предлаган наем в района (наблюдавана входяща информация), при отчитане състоянието на сградния фонд и остатъчния срок на ползване. Понастоящем, наемните нива на инвестиционните имоти, отдадени под наем са в диапазона 0.7-8.7 лв./кв.м./мес.</p>	<p>Метод на капитализиране на дохода (приходна стойност):</p> <ol style="list-style-type: none"> наем на кв.м. – 1-14 лв./кв.м допускания за растеж на цени – 0-10% нива на свободни ненаети площи – 3-25% дисконтов процент – 5-9% 	<p>Определената справедлива стойност ще се увеличи (намали) ако:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Коефициентът на пазарна реализация се увеличи (намали). - Коефициентът на местоположение се увеличи (намали) - Коефициентът на състояние се увеличи (намали) - Корекционен коефициент за пазарна адекватност на офертите се увеличи (намали). - ръстът на цените се очаква да е по висок (по-нисък) - нивата на незаети площи са ниски (високи) - дисконтовият процент е по-нисък (по-висок)

ГРУПА БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ
 БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
 ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧВАЩА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2023 г.
 Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

5. ОПОВЕСТЯВАНЕ НА СПРАВЕДЛИВА СТОЙНОСТ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Справедлива стойност на финансови активи и пасиви, които не се оценяват по справедлива стойност, но се изисква оповестяване по справедлива стойност.

Вид финансов инструмент	Справедлива стойност към	Справедлива стойност към	Ниво на справедлива стойност	Техника на оценяване	Значими ненаблюдаеми входящи данни	Взаимовръзка между ненаблюдаеми входящи данни и справедлива стойност
Предоставени кредити на банки	36,483	52,536	Ниво 2	Дисконтирани парични потоци Бъдещите парични потоци са дисконтирани с Euribor за 12 месеца, но не по-малко от 0 с корекция спрямо кривата на доходност на български ДЦК на първичен пазар по публикация в Bloomberg.	неприложимо	неприложимо
Разплащателни сметки и срочни депозити в банки	479,290	88,418	Ниво 2	Дисконтирани парични потоци Бъдещите парични потоци са оценени на базата на публикуваните лихвени проценти по нов бизнес за декември на съответната година от БНБ пазарна статистика, без да е извършвана корекция върху тях.	неприложимо	неприложимо
Предоставени кредити и аванси на клиенти	1,387,478	1,485,217	Ниво 2	Дисконтирани парични потоци Бъдещите парични потоци са оценени на базата на публикуваните лихвени проценти по нов бизнес за декември на съответната година от БНБ пазарна статистика, без да е извършвана корекция върху тях.	неприложимо	Неприложимо
Вземания от Републиканския бюджет	14,385	26,846	Ниво 2	Дисконтирани парични потоци Бъдещите парични потоци са оценени на базата на доходността на български ДЦК към декември на съответната година, публикувана от БНБ статистика за пазара, без да е извършвана корекция в/у тях.	неприложимо	Неприложимо
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Ценни книжа (котирано)	10,049	10,863	Ниво 1	Котирувки на регулиран пазар	Няма	Няма

ГРУПА БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ
 БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
 ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧВАЩА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2023 г.
 Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

5. ОПОВЕСТЯВАНЕ НА СПРАВЕДЛИВА СТОЙНОСТ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Вид финансов инструмент	Справедлива стойност към	Справедлива стойност към	Ниво на справедлива стойност	Техника на оценяване	Значими ненаблюдаеми входящи данни	Взаимовръзка между ненаблюдаеми входящи данни и справедлива стойност
	31.12.2023 г.	31.12.2022 г.				
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Ценни книжа (некотиранни)	1,704	1,659	Ниво 2	Дисконтирани парични потоци Бъдещите парични потоци са оценени на базата на публикуваните лихвени проценти по нов бизнес за кредити към нефинансови предприятия за декември на съответната година от БНБ статистика за пазара, без да е извършвана корекция върху тях.	неприложимо	неприложимо
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност – Вземания по лизинг	75,360	70,866	Ниво 2	Дисконтирани парични потоци Бъдещите парични потоци са оценени на базата на публикуваните лихвени проценти по нов бизнес за кредити към нефинансови предприятия за декември на съответната година от БНБ статистика за пазара, без да е извършвана корекция върху тях.	неприложимо	неприложимо
Други финансови активи	4,362	7,178	Ниво 2	Дисконтирани парични потоци Бъдещите парични потоци са оценени на базата на публикуваните лихвени проценти по нов бизнес за кредити към нефинансови предприятия за декември на съответната година от БНБ статистика за пазара, без да е извършвана корекция върху тях.	неприложимо	неприложимо
Привлечени средства от международни институции	633,351	824,130	Ниво 2	Дисконтирани парични потоци Бъдещите парични потоци са оценени на базата на доходността на българските държавни ценни книжа към декември на съответната година, публикувана от БНБ статистика за пазара, без да е извършвана корекция върху тях.	неприложимо	Неприложимо
Други привлечени средства и пасиви	89,892	87,980	Ниво 2	Дисконтирани парични потоци Бъдещите парични потоци са оценени на базата на доходността на българските държавни ценни книжа към декември на съответната година, публикувана от БНБ статистика за пазара, без да е извършвана корекция върху тях.	неприложимо	неприложимо

За активите и пасивите от консолидирания отчет за финансовото състояние, които не са оповестени в таблиците по-горе, Ръководството на Групата счита, че тяхната справедлива стойност е близка до тяхната балансова стойност.

ГРУПА БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ
 БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
 ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧВАЩА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2023 г.
 Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

6. НЕТЕН ДОХОД ОТ ЛИХВИ

	2023	2022
Приходи от лихви		
Кредити и аванси на клиенти	87,591	67,932
Кредити на банки	2,095	1,120
Депозити в други банки	22,330	3,010
Вземания от Републиканския бюджет	825	355
Ценни книжа, отчитани по амортизирана стойност	5,638	303
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	336	4,421
Други приходи, вкл. ефект от отрицателни лихви	30	2,362
	118,845	79,503
Приходи от лихви по финансов лизинг	5,441	2,848
	124,286	82,351
<i>В т.ч. Приходи от лихви по финансови активи по амортизирана стойност, класифицирани като Фаза 3</i>	12,425	20,778
Разходи за лихви		
Привлечени средства от международни институции	(32,054)	(15,996)
Депозити от клиенти	(6,901)	(1,263)
Други привлечени средства	(511)	(188)
Депозити от други банки	(11,134)	(146)
Други разходи, вкл. разходи за отрицателни лихви	-	(1,268)
	(50,600)	(18,861)
Разходи за лихви по финансов лизинг	(18)	(8)
	(50,618)	(18,869)
Нетен доход от лихви	73,668	63,482

Всички приходи от лихви, освен приходите от лихви от финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход и от финансов лизинг, произтичат от финансови активи, отчитани по амортизирана стойност и признати чрез метода на ефективния лихвен процент.

ГРУПА БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ
 БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
 ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧВАЩА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2023 г.
 Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

7. НЕТЕН ДОХОД ОТ ТАКСИ И КОМИСИОНИ

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Приходи от такси и комисиони		
Издаване на гаранции и акредитиви	6,135	4,934
Услуги във връзка с извършване на трансакции	710	652
Поддържане на сметки	<u>234</u>	<u>211</u>
Общо приходи от такси и комисиони по договори с клиенти	7,079	5,797
Други такси	<u>754</u>	<u>918</u>
Общо приходи от такси и комисиони	<u>7,833</u>	<u>6,715</u>
Разходи за такси и комисиони		
Такси съ-управление гаранции анти-КОВИД	(2,819)	(3,504)
Обслужване на сметки в други банки	(49)	(22)
Агентски комисионни	(2)	(24)
Преводи и касови операции в други банки	(7)	(8)
Други такси	<u>(29)</u>	<u>(152)</u>
Общо разходи за такси и комисиони	<u>(2,906)</u>	<u>(3,710)</u>
Нетен доход от такси и комисиони	<u><u>4,927</u></u>	<u><u>3,005</u></u>

Приходите от такси и комисиони представляват приходи, отчитани по МСФО 15 Приходи от договори с клиенти (виж Бележка 3.5. за подробности относно признаването на приходи от такси и комисиони). Източник на приходите са трансакции, извършени на територията на България. Цените на съответните услуги са фиксирани.

8. НЕТЕН ДОХОД ОТ ОПЕРАЦИИ В ЧУЖДЕСТРАННА ВАЛУТА

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Нетна печалба от сделки с чуждестранна валута	260	546
Нетна загуба от преоценка на валутни активи и пасиви	<u>(3)</u>	<u>(22)</u>
	<u>257</u>	<u>524</u>

ГРУПА БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ
 БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
 ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧВАЩА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2023 г.
 Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

9. НЕТНА ЗАГУБА ОТ ФИНАНСОВИ АКТИВИ, ОТЧИТАНИ ПО СПРАВЕДЛИВА СТОЙНОСТ ПРЕЗ ДРУГ ВСЕОБХВАТЕН ДОХОД

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Нетна загуба от сделки с ценни книжа, отчитани по справедлива стойност в ДВД	(11)	(851)
	<u>(11)</u>	<u>(851)</u>

10. ДРУГИ ДОХОДИ ОТ ДЕЙНОСТТА

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Приходи от наем от инвестиционни имоти	495	571
Възстановени съдебни разноски	222	130
Получени дивиденди	94	127
Приходи от продажби на ДМА	22,668	818
Доходи от продажба/преоценка на инвестиционни имоти	3,116	869
Други приходи	5,436	3,713
	<u>32,031</u>	<u>6,228</u>

През 2023 г., Групата продаде закупената през 2020 г. сграда на бул. Цар Освободител №2 на Конституционния съд на Република България. Тази продажба представлява над 90% от статия Приходи от продажба на ДМА по-горе.

11. ДРУГИ РАЗХОДИ ЗА ДЕЙНОСТТА

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Разходи за активи, държани за продажба	(506)	(540)
Преки оперативни разходи, възникващи от инвестиционни имоти	(238)	(306)
Съдебни разноски	(12)	(19)
Разходи за продажба на ДМА	(21,210)	(13)
Загуби от преоценка на инвестиционни имоти	(16)	-
Други разходи	(2,956)	(3,258)
	<u>(24,938)</u>	<u>(4,136)</u>

Балансовата стойност на продадената сграда на бул. Цар освободител №2 е основната част от статия Разходи за продажба на ДМА.

ГРУПА БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ
 БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
 ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧВАЩА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2023 г.
 Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

12А. НЕТНИ РАЗХОДИ ЗА ОБЕЗЦЕНКИ НА ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Разходи за обезценки на кредити, нетно	(24,339)	(45,481)
Приход от реинтегрирани обезценки по неуسوени кредити	12	18
Приходи от реинтегрирани/(разходи за) обезценки на финансов лизинг	(306)	203
Приходи от реинтегрирани провизии по гаранции, нетно	2,022	46,555
(Разходи за)/Приходи от реинтегриране на провизии по ценни книжа, отчитани по справедлива стойност в друг всеобхватен доход, нетно	706	(2,860)
(Разходи за)/Приходи от реинтегриране на провизии по ценни книжа, отчитани по амортизирана стойност, нетно	129	(61)
Разходи за обезценки по други активи	-	(8)
Нетни разходи за обезценки на финансови инструменти	<u>(21,776)</u>	<u>(1,634)</u>

12Б. НЕТНИ (РАЗХОДИ ЗА)/РЕИНТЕГРИРАНИ ОБЕЗЦЕНКИ НА НЕФИНАНСОВИ АКТИВИ

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Провизии по съдебни дела	73	(4,017)
Разходи за обезценки на активи, придобити от обезпечения	(448)	(149)
Обезценки на дялове в дъщерни дружества	-	13
Обезценки на други активи	783	(1,278)
Нетни (разходи за)/реинтегрирани обезценки на нефинансови активи	<u>408</u>	<u>(5,431)</u>

13А. РАЗХОДИ ЗА ПЕРСОНАЛ

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Възнаграждения на персонала и социално осигуряване	(19,389)	(18,352)
Възнаграждения на членове на Управителния съвет и Надзорния съвет	(2,386)	(2,404)
	<u>(21,775)</u>	<u>(20,756)</u>
	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Разходите за персонала включват:		
Заплати	(16,743)	(15,852)
Социални осигуровки	(2,386)	(2,329)
Социални придобивки	(69)	(68)
Начислени суми по обезщетения при пенсиониране	(191)	(103)
	<u>(19,389)</u>	<u>(18,352)</u>

ГРУПА БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ
 БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
 ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧВАЩА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2023 г.
 Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

13Б. ОБЩИ И АДМИНИСТРАТИВНИ РАЗХОДИ

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Външни услуги	(873)	(1,013)
Комуникации и ИТ услуги	(2,114)	(1,835)
Правни и консултантски услуги	(2,041)	(1,851)
Поддръжка офис и офис – техника	(1,566)	(1,620)
Реклама и представителни мероприятия	(828)	(681)
Одит услуги от регистрираните одиторски предприятия	(915)	(757)
Данъци и държавни такси	(383)	(444)
Консултантски услуги от регистрираните одиторски предприятия	-	(118)
Вноски във Фонда за гарантиране на влоговете	(87)	(91)
Командировки	(68)	(66)
Наеми	(76)	(56)
Вноски във Фонд за реструктуриране на банките	(869)	(1,749)
Материали	(15)	-
	<u>(9,835)</u>	<u>(10,281)</u>

Начислените за годината суми за услуги, извършени от регистрираните одиторски предприятия на Групата включват: независим финансов одит 915 хил. лв. (2022 г.: 757 хил. лв.), както и договорени процедури за 0 хил. лв. (2022 г.: 118 хил. лв.). Услугите, ползвани през 2022 г. са основно извършване на Стълбова оценка за целите на възлагане на средства от Европейската комисия и бизнес преглед на дъщерно дружество. Групата не е ползвала данъчни консултации или други услуги, несвързани с одита от регистрираните одитори, натоварени да извършват одит, извън описаните по-горе.

14. ДАНЪЧНО ОБЛАГАНЕ

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Разход за текущ данък	(7,280)	82
Разход от отсрочени данъци в резултат на проявени временни разлики	1,983	305
Непризнат актив, породен от данъчна загуба	5,071	(358)
Общо (разход за)/ приход от данък върху печалбата	<u>(226)</u>	<u>29</u>
	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Счетоводна печалба	29,172	26,685
Разход за данък според действаща данъчна ставка (10% за 2023 и 2022)	(2,917)	(2,267)
Данък върху разходи, непризнати за данъчни цели	(4,596)	(1,212)
Данък върху приходи, непризнати за данъчни цели	322	3,866
Непризнат актив за данъчна загуба	6,965	(358)
Общо (разход за)/приход от данък	<u>(226)</u>	<u>29</u>
Ефективна данъчна ставка	0.8%	Непр.

Крайният срок, в който дружествата от Групата биха могли да приспадат загубата от бъдещи печалби е 31.12.2026 г.

14. ДАНЪЧНО ОБЛАГАНЕ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Салдата на отсрочените данъци се отнасят към следните позиции от консолидирания отчет за финансовото състояние и измененията в отчета за всеобхватния доход:

	Активи		Пасиви		Изменения в консолидирания отчет за всеобхватния доход	
	2023	2022	2023	2022	2023	2022
Имоти и оборудване	(25)	(3)	1,993	-	(22)	3
Други активи	(417)	(568)	-	-	151	(410)
Други задължения	-	(7)	-	4	3	(8)
Ценни книжа по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	(7,652)	(11,959)	-	-	4,307	(2,317)
Инвестиционни имоти	-	130	-	-	(130)	101
	(8,094)	(12,407)	1,993	4	4,309	(2,631)

Измененията във временните разлики през годината се признават в консолидирания отчет за всеобхватния доход.

При признаването на отсрочените данъчни активи е взета предвид вероятността отделните разлики да имат обратно проявление в бъдеще и възможностите на Групата да генерира достатъчна данъчна печалба.

15. НЕТНА ПРОМЯНА В СПРАВЕДЛИВАТА СТОЙНОСТ НА ФИНАНСОВИ АКТИВИ, ОТЧИТАНИ ПО СПРАВЕДЛИВА СТОЙНОСТ ПРЕЗ ДРУГ ВСЕОБХВАТЕН ДОХОД, НЕТНО ОТ ДАНЪЦИ

	2023	2022
Печалба /(Загуба) от обезценка на финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход – дългови инструменти, възникнали през годината	15,904	(43,938)
Печалба от преоценка на капиталови инструменти, възникнали през годината	27,165	12,346
10% данък	(4,307)	3,110
Друг всеобхватен доход за годината, нетно от данък	38,762	(28,482)

ГРУПА БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ
 БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
 ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧВАЩА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2023 г.
 Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

16. ПАРИЧНИ СРЕДСТВА В КАСА И ПО РАЗПЛАЩАТЕЛНИ СМЕТКИ В ЦЕНТРАЛНИ БАНКИ

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Касова наличност	923	530
Разплащателни сметки	127,742	527,394
В т.ч. Минимални задължителни резерви	<u>92,516</u>	<u>137,048</u>
Общо предоставени средства при Централни банки	127,742	527,394
Общо парични средства в каса и по сметки при Централни банки	<u>128,665</u>	<u>527,924</u>

През 2023 г., поддържаните разплащателни сметки в Централни банки са с лихва между 0.0% и 4.0% за превишението над 105% на минималните задължителни резерви (през 2022 г.: минус 0.70%-2.0%).

17. ВЗЕМАНИЯ ОТ БАНКИ

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Разплащателни сметки местни банки	149	233
Разплащателни сметки чуждестранни банки	19,788	12,292
Общо разплащателни сметки и депозити на виждане	19,937	12,525
<i>в т.ч. Разплащателни сметки с оригинален матуритет до 90 дни</i>	8,853	5,528
Срочни депозити в местни банки (вкл. репо сделки)	97,813	33,048
Срочни депозити в чуждестранни банки	361,540	42,844
Общо срочни депозити	459,353	75,892
<i>в т.ч. Срочни депозити с оригинален матуритет до 90 дни</i>	459,353	75,892
Предоставени кредити на местни банки	35,391	52,387
Общо предоставени кредити	35,391	52,387
Коректив за обезценки и несъбираемост на вземания на банки	(701)	(1,384)
	<u>513,980</u>	<u>139,420</u>

Към 31.12.2023 г. са предоставени целеви кредити в лева и евро за кредитиране на клиенти с цел развитие на малки и средни предприятия с оригинален матуритет до 15 години и лихвени нива в диапазон от 3.50% до 13.12% (2022 г.: от 3.85% до 6.25%).

Средства в размер на 11,083 хил. лв. са блокирани по разплащателни сметки в чуждестранни банки като покритие по акредитиви (2022 г.: 6,997 хил. лв.).

Към 31.12.2023 г. е предоставен кредит на местна банка във валута с номинална стойност в размер на 5,745 хил. евро и легова равностойност 11,236 хил. лв. (31.12.2022 г.: 11,236 хил. лв.), с оригинален матуритет до 2027 г. и погасяване на кредитите на четири вноски. Кредитът е целеви и е отпуснат на банката за директно кредитиране на клиенти с цел развитие на малки и средни предприятия (МСП) съгласно заемно финансиране от Министерство на финансите със средства на KfW.

ГРУПА БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ
 БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
 ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧВАЩА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2023 г.
 Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

17. ВЗЕМАНИЯ ОТ БАНКИ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

18. ПРЕДОСТАВЕНИ КРЕДИТИ И АВАНСИ НА КЛИЕНТИ

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Кредити (брутна стойност)	1,573,795	1,698,359
Коректив за обезценки и несъбираемост на кредити	(240,263)	(248,658)
	<u>1,333,532</u>	<u>1,449,701</u>

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
А. Анализ по видове клиенти		
Частни предприятия и еднолични търговци	1,569,979	1,694,009
Общини	-	338
Частни физически лица	3,816	4,012
	<u>1,573,795</u>	<u>1,698,359</u>

В таблицата е представен анализ на клиентите по отрасли:

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Б. Анализ по отрасли		
Промисленост, общо	289,890	339,808
<i>Промисленост - производство на машини и оборудване</i>	83,197	92,598
<i>Промисленост - производство и разпределение на енергия</i>	66,632	68,063
<i>Промисленост - производство на хранителни продукти</i>	47,319	46,965
<i>Промисленост - други производства</i>	92,742	132,182
Търговия	437,560	458,642
Туристически услуги	267,246	266,894
Транспорт	113,129	131,502
Финансови услуги	118,046	119,108
Строителство	105,714	129,128
Държавно управление	126,460	135,871
Операции с недвижими имоти	52,443	56,430
Селско стопанство	33,822	36,289
Събиране и обезвреждане на отпадъци	-	357
Други отрасли	29,485	24,330
	<u>1,573,795</u>	<u>1,698,359</u>

18. ПРЕДОСТАВЕНИ КРЕДИТИ И АВАНСИ НА КЛИЕНТИ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Групата предоставя основно средства за финансиране на дейности на малки и средни предприятия, както и на инвестиционни проекти за реализиране на възвръщаемост в срок между 5 и 10 години.

В. Движение на коректива за обезценки и несъбираемост на кредитите

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
На 1 януари	248,658	346,369
Разходи за обезценки	68,588	108,277
Реинтегрирани обезценки	(44,249)	(62,796)
Отписани за сметка на обезценки	(32,734)	(143,192)
Към 31 декември	240,263	248,658

19. ВЗЕМАНИЯ ОТ РЕПУБЛИКАНСКИ БЮДЖЕТ

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Програма Енергийна ефективност	14,431	23,598
Коректив за обезценки и несъбираемост на кредити	(169)	(61)
	14,262	23,537

С Постановление № 18 от 2 февруари 2015 г. на Министерския съвет на РБ се прие Национална програма за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради (Програмата), за условията и реда за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по програмата и за определяне на органите, отговорни за реализацията ѝ.

Финансирането на Програмата се извършва чрез ББР. За целта, Банката сключва тристранни договори с областните управители (представители на държавата), общинските кметове (пълномощници на сдруженията на собствениците).

Групата счита, така възникналите вземания за носители на минимален кредитен риск, доколкото източник на погашенията е бюджетът на РБ. Целево привлеченият ресурс от международни партньори, за целите на финансиране на програмата, ползва държавна гаранция (вж. бележка 30).

ГРУПА БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ
 БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
 ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧВАЩА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2023 г.
 Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

20. ЦЕННИ КНИЖА, ОТЧИТАНИ ПО АМОРТИЗИРАНА СТОЙНОСТ

Наличните дългови ценни книжа, отчитани по амортизирана стойност към 31.12.2023 г. и 31.12.2022 г. са както следва:

2023 г.	Амортизируема стойност	Обезценка	Балансова стойност
Облигации, деноминирани в BGN	11,792	(121)	11,671
	11,792	(121)	11,671

2022 г.	Амортизируема стойност	Обезценка	Балансова стойност
Облигации, деноминирани в BGN	11,975	(204)	11,771
	11,975	(204)	11,771

21. ФИНАНСОВИ АКТИВИ, ОЦЕНЯВАНИ ПО СПРАВЕДЛИВА СТОЙНОСТ ПРЕЗ ДРУГ ВСЕОБХВАТЕН ДОХОД

	2023	2022
Държавни ценни книжа	393,494	495,551
Корпоративни облигации	45,937	42,984
Общо дългови инструменти	439,431	538,535
Акции на публични дружества	79,314	54,274
<i>В т.ч. акции на Първа инвестиционна банка АД</i>	79,314	54,268
Акции на непублични дружества	59,887	44,640
Участие в инвестиционна програма SIA (Бележка № 37)	1,129	1,304
Общо капиталови инструменти	140,330	100,218

Движение на финансови активи, оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход:

Дългови инструменти	2023	2022
Към 1 януари	538,535	657,649
Увеличение (покупки)	209,356	159,712
Намаление (продажби и/или падежиране)	(324,674)	(234,750)
Нетно увеличение/(намаление) от преоценки на ценни книжа, отчитани по справедлива стойност в ДВД	16,214	(44,076)
Към 31 декември	439,431	538,535

ГРУПА БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ
 БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
 ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧВАЩА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2023 г.
 Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

21. ФИНАНСОВИ АКТИВИ, ОЦЕНЯВАНИ ПО СПРАВЕДЛИВА СТОЙНОСТ ПРЕЗ ДРУГ ВСЕОБХВАТЕН ДОХОД (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Капиталови инструменти	2023	2022
Към 1 януари	100,218	70,781
Увеличение (покупки)	12,462	19,846
Намаление (продажби)	(7)	(2,650)
Нетно увеличение от преоценки на ценни книжа, отчитани по справедлива стойност в ДВД	27,657	12,241
Към 31 декември	140,330	100,218

Дългови инструменти

Финансовите активи, оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход – дългови инструменти, се състоят основно от държавни ценни книжа с емитент Република България или други европейски държави, и корпоративни облигации.

Капиталови инструменти

Публични дружества

Финансовите активи, оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход – капиталови инструменти, се състоят от следните ценни книжа:

Първа инвестиционна банка АД

Българска банка за развитие ЕАД притежава 27,350,000 бр., представляващи 18.35% от капитала на „Първа инвестиционна банка“ АД, с единична номинална стойност 1 лв.

Групата е избрала да класифицира тази инвестиция като финансов актив, отчитан по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, тъй като инвестицията е дългосрочна и стратегическа, не е държана за търгуване и не е условно възнаграждение, признато съгласно МСФО 3.

Към 31.12.2023 г., Групата е оценила своето участие в капитала на ПИБ съгласно цена на затваряне, получена на Българска фондова борса (БФБ) за акции на ПИБ в последния работен ден от м. декември, 2023 г.: 2.9000 лв. (към 31.12.2022 г.: 1.9842 лв.) за акция.

Химимпорт АД

През 2023 г., Групата продаде своите 9,632 акции от конгломерата Химимпорт АД и към края на 2023 г. не притежава акции на дружеството.

21. ФИНАНСОВИ АКТИВИ, ОЦЕНЯВАНИ ПО СПРАВЕДЛИВА СТОЙНОСТ ПРЕЗ ДРУГ ВСЕОБХВАТЕН ДОХОД (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Капиталови инструменти (продължение)

Непублични дружества

Инициатива „Три морета“

С Решение №613 от 2 септември 2020 г. Министерският съвет на Република България одобри участието на Българска банка за развитие ЕАД в Инвестиционния фонд към инициативата „Три морета“. Участието на ББР е свързано със задължение за вноса от 20 млн. евро в капитала на специално създаденото за целта дружество. Инициативата „Три морета“ има за цел засилването на инвестициите, връзките и сътрудничеството – политическо и финансово, между страните-членки в региона. Това е публично-частен финансов инструмент, чиято цел е да допълва финансирането от структурните и други фондове на Европейския съюз.

За този инструмент фонд-мениджърът периодично оповестява нетна стойност на активите, според която Групата преоценява своето участие.

Към 31.12.2023 г. „Българската банка за развитие“ ЕАД има двама представители в ръководството на Инвестиционния фонд „Три морета“:

- г-н Цанко Арабаджиев – член на Управителния съвет на ББР и Изпълнителен директор – е член на Надзорния съвет на Инвестиционния фонд
- г-жа София Касидова – ръководител на управление „Стратегическо развитие и зелени политики“ в ББР – е член на Управителния съвет на Инвестиционния фонд. Фондът ще осигурява част от необходимото финансиране за засилване на сътрудничеството между страните – членки в региона на Черно, Адриатическо и Балтийско море.

Към 31.12.2023 г. стойността на инвестицията на ББР във фонд „Три морета“ е 34,539 хил. лв. (към 31.12.2022 г.: 22,030 хил. лв.), като през 2023 г. Групата е записала допълнителни акции на стойност 4,665 хил. евро (9,124 хил. лв.). Ангажиментът за вноса в капитала, която все още не е поискана е оповестен в Бележка 37 Условни задължения и ангажименти.

21. ФИНАНСОВИ АКТИВИ, ОЦЕНЯВАНИ ПО СПРАВЕДЛИВА СТОЙНОСТ ПРЕЗ ДРУГ ВСЕОБХВАТЕН ДОХОД (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Капиталови инструменти (продължение)

Непублични дружества (продължение)

Други акции в непублични дружества

Европейски инвестиционен фонд

От притежаваните от Групата акции в непублични дружества, 5,835 хил. лв. (2022 г.: 5,937 хил. лв.) са акции от капитала на Европейския инвестиционен фонд (ЕИФ). Невнесената част от номиналната стойност по придобитите акции на ЕИФ е дължима след решение, което следва да се вземе на Общо събрание на акционерите на ЕИФ.

Social Impact Accelerator (SIA)

ББР участва в инициатива на ЕИФ Social Impact Accelerator (SIA), предоставящ ББР участва в инициатива на ЕИФ Social Impact Accelerator (SIA), предоставящ финансиране на стартиращи компании. Към 31.12.2023 г. са направени тридесет и две (2022 г.: двадесет и девет) капиталови вноски по инициативата, като салдото е в размер на 755 хил. евро с левова равностойност 1,477 хил. лв. (2022 г.: 666 хил. евро с левова равностойност 1,304 хил. лв.). Балансовата стойност на инвестицията към 31.12.2023 г. е 1,129 хил. лв.

Дялови участия на Фонд за капиталови инвестиции

Фонд за капиталови инвестиции притежава между 3% и 27% от капитала на седем непублични дружества. Общата стойност на тези инвестиции е 19,330 хил. лв. Към 31.12.2022 г. ФКИ притежава между 3 и 27% от капитала на шест непублични дружества, като общата стойност на инвестициите е 16,490 хил. лв.

Борика АД

Останалата част от акциите в непублични дружества в размер на 183 хил. лв. са акции от капитала на лицензираното като оператор на платежни системи по българското законодателство дружество БОРИКА АД.

Акционери в това дружество могат да бъдат само банки и те придобиват своите акции по специален ред, като стойността на една акция при придобиване се определя на база формула, установена в устава на дружеството.

Формираният преоценъчен резерв на финансовите активи, оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход е представен в Бележка 36.

22. НЕТНА ИНВЕСТИЦИЯ ВЪВ ФИНАНСОВ ЛИЗИНГ

Нетната инвестиция във финансов лизинг се получава като разлика между брутната инвестиция във финансов лизинг, намалена с нереализирания финансов приход и начислената обезценка.

	2023	2022
Брутна инвестиция във финансов лизинг	91,116	81,730
Нереализиран финансов приход	(14,795)	(10,193)
Нетни минимални лизингови постъпления	76,321	71,537
Обезценка	(961)	(671)
Нетна инвестиция във финансов лизинг	75,360	70,866

Оповестяване, изисквано от МСФО 16

През годината вземанията по договори за финансов лизинг са се увеличили поради сключване на нови договори за лизинг. Към 31 декември 2023 г. са сключени общо 323 бр. лизингови договори, като 312 от тях са в активен портфейл (2022 г.: 251 договора, 227 в активен портфейл).

Групата е сключила договори за финансов лизинг като лизингодател за конкретно оборудване. Средният срок на сключен финансов лизинг е 10 години за оборудване и 3-8 години за други активи. В общия случай тези лизингови договори не включват опции за удължаване или предсрочно прекратяване.

Групата не е изложена на валутен риск в резултат на договореностите за лизинг, тъй като всички лизингови договори са деноминирани в евро или лева. Рискът от остатъчна стойност за оборудването под наем не е значителен поради наличието на вторичен пазар по отношение на оборудването.

Нетната инвестиция във финансов лизинг се разпределя както следва:

	2023	2022
С краен срок на издължаване до 1 година	16,952	18,477
С краен срок на издължаване от 1 година до 2 години	15,235	12,011
С краен срок на издължаване от 2 година до 3 години	14,423	11,660
С краен срок на издължаване от 3 година до 4 години	12,902	11,194
С краен срок на издължаване от 4 година до 5 години	7,962	9,667
С краен срок на издължаване над 5 години	8,847	8,528
Нетни минимални лизингови постъпления	76,321	71,537
Обезценка	(961)	(671)
Нетна инвестиция във финансов лизинг	75,360	70,866

ГРУПА БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ
 БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
 ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧВАЩА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2023 г.
 Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

22. НЕТНА ИНВЕСТИЦИЯ ВЪВ ФИНАНСОВ ЛИЗИНГ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Оповестяване, изисквано от МСФО 16 (продължение)

Движение на коректива за обезценки:

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Салдо към 1 януари	(671)	(1,447)
Обезценка за годината:		
Начислена обезценка	(953)	(756)
Възстановена обезценка	647	959
Отписана обезценка	16	569
Салдо към 31 декември	<u>(961)</u>	<u>(671)</u>

23. АКТИВИ С ПРАВО НА ПОЛЗВАНЕ

Активите с право на ползване произтичат от договори за наем, отчетени съгласно МСФО 16 „Лизинг“.

	Недвижими имоти	Общо към 31 декември 2023 г.
Стойност на придобиване	215	215
Натрупана амортизация	(35)	(35)
Нетна балансова стойност	<u>180</u>	<u>180</u>
	Недвижими имоти	Общо към 31 декември 2022 г.
Стойност на придобиване	74	74
Натрупана амортизация	(35)	(35)
Нетна балансова стойност	<u>39</u>	<u>39</u>

ГРУПА БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ
 БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
 ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧВАЩА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2023 г.
 Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

24. ИМОТИ, МАШИНИ И СЪОРЪЖЕНИЯ, НЕМАТЕРИАЛНИ АКТИВИ

	Земя и сгради	Банково оборудване и компютри	Стопански инвентар	Транспортни средства	Лиценз и софтуер	Общо
Отчетна стойност						
На 1 януари 2022 г.	60,565	3,936	840	1,110	11,730	78,181
Придобити като част от бизнес комбинация (30.09.2022)	943	3,164	23	1,415	3,182	8,727
Придобити	-	204	(7)	(4)	882	1,075
Излезли от употреба	(3)	(9)	-	-	(1,641)	(1,653)
На 31 декември 2022 г.	61,505	7,295	856	2,521	14,153	86,330
Преценка след придобиване	3,296	-	-	-	-	3,296
Придобити	-	162	45	-	1,056	1,263
Излезли от употреба	(22,310)	(55)	(1)	(49)	(424)	(22,839)
На 31 декември 2023 г.	42,491	7,402	900	2,472	14,785	68,050
Натрупана амортизация						
На 1 януари 2022 г.	6,327	2,812	600	530	3,503	13,772
Начислена за годината	1,144	544	105	263	1,409	3,465
Отписана	-	(39)	-	-	(1,630)	(1,669)
Обезценка на консолидирана основа	(13)	-	-	-	-	(13)
На 31 декември 2022 г.	7,458	3,317	705	793	3,282	15,555
Начислена за годината	1,253	782	80	514	1,155	3,784
Отписана	(1,174)	(55)	-	(29)	(183)	(1,441)
На 31 декември 2023 г.	7,537	4,044	785	1,278	4,254	17,898
Балансова стойност						
На 01 януари 2022 г.	54,238	1,124	240	580	8,227	64,409
На 31 декември 2022 г.	54,047	3,978	151	1,728	10,871	70,775
На 31 декември 2023 г.	34,954	3,358	115	1,194	10,531	50,152

Напълно амортизираните имоти, машини и съоръжения, които са все още в употреба, към 31.12.2023 г. са в размер на 6,213 хил. лв. по отчетна стойност (2022 г.: 5,536 хил. лв.), от които 3,441 хил. лв. (2022 г.: 3,458 хил. лв.) дължащи се на консолидирането на Група Роудуей, а на нематериалните активи съответно 1,405 хил. лв. (2022 г.: 1,226 хил. лв.). Група Роудуей няма напълно амортизирани нематериални дълготрайни активи.

25. ИНВЕСТИЦИОННИ ИМОТИ

	2023	2022
Балансова стойност в началото на периода	7,759	6,890
Подобрения	51	-
Придобивания/(Продажби), нетно	(2,886)	-
Печалба/(Загуба) от промяна в справедливата стойност, включена в печалбата и загубата за периода	(16)	869
	4,908	7,759

Групата притежава инвестиционни имоти в резултат на придобити обезпечения от проблемни кредити. Те са отдадени под наем на трети лица. Генерираният приход от наем за 2023 г. е в размер на 495 хил. лв. (2022 г.: 571 хил. лв.) (Бележка 10).

ГРУПА БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ
 БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
 ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧВАЩА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2023 г.
 Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

25. ИНВЕСТИЦИОННИ ИМОТИ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Справедливата стойност към 31.12.2023 г. и 31.12.2022 г. е определена от лицензиран независим оценител.

Групата класифицира инвестиционните имоти в ниво 3 в йерархията на справедливите стойности. Справедливата стойност е определена на базата на оценката на лицензирани независими оценители, като са използвани техники за оценка и ключовите входящи данни за оценката на инвестиционни имоти, оповестени в Бележка 5.

През 2023 г. Групата продаде имот, отчетен като инвестиционен, и реализира печалба от продажбата в размер на 3,116 хил. лв.

26. АКТИВИ, ДЪРЖАНИ ЗА ПРОДАЖБА

Движението на активите, държани за продажба през 2023 и 2022 г. е представено в следната таблица:

	2023	2022
Балансова стойност в началото на периода	2,569	4,521
Придобити от обезпечения	321	2,561
Рекласифицирани към други активи	(2,841)	(4,107)
Продадени	-	(406)
Балансова стойност в края на периода	49	2,569

27. ДРУГИ АКТИВИ И АКТИВИ, ПРИДОБИТИ ОТ ОБЕЗПЕЧЕНИЯ

	2023	2022
Активи, придобити от обезпечения	38,726	37,434
Вземания по начислени или неамортизирани такси гаранции	4,115	3,959
Предплатени разходи и аванси	1,319	2,039
ДДС за възстановяване	46	46
Други активи и вземания	4,120	6,982
	48,326	50,460
Надвнесен корпоративен данък	667	827
Общо други активи и активи, придобити от обезпечения	48,993	51,287

Активите, придобити от обезпечения включват активи, които Групата е придобила в резултат на кредити в неизпълнение. Тези активи се оценяват по по-ниската от себестойността и нетната реализируема стойност. Нетната реализируема стойност се определя на базата на оценки от лицензирани независими оценители, които ръководството е приело за разумни и адекватни за Групата.

ГРУПА БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ
 БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
 ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧВАЩА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2023 г.
 Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

27. ДРУГИ АКТИВИ И АКТИВИ, ПРИДОБИТИ ОТ ОБЕЗПЕЧЕНИЯ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Във Вземания по начислени или неамортизирани такси гаранции се включват вземания за такси по гаранции по програмите анти-КОВИД, в размер на 2,417 хил. лв. (2022 г.: 2,444 хил. лв.)

Движението на активите, придобити от обезпечение през 2023 г. и 2022 г. е представено в следващата таблица:

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Балансова стойност в началото на периода	37,434	34,719
Рекласифицирани от активи, държани за продажба	2,841	4,107
Капитализирани разходи	1,332	1,921
Продадени	(2,433)	(3,164)
Обезценка	(448)	(149)
Балансова стойност в края на периода	38,726	37,434

28. ДЕПОЗИТИ ОТ КРЕДИТНИ ИНСТИТУЦИИ

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Депозити от местни банки	189,686	974
Депозити от чуждестранни банки	20,218	2,156
	209,904	3,130

Начислените задължения за лихви по депозитите от кредитни институции към 31.12.2023 г. са в размер на 58 хил. лв. (31.12.2022 г.: няма задължения).

29. ДЕПОЗИТИ ОТ ДРУГИ КЛИЕНТИ, РАЗЛИЧНИ ОТ КРЕДИТНИ ИНСТИТУЦИИ

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Предприятия и еднолични търговци	468,243	787,991
Депозити със специално предназначение	63,466	63,128
Частни физически лица	7,882	6,776
	539,591	857,895

Сумите, дължими на частни физически лица, представляват депозити на служители от Групата в ББР.

Начислените задължения за лихви по депозитите от други клиенти, различни от кредитни институции към 31.12.2023 г. са в размер на 1,705 хил. лв. (2022: 198 хил. лв.)

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Срочни депозити	153,751	27,439
Безсрочни депозити	385,840	830,456
	539,591	857,895

ГРУПА БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ
 БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
 ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧВАЩА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2023 г.
 Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

30А. ДЕЙНОСТИ ПО ФИНАНСИРАНЕ

Дейностите по финансиране формират следните парични потоци и непарични изменения през 2023 г. и 2022 г.

	01.01.2023		Непарични промени		31.12.2023
	Паричен поток		Изменения в начислени лихви и предплатени комисиони	Преминаване от дългосрочни в краткосрочни	
Дългосрочни заеми (Бел. 30 и 31)	760,821	(95,846)	(22)	(127,308)	537,645
Краткосрочни заеми (Бел. 30 и 31)	101,614	(101,614)	-	127,308	127,308
Задължения по лизинг (Бел. 33)	90	(2)	127	-	215
Общо задължения, формирани от дейности по финансиране	862,525	(197,462)	105	-	665,168

	01.01.2022		Непарични промени		31.12.2022
	Паричен поток		Изменения в начислени лихви и предплатени комисиони	Преминаване от дългосрочни в краткосрочни	
Дългосрочни заеми (Бел. 30 и 31)	1,010,524	(148,163)	74	(101,614)	760,821
Краткосрочни заеми (Бел. 30 и 31)	182,911	(182,936)	25	101,614	101,614
Задължения по лизинг (Бел. 33)	345	16	(271)	-	90
Общо задължения, формирани от дейности по финансиране	1,193,780	(331,083)	(172)	-	862,525

30. ПРИВЛЕЧЕНИ СРЕДСТВА ОТ МЕЖДУНАРОДНИ ИНСТИТУЦИИ

	2023	2022
Китайска банка за развитие	445,216	557,604
Индустриална и търговска банка на Китай/EUROPE/	103,945	118,000
Дългосрочни заеми от Европейската инвестиционна банка	32,770	36,850
Китайска Ексим Банка	-	49,415
Дългосрочно рамково споразумение за заем с Банката за развитие към Съвета на Европа	-	17,628
	581,931	779,497

За изпълнение на своята мисия, Групата привлича средства от различни източници, като фокусът е върху привличане на средства от Международни институции – заемодатели (ILA's). Ефективните лихвени проценти по привлечени средства от международни институции към 31.12.2023 г. са в границите от 4.10%-5.35% (31.12.2022 г.: 2.03%-4.15%).

През 2023 г. бе предплатен и изцяло погасен заем към Китайска Ексим Банка.

Начислените задължения за лихви по привлечени средства от международни институции към 31.12.2023 г. са в размер на 1,728 хил. лв. (2022: 1,721 хил. лв.)

Към 31.12.2023 г. основните източници на финансиране на Групата Българска банка за развитие ЕАД са представени по-долу, както следва:

Китайска банка за развитие

На 13.12.2018 г. Българска банка за развитие подписа ново финансово споразумение с Китайската банка за развитие в размер на 300,000 хил. евро. Средствата са предоставени като първи транш по подписаното през месец юли 2018 г. Рамково споразумение между двете банки за 1,5 млрд. евро. Ресурсът може да бъде използван за проекти в рамките на инициативата „Един пояс, един път“ и/или също за проекти за подпомагане на МСП, енергетика, комуникации, транспорт, селско стопанство в България или за други цели, одобрени от ББР и КБР. Заемът е необезпечен. Към 31.12.2023 заемът е напълно усвоен и целево използван.

Към 31.12.2023 г. дължимата главница по заема е в размер на 227,500 хил. евро с левова равностойност 444,951 хил. лв. Лихвеният процент е плаващ, базиран на шестмесечен EURIBOR плюс надбавка.

Към 31.12.2022 г. дължимата главница по заема е в размер на 285,000 хил. евро с левова равностойност 557,412 хил. лв.

30. ПРИВЛЕЧЕНИ СРЕДСТВА ОТ МЕЖДУНАРОДНИ ИНСТИТУЦИИ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Индустриална и търговска банка на Китай (чрез подразделенията в Австрия и Полша)

На 13 март 2020 г. ББР подписа ново финансово споразумение с Индустриалната и търговска банка на Китай (ИТБК) в размер на 75,000 хил. евро. Средствата са предназначени за общата кредитна дейност на ББР, пряко финансиране, както и он-лендинг чрез български финансови институции за подкрепа на инвестиционни проекти и предоставяне на оборотен капитал. Финансирането се предоставя съвместно от ИТБК Австрия и ИТБК Европа - Полша. Заемът е необезпечен. Към 31.12.2023 г. заемът е изцяло усвоен и целево използван.

Към 31.12.2023 г. дългът по заема е в размер на 52,500 хил. евро с легова равностойност 102,681 хил. лв. Лихвеният процент е плаващ, базиран на шестмесечен EURIBOR плюс надбавка.

Към 31.12.2022 г., дългът по заема е в размер на 60,000 хил. евро с легова равностойност 117,350 хил. лв.

Европейската инвестиционна банка

На 18 ноември 2016 г. ББР подписа трети Договор с Европейската Инвестиционна Банка (ЕИБ) в размер на 150,000 хил. евро за финансиране на проекти на малки и средни предприятия. Средствата се предоставят с подкрепата на ЕС чрез гаранция от ЕФСИ (Европейски фонд за стратегически инвестиции), част от Инвестиционния план за Европа – „Плана Юнкер“. Средствата са предназначени за кредитиране на МСП, вкл. за иновативни проекти, за подкрепа на райони с висока безработица, за младежка заетост или за стартиращи компании, чрез банки – партньори, други финансови посредници или директно. Заемът е необезпечен.

Към 31.12.2023 г., дължимата главница по заема е в размер на 16,728 хил. евро с легова равностойност 32,717 хил. лв. Лихвеният процент е плаващ, базиран на шестмесечен EURIBOR плюс надбавка.

Към 31.12.2022 г., дължимата главница по заема е в размер на 18,819 хил. евро с легова равностойност 36,806 хил. лв.

На 11.07.2023 г. ББР подписа с Европейската инвестиционна банка финансово споразумение в размер на 175,000 хил. евро с държавна гаранция. Гаранционното споразумение е подписано на 19.07.2023 г. и в следствие е ратифицирано от Народното Събрание на Република България на 27.07.2023 г.

Целта на заема е финансиране на малки и средни предприятия, иновации, зелени проекти съгласно дефинициите на ЕИБ, включително устойчивост на климата и околната среда. Финансирането може да бъде предоставено директно или чрез посредници, одобрени от ЕИБ. Към 31.12.2023 няма усвоени средства по заема.

30. ПРИВЛЕЧЕНИ СРЕДСТВА ОТ МЕЖДУНАРОДНИ ИНСТИТУЦИИ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Китайска Ексим Банка

На 28 септември 2017 г. ББР подписа договор с Китайската Ексим Банка в размер на 50,000 хил. евро. Това е първият договор за заем между ББР и Китайската Ексим Банка, след като през 2014 г. двете институции сключиха споразумение за финансово сътрудничество, което предвижда съвместно финансиране на ключови проекти или области. Средства могат да бъдат използвани за финансиране на общата кредитна дейност на ББР, краткосрочно и средносрочно търговско финансиране, транс-гранични икономически и търговски трансакции между Китай и България. Заемът е необезпечен. Към 31.12.2023 г. заемът е напълно усвоен, целево използван и погасен.

Към 31.12.2022 г. дължимата главница по заема е в размер на 25,000 хил. евро с левова равностойност 48,896 хил. лв.

На 5 декември 2023 г. ББР подписа нов договор с Китайската Ексим Банка в размер на 50,000 хил. евро. Средствата са предназначени за финансиране на общата кредитна дейност на ББР. Лихвеният процент е плаващ, базиран на тримесечен EURIBOR плюс надбавка. Към 31.12.2023 няма усвоени средства по заема.

Банка за развитие към Съвета на Европа

На 23 февруари 2016 г. Българска банка за развитие подписа Договор с Банката за развитие към Съвета на Европа (БРСЕ) в размер на 150,000 хил. евро. Средствата са предназначени за финансиране на мерки за енергийна ефективност и необходими структурни мерки в рамките на Националната програма за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради (НПЕЕМЖС). Заемът е целеви и се използва за санирането на многофамилни жилища. Към 31.12.2023 г. заемът е напълно усвоен.

Заемът е обезпечен с държавна гаранция, предоставена на основание Закона за държавния бюджет за 2016 г. Подписано е Гаранционно споразумение между БРСЕ и Република България, представлявана от Министъра на финансите, което е ратифицирано от Народното събрание. Законът за ратифициране на Гаранционното споразумение е обнародван в Държавен вестник на 3.05.2016 г. Към 31.12.2023 г. заемът е напълно погасен. Към 31.12.2022 г., дългът по заема е в размер на 9,000 хил. евро с левова равностойност 17,602 хил. лв.

На 13.07.2023 г. Българска банка за развитие подписа с Банката за развитие към Съвета на Европа финансово споразумение в размер на 175,000 хил. евро с държавна гаранция. Гаранционното споразумение е подписано на 20.07.2023 г., като законопроектът за ратифицирането му е внесен в Народното Събрание на Република България на 27.07.2023 г. без приключена процедура по ратификация към 31.12.2023 г. Заемът е предназначен за директно финансиране на малки и средни предприятия, създаване на работни места и опазване на околната среда. Към 31.12.2023 няма усвоени средства по заема.

ГРУПА БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ
БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧВАЩА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2023 г.
Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

31. ДРУГИ ПРИВЛЕЧЕНИ СРЕДСТВА

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Заемно финансиране от Министерство на финансите със средства на KfW	11,687	11,286
Средства на KfW, предоставени от Министерство на финансите за доверително управление	5,131	5,322
Депозити със специално предназначение	65,672	65,776
Други	532	554
	<u>83,022</u>	<u>82,938</u>

Начислените задължения за лихви по други привлечени средства към 31.12.2023 г. са в размер на 22 хил. лв. (2022 г.: 12 хил. лв.)

Заемно финансиране от Министерство на финансите със средства на KfW

На 18.04.2007 г., Банката е сключила договор за заем с Правителството на Република България, представлявано от Министъра на финансите. Договорът е сключен на основание на Спогодбата между Република България и Германия за финансово сътрудничество от 2001 г. и Споразумение между Република България и Кредитанщалт фюр Виедерауфбау (KfW). Съгласно договора на Банката, определена за "Носител на проекта", се предоставят 4,929 хил. евро (9,640 хил. лв.) с цел насърчаване финансирането на микро-, малки и средни предприятия. Срокът на договора е 10 години, считано от датата на предоставяне на средствата, като получената сума заедно с капитализираната лихва се погасява еднократно в края на периода.

На 28.04.2017 г. ББР и Министерство на Финансите подписаха Анекс №1 за удължаване на срока на договора с още 10 години.

Към 31.12.2023 г., главницата по заема е в размер на 5,964 хил. евро с левова равностойност 11,664 хил. лв. Лихвата по заема се капитализира на тримесечие и се определя на база на тримесечен EURIBOR плюс надбавка.

Към 31.12.2022 г., главницата по заема е в размер на 5,765 хил. евро с левова равностойност 11,275 хил. лв.

Средства на KfW, предоставени от Министерство на финансите за доверително управление

От 2001 година Банката работи по Споразумение с Министерство на финансите за управление на средства, предоставени от Кредитанщалт фюр Виедерауфбау (KfW) съгласно договор, подписан между правителствата на България и Германия. Тези средства се предоставят с цел финансиране на малки и средни предприятия в България. Рискът по предоставяне на тези средства на банки-посредници за целево финансиране на МСП се носи изцяло от Министерство на финансите. Банката осъществява подбор на банки-посредници, отговаря за трансфериране на средствата към тях, събира информация и извършва периодични прегледи и доклади за използването на средствата, наблюдава за срочното изплащане на дължимите суми по главници и лихви по Специалната сметка на Министерство на финансите.

31. ДРУГИ ПРИВЛЕЧЕНИ СРЕДСТВА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Средства на KfW, предоставени от Министерство на финансите за доверително управление

Към 31.12.2023 г., салдото при Банката на средствата е в размер на 2,623 хил. евро с левова равностойност 5,131 хил. лв.

Към 31.12.2022 г., салдото при Банката на средствата е в размер на 2,721 хил. евро с левова равностойност 5,322 хил. лв.

Банката получава такса за управлението на тези средства и олихвява тримесечно Специалната сметка на фонда.

Дългосрочно споразумение с Изпълнителна агенция по рибарство и аквакултури

На 07.12.2010 г. между Национален гаранционен фонд ЕАД и Изпълнителна агенция по рибарство и аквакултури (ИАРА, Агенцията) към Министерството на земеделието и храните на Република България се сключи Финансово споразумение за предоставяне на средства за осъществяването на гаранционна дейност по Оперативна програма за развитие на сектор „Рибарство“ (ОПРСР) 2007-2013 г. Целта на програмата е да се осигури по-лесен достъп до кредитиране на предприятията от сектора, с по-ниски лихвени проценти и по-ниски изисквания за обезпечението и самоучастие.

Гаранционната програма се реализира в рамките на Мярка 2.7 от ОПРСР. След проведени консултации, ИАРА и НГФ ЕАД избраха инструмента за финансов инженеринг, предвиден съгласно Регламент (ЕО) № 498/2007 на Комисията (ОВ, 10.05.2007, L 120) за определяне на подробни правила за прилагането на Регламент (ЕО) № 1198/2006 на Съвета, да бъде реализиран чрез фонд (средства) по сметка и под управлението на НГФ ЕАД.

Съгласно изискванията на Регламент (ЕО) № 498/2007 на Комисията (член 35), инструментът за финансов инженеринг е установен под формата на отделен финансов блок в рамките на НГФ ЕАД.

Съгласно член 1 от Финансовото споразумение между НГФ ЕАД и ИАРА през 2010 г. на Фонда са предоставени средства в размер на 6,000 хил. лв. По силата на Анекс № 2 от 28.12.2011 г. е извършена допълнителна вноска в размер на 9,168 хил. лв. На 19.12.2012 г., между НГФ ЕАД и ИАРА е сключен Анекс № 4 към Финансовото споразумение за предоставяне на средства за осъществяване на гаранционна дейност по Оперативна програма за развитие на сектор „Рибарство“ 2007 - 2013 г., съгласно който Агенцията се задължава да преведе на Фонда допълнителна вноска в размер на 15,050 хил. лв. за реализацията на гаранционната схема. Съгласно Анекс № 5 от 16.01.2014 г., между НГФ ЕАД и ИАРА, Агенцията оттегли последната вноска от 15,050 хил. лв. С Анекс №7 от 06.10.2015 г. между страните, Фондът възстанови на Агенцията 3,000 хил. лв. от допълнително преведените финансови средства.

31. ДРУГИ ПРИВЛЕЧЕНИ СРЕДСТВА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Дългосрочно споразумение с Изпълнителна агенция по рибарство и аквакултури (продължение)

Със сключване на Анекс № 8 от 03.11.2017 г. страните заявяват намерението си ресурсите да се използват повторно. ИАРА възлага на НГФ ЕАД осъществяването на гаранционна дейност в полза на микро, малки и средни предприятия от сектор „Рибарство“, по смисъла на чл.34, параграф 4. От Регламент (ЕО) 498/2007.

Съгласно Анекс №9 от 19.06.2018 г. страните се съгласяват, предоставените средства по Финансовото споразумение да бъдат използвани повторно от Фонда за гаранционна дейност, целяща улесняване достъпа до финансиране на предприятия от сектор „Рибарство“ и предприятия, одобрени за подпомагане по Програма за Морско дело и рибарство 2014-2020 г. Средствата са предоставени за извършване на гаранционна дейност за срок от десет години.

През 2015 г., с цел по-добра доходност, средствата по програмата са инвестирани в разплащателна сметка с преференциален лихвен процент в Българска банка за развитие ЕАД. През 2016 г., средствата са депозирани в двугодишен депозит в същата банка. През 2017 г., договорът за депозит е анексиран за три години. В края на 2020 г. е сключен нов договор за депозит между НГФ ЕАД и ББР ЕАД за три години.

Гаранционната програма е безплатна за предприятията, които се ползват от нея, като разходите на НГФ ЕАД за реализирането ѝ се определят и изплащат съгласно чл. 35 от Регламент (ЕО) № 498/2007 на Комисията.

Към 31.12.2023 г. в рамките на гаранционната схема по ОПРСР, НГФ ЕАД има сключени споразумения със следните банки: „Кей Би Си (България)“ ЕАД, „Първа инвестиционна банка“ АД, ОББ АД, „Уникредит Булбанк“ АД, Централна кооперативна банка АД, „Банка ДСК“ АД, „Ти Би Ай Банк“ ЕАД, „Интернешънъл Асет Банк“ АД, „Българо-американска кредитна банка“ АД, „Българска банка за развитие“ ЕАД и „Общинска банка“ АД.

Срокът за включването на нови кредити и банкови гаранции (каквито се предвиждат в рамките на Програмата) е до 31.12.2023 г.

Краен срок на валидност на гаранциите – 30.09.2025 г.

Дългосрочно споразумение с Министерство на земеделието и храните

На 20.12.2011 г., между Национален гаранционен фонд ЕАД и Министерство на земеделието и храните (МЗХ) се сключи Финансово споразумение за предоставяне на средства за осъществяването на гаранционна дейност по гаранционна схема по Програма за развитие на селските райони (ПРСР) за периода 2007-2013 г. Гаранционната схема е създадена на основание чл. 51 - 52 от Регламент (ЕО) № 1974/2006 на Комисията от 15 декември 2006 г. за определяне на подробни правила за прилагане на Регламент (ЕО) № 1698/2005 на Съвета от 20 септември 2005 г. относно подпомагане на развитието на селските райони от ЕЗФРСР, с цел улесняване достъпа до финансиране на бенефициенти и реализирането на проектите по ПРСР.

31. ДРУГИ ПРИВЛЕЧЕНИ СРЕДСТВА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Дългосрочно споразумение с Министерство на земеделието и храните (продължение)

МЗХ предоставя на Фонда средства в размер на левовата равностойност на 121,100 хил. евро (236,851 хил. лв.) с цел подобряване достъпа до финансиране, подпомагане на конкурентоспособността, ускоряване реализирането на инвестиции, които са съфинансирани със средства по Програма за развитие на селските райони на Република България (2007-2013 г.) и които се използват от Фонда за издаване на гаранции и контрагаранции. С Анекс №2 от 14.10.2015 г. между страните, Фондът възстанови на Министерството 154,586 хил. лв. от предоставените финансови средства. С Анекс №3 от 01.12.2015 г. между страните, е удължен срокът на Споразумението до 01.04.2016 г.

Съгласно Анекс №4 от 29.03.2016 г. е декларирано от страните, предоставените средства по Финансовото споразумение да бъдат използвани повторно от Фонда за гаранционна дейност, целяща улесняване достъпа до финансиране на предприятия, одобрени за подпомагане по Програма за развитие на селските райони на Република България (2014 – 2020 г.), както и предприятия от сектор „Животновъдство“ и сектор „Растениевъдство“. Средствата са предоставени за извършване на гаранционна дейност за срок от десет години.

С Анекс №6 от 03.09.2020 г. между страните, Фондът възстанови на Министерството 21,881 хил. лв. от предоставените финансови средства.

През 2016 г., средствата са депозирани в двугодишен депозит в Българска банка за развитие ЕАД. През 2017 г. договорът за депозит е анексиран за три години. В края на 2020 г. е сключен нов договор за депозит между НГФ ЕАД и ББР ЕАД за три години.

Към 31.12.2023 г. в рамките на гаранционната схема с МЗХ 2016-2018 г. са сключени анекси към споразумения с 8 от водещите търговски банки: „Българска банка за развитие“ ЕАД, „Уникредит Булбанк“ АД, „Първа инвестиционна банка“ АД, „Банка ДСК“ АД, „ББР Микрофинансиране“ ЕАД, „Юробанк България“ АД, „Българо-американска кредитна банка“ АД, „Алианц Банк България“ АД. Гаранционната схема е съвместна с МЗХ и се реализира с ресурс от освободени средства по гаранционната схема по ПРСР 2007-2013 г. в размер на 50,000 хил. лв.

Срокът за включването на нови кредити и банкови гаранции (каквито се предвиждат в рамките на Програмата) е до 30.06.2023 г.

Краен срок на валидност на гаранциите – 30.09.2025 г.

ГРУПА БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ
 БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
 ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧВАЩА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2023 г.
 Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

32. ПРОВИЗИИ

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Провизии по кредитни гаранции анти-КОВИД	111,845	127,215
Провизии по кредитни гаранции НГФ	6,611	4,101
Провизии по банкови гаранции и акредитиви	3,242	1,745
Общо провизии по гаранции	121,698	133,061
Провизии по съдебни дела	3,950	4,017
Провизии по договори за концесия	-	3,917
Провизии за неусвоени кредити и за разходи	51	261
	<u>125,699</u>	<u>141,256</u>

Таблицата по-долу представя движението на провизиите по гаранции:

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Салдо към 1 януари	133,061	181,985
Начислени провизии по кредитни гаранции анти-КОВИД	20,883	14,029
Начислени провизии по банкови гаранции и акредитиви	6,168	3,688
Използвани през годината	(9,341)	(2,470)
Реинтегрирани за годината	(29,073)	(64,171)
Салдо към 31 декември	121,698	133,061

Провизиите по кредитни гаранции анти-КОВИД са очакваните плащания по издадените гаранции от ББР към търговските банки-партньори по програмата. Те са определени по специално създадена за тази цел методика в ББР. Програмата е описана в Бележка 37.

Провизиите по кредитни гаранции на НГФ са очакваните плащания по издадените гаранции към търговските банки и небанкови финансови институции-партньори по програмите на НГФ. Програмите са описани в Бележка 37.

Провизиите по банкови гаранции представляват суми, които се очаква да бъдат платени по издадени гаранции от Групата. Те се определят по утвърдена методика за изчисляване на ОКЗ според МСФО 9.

Провизиите по съдебни дела са заделени за бъдещи плащания по съдебни искиове, свързани с търговски и трудови дела.

Провизиите за неусвоени кредити представляват провизии върху неотменяеми ангажименти на Групата за усвояване на финансиране.

Провизиите за разходи представляват вероятни, но несигурни плащания, които може да възникнат за Групата.

33. ЗАДЪЛЖЕНИЯ ПО ЛИЗИНГ

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Задължения по лизингови договори	215	90
	<u>215</u>	<u>90</u>

34. ДРУГИ ПАСИВИ

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Начисления за разходи	2,374	2,318
Задължения към доставчици и клиенти	205	4,369
Задължения към персонал и за социално осигуряване	1,059	1,298
Задължения към персонала за обезщетения при пенсиониране	705	610
Задължения за данъци	274	194
Такси по облигационни заеми и портфейлни гаранции	99	635
Други кредитори	4,420	2,217
	<u>9,136</u>	<u>11,641</u>

Начисленията за разходи представляват суми, отнасящи се до отчетния период, но които са били, или ще бъдат фактурирани след приключването на отчетния процес.

Задължения към доставчици и клиенти представляват основно задължения по доставки на активи, които ще бъдат отдавани на лизинг както и задължения по други оперативни доставки в Групата.

Задълженията към персонала за заплати и социално осигуряване включват: начисления по компенсирани отпуски и социалните осигуровки по тях, както и дължими текущи възнаграждения.

Задължения за данъци представляват разчети за Данък върху добавената стойност, удържани данъци върху доходите на персонала, разчети за корпоративен данък и данъци при източника.

Такси по облигационни заеми и портфейлни гаранции представляват предплатени такси за гаранции.

Задължения към персонала при пенсиониране се дължат от Групата при настъпване на пенсионна възраст и са представени по настояща стойност.

Съгласно Кодекса на труда всеки служител има право на обезщетение в размер на две брутни заплати при пенсиониране, а ако има трудов стаж над 10 години в Дружеството-майка, обезщетението е в размер на шест брутни заплати към момента на пенсиониране. За определяне на тези задължения Дружеството-майка е направило оценка, като е използвало математически модели и услугите на сертифициран актюер.

34. ДРУГИ ПАСИВИ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Задължения към персонала при пенсиониране (продължение)

На база на направените изчисления е определено задължение в консолидирания отчет за финансовото състояние към 31.12.2023 г. в размер на 705 хил. лв. (31.12.2022 г.: 610 хил. лв.).

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Настояща стойност на задължението на 1 януари	610	754
Разходи за настоящи услуги	92	67
Разходи за лихви	37	4
Изплатени суми през периода	(57)	(43)
Актюерски загуби, свързани с провизии за пенсиониране и болест	11	-
Актюерски загуби/(печалби) от промени в демографски, финансови предположения и действителен опит	12	(172)
Настояща стойност на задължението на 31 декември	<u>705</u>	<u>610</u>
Суми при пенсиониране по възраст и стаж		
	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Актюерска печалба/(загуба) към 1 януари	141	(31)
Актюерска печалба/(загуба) върху задължението, призната като друг всеобхватен доход за периода	(12)	172
Актюерска печалба към 31 декември	<u>129</u>	<u>141</u>

За определяне на настоящата стойност към 31.12.2023 г. са направени следните актюерски предположения:

- смъртност – по таблица за смъртност, изготвена на базата на статистика, предоставена от Националния Статистически Институт, за общата смъртност на населението в България за периода 2020 – 2022 г.;
- темп на текучество – между 1% до 10%, в зависимост от пет обособени възрастови групи;
- темп на преждевременно пенсиониране поради болест - между 0.027% до 0.3212%, в зависимост от пет обособени възрастови групи
- ефективен годишен лихвен процент за дисконтиране – 4.5% (2022 г. – 5.5%);
- предположенията за бъдещия ръст на заплатите в Групата са в съответствие с плана за развитието на Групата: за 2022 г. – 3% спрямо нивото през 2022 г. и за 2024 г. и следващи – 3% спрямо нивото от предходната година.

Ефектът за 2023 г. от увеличение и намаление с 1% на ръста на заплатите и на лихвения процент върху настоящата стойност на задължението за изплащане на дефинирани доходи при пенсиониране:

34. ДРУГИ ПАСИВИ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Задължения към персонала при пенсиониране (продължение)

	<i>Увеличение с 1% на ръста на заплатите</i>	<i>Намаление с 1% на ръста на заплатите</i>
Увеличение / (намаление) на задължението	61	(54)
	<i>Увеличение с 1% на лихвения процент</i>	<i>Намаление с 1% на лихвения процент</i>
Увеличение / (намаление) на задължението	(53)	61
	<i>Увеличение с 1% на текучеството</i>	<i>Намаление с 1% на текучеството</i>
Увеличение / (намаление) на задължението	(59)	67

35. АКЦИОНЕРЕН КАПИТАЛ

	2023	2022
	<i>Брой акции</i>	<i>Брой акции</i>
Издадени обикновени акции, платени с парични средства	14,417,735	14,417,735
Намаление на капитала – трансфер към резерви	(3,062,735)	-
Издадени обикновени акции, платени с парични средства	11,355,000	14,417,735

Към 31.12.2023 г., капиталът на Банката се състои от 11,355,000 броя обикновени, поименни акции с право на глас, всяка с номинал 100 лева (към 31.12.2022 г.: 14,417,735 акции с номинал 100 лв.).

Със Закона за Българската банка за развитие е определено, че не по-малко от 51% от акциите в капитала на Банката се притежават от Държавата и са непрехвърлими. Правата по акциите не могат да бъдат предмет на прехвърлителни сделки.

По силата на чл. 6 ал. 4 от ЗББР акциите от капитала на Банката, освен от българската държава, могат да бъдат придобивани и притежавани от Банката за развитие към Съвета на Европа, Европейската инвестиционна банка и Европейския инвестиционен фонд, от банки за развитие от държави - членки на Европейския съюз. В тези случаи не се прилага чл. 31 от Закона за кредитните институции. С оглед разпоредбата на чл. 6 ал. 4 от ЗББР, членовете на управителните и на контролните органи, прокуристите и висшия ръководен състав не могат да притежават акции и не могат да им бъдат предоставени опции върху ценни книжа на ББР, и в следващи отчетни периоди не могат да възникнат договорености, в резултат на които в бъдещ период могат да настъпят промени в притежавания относителен дял акции от настоящи акционери.

ГРУПА БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ
 БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
 ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧВАЩА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2023 г.
 Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

35. АКЦИОНЕРЕН КАПИТАЛ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Към 1 януари	1,441,774	1,441,774
Намаляване на капитала	(306,274)	-
Към 31 декември	<u>1,135,500</u>	<u>1,441,774</u>

На 18.03.2022 г., с решение на Министерски съвет акциите на Банката бяха прехвърлени от Министерство на икономиката към Министерство на иновациите и растежа.

Намаляване на капитала на „Българска банка за развитие“ ЕАД

С решение от 21.07.2022 г. министърът на иновациите и растежа, като едноличен собственик на капитала на „Българска банка за развитие“ ЕАД, взе решение за намаляване на капитала на Банката от 1,441,773,500 лева на 1,135,500,000 лева чрез придобиване и обезсилване на 3,062,735 броя собствени обикновени поименни безналични акции с право на глас с номинална стойност 100 лева всяка от тях., както и решение за промяна на устава на Банката във връзка с намаляването на капитала.

С решения от 18 май 2023 г. Българска народна банка разреши намаляването на капитала на „Българска банка за развитие“ ЕАД и одобри промените в устава ѝ, направени с решението на министъра на иновациите и растежа от 21.07.2022 г.

Решенията за намаляване на капитала и за промяна в устава са вписани по партидата на банката в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 30.05.2023 г. Промяната не влияе върху стойността на нетните активи на Групата към 31.12.2023 г. или към следващи периоди, както и върху стойността на регулаторно признатия капитал.

36. РЕЗЕРВИ

Спрямо общите разпоредби на Търговския закон Дружеството-майка (Банката) трябва да разпределя за Фонд Резервен не по-малко от 1/10 от годишната печалба след облагане до достигане на размер на фонда 10% спрямо основния капитал по устав. Съгласно Устава на Банката, същата трябва да разпределя за Фонд Резервен не по-малко от 1/2 от годишната печалба след облагане с данъци до достигане на 50 на сто от уставния капитал.

Групата може да използва средствата от Фонд Резервен за покриване на текущи загуби или за покриване на загуби от предходни периоди, като не могат да бъдат използвани за разпределяне на дивиденди без разрешение на БНБ.

Също така, съгласно Закона за кредитните институции банките в България не могат да изплащат дивиденди преди да са акумулирали изисквания по закон или устав минимален размер на резервите им (основно Фонд Резервен), или при условие, че с изплащането на дивидентите ще се наруши спазването на регулаторните съотношения за обща капиталова адекватност. Аналогично е и изискването на Закона за Българската банка за развитие.

Към 31.12.2023 г., общите резерви на Групата са в размер на 318,418 хил. лв. (31.12.2022 г.: 14,574 хил. лв.), като разликата се дължи на решение на министъра на иновациите и растежа от 23.05.2022 г. за частично покриване на загуби от предходни периоди с натрупаните резерви, с което те намаляха значително, а впоследствие – на намаляването на капитала, с което те се увеличиха значително.

Съгласно Закона за Българската банка за развитие, всеки акционер на Банката може да се откаже от полагащия му се дивидент и тогава сумата на дивидента се отнася към допълнителните резерви.

Групата е формирала специален компонент "Резерв от финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход" на собствения капитал, към който се акумулират всички нереализирани печалби и загуби от преоценка до справедлива стойност на държаните финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, налични към края на всеки отчетен период. Тези печалби и загуби се трансферират към текущите печалби и загуби при продажба/падеж на съответните ценни книжа и/или при трайна обезценка.

	2023	2022
Преоценъчен резерв към 01.01.	(106,953)	(78,471)
Обезценка	(706)	3,170
Преоценка	43,335	(34,762)
Данък	(4,307)	3,110
Преоценъчен резерв към 31.12.	(68,631)	(106,953)

ГРУПА БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ
 БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
 ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧВАЩА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2023 г.
 Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

37. УСЛОВНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ И АНГАЖИМЕНТИ

	2023	2022
Условни задължения		
Кредитни гаранции анти-КОВИД	373,894	403,208
Банкови гаранции и акредитиви	396,359	267,334
Банкови гаранции и акредитиви с парично покритие	(2,742)	(9,081)
Акредитиви, открити със заемни средства – отчетени като кредитен ангажимент	1,101	-
Провизии по гаранции, признати в отчета за финансовото състояние (Бележка 32)	(121,698)	(133,061)
<i>в т.ч. провизии по кредитни гаранции анти-КОВИД (Бел. 32)</i>	<i>(111,845)</i>	<i>(127,215)</i>
	646,914	528,400
Неотменяеми ангажименти		
Неусвоен размер на разрешени кредити	159,903	178,510
Провизии за разходи	-	(47)
Непоискана част от участие в капитала на фонд „Три морета“	7,788	17,970
Участие в инвестиционна програма SIA	479	652
	168,170	197,085
	815,084	725,485

В изпълнение на ролята си на национална банка за развитие ББР получи мандати от правителството за реализирането на финансови инструменти в подкрепа на засегнатите от ефекта на пандемията от КОВИД-19 български бизнес и граждани. Те бяха обезпечени с увеличение на капитала на Банката от 700 млн. лв. и включваха следните мерки:

Мерки за физически лица и домакинства

С решение № 257 от 14 април 2020 г., Министерският съвет одобри Програмата за гарантиране на безлихвени кредити в защита на хора, лишени от възможността да полагат труд поради пандемията от КОВИД-19, с бюджет 200 млн. лв., предложена от ББР, като обезпечаването на програмата ще бъде за сметка на средствата от увеличението на капитала на банката съгласно Решение № 215 на Министерския съвет от 2020 г.

Програмата за гарантиране на безлихвени кредити цели да подпомогне служителите в неплатен отпуск и самоосигуряващите се лица, които временно не могат да полагат труд в условията на извънредно положение.

Параметрите по програмата бяха допълнително изменени с цел повишаване ползите в интерес на засегнатите от пандемията лица с ПМС 910/10.12.2020 г. Те имат възможността да получат безлихвени заеми до 6,900 лева, които се отпускат наведнъж или на траншове. Максималният срок на погасяване е 5 години, с минимум 6 месеца и максимум 24 месеца гратисен период. По заемите не се дължат такси, комисиони и неустойки.

37. УСЛОВНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ И АНГАЖИМЕНТИ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Анти-КОВИД програми (продължение)

Мерки за физически лица и домакинства (продължение)

Срокът за кандидатстване бе удължен до 31 август 2021 г., или до изчерпване на гаранционните лимити. Тези промени влязоха в сила през м. януари 2021 г.

Съгласно РМС № 194 /05.03.2021 г., „Българска банка за развитие“ ЕАД получи правото да увеличи с до 100 млн. лв. размера на гаранционната програма за безлихвени заеми за физически лица в неплатен отпуск и самоосигуряващи се („Програмата за гарантиране на безлихвени кредити в защита на хора, лишени от възможността да полагат труд поради пандемията от КОВИД-19“) за сметка на бюджета на Програмата за портфейлни гаранции в подкрепа на ликвидността на предприятията, пострадали от извънредната ситуация и епидемията от КОВИД-19. Така възможностите за поемане на гаранционни ангажименти по Гаранционната програма за безлихвени заеми за физически лица в неплатен отпуск и самоосигуряващи се бе увеличен до 300 млн. лв.

С РМС № 506/15.07.2021 г. срокът за кандидатстване по Програмата за гарантиране на безлихвени кредити в защита на хора, лишени от възможността да полагат труд поради пандемията от КОВИД-19, се удължи до 31 август 2021 г. или до изчерпване на гаранционните лимити на търговските банки-партньори по Програмата.

Постигнатият агрегиран резултат по Програмата включва гарантирани от ББР 52,915 кредита, на обща стойност 254,609 хил. лв.

Към 31.12.2023 г. са издадени 135,152 хил. лв. портфейлни гаранции към търговските банки, като ББР е гарантирала 42,840 кредита на стойност 127,721 хил. лв. Платените на търговските банки гаранции и разходи по установяване и събиране на изискуемите кредити са в размер на 4,836 хил. лв., от които към същата дата на ББР са възстановени 183 хил. лв.

Мерки за микро, малки и средни предприятия

С решение № 310 от 7 май 2020 г., Министерският съвет одобри Програмата за портфейлни гаранции в подкрепа на ликвидността на предприятията, пострадали от извънредната ситуация и епидемията от COVID-19, предложена от ББР, с бюджет 500 млн. лв., като обезпечаването на програмата да бъде за сметка на средствата от увеличението на капитала на банката съгласно Решение № 215 на Министерския съвет от 2020 г.

Гаранционната програма, която е част от правителствените антикризисни мерки, е с бюджет от 500 млн. лв. В нея могат да бъдат включени компании от всички сектори, като се очаква от мярката да се възползват предимно фирми от най-засегнатите области – търговия, услуги, транспорт и логистика, туризъм, хотелиерство и ресторантьорство, и други.

37. УСЛОВНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ И АНГАЖИМЕНТИ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Анти-КОВИД програми (продължение)

Мерки за микро, малки и средни предприятия (продължение)

За да кандидатстват за кредит фирмите, е достатъчно да отговарят на едно от следните условия:

- Да са микро, малки и средни предприятия, което се определя по указан в ЗМСП начин или големи предприятия-търговски дружества, чиито показатели за персонал и активи и/или обороти надвишават посочените в ЗМСП;
- Да не са били предприятия в затруднено положение към 31.12.2019 г., което се установява чрез проверка на предварително зададени, нормативни критерии. С последните промени в програмата, се въвежда облекчение от „Временната рамка за държавни помощи“, за микро- и малките предприятия. За тях е достатъчно да не са били обект на процедура по несъстоятелност, съгласно националното право и да не са получили помощ за оздравяване или помощ за реструктуриране (има се предвид държавна помощ за оздравяване или реструктуриране).

В допълнение, ако под гаранцията от ББР се включват съществуващи кредити, то те не трябва да са били необслужвани, а кредитополучателят не трябва да е изпадал в просрочие над 90 дни – през 2019 г. При съществуващите кредити кредитополучателят трябва да е представил на търговската банка-партньор прогнозни разчети и прогнозен план за възстановяване на дейността си, за който не се изисква стриктно определена форма и реквизити;

От финансиране и гаранция могат да се ползват предприятия, които са се сблъскали с трудности или са изпаднали в затруднение след 31.12.2019 г., поради избухването на епидемията от КОВИД-19. Затруднението се установява от самия кредитополучател, като е достатъчно да се опише една от следните причини, довели до затрудненията му:

- Спад на оборота след първото тримесечие на 2020 г. спрямо същия период в 2019 г. (въз основа на финансови отчети и документация на дружеството);
- Наличие на вземания от клиенти, които не са получени/суми, неразплатени към доставчици, след 01.03.2020 г. (въз основа на финансови отчети и документация на дружеството);
- Прекратени доставки от внос, необходими за дейността на предприятието – след 01.01.2020 г., отменени договори за износ (въз основа на документи, представени от дружеството);
- Случаи на болест и самоизолация на служителите, общо намаление на броя на заетите лица, затворени производствени съоръжения, помещения и офиси (въз основа на документи, представени от дружеството);

37. УСЛОВНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ И АНГАЖИМЕНТИ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Анти-КОВИД програми (продължение)

Мерки за микро, малки и средни предприятия (продължение)

- Наличието на други обстоятелства, с които се установяват изпитваните от предприятията затруднения поради КОВИД-19, съгласно приета от търговската банка методология, която се предоставя на ББР.

Тъй като покритото от гаранцията финансиране по програмата е държавна помощ:

- На кредитополучателите е забранено да финансират един и същи разход с кредит по програмата и с друга държавна/минимална помощ. (Под един и същи разход се има предвид например разплащане по конкретна фактура от 30.11.2020 г. или заплащане на наем на конкретен офис за месец декември 2020 г., или плащане на заплати за конкретни служители, за конкретен месец.) Ако за конкретните разходи клиентът ползва държавна/минимална (de minimis) помощ, той не може да използва кредита за покриването на същите тези разходи (забрана за двойно финансиране)
- Кредитополучателят не трябва да е нарушавал правилата за държавни помощи и да е вписан в специално създадения за това Регистър „Дегендорф“ <https://stateaid.minfin.bg/bg/page/483>;
- Ако кредитополучател или свързано с него лице е ползвало/ползва друга държавна/минимална помощ за същия вид разходи, каквито са и разходите, които иска да му бъдат финансирани с кредита по програмата (например общо разходи за заплати, общо разходи за наем, общо разходи за поддръжка на съоръжения), той е длъжен да декларира това пред търговската банка, чрез декларация по образец на програмата и да не допуска двойно финансиране, както е посочено по-горе.

В програмата, която Българската банка за развитие управлява, можеха да бъдат включвани както нови кредити, така и съществуващи, но при условие, че фирмата изпитва затруднения при обслужването на заема след 31.12.2019 г. и не е изпадала в просрочие над 90 дни за последната година. Кредитите, които търговските банки отпуснаха, бяха с максимален размер от 300,000 лв., като ББР покриваше до 80% от тях.

Банките сами определяха минималния и максималния срок на погасяване, а гратисният период за новоотпуснатите заеми бе до 3 години.

През последното тримесечие на 2020 г. Програмата бе обновена с решение на Министерския съвет (РМС) 979/2020 г., както следва:

- Предоставяните кредити вече са в размер до 1 млн. лв. за МСП и до 2 млн. лв. за големи предприятия;

37. УСЛОВНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ И АНГАЖИМЕНТИ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Анти-КОВИД програми (продължение)

Мерки за микро, малки и средни предприятия (продължение)

- Удължен е срокът за включване на кредити в Гарантирания портфейл до 31.12.2021 г.;
- Крайният срок за кандидатстване по мярката за микро, малките и средните предприятия е 30.06.2022 г.
- Променен е процентът на обезпеченост по кредитите от „до 20%“ на „до 50%“, спрямо размера на финансирането;
- Изисква се намаление с поне 80 базисни точки на лихвените проценти по кредитите;
- Удължен е срокът на предоставяната от ББР гаранция – от 5 на 6 години;
- Гаранционното покритие ще обхваща и отпускани от банките инвестиционни кредити;
- Увеличен е лимитът на гаранционни плащания от страна на ББР АД, от 30% на 50%.

Програмата за портфейлни гаранции в подкрепа на ликвидността на предприятията, пострадали от извънредната ситуация и епидемията от COVID-19, бе актуализирана с РМС № 194/05.03.2021 г., както и с РМС 578/05.08.2021 г. Програмата е синхронизирана в максимално възможна степен до разработения през месец май 2021 г. от Министерство на икономиката и Министерство на финансите, надграждащ механизъм за интервенция, чрез ликвидна подкрепа за предприятията в страната, наречен „Портфейлна гаранция за преодоляване на последствията от КОВИД-19“.

Формирането на портфейли по Програмата приключи на 30.06.2022 г., като по окончателни данни от търговските банки – партньори по схемата са гарантирани 2,892 кредита с оригинален размер на кредитите 630,349 хил. лв., за които е предоставена гаранция от ББР в размер на 80 % или за 504,279 хил. лв.

Състоянието на портфейла се актуализира на тримесечна база. Към 31 декември 2023 г. са издадени портфейлни гаранции за 238,742 хил. лв., като са гарантирани 2,184 кредита с общ размер 427,042 хил. лв. Удовлетворените искания за плащане на гарантирани суми по Програмата възлизат на 7,741 хил. лв., а възстановените на ББР към края на 2023 година са в размер на 225 хил. лв.

SIA

На 17.07.2015 г., Българска банка за развитие ЕАД подписа Договор за управление на средства с ЕИФ за присъединяване към инвестиционната програма SIA (Social Impact Accelerator) на ЕИФ за дялови участия в социални венчър фондове, с участие от 1 млн. евро и период на инвестиране на ангажимента до 5 години. През 2018 г. е подписано писмо за Съгласие за удължаване инвестиционния период на фонда SIA с 1 година.

37. УСЛОВНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ И АНГАЖИМЕНТИ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

SIA (продължение)

Програмата SIA е с цел да се инвестира в малки и средни предприятия със значимо социално въздействие. Мениджър на Програмата е ЕИФ.

Към 31.12.2023 г. са направени тридесет и две капиталови вноски по инициативата, като салдото е в размер на 755 хил. евро с левова равностойност 1,477 хил. лв. (2022 г.: 666 хил. евро с левова равностойност 1,304 хил. лв.), а балансовата стойност към 31.12.2023 г. е 577 хил. евро (1,129 хил. лв.) (към 31.12.2022 г.: 666 хил. евро с левова равностойност 1,304 хил. лв.) (Бележка 21).

Гаранционни програми за малък и среден бизнес

През 2015 г., Групата стартира нова програма за индиректно финансиране на микро, малък и среден бизнес с максимален размер 150,000 хил. лв. Програмата предвижда възможност ББР да поема част от риска по предоставени от банки-партньори кредити за бизнеса в размер до 30% от стойността на отделните подзаеми.

Към 31.12.2023 г., Банката има действащи споразумения с три банки - партньори и размерът на формирания портфейл от гаранции е 646 хил. лв. (31.12.2022 г.: три банки-партньори и портфейл от гаранции на стойност 816 хил. лв.).

Програма на ББР за индиректно финансиране на МСП с гаранционно улеснение и контрагаранция по Програма COSME+ на ЕИФ, с подкрепата на Европейския фонд за стратегически инвестиции (Програма Косме+)

Към края на 2023 г., ББР продължава изпълнението на споразумения по Програма на Българска банка за развитие за индиректно финансиране на МСП с гаранционно улеснение и контра-гаранция по Програма COSME на ЕИФ, с подкрепата на Европейски фонд за стратегически инвестиции (ПРОГРАМА КОСМЕ+) с две търговски банки и шест небанкови финансови институции, с разрешен размер 51,143 хил. лева. Програмата се осъществява с подкрепата на Европейския фонд за стратегически инвестиции за индиректно финансиране на малките и средните предприятия с гаранционно улеснение и контра-гаранция.

Изпълняваният от ЕИФ механизъм „Програма COSME“ надгражда Програмата за предприемачество и иновации (EIP), създадена през периода 2007-2013 г. Общият ѝ бюджет е 2.3 млрд. евро за периода 2014-2020 г. В обхвата ѝ са четири области на подпомагане – подобряване достъпа до финансиране за МСП под формата на капиталови и дългови инструменти; подобряване достъпа до пазарите за МСП в световен мащаб; подобряване на рамковите условия за конкурентоспособност на предприятията и насърчаване на предприемачеството.

37. УСЛОВНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ И АНГАЖИМЕНТИ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Програма на ББР за индиректно финансиране на МСП с гаранционно улеснение и контрагаранция по Програма COSME+ на ЕИФ, с подкрепата на Европейския фонд за стратегически инвестиции (Програма Косме+) (продължение)

Удовлетворени са постъпилите през 2023 г. искания за плащане по поети от ББР гаранционни ангажименти, в размер на 103 хил. евро (КОСМЕ и НАПРЕД), за което ББР е получила съответно плащане по дадената от ЕИФ контрагаранция по Програма КОСМЕ.

Към 31.12.2023 г. ББР е сключила договори по Програмата с 8 финансови институции в общ размер на 26,149 хил. евро, от които две търговски банки и шест небанкови финансови институции, вписани в регистъра на БНБ.

Към 31.12.2023 г., стойността на гарантираните от ББР ЕАД подзаеми е в размер на 21,014 хил. лв. (10,774 хил. евро), а гарантираната сума – 6,452 хил. лв. (3,299 хил. евро).

Програма на ББР за индиректно финансиране на МСП с гаранционно улеснение и контрагаранция по Програма COSME на ЕИФ

През ноември 2016 г. ББР подписа споразумение за контра-гаранция с лимит на плащанията с Европейския инвестиционен фонд (ЕИФ) по програма COSME (Competitiveness of Enterprises and Small and Medium-sized Enterprises) в подкрепа на малкия и среден бизнес. Програма COSME се реализира с подкрепата на ЕФСИ (Европейския фонд за стратегически инвестиции). Банката има възможност да покрива до 60% от риска по кредитите за МСП, отпуснати от търговските банки и небанковите финансови институции, с които си партнира. Половината от този риск е контра-гарантиран от ЕИФ, като общият размер на контра-гаранцията е 10 млн. евро. С гарантирания по програма COSME ресурс, банките-партньори на ББР могат да отпускат инвестиционни и оборотни кредити, банкови гаранции, както и револвиращи заеми. Максималният размер на отпусканите кредити е 150,000 евро. Срокът за погасяване е от 1 до 10 години.

Размерът на портфейла към 31.12.2023 г. е 13.6 млн. евро и включва 294 кредита на микро, малки и средни предприятия. Към същата дата ББР е предявила четири искания за плащане по контра-гаранцията и получила по тях от ЕИФ 92 хил. евро.

Програма „Лизинг лайн“

През 2023 г. са сключени 3 нови он-лендинг споразумения за 7.0 млн. евро по програмата „Лизинг Лайн“, която е насочена към партньори небанкови финансови институции – лизингодатели, регистрирани в БНБ и осъществяващи финансов лизинг. Програмата е предназначена за кредитиране на лизингови дружества, с цел улесняване достъпа на ресурс за покупка и отдаване на лизинг на активи, използвани в стопанската дейност на малки и средни предприятия.

37. УСЛОВНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ И АНГАЖИМЕНТИ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Програма „БРОД“

Продължава изпълнението на ББР по най-новия продукт за индиректно финансиране на малки и средни предприятия „Програма БРОД“. Бюджетът на Програмата е 20 млн. евро. Цената на финансирането е до 6 мес. EURIBOR + 3.5% и при 3.5% като минимум. Партньорите по Програма БРОД финансират МСП при спазването на определен таван на лихвен процент и на общо годишно оскъпяване, които са съобразени с промените в стойността на EURIBOR. През 2023 г. е сключено 1 споразумение в размер на 1.2 млн. евро.

Паневропейски гаранционен фонд

Паневропейският гаранционен фонд е създаден като част от цялостния пакет от мерки на ЕС и Групата на Европейската инвестиционна банка за намаляване на икономическите последици на пандемията от КОВИД-19. Негови крайни бенефициенти са основно малки и средни предприятия на територията на ЕС и публични предприятия, предоставящи важни услуги като здравеопазване, медицински изследвания и др. Очаква се общото финансиране да достигне 200 млрд. евро. **Групата на Българската банка за развитие кандидатства и беше одобрена за финансов посредник по гаранционната програма** на Паневропейския гаранционен фонд, по която бе създаден новият ѝ продукт. От края на септември 2021 г. с помощта на финансовите инструменти на Паневропейският гаранционен фонд ББР ще представи три нови нишови продукта на българския пазар, насочени към малкия и средния бизнес, сектора на творческите и креативните индустрии и стартиращите компании в производството. Програмата е в партньорство с Паневропейския фонд и е с обем 40 млн. евро, като чрез нея ББР ще може да отпусна директни заеми с още по-облекчени условия.

Към 31.12.2023 година гарантираният по споразумението портфейл е в размер на 18.5 млн. евро и включва 51 сделки на микро, малки и средни предприятия (към 31.12.2022 г.: 21.17 млн. евро и 52 сделки). Към същата дата ББР е предявила плащания по гаранцията за три сделки с общ размер 203 хил. евро.

Програма на Българска банка за развитие ЕАД за подкрепа на домакинствата чрез финансиране на инвестиции в енергия от възобновяеми източници, в изпълнение на Национален план за възстановяване и устойчивост на Република България (Рамкови условия)

С решение на УС на ББР ЕАД по Протокол № 57 от 13.07.2023 г. е одобрена портфейлна гаранция с таван на загубите за частично покриване на кредитния риск при мостово финансиране, предоставяно от търговските банки за инвестиции във ВЕИ, в подкрепа на домакинствата по „Национална схема за подпомагане на домакинствата в областта на енергията от възобновяеми източници“ на Министерство на енергетиката (Схемата). Стартовият бюджет на Програмата е в размер на 56 млн. лева.

37. УСЛОВНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ И АНГАЖИМЕНТИ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Програма на Българска банка за развитие ЕАД за подкрепа на домакинствата чрез финансиране на инвестиции в енергия от възобновяеми източници, в изпълнение на Национален план за възстановяване и устойчивост на Република България (Рамкови условия) (продължение)

Целта е улесняване и подобряване достъпа до мостово финансиране за инвестиции във ВЕИ по Схемата и достигане до оптимален брой потенциални кандидати по Схемата - клиенти на търговските банки от цялата страна. Срокът на гаранцията е до 5 години, но не повече от срока на отделния гарантиран кредит.

Лимит на гаранционните плащания (Таван на загубите)

Максималният размер на покритите загуби по Портфейлната гаранцията по програмата е в размер на 16,800 хил. лв., като лимитът на гаранционните плащания е максималната сума, до която е ограничено задължението на ББР за плащане към всяка една търговска банка, изчислена на портфейлна основа, чрез прилагане на процента на Лимита на гаранционните плащания върху умножения по 70% Гарантиран портфейл.

Условия за допустимост на Кредитополучателите и финансирането по Програмата

Допустими Кредитополучатели:

Одобрени за финансиране кандидати по Схемата, които са сключили договор по Схемата със СНД. Допуска се кредитополучателят по Програмата да се различава от получателя на безвъзмездно финансиране по Схемата, ако поради обективни за финансиращата банка обстоятелства (например пределна възраст, намалена трудоспособност, силна текуща задлъжнялост, по-слаба кредитоспособност, или друго), Кандидатът не би получил мостови кредит за финансиране на инвестицията във ВЕИ по Схемата. В тези случаи одобреният за финансиране кандидат по Схемата е солидарно отговорен с Кредитополучателя за изплащането на кредита, а безвъзмездното финансиране се изплаща по сметка на получателя във финансиращата банка и следва да осигурява обезпеченост по кредита както ако Кандидатът е получател на кредита. Търговските банки следва да посочват пред ББР обективните обстоятелства, които възпрепятстват предоставянето на кредит по Програмата в полза на Кандидата.

Вид и цел на финансирането

Предоставяне на мостови кредити за реализиране на инвестиции във ВЕИ, за които е одобрено безвъзмездно финансиране и е сключен договор със СНД за финансиране по Схемата, а именно: 1. Слънчева инсталация за битово горещо водоснабдяване (Инсталация за БГВ) или 2. Фотоволтаична система до 10 kWp, която може да включва системи за съхранение на електрическа енергия (Система). Целта на финансирането се посочва в договора за кредит по Програмата, в който по-конкретно се определят допустимите за финансиране разходи.

ГРУПА БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ
БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧВАЩА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2023 г.
Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

37. УСЛОВНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ И АНГАЖИМЕНТИ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Програма на Българска банка за развитие ЕАД за подкрепа на домакинствата чрез финансиране на инвестиции в енергия от възобновяеми източници, в изпълнение на Национален план за възстановяване и устойчивост на Република България (Рамкови условия) (продължение)

Вид и цел на финансирането (продължение)

Размер на кредитите: до 3 хил. лв. за инвестиция в Инсталация за БГВ; до 22 хил. лв. за инвестиция в система, срок на кредитите – до 5 години.

Към 31.12.2023 г. приключи процесът по оценка на заявите интерес за участие в Програмата търговски банки. Към датата на издаване на настоящия отчет, ББР има сключени споразумения по програмата с четири търговски банки.

Банкови гаранции и акредитиви

В допълнение, Банката учредява банкови гаранции и акредитиви към трети лица за изпълнение на тяхната дейност.

НАЦИОНАЛЕН ГАРАНЦИОНЕН ФОНД

Гаранционна схема 2009-2013 г.

През 2023 г. са действащи сключени споразумения за портфейлни гаранции с 6 банки по гаранционна схема 2009-2013 г., по които страна е Фондът. Максималният срок на гаранциите е до 10 години. Гаранционният лимит, предоставен на банките за срока на усвояване на гаранционната схема е 146,500 хил. лв. Общо по програмата са издадени гаранции за сумата от 168,000 хил. лв. по кредити в размер на 391,000 хил. лв. В периода на включване са гарантирани 2,748 кредита за сумата от 360,000 хил. лв., подкрепените МСП са 2,471.

Към 31.12.2023 г. одобреният размер на гаранциите, включени в портфейлите на банките-партньори е в размер на 614 хил. лв. (2022 г.: 614 хил. лв.), а размерът на гарантирания дълг е 189 хил. лв. (2022 г.: 213 хил. лв.).

Краен срок на валидност на гаранциите – 16.11.2027 г.

Гаранционна схема 2017 г.

Гаранционната схема 2017 е продължение на НГФ 2015. Общият лимит от средства, предоставен на банките за включване на кредити в портфейла бе в размер на 416,131 хил. лв. Краен срок на валидност на гаранциите – 30.06.2022 г. В периода на включване са гарантирани 3,400 кредита за сумата от 846,000 хил. лв., подкрепените МСП са 3,000.

Към 31.12.2023 г. одобреният размер на гаранциите, включени в портфейлите на банките-партньори е в размер на 0 хил. лв. (2022 г.: 526 хил. лв.), а размерът на гарантирания дълг е 0 хил. лв. (2022 г.: 501 хил. лв.). През 2023 г. схемата приключи.

37. УСЛОВНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ И АНГАЖИМЕНТИ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

НАЦИОНАЛЕН ГАРАНЦИОНЕН ФОНД (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Гаранционна схема 2019-2020 г.

В началото на 2019 г. НГФ ЕАД стартира процедура за избор на банки партньори по нова гаранционната схема НГФ 2019. Допустими за включване са само новоотпуснати кредити за инвестиционни и оборотни нужди. По схемата НГФ ЕАД гарантира до 50% от размера на кредита, но не повече от 1.5 млн. лв. на ниво свързани лица. Срокът за включване на кредити в гарантирания портфейл е 30 септември 2020 г. Гаранцията е портфейлна, като за суми над 500 хил. лв. е необходимо и предварително писмено съгласие от НГФ ЕАД. По гаранционната схема е въведен и максимален лимит на плащанията за всеки гарантиран портфейл в размер до 25%, като НГФ ЕАД запазва правото да изключва

кредити от гарантирания портфейл при несъответствие с условията на схемата. Банките заплащат гаранционна такса на база постигнатите обеми, като кредитополучателите са освободени от такси по гаранциите от НГФ ЕАД. В периода на включване са гарантирани 1,486 кредита за сумата от 450 млн. лв., подкрепените МСП са 1,350.

Към 31.12.2023 г. са подписани споразумения с 6 банки с максимален размер на гарантирания портфейл в размер на 244,000 хил. лв.

Към 31.12.2023 г. одобреният размер на гаранциите, включени в портфейлите на банките-партньори е в размер на 119,357 хил. лв. (2022 г.: 138,764 хил. лв.), а размерът на гарантирания дълг е 82,757 хил. лв. (2022 г.: 108,796 хил. лв.).

Краен срок на валидност на гаранциите – 31.12.2024 г.

Гаранционна схема 2022

В началото на 2022 г. НГФ ЕАД стартира процедура за избор на банки партньори по нова гаранционната схема НГФ 2022. Допустими за включване са само новоотпуснати кредити за инвестиционни и оборотни нужди. По схемата НГФ ЕАД гарантира до 50% от размера на кредита, но не повече от 1.5 млн. лв. на ниво свързани лица. Срокът за включване на кредити в гарантирания портфейл е 30 юни 2025 г. Гаранцията е портфейлна, като за суми над 500 хил. лв. е необходимо и предварително писмено съгласие от НГФ ЕАД. По гаранционната схема е въведен и максимален лимит на плащанията за всеки гарантиран портфейл в размер до 25%, като НГФ ЕАД запазва правото да изключва кредити от гарантирания портфейл при несъответствие с условията на схемата. Банките заплащат гаранционна такса на база постигнатите обеми, като кредитополучателите са освободени от такси по гаранциите от НГФ ЕАД.

37. УСЛОВНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ И АНГАЖИМЕНТИ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

НАЦИОНАЛЕН ГАРАНЦИОНЕН ФОНД (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Гаранционна схема 2022 (продължение)

Към 31.12.2023 г. са подписани гаранционни споразумения с „Алианц Банк България“ АД, „Българо-американска кредитна банка“ АД, „Банка ДСК“ АД, „Първа инвестиционна банка“ АД, „Обединена българска банка“ АД, „Общинска банка“ АД, „ПроКредит Банк (България)“ ЕАД, „Юробанк България“, „УниКредит Булбанк“ АД. Максимален размер на гарантирания портфейл в размер на 629,000 хил. лв. Към 31.12.2023 са гарантирани 2,038 кредита за сумата от 453,000 хил. лв., подкрепените МСП са 1,753.

Към 31.12.2023 г. одобреният размер на гаранциите, включени в портфейлите на банките-партньори е в размер на 213,192 хил. лв. (2022 г.: 9,041 хил. лв.), а размерът на гарантирания дълг е 194,620 хил. лв. (2022 г.: 8,949 хил. лв.).

Краен срок на валидност на гаранциите – 30.06.2028 г.

Гаранционна схема 2022 – Лизинг

гаранционната схема НГФ 2022 - Лизинг. Допустими за включване са само новоотпуснати кредити за инвестиционни и оборотни нужди. Срокът за включване на кредити в гарантирания портфейл е 31 декември 2023 г. По гаранционната схема е въведен и максимален лимит на плащанията за всеки гарантиран портфейл в размер до 25%, като НГФ ЕАД запазва правото да изключва кредити от гарантирания портфейл при несъответствие с условията на схемата. Банките заплащат гаранционна такса на база постигнатите обеми, като кредитополучателите са освободени от такси по гаранциите от НГФ ЕАД.

По тази схема са действащи сключени споразумения за портфейлни гаранции с „Юробанк България“ АД, „ОТП Лизинг“ ЕООД, „УниКредит Лизинг“ ЕАД и „ББР Лизинг“ ЕАД. В периода на включване са гарантирани 262 кредита за сумата от 32,000 хил. лв., подкрепените МСП са 219.

Към 31.12.2023 г. одобреният размер на гаранциите, включени в портфейлите на банките-партньори е в размер на 12,563 хил. лв. (2022 г.: 6,585 хил. лв.), а размерът на гарантирания дълг е 9,788 хил. лв. (2022 г.: 5,995 хил. лв.)

Краен срок на валидност на гаранциите – 31.12.2028 г.

Гаранционна схема по програма COSME на Европейската комисия

През м. декември 2016 г., между Европейският инвестиционен фонд (ЕИФ) и Националният гаранционен фонд ЕАД е подписано Споразумение, с което се осигуряват допълнителни 40 милиона евро финансиране за малките и средни предприятия в България по програма COSME на Европейската комисия.

37. УСЛОВНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ И АНГАЖИМЕНТИ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

НАЦИОНАЛЕН ГАРАНЦИОНЕН ФОНД (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Гаранционна схема по програма COSME на Европейската комисия (продължение)

Средствата се осигуряват с подкрепата на Европейския фонд за стратегически инвестиции (ЕФСИ), който стои в основата на Инвестиционния план за Европа (План „Юнкер“). ЕИФ осигурява гаранционна линия в размер на 20 милиона евро, с която НГФ ЕАД ще подкрепи финансиране за 40 милиона евро към МСП в България, изпитващи затруднения при осигуряване на изискваните обезпечения. По тази схема са действащи сключени споразумения за портфейлни гаранции с 5 търговски банки – „Българо-американска кредитна банка“ АД, „Ти Би Ай Банк“ ЕАД, „ББР Микрофинансиране“ ЕАД, „Първа инвестиционна банка“ АД, „Юробанк България“ АД. Максималният лимит е 43,338 хил. лв. В периода на включване са гарантирани 484 кредита за сумата от 87 млн. лв., подкрепените МСП са 444.

Към 31.12.2023 г. са гарантирани 236 кредита за обща сума 31,160 хил. лв. (2022 г.: 41,543 хил. лв.). Текущият гарантиран дълг към 31.12.2023 г. е 15,480 хил. лв. (2022 г.: 20,772 хил. лв.).

Краен срок на валидност на гаранциите – 31.12.2032 г.

Гаранционна програма в подкрепа на бенефициенти по Оперативна програма за развитие на сектор „Рибарство“ 2007 – 2013 г. (ОПРСР)

На база подписано Финансово споразумение с ИАРА от 2011 г., НГФ ЕАД изпълнява гаранционна схема в сектор Рибарство. Издадените от НГФ ЕАД гаранции по програмата са безрискови за Дружеството, тъй като претенциите се изплащат за сметка на предоставените средства по ОПРСР. По програмата НГФ ЕАД има подписани споразумения с 16 търговски банки. С подкрепата на схемата са реализирани проекти в размер на 46,000 хил. лв. от които 33,000 хил. лв. проекти по мярка 2.1 (79% от бюджета на мярката), по мярка 2.6 подкрепените проекти са за 12,000 хил. лв. (77% от бюджета по мярката). Подкрепени по мярка 4.1 са и проекти за 500 хил. лв. Подкрепените бенефициенти са 25 бр.

Към 31.12.2023 г. при прилагане на максимален размер на гаранционно покритие от 80%, НГФ ЕАД е издал безрискови за Дружеството гаранции и контрагаранции по кредити, издадени на банки-партньори за финансиране на одобрени проекти по Оперативна програма за развитие на сектор „Рибарство“ 2007 – 2013 г., в размер на 20,780 хил. лв. с обща стойност на кредитите/банковите гаранции – 30,551 хил. лв. (2022 г.: гаранции 20,780 хил. лв. с обща стойност на кредитите/банковите гаранции – 30,551 хил. лв.).

Размерът на гарантирания дълг по отчетна стойност към 31.12.2023 г. е 78 хил. лв. (2022 г.: 137 хил. лв.).

37. УСЛОВНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ И АНГАЖИМЕНТИ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

НАЦИОНАЛЕН ГАРАНЦИОНЕН ФОНД (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Гаранционна дейност в подкрепа на бенефициенти по Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013 г. (ПРСР)

На база подписано Финансово споразумение с МЗХ от 2012 г. НГФ ЕАД изпълнява гаранционна дейност в подкрепа на бенефициенти на ПРСР 2007-2013. Издадените от НГФ ЕАД гаранции по програмата са безрискови за Дружеството, тъй като претенциите се изплащат за сметка на предоставените средства по ПРСР. По схемата са подкрепени 544 бенефициента по програмата за реализиране на проекти, като 84% от предприятията се класифицират като микро, 14% са малки и 3% са средни предприятия.

Към 31.12.2023 г. при прилагане на максимален размер на гаранционно покритие от 80%, НГФ ЕАД е издал безрискови за Дружеството гаранции и контрагаранции по кредити, издадени на банки-партньори за финансиране на одобрени проекти по Програма за развитие на селските райони на Република България 2007-2013 г. в размер на 185,606 хил. лв. (2022 г.: 185,606 хил. лв.) с обща стойност на кредитите – 238,112 хил. лв. (2022 г.: 238,112 хил. лв.).

Размерът на гарантирания дълг по отчетна стойност към 31.12.2023 г. е 474 хил. лв. (2022 г.: 1,365 хил. лв.).

Гаранционна схема в подкрепа на бенефициенти по Програма за развитие на селските райони 2007-2013, 2014 – 2020 г. и предприятия от сектор растениевъдство и животновъдство - Гаранционна схема - МЗХ 2016-2018 г.

Гаранционната схема е съвместна с МЗХ и се реализира с ресурс от освободени средства по гаранционната схема по ПРСР 2007-2013 г. в размер на 50 млн. лв. за финансиране на одобрени проекти по Програма за развитие на селските райони на Република България 2014 - 2020 г. Издадените от НГФ ЕАД гаранции по програмата са безрискови за Дружеството, тъй като претенциите се изплащат за сметка на предоставените средства по ПРСР.

Към 31.12.2023 г. при прилагане на максимален размер на гаранционно покритие от 50%, НГФ ЕАД е издал безрискови за Дружеството гаранции и контрагаранции по кредити, издадени на банки-партньори за финансиране на одобрени проекти по Програма за развитие на селските райони на Република България 2014 - 2020 г. в размер на 138,700 хил. лв. (2022 г.: 122,736 хил. лв.) с обща стойност на кредитите – 279,200 хил. лв. (2022 г.: 247,209 хил. лв.) По програмата са подкрепени 448 бр. МСП (2022 г.: 357 бр. МСП). Общият гаранционен лимит по програмата е 50,000 хил. лв.

Размерът на гарантирания дълг по отчетна стойност към 31.12.2023 г. е 21,449 хил. лв. (2022 г.: 17,416 хил. лв.).

37. УСЛОВНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ И АНГАЖИМЕНТИ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Характер на инструментите и кредитен риск

Тези ангажименти с условен характер са носители на задбалансов кредитен риск, тъй като само таксите се признават в консолидирания отчет до изпълнението или изтичането на срока на ангажиментите. Сумите, отразени в таблицата по-горе като гаранции, представляват максималната счетоводна загуба, която би била призната към края на отчетния период, ако контрагентите не изпълнят изцяло договорните си задължения. Срокът на много от условните задължения ще бъде изтекъл без същите да бъдат частично или изцяло авансирани. Ето защо, сумите не представляват очаквани бъдещи парични потоци. Обезпеченията за издаване на обичайните банкови гаранции са над 100% и представляват основно блокирани депозити в Банката, ипотекана недвижима собственост и застрахователни полици, издадени в полза на Банката. При възникване на условия за активиране на издадена гаранция, Банката преценява възможността за регресно вземане към контрагента и евентуално реализиране на предоставените обезпечения.

Издадените от Дружеството-майка (Банката) гаранции по Проект "Гаранционен фонд за микрокредитиране" на МТСП и издадените гаранции за собствен риск на НГФ (дъщерно дружество на ББР) са необезпечени. В случай на активиране на компонент от издадена гаранция от Групата, извършеното плащане от нея не се оценява като крайна загуба, тъй като банката-партньор има задължение да предприеме всички необходими действия за реализация на получените обезпечения по проблемния кредит и да възстанови съответната сума на Групата.

Невнесената част от номинала на притежаваните от Банката акции на Европейския инвестиционен фонд става дължима за плащане след специално решение за целта на Общо събрание на акционерите на фонда. До датата на издаване на настоящия отчет не е вземано такова решение.

38. ПАРИЧНИ СРЕДСТВА И ЕКВИВАЛЕНТИ

	2023	2022
Парични средства в каса (Бележка 16)	923	530
Разплащателна сметка при Централната банка (Бележка 16)	127,742	527,394
Вземания от банки с оригинален падеж до 3 месеца (Бележка 17)	468,206	81,420
	596,871	609,344

39. СДЕЛКИ СЪС СВЪРЗАНИ ЛИЦА И ДРУЖЕСТВА ПОД ОБЩ КОНТРОЛ ОТ ДЪРЖАВАТА

Свързани лица

В следващата таблицата са оповестени дружества, с които Групата е извършила транзакции през отчетния период. Всички сделки със свързани лица са по договорени цени.

Дружество/лице	Вид свързаност
Министерство на икономиката	Държавно министерство, упражняващо правата на собственост върху Банката от името на държавата до 18.03.2022 г.
Министерство на иновациите и растежа	Държавно министерство, упражняващо правата на собственост върху Банката от името на държавата след 18.03.2022 г.
Министерство на финансите	Държавно министерство, депозант, емитент на ценни книжа
Министерство на земеделието	Държавно министерство, депозант, емитент на ценни книжа
Автомагистрала ЕАД	Дружество под общ контрол от държавата
Южен поток България АД	Дружество под общ контрол от държавата
Еко Антрацит ЕАД	Дружество под общ контрол от държавата
Монтажи-София ЕООД	Дружество под общ контрол от държавата
Ай Си Джи Би АД	Дружество под общ контрол от държавата
Холдинг БДЖ ЕАД	Дружество под общ контрол от държавата
УМБАЛ Света Екатерина ЕАД	Дружество под общ контрол от държавата
Български Институт за Стандартизация	Дружество под общ контрол от държавата
Терем - Холдинг ЕАД	Дружество под общ контрол от държавата
Български енергиен холдинг ЕАД	Дружество под общ контрол от държавата
Енергийна инвестиционна компания ЕАД	Дружество под общ контрол от държавата
Кинтекс ЕАД	Дружество под общ контрол от държавата
Водоснабдяване и канализация ЕООД ПЛОВДИВ	Дружество под общ контрол от държавата
ТЕЦ Марица изток 2 ЕАД	Дружество под общ контрол от държавата
Държавна консолидационна компания ЕАД	Дружество под общ контрол от държавата
Авионамс АД	Дружество под общ контрол от държавата
Водоснабдяване и канализация ШУМЕН ООД	Дружество под общ контрол от държавата
Монтажи ЕАД	Дружество под общ контрол от държавата
Български ВиК Холдинг ЕАД	Дружество под общ контрол от държавата
Булгартрансгаз ЕАД	Дружество под общ контрол от държавата
Държавно Предприятие КАБИЮК ДП	Дружество под общ контрол от държавата
МБАЛ Лозенец ЕАД	Дружество под общ контрол от държавата
БДЖ - товарни превози ЕООД	Дружество под общ контрол от държавата
София Тех Парк АД	Дружество под общ контрол от държавата
УМБАЛ Александровска ЕАД	Дружество под общ контрол от държавата
Напоителни системи ЕАД	Дружество под общ контрол от държавата

ГРУПА БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ
 БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
 ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧВАЩА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2023 г.
 Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

39. СДЕЛКИ СЪС СВЪРЗАНИ ЛИЦА И ДРУЖЕСТВА ПОД ОБЩ КОНТРОЛ ОТ ДЪРЖАВАТА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Разчетите със свързани лица в консолидирания отчет за финансовото състояние към края на отчетните периоди са:

Активи		2023	2022
Дружество/лице	Вид разчет		
Министерство на финансите	Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	280,165	316,849
Министерство на финансите	ФА, отчитани по амортизирана стойност - Дългови ценни книжа	10,049	10,026
Дружества под общ контрол на държавата	Предоставени кредити и аванси на клиенти	221,003	261,411
Дружества под общ контрол на държавата	Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	21,201	19,875
		532,418	608,161

Пасиви		2023	2022
Дружество/лице	Вид разчет		
Министерство на финансите	Други привлечени средства	16,817	16,608
Министерство на земеделието	Други привлечени средства	65,672	65,776
Дружества под общ контрол на държавата	Задължения към клиенти по депозити и други привлечени средства	145,968	191,872
		228,457	274,256

Сделките със свързани лица са:

Дружество/лице	Вид взаимоотношение	2023	2022
Министерство на финансите	Приходи от такси и комисиони	13	55
	Приходи от лихви	2,381	2,218
	Разходи за лихви	(506)	(159)
		1,888	2,114
Дружества под общ контрол на държавата	Приходи от лихви	14,092	13,967
	Приходи от такси и комисиони	218	180
	Разходи за лихви	(150)	(27)
		14,160	14,120

ГРУПА БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ
 БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
 ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧВАЩА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2023 г.
 Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

39. СДЕЛКИ СЪС СВЪРЗАНИ ЛИЦА И ДРУЖЕСТВА ПОД ОБЩ КОНТРОЛ ОТ ДЪРЖАВАТА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Условни задължения и ангажименти със свързани лица:

Дружество/лице	Вид	2023	2022
Дружества под общ контрол на държавата	Неусвоен размер на разрешени кредити	19,558	20,532
Дружества под общ контрол на държавата	Издадени банкови гаранции	15,398	17,360
		34,956	37,892

Отношения с ключов управленски персонал:

Разчети с ключов управленски персонал	2023	2022
Задължения към клиенти по привлечени депозити	-	183
Задължения за възнаграждения	33	26
Сделки с ключов управленски персонал	2023	2022
Възнаграждения и социално осигуряване	(2,386)	(2,404)

40. ОПОВЕСТЯВАНЕ НА БИЗНЕС КОМБИНАЦИЯ СЪГЛАСНО МСФО 3

През 2022 г., упражнявайки правата си на обезпечен кредитор по два договора за заем към Роудуей Кънстракшън АД („Роудуей“) и Пътстройинженеринг АД („Пътстройинженеринг“, „ПСИ“), на обща стойност към 30.09.2022 г. 160,026 хил. лв., Банката-майка Българска банка за развитие ЕАД придоби контрол върху Роудуей, което, от своя страна притежава 99.62% от акциите на Пътстройинженеринг. Придобиването на контрол е с ефективна дата 30.09.2022 г., като той се осъществява чрез назначени от ББР управители на търговските предприятия на двете дружества по силата на Закона за особените залози. ББР не притежава акции от капитала на Роудуей Кънстракшън АД или Пътстройинженеринг АД.

Пътстройинженеринг АД участва в следните дружества създадени по реда на Закона за задълженията и договорите (ДЗЗД):

ДЗЗД Благоустройство Инфраструктура и Системи Кърджали

ДЗЗД Аквапроводи 2015

ДЗЗД Кърджали-Подкова

ДЗЗД Европейски Пътища

40. ОПОВЕСТЯВАНЕ НА БИЗНЕС КОМБИНАЦИЯ СЪГЛАСНО МСФО 3 (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

ДЗЗД Минстрой-Пътстройинженеринг

ДЗЗД Инфра Крумовград 2017

ДЗЗД ПК Некст

ДЗЗД Източни Родопи 3

ДЗЗД Инфра Конструкт Груп

ДЗЗД Некст Инженеринг

ДЗЗД III Мост-2018

ДЗЗД ПК Лайт

ПСИ притежава контролиращ дял в дружествата ДЗЗД Некст Инженеринг (60%), ДЗЗД III Мост-2018 (65%) и ДЗЗД ПК Лайт (70%), които са в обхвата на консолидацията на Група Роудуей.

През 2022 г. Групата не е приложила разпределение на покупната цена съгласно т. 18 на МСФО 3 Бизнес комбинации, позволяваща идентифицирането и оценката на активите и пасивите по начина, изискван от стандарта. Изготвянето на това разпределение беше осъществено през 2023 г., както е допустимо според изискванията на МСФО 3. За целите на изготвянето на консолидирания финансов отчет към 31.12.2022 г. Групата е възприела провизорни суми за стойностите на активите и пасивите, отразени в одитирания консолидиран отчет на Група Роудуей Кънстракшън АД.

Активи и пасиви

Към датата на придобиване, нетните активи на консолидираното дружество Роудуей Кънстракшън АД са отрицателни в размер на 19,404 хил. лв. Стойността, на която нетните активи на Роудуей Кънстракшън АД са отразени в консолидирания отчет на Групата към 31.12.2023 г. е 3,817 хил. лв. (към 31.12.2022 г.: 7,031 хил. лв.), формирана на база оценка на активите на дружеството към 30.09.2022 г., извършена от независим външен оценител, както и оценка на бъдещия бизнес, който дружеството потенциално може да реализира.

Поемането на контрол се осъществи без Групата на ББР да получи акции от капитала на Роудуей и без прехвърляне на възнаграждение. Стойността на акциите на акционерите на Роудуей – Каменни Фракции ЕООД и група физически лица – представляващи в случая малцинствен интерес, е оценен на нула лева за целите на бизнес комбинацията.

40. ОПОВЕСТЯВАНЕ НА БИЗНЕС КОМБИНАЦИЯ СЪГЛАСНО МСФО 3 (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Активи и пасиви (продължение)

Тази преценка е направена въз основа на настоящия капацитет и перспективи за развитие на дружеството, от които е видно, че Роудуей няма да може да реализира бизнес, достатъчен за да изплати изцяло сумите, дължими по договори за заем към Банката-майка, както и другите задължения, фигуриращи в баланса му. Одиторът на годишният финансов отчет на Роудуей към 31.12.2023 г. и 31.12.2022 г. е изразил резерви относно статута на дружеството като действащо предприятие.

За целите на бизнес комбинацията Групата е възприела стойностите на активите и пасивите, според доклад на външен консултант за разпределение на покупната цена към 30.09.2022 г., представен по-долу:

	30.9.2022 г. Преди корекции	Корекции	30.9.2022 г.
Активи			
Парични средства в каса	10	-	10
Вземания от банки	970	-	970
Имоти, машини и съоръжения, нематериални активи	8,833	3,297	12,130
Активи по отсрочени данъци	79	-	79
Търговска репутация	151,006	(149,143)	1,863
Други активи	2,506	-	2,506
Общо активи	163,404	(145,846)	17,558
Пасиви			
Депозити от други клиенти, различни от кредитни институции	11,818	(11,818)	-
Заеми от кредитни институции	160,400	(157,638)	2,762
Провизии	4,026	(4,026)	-
Други пасиви	1,573	1,201	2,774
Задължения към доставчици и клиенти	4,991	-	4,991
Общо пасиви	182,808	(172,281)	10,527
Собствен капитал			
Акционерен капитал	18,050	-	18,050
Текуща печалба	(12,138)	-	(12,138)
Неразпределена печалба	(25,306)	26,435	1,129
Малцинствено участие	(10)	-	(10)
Общо собствен капитал	(19,404)	26,435	7,031
Общо пасиви и собствен капитал	163,404	(145,846)	17,558

40. ОПОВЕСТЯВАНЕ НА БИЗНЕС КОМБИНАЦИЯ СЪГЛАСНО МСФО 3 (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Активи и пасиви (продължение)

Тъй като разпределението на покупната цена бе извършено след приключването на отчета на Банката и Групата за 2022 г., корекциите са отчетени през 2023 г. без да бъде коригиран отчетът за 2022 г.

Придобиването на контрол е осъществено без прехвърляне на възнаграждение. Групата не е договорила и не счита, че дължи условни плащания на собствениците на капитала на Роудуей.

Имоти, машини и съоръжения представляват земи, сгради, строителна техника и съоръжения за извършване на основната дейност на ПСИ. Те са оценени по справедлива стойност към 30.09.2022 г., като оценката е извършена от независим оценител.

ПСИ е страна по три концесионни договора за добив на кариерни материали:

- Кариера за добив на скална маса „Джебел“
- Кариера за добив на подземни богатства – строителни материали: мрамори от находище Колибар чешма
- Кариера за добив на подземни богатства – скалнооблицовъчни материали: гнайси от находище Воденицата-4

Стойността на концесиите отразява стойността на поетите ангажименти за заплащане на концесионни такси към концедентите – Министерство на регионалното развитие и благоустройството и Министерство на икономиката, енергетиката и туризма (понастоящем Министерство на икономиката и индустрията). Тези стойности са отчетени и като провизии за бъдещи плащания в пасива на дружеството.

Материалните запаси са оценени по по-ниската от стойността на придобиване и реализуемата стойност.

Вземанията от клиенти и доставчици се отчитат по себестойност. Там, където ръководството на дружеството е счело, че съществуват условия конкретно вземане да не може да бъде събрано в неговата цялост, то е обезценено до степента на неговата събираемост.

Заемите от финансови институции към 30.09.2022 г. представляват:

- заем от Българска банка за развитие ЕАД със срок на погасяване до 2029 г. в размер на 157,638 хил. лв.
- финансиране за оборудване от финансова институция, със срок на погасяване до 10.09.2024 г. – 2,762 хил. лв.

Депозити от други клиенти, различни от кредитни институции представляват предоставен подчинен заем от търговско дружество, със срок на погасяване 24.06.2024 г. Предвид подчинеността и голямата задлъжнялост на Група Роудуей, не се очаква дружеството да генерира достатъчно средства, за да погаси този заем изцяло или частично.

ГРУПА БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ
 БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
 ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧВАЩА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2023 г.
 Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

40. ОПОВЕСТЯВАНЕ НА БИЗНЕС КОМБИНАЦИЯ СЪГЛАСНО МСФО 3 (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Активи и пасиви (продължение)

Вследствие на консолидацията, Групата на ББР формира положителна репутация от бизнес комбинацията към 31.12.2023 г. в размер на 1,254 хил. лв. (към 31.12.2022 г.: 23,745 хил. лв.). Групата не предвижда положителната репутация или промяната в нейната стойност да имат данъчни ефекти. При оценката за целите на разпределение на покупната цена е отчетен отсрочен данъчен пасив, вследствие увеличената цена на дълготрайните активи, в размер на 1,993 хил. лв.

За 2023 г. резултатите на Група Роудуей са напълно консолидирани в консолидирания отчет на Групата на ББР.

Ефектът върху баланса от консолидирането на Група Роудуей към 31.12.2023 г. е както следва:

	Роудуей - консолидиран	Преценка съгласно разпределение на покупната цена към 30.09.2022 г.		Роудуей – ефект от консолидиране в Групата ББР
	31.12.2023	Консолидационни корекции през 2023 г.	31.12.2023	
Активи				
Парични средства в каса и по разплащателна сметка в Централната банка	-	-	-	-
Вземания от банки	113	-	(1)	112
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност - Предоставени кредити и аванси на клиенти	56	-	(3,817)	(3,761)
Имоти, машини и съоръжения, нематериални активи	7,384	3,296	-	10,680
Активи по отсрочени данъци	92	-	-	92
Търговска репутация	139,984	(151,006)	12,276	1,254
Други активи	980	-	-	980
Общо активи	148,609	(147,710)	8,458	9,357

ГРУПА БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ
 БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
 ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧВАЩА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2023 г.
 Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

40. ОПОВЕСТЯВАНЕ НА БИЗНЕС КОМБИНАЦИЯ СЪГЛАСНО МСФО 3 (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Активи и пасиви (продължение)

	Роудуей - консолидиран	Преоценка съгласно разпределение на покупната цена към 30.09.2022 г.	Консолидационни корекции през 2023 г.	Роудуей – ефект от консолидиране в Групата ББР
	31.12.2023			31.12.2023
Пасиви				
Депозити от други клиенти, различни от кредитни институции	13,061	(12,610)	-	451
Депозити от кредитни институции	171,652	(157,638)	(14,014)	-
Други привлечени средства	-	-	-	-
Провизии	3,756	(4,026)	270	-
Пасиви по отсрочени данъци	-	1,993	-	1,993
Други пасиви	3,096	-	-	3,096
Общо пасиви	191,565	(172,281)	(13,744)	5,540
Собствен капитал				
Акционерен капитал	18,050	-	(18,050)	-
Текуща печалба	(22,827)	-	22,555	(272)
Неразпределена печалба	(38,181)	-	53,179	14,998
Резерви	-	24,571	(35,480)	(10,909)
Малцинствено участие	2	-	(2)	-
Общо собствен капитал	(42,956)	24,571	22,202	3,817
Общо пасиви и собствен капитал	148,609	(147,710)	8,458	9,357

ГРУПА БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ
 БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
 ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧВАЩА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2023 г.
 Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

40. ОПОВЕСТЯВАНЕ НА БИЗНЕС КОМБИНАЦИЯ СЪГЛАСНО МСФО 3 (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Приходи и разходи

Приходите, разходите и резултатът на Роудуей отчетени в консолидирания отчет за всеобхватния доход на Групата, за периода от датата на придобиване на контрол до 31.12.2022 г. (съгласно т. Б64 (р) (i)) и за 2023 г. , са както следва:

	За периода 01.01.2023 г. – 31.12.2023 г.	За периода 01.10.2022 г. – 31.12.2022 г.
Приходи	4,580	2,563
Разходи	(4,852)	(3,342)
Резултат	(272)	(779)

Общите приходи, разходи и резултат за 2022 г. на бизнес комбинацията, изчислени съгласно т. Б64 (р) (ii) от Приложение Б на МСФО 3 – Бизнес комбинации, които биха били отчетени, ако датата на контрол би била началото на отчетния период, биха били както следва:

	За периода 01.01.2022 г. – 31.12.2022 г.
Приходи	101,070
Разходи	(86,495)
Резултат	14,575

41. СЪБИТИЯ СЛЕД КРАЯ НА ОТЧЕТНИЯ ПЕРИОД

Не са възникнали коригиращи събития или значителни некоригиращи събития между датата на консолидирания финансов отчет и датата на одобрението му за издаване, с изключение на следните некоригиращи събития:

Нова стратегия на ББР

С Решение № 389 на Министерския съвет от 7 юни 2024 г. е одобрена Стратегия за дейността на „Българска банка за развитие“ ЕАД за периода 2024 – 2026 г.

Промени в устава на ББР

С решения на министъра на иновациите и растежа от 7 юни 2024 г. и от 18 юни 2024 г. са приети изменения в Устава на „Българска банка за развитие“ ЕАД, които са одобрени от Българска народна банка, вписани са в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел и са в сила от 12.07.2024 г. Промените в Устава са в съответствие с одобрената от Министерския съвет Стратегия за дейността на „Българска банка за развитие“ ЕАД за периода 2024 – 2026 г.

41. СЪБИТИЯ СЛЕД КРАЯ НА ОТЧЕТНИЯ ПЕРИОД (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Промени в Управителния съвет на Българска банка за развитие ЕАД през 2024 г.

С решение на Надзорния съвет по Протокол № 11 от 19.03.2024 г. за нов член на Управителния съвет на ББР е избрана Теодора Петрова Пешева. Това обстоятелство е вписано в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 25.03.2024 г.

С решение на Надзорния съвет по Протокол № 22 от 28.05.2024 г. Иван Валентинов Церовски е освободен като член на УС и изпълнителен директор. Това обстоятелство е вписано в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 10.06.2024 г.

Промяна в Съвета на директорите на Национален гаранционен фонд ЕАД

С решение на Управителния съвет на „Българска банка за развитие“ ЕАД, в качеството на едноличен собственик на капитала, по Протокол № 32 от 28.05.2024 г. е освободен г-н Иван Валентинов Церовски като член на Съвета на директорите на „Национален гаранционен фонд“ ЕАД. Това обстоятелство е вписано в Търговския регистър на 10.06.2024 г.

С решение по Протокол № 34 от 30.05.2024 г. на Управителния съвет на ББР, в качеството на едноличен собственик на капитала на „Национален гаранционен фонд“ ЕАД, е избран г-н Илия Запрянов Караниколов за член на Съвета на директорите на дружеството. Това обстоятелство е вписано в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 10.06.2024 г. Г-н Илия Запрянов Караниколов е избран за председател на Съвета на директорите на дружеството.

Промяна в Съвета на директорите на ББР Лизинг ЕАД

С решение на Управителния съвет на „Българска банка за развитие“ ЕАД, в качеството на едноличен собственик на капитала, по Протокол № 32 от 28.05.2024 г. е освободен г-н Иван Валентинов Церовски като член на Съвета на директорите на „ББР Лизинг“ ЕАД. Това обстоятелство е вписано в Търговския регистър на 10.06.2024 г.

С решение по Протокол № 34 от 30.05.2024 г. на Управителния съвет на ББР, в качеството на едноличен собственик на капитала на „ББР Лизинг“ ЕАД, е избрана г-жа Теодора Петрова Пешева за член на Съвета на директорите на дружеството. Това обстоятелство е вписано в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на 10.06.2024 г. Г-жа Теодора Петрова Пешева е избрана за председател на Съвета на директорите на дружеството.

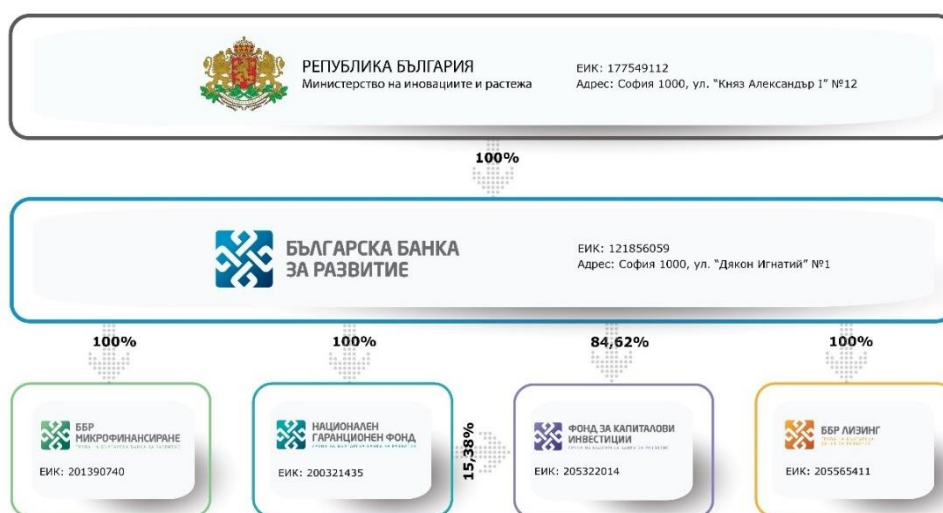
ГРУПА БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ
БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧВАЩА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2023 г.
Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

ПОЯСНИТЕЛНО ПРИЛОЖЕНИЕ СЪГЛАСНО ЧЛ. 70, АЛ. 6 ОТ ЗКИ

Настоящото пояснително приложение на консолидирана основа е съставено съгласно изискванията на чл. 70, ал. 6 от ЗКИ.

1. НАИМЕНОВАНИЕ, ОПИСАНИЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ И ГЕОГРАФСКО МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ

Групата Българска банка за развитие се състои от Българска банка за развитие ЕАД („ББР“) и четири контролирани от нея дружества. Структурата на собствеността е представена по-долу.

В допълнение, Българска банка за развитие притежава 100% от акциите на ТЦ Марица ЕООД и упражнява контрол върху група Роудуей, съставена от Роудуей канстракшън АД и Пътстройинженеринг АД. Тези дружества не са част от стратегическата рамка за планиране на Група Българска банка за развитие.

ББР

Българска банка за развитие ЕАД е еднолично акционерно дружество, регистрирано в Търговския регистър с ЕИК 121856059, със седалище гр. София, област София-град, България и адрес на управление ул. Дякон Игнатий № 1. Финансовата година на Банката приключва на 31 декември.

Българска банка за развитие е създадена на 11.03.1999 г. като акционерно дружество в България под наименованието "Насърчителна банка" АД.

1. НАИМЕНОВАНИЕ, ОПИСАНИЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ И ГЕОГРАФСКО МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

На 23.04.2008 г. е приет Закон за Българската банка за развитие (ДВ бр.43/29.04.2008 г.). С него е уредена структурата и обхвата на дейността на Банката, включително и на предвидените за учредяване нейни дъщерни дружества. По силата на този закон функциите, всички права и задължения са приложени към Насърчителна банка АД. Съгласно изискване на закона е проведено Общо събрание на акционерите (26.06.2008 г.), на което е променено наименованието ѝ на "Българска банка за развитие" и уставът ѝ е приведен, в съответствие с новите законови изисквания към Банката.

Банката притежава лиценз за банкова дейност, издаден от Българска народна банка (БНБ) на 25.02.1999 г., с последна актуализация от 16.11.2009 г. и може да осъществява всички банкови операции, разрешени от българското законодателство. Банката също така е лицензиран инвестиционен посредник.

Банката е била създадена още от самото начало със специална цел - да подкрепя изпълнението на икономическата политика на държавата по отношение на финансиране на развитието на бизнеса на малките и средни предприятия (МСП), включително за подкрепяне на техните възможности и инициативи за осъществяване на инвестиции и износ. С приемането на Закона за Българската банка за развитие през 2008 г. тази цел е допълнително доразвита в заложените по закон цели, принципи и обхват на дейност на Банката.

Кредитната дейност на Банката е ориентирана към:

- Пред-експортно и експортно кредитиране на малки и средни предприятия;
- кредитиране чрез банки-посредници или пряко на други видове дейности на малки и средни предприятия;
- рефинансиране на банки, кредитиращи малки и средни предприятия,
- финансиране на инвестиции извън страната на малки и средни предприятия;
- участие в публични и публично-частни проекти или партньорства със стратегическо, национално и/или регионално значение.

Основните цели на Банката са:

- подобряване, стимулиране и развитие на общия икономически, експортен и технологичен потенциал на малките и средни предприятия чрез улесняване на достъпа им до финансиране;
- привличане и управление на средносрочни и дългосрочни местни и чуждестранни ресурси, необходими за реализиране на икономическото развитие на страната;

1. НАИМЕНОВАНИЕ, ОПИСАНИЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ И ГЕОГРАФСКО МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

- прилагане на схеми и инструменти за финансиране на публични инвестиции и проекти, които са приоритетни за икономиката на страната;
- привличане на средства и управление на проекти от международни финансови и други институции;
- привличане на средства и предоставяне на финансиране с цел намаляване на регионалните дисбаланси в страната;
- финансиране на проекти на местни компании, създаващи експорт, иновации, висока заетост и/или добавена стойност;
- финансиране на приоритетни сектори от икономиката, съгласно приетата правителствена политика за икономическо развитие;
- финансиране на дружества, осъществяващи дейност в приоритетни сектори от икономиката, съгласно приетата правителствена политика за икономическо развитие, както и на такива реализиращи стратегически проекти и/или проекти от национално и/или регионално значение.

Банката осъществява дейността си на територията на Република България.

Към 31.12.2023 г. Българска банка за развитие ЕАД извършва дейността си от единствен адрес в гр. София, ул. Дякон Игнатий № 1. Банката няма открити клонове.

Национален гаранционен фонд

„Национален гаранционен фонд“ ЕАД („НГФ“) е дружество, учредено на 12.08.2008 г. въз основа на Закона за Българската банка за развитие и е регистрирано в Търговския регистър на 22.08.2008 г. с ЕИК 200321435. Дружеството е изцяло собственост на „Българска банка за развитие“ ЕАД („ББР ЕАД“). Съгласно Закона за кредитните институции (ЗКИ), „Национален гаранционен фонд“ ЕАД е финансова институция, вписана през 2009 г. от БНБ в Регистъра по чл. 3, ал. 2 от Закона за кредитните институции (ЗКИ) под номер BGF00052. Фондът няма клонова мрежа. Към 31.12.2023 г. в Дружеството работят 10 служители.

„Национален гаранционен фонд“ ЕАД има за основна цел осигуряването на гаранции в полза на малки и средни предприятия („МСП“), като по този начин се улеснява достъпа на предприятията до финансиране.

Издаваните за собствен риск гаранции от Фонда могат да покриват до 50 на сто от задължението. С промяна в закона за „Българска банка за развитие“ ЕАД, обнародвана в Държавен вестник, бр. 102 от 21.12.2012 г., издаваните от НГФ ЕАД гаранции във връзка с гаранционни схеми по Програмата за развитие на селските райони за периода 2007 - 2013 г. и по Оперативната програма за развитие на сектор Рибарство 2007 - 2013 могат да покриват до 80 на сто от задължението.

1. НАИМЕНОВАНИЕ, ОПИСАНИЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ И ГЕОГРАФСКО МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

ББР Микрофинансиране

„ББР Микрофинансиране“ ЕАД („ББРМ“) е преименувано на „ББР Микрофинансиране“ ЕАД на 12.04.2021 г. Старото наименование до тази дата е „Микрофинансираща институция ДЖОБС“ ЕАД, еднолично акционерно дружество, вписано в Търговския регистър и регистъра на ЮЛНЦ на 14.01.2011 г. със седалище и адрес на управление гр. София, ул. „Дякон Игнатий“ № 1. Предметът на дейност е микрофинансиране, в това число, но не само – отпускане на микрокредити, придобиване от трети лица и отдаване под лизинг на промишлено оборудване, автомобили и други превозни средства, както и други вещи /финансов лизинг/, покупко-продажба и внос на такива вещи, консултантски услуги, търговско представителство и посредничество на местни и чуждестранни физически и юридически лица, извършващи дейността си в страната, както и всяка друга дейност, незабранена със закон.

ББР Лизинг

Предметът на дейност на ББР Лизинг ЕАД е извършване на финансов лизинг, отпускане на заеми със средства, които не са набирани чрез публично привличане на влогове или други възстановими средства, всички допълнителни и обслужващи лизинга и кредитирането дейности.

ББР Лизинг ЕАД предлага финансов лизинг на производствени машини и оборудване, транспортни средства, строителна и земеделска техника, медицинско оборудване, енергийно оборудване, недвижими имоти. Активите трябва да се използват за стопанската дейност на дружествата лизингополучатели.

Стратегията на дружеството в краткосрочен и средносрочен хоризонт е постепенно увеличаване на лизинговия портфейл, спазвайки консервативен подход при одобрение на нови лизингови сделки, същевременно предлагайки индивидуални решения при финансиране на малки и средни предприятия.

Мисията на дружеството е да подпомага българските фирми да развият бизнеса си, особено в приоритетни сектори и региони, да бъде активна подкрепа на общността, да създава среда на устойчиво развитие. Развитието на дружеството е свързано и с допълване на портфолиото от продукти, предлагани от фирмите в групата на ББР ЕАД.

Фокусът на компанията е върху финансиране на производствени активи за български юридически лица, като финансирането може да бъде на всеки етап от развитието на компаниите или съответното бизнес направление на същите.

ГРУПА БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ
БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧВАЩА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2023 г.
Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

1. НАИМЕНОВАНИЕ, ОПИСАНИЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ И ГЕОГРАФСКО МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Фонд за капиталови инвестиции

Предметът на дейност на Фонда е:

- участие в капитала на малки и средни предприятия;
- дялови инвестиции и други финансови инструменти, емитирани от малки и средни предприятия;
- предоставяне на консултантски услуги относно капиталовата структура на малки и средни предприятия, консултации и услуги, отнасящи се до преобразуване на предприятия по чл. 261 от Търговския закон;
- консултантски услуги по инвестиции;
- консултантски услуги по управление на пулове от ценни книжа на малки и средни предприятия;
- участие в управлението на дружества, в които Фондът е инвестирал;
- други дейности, които не са забранени изрично от закона.

Фондът участва в капитала на малки и средни предприятия с цел повишаване конкурентоспособността на предприятията, осигуряване на капитал за научноизследователска и развойна дейност, повишаване на производствения капацитет, финансиране преди набиране на капитал на регулиран пазар и усвояване на средства от фондове на Европейския съюз. Приоритетно се финансират малки и средни фирми във фаза на растеж, стартиращи предприемачи, иновации.

2. РАЗМЕР НА ОБОРОТА

За годината, приключваща на 31.12.2023 г., Банката е реализирала оборот както следва:

	2023	2022
Приходи от лихви (бележка 6)	124,286	82,351
Приходи от такси и комисиони (бележка 7)	7,833	6,715
Други оперативни приходи	32,277	5,901
Общо приходи	164,396	94,967

3. ПРИРАВНЕН БРОЙ СЛУЖИТЕЛИ НА ПЪЛЕН РАБОТЕН ДЕН

Към 31.12.2023 г. в Групата работят 248 служители (31.12.2022 г.: 276).

4. ФИНАНСОВ РЕЗУЛТАТ ОТ ДЕЙНОСТТА ПРЕДИ ДАНЪЧНО ОБЛАГАНЕ

За годината, приключваща на 31.12.2023 г., Групата е реализирала финансов резултат преди данъчно облагане от 29,172 хил. лв. (за годината, приключваща на 31.12.2022 г.: 26,685 хил. лв.).

ГРУПА БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ
БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧВАЩА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2023 г.
Всички суми са в хиляди лева, освен ако не е посочено друго

5. НАЧИСЛЕНИ ДАНЪЦИ ВЪРХУ ФИНАНСОВИЯ РЕЗУЛТАТ ОТ ДЕЙНОСТТА

За финансовата 2023 г., начислените данъци върху финансовия резултат от дейността са 226 хил. лв. (за финансовата 2022 г.: приход от данъци в размер на 29 хил. лв.). Вижте бележка 14 от годишния консолидиран финансов отчет.

6. ДОХОДНОСТ НА АКТИВИТЕ, ПОЛУЧЕНА КАТО ОТНОШЕНИЕ НА НЕТНАТА ПЕЧАЛБА КЪМ ОБЩОТО БАЛАНСОВО ЧИСЛО

Реализираната нетна печалба (след данъци) за 2023 г. е 28,946 хил. лв. (за 2022 г.: 26,714 хил. лв.).

Общото балансово число на Групата към 31.12.2023 г. е 2,770,861 хил. лв. (към 31.12.2022 г.: 3,030,553 хил. лв.).

Доходността на активите, получена като отношение на нетната печалба към общото балансово число за 2023 г. е 1.04% (за 2022 г.: 0.88%).

7. ПОЛУЧЕНИ ДЪРЖАВНИ СУБСИДИИ

През 2023 г. Банката и дружествата от Групата не са получавали държавни субсидии.